

Thinking Real Estate?

BUYERS we'll find the right home for you.
We have a common goal: Making you a homeowner.

SELLERS we know your local markets

Pradeep Singh
847-322-5832
iShowHomes@Yahoo.com
www.Tajhomegroup.com
20 S. Roselle Rd.,
Schaumburg, IL 60193

COLDWELL BANKER
Residential Brokerage

Blue Diamond
BANQUET HALL & CATERING

Mela
INDIAN RESTAURANT • PUB

ਬਲੂ ਡਾਇਮੰਡ ਬੈਂਕੁਇਟ ਹਾਲ ਵਿਚ ਆਪਣੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਯਾਦਗਾਰੀ ਬਣਾਓ

ਮੇਲਾ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਦਾ ਖਾਣਾ ਇਕ ਵਾਰ ਖਾਓਗੇ, ਵਾਰ ਵਾਰ ਆਓਗੇ

Baljinder S. Ben
Ph: 317-406-9924
5425 E. Thompson Rd., Indianapolis IN 46237

Buying/Selling in Michigan

All types of Residential & Commercial properties. Gas Stations, Liquor Stores, Hotels, Plazas, Truck Terminals etc.

All types of loans.

Landmark Realty
40600 Ann Arbor Rd., Suite# 150,
Plymouth, MI 48170
Call: 734-751-4455 **Raj Shergill**
rajsshergill@yahoo.com Associate Broker

Twenty-Second Year of Publication ਮਿਡਵੈਸਟ ਐਡੀਸ਼ਨ Price 50¢

ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਅਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਫਤਾਵਾਰ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

Punjab Times, Vol 22, Issue 30, July 24th, 2021 20451 N. Plum Grove Rd., Palatine, IL 60074 Ph:847-359-0746, Fax:847-705-9388

Email:punjabtimes1@gmail.com
www.punjabtimesusa.com

ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਹੋਣੀ ਤੈਅ

ਹਾਈਕਮਾਨ ਨੂੰ ਹੁਣ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਸਾਂ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਹਾਈਕਮਾਨ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਅੰਦਰੂਨੀ ਕਲੇਸ਼ ਨਿਬੇੜਨ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨਾਲ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੂੰ ਸੂਬਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਪਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਮਿਲਦੇ ਹੀ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਸਿੱਧੂ ਵੱਲੋਂ ਵਿਧੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੀ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਹਾਈਕਮਾਨ ਵੱਲੋਂ ਐਲਾਨ ਹੁੰਦੇ ਹੀ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਾਲੇ ਵਿਚ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਛੇਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਘਰ-ਘਰ ਜਾ ਕੇ 'ਅਸੀਰਵਾਦ' ਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਸੂਬੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਵਿਧਾਇਕ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਚੁਣੇ ਨੇਤਾ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੂਰੀ ਬਣਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਬੰਨੇ, ਹਾਈਕਮਾਨ ਵੱਲੋਂ ਇਕ ਮਿਆਨ ਵਿਚ ਦੋ ਤਲਵਾਰਾਂ (ਸਿੱਧੂ-ਕੈਪਟਨ) ਪਾਉਣ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਉਤੇ ਵੀ ਸਵਾਲ ਉਠ ਰਹੇ ਹਨ।

ਨਵਜੋਤ ਸਿੱਧੂ ਦੇ ਟੁਕ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਕੈਪਟਨ ਨੂੰ 'ਨਿਕੰਮਾ' ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਐਲਾਨ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਤੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਉਹ (ਸਿੱਧੂ) ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਕੈਪਟਨ ਦੀ ਘੇਰੇਬੰਦੀ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ; ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਖਸ ਨੂੰ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਦੇਣਾ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੀ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਮਿਲਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵੀ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਕੈਪਟਨ ਖਿਲਾਫ ਆਪਣੀ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਹੋਰ ਤਿੱਖਾ ਕਰਦਿਆਂ ਉਸ (ਕੈਪਟਨ) ਦੇ ਹਮਾਇਤੀ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚਣ ਲਈ ਟਿੱਲ ਲਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਸਫਲਤਾ ਵੀ ਮਿਲ ਰਹੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਹੌਲ ਤੋਂ ਜਾਪ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈਕਮਾਨ ਨੇ ਕੈਪਟਨ ਦੀ

ਹੋਣੀ ਤੈਅ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸਿਆਸੀ ਮਾਹਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਹੋਣਾ ਤਾਂ ਇਹ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਸੂਬਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਨ ਦੇ ਤੁਰੰਤ ਪਿੱਛੋਂ ਸਿੱਧੂ ਸੂਬੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਗਿੱਲੇ ਸ਼ਿਕਵੇ ਦੂਰ ਕਰਦੇ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਉਹ (ਸਿੱਧੂ) ਆਪਣੀ ਤਾਕਤ ਦਿਖਾਉਣ ਵਿਚ ਜੁਟ ਗਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈਕਮਾਨ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਇਹ ਤਮਾਸ਼ਾ ਵੇਖ ਰਹੀ

ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਹੌਲ ਇਹੀ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਧੂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕੈਪਟਨ ਦੀ ਪੱਕੀ ਛੁੱਟੀ ਵਾਲਾ ਰਾਹ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਹੈ। ਗੱਲ ਸਿਰਫ ਸਿੱਧੂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਦੇਣ ਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਗੋਂ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਲਾਏ 4 ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵੀ ਕੈਪਟਨ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਖੇਮੇ ਵਿਚ ਹੀ ਗਿਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਤਕਰੀਬਨ ਢਾਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਕੈਪਟਨ ਨਾਲ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿੱਧੂ

ਨੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਉਤੇ 'ਜਿੱਤੋਗਾ ਪੰਜਾਬ ਮਿਸ਼ਨ' ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਤੇ ਹੁਣ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਮਿਲਣ ਪਿੱਛੋਂ ਵੀ ਉਸੇ ਨਾਅਰੇ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਦੋ ਕੁ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਵਿਚ ਉਲਝਣ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਹਿਕਮਾ ਬਦਲਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਸਖ਼ਤ ਰੁਖ਼ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਕਰਦਿਆਂ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ

ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਿਲੇ ਦੂਸਰੇ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਵੀ ਅੱਖਾਂ ਮੋੜ ਲਈਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਅਰਸੇ ਵਿਚ ਉਹ ਬਹੁਤਾ ਸਮਾਂ ਰੁਪੋਸ਼ ਰਹੇ।

ਪਾਰਟੀ ਸੂਤਰਾਂ ਤੋਂ ਮਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਲਗਾਤਾਰ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਿੱਧੂ ਲਈ ਇਕਤਰਫਾ ਫੈਸਲਾ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿਅੰਕਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਵਿਵਾਦ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਹਾਈਕਮਾਨ ਨੇ ਜੋ ਸਮੀਕਰਨ

ਧਰੀ ਧਰਾਈ ਰਹਿ ਗਈ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ

ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਬਾਰੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਹੀ ਚਰਚਾ ਸੀ ਕਿ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਵੱਖਰੀ ਪਾਰਟੀ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਫਿਰ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਧਿਰ ਨਾਲ ਜੁੜ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਮਿਲਣ ਪਿੱਛੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਕਾਂਗਰਸੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਜੁਟ ਗਏ ਹਨ। ਸਿੱਧੂ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਆਉਣ ਨਾਲ ਦੂਸਰੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੀ ਨੀਤੀ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਘੜਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਪਵੇਗੀ। ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਸਿਰ ਉਤੇ ਹਨ। ਸਾਰੀਆਂ ਹੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਸਰਗਰਮੀ ਦਿਖਾਉਣ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਗਰਮੀ ਆਮਦ ਕਾਂਗਰਸੀ ਸਫਾਂ ਵਿਚ ਤਰੰਗਾਂ ਛੇੜ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਇਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਉਮੀਦ ਨਾਲ ਚੋਣ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਉਤਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਸਮੇਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਲਈ ਇਹ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵੱਡੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਗਿੱਲੇ-ਸ਼ਿਕਵੇ ਦੂਰ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੁਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਹੁਣ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨੌਜਵਾਨ ਅਤੇ ਸਰਗਰਮ ਅਗਵਾਈ ਨੂੰ ਅਹਿਮੀਅਤ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਧਰ, ਸਿੱਧੂ ਨੂੰ ਕੈਪਟਨ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਾਪ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਮਗਰੋਂ ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਚੁੱਪੀ ਧਾਰੀ ਹੋਈ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਹਾਈਕਮਾਨ ਸਮੇਤ ਪੂਰੀ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਟਿਕੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ।

ਚੇਤੇ ਰਹੇ ਕਿ ਪਿਛਲੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕੈਪਟਨ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਨਜ਼ਰ-ਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਉਭੀ ਸੀ ਪਰ ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਵੱਖਰੀ ਪਾਰਟੀ ਬਣਾਉਣ ਬਾਰੇ ਵੀ ਸੋਚ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਕਾਂਗਰਸ ਕੋਲ ਕੈਪਟਨ ਦੇ ਸਿਵਾਏ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਨੇਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਲੈ ਸਕੇ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਚਾਰ ਸਾਲ ਵਿਚ ਸਿੱਧੂ ਨੂੰ ਕੈਪਟਨ ਬਰਾਬਰ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਹੋਈਆਂ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਹੁਣ ਸਪਸ਼ਟ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਹੇ ਹਨ।

ਉਧਰ, ਕੈਪਟਨ ਦਾ ਘੜਿਆ ਘੜਾਇਆ ਫਾਰਮੂਲਾ ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ ਵਾਲਾ ਹੀ ਜਾਪ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਉਮੀਦਵਾਰੀ ਮਿਲਣ ਉਤੇ ਹੀ ਉਹ ਕਾਂਗਰਸ ਲਈ ਖੜ੍ਹਨਗੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈਕਮਾਨ ਦੀ ਕੈਪਟਨ ਬਾਰੇ ਰਜ਼ਾ ਕੁਝ ਸ਼ੱਕੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਿਛਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਸਿਆਸੀ ਸਨਿਆਸ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਸਾਫ਼ ਆਖ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਚੋਣਾਂ (2017 ਵਾਲੀਆਂ) ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਖਰੀ ਚੋਣਾਂ ਹਨ ਪਰ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਪਾਸਾ ਪਲਟ ਗਏ ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ 'ਅਭੀ ਤੇ ਮੈਂ ਜਵਾਨ ਹੂੰ' ਆਖ ਕੇ ਮੁੜ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਨਿੱਤਰ ਆਏ।

ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਤਾਜ਼ਾ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ 'ਚ ਕੈਪਟਨ ਨੂੰ ਅਣਦੇਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਰਾਹੁਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿਅੰਕਾ ਨੇ ਸਿੱਧੂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਪ੍ਰਧਾਨਾਂ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਨੌਜਵਾਨ ਚਿਹਰਿਆਂ ਨੂੰ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 ਉਤੇ)

India Palace Restaurant
And Banquet Hall
Restaurant-Fine Indian Cuisine
4213 Lafayette Road, Indianapolis, IN
(Ph:317-298-0773)
Banquet Hall Available Up to 550 People

Amber Indian Restaurant
Restaurant-Fine Indian Cuisine
12510 N. Meridian St.,
Carmel, IN
Ph: 317-580-0828

We do private party's & catering at your home or business.

Call, Lakhvir S. Johal
Ph: 317-709-7800
www.indianpalaceindy.com
www.AmberIndianRestaurantCarmel.com

ਆਇਓਵਾ ਸਟੇਟ 'ਚ ਚੰਗੀਆਂ ਲੋਕੇਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਤੇ ਚੰਗੀ ਕਮਾਈ ਕਰਦੇ ਦੋ ਗੈਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿਕਾਊ ਹਨ

Two Gas Stations Are For Sale in State of IOWA with Property.

Both Stores have Liquor, Beer and Wine License. Real Estate Included In Sale Price.

Owner is retiring after 30 years in this Business.

For More Info.,
Call: (916) 254-9231

BIG BAZAAR
Grocery, Sweets & Catering

5425 E. Thompson Rd.
Indianapolis IN 46237

Buffet

Mon to Sat. 11am to 3pm
Sunday 2pm to 7pm

*Fresh Vegetables Every Thursday
*Book your catering now.
Ask for, Baljinder S. Ben
Ph: 317-640-2400

Like our Facebook page:
BigBazaarIndianGrocery

Now Open 7 Days a Week

Regal Jewels
Best Jewelry Selection in the Midwest
www.RegalJewels.com
24kt Gold, 22kt Gold, & Diamonds

Store Hours:
11 am to 8 pm
Contact:
Rajveer Singh Gill
Cell: 847-907-1525
Store: 773-262-4377

Ph: 224-678-7070

**BEST FLOORING
& CARPET LTD**

2761 W. Algonquin Rd., Algonquin, IL 60102

ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ ! ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ !! ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ !!!**ਅਲਗਨਕੁਇਨ, ਇਲੀਨਾਏ ਵਿਚ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਿਆ ਹੈ
ਨਵਾਂ ਕਾਰਪੈਟਸ ਸਟੋਰ**ਘਰਾਂ/ਦਫਤਰਾਂ ਅਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਕਾਨਾਂ
ਵਿਚ ਵਧੀਆ ਕੁਆਲਟੀ ਦਾ ਕਾਰਪੈਟ
ਸਸਤੇ ਭਾਅ ਪੁਆਓ
ਨਵੇਂ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਦੇ ਰੰਗ ਹਰ ਕਵਾਲਿਟੀ ਵਿਚ**ਹਾਰਡਵੁੱਡ ਫਲੋਰ, ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫਲੋਰ ਉਪਲਬਧ****ਸਪੈਸ਼ਲ
ਸੇਲ****ਆਰਡਰ ਕਰਨ ਦੇ ਅਗਲੇ ਹੀ
ਦਿਨ ਕਾਰਪੈਟ ਪਾਵਾਂਗੇ
ਕਾਰਪੈਟ ਰਿਪੇਅਰ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ***Carpet, Waterproof Laminate, Luxury Vinyl Plank, Solid
Wood, Engineer Wood & all other kinds of Floor work.**Give us call for free estimate.***ਫਰੀ ਐਸਟੀਮੇਟ ਲਈ ਅੱਜ ਜੀ ਕਾਲ ਕਰੋ:****ਪਰਮਵੀਰ ਸਿੰਘ, ਫੋਨ: 773-956-0718****Fax: 224-678-7131; Bestflooring13@gmail.com**LAW OFFICES OF
VIVEK MALIK

Follow us on :

**ACCOMPLISHED
IMMIGRATION** Attorneys
help FAMILIES
REUNITE in the**UNITED STATES**Our Global & Nationwide Services
in the field of
U.S. Immigration & Nationality LawCome talk to an experienced
immigration attorney

Toll Free No.

866-424-4000**OUR OFFICES**

- 432 S Emerson Ave, Suite 220, Greenwood, IN 46143
Phone: 317.560.4777
- 1067 N Mason Rd., Suite 4, St Louis, Missouri 63141
Phone: 314.416.8000
- 2440 W Shaw Ave., Suite 205, Fresno, California 93711
Phone: 559.578.4344

www.usa-immigrationlaw.com**Business Immigration & Worksite Compliance** ■
ਬਿਜਨੈਸ ਇੰਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਵਰਕਸਾਈਟ
ਕਮਪਲਾਇਸ**Family & General Immigration** ■
ਫੈਮਿਲੀ ਐਂਡ ਜਨਰਲ ਇੰਮੀਗਰੇਸ਼ਨ**Naturalization & Citizenship** ■
ਨੈਚੁਰਲਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਸਿਟੀਜ਼ਨਸ਼ਿਪ**Removal Defense & Waivers** ■
ਰੀਮੂਵਲ ਡਿਫੇਂਸੀ ਐਂਡ ਵੈਵਰਸ**Languages SPOKEN**

Punjabi | Hindi | Urdu | Spanish & English

ਦਰਬਾਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ, ਕੈਂਟਨ (ਮਿਸ਼ੀਗਨ)**48055 Michigan Ave., Canton, MI 48187****ਕਥਾ ਵਿਆਖਿਆ****26 ਜੁਲਾਈ ਸੋਮਵਾਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਅਗਸਤ ਐਤਵਾਰ ਤਕ****ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਵੈਨਕੂਵਰ ਵਾਲੇ****ਸੋਮਵਾਰ 26 ਜੁਲਾਈ ਤੋਂ ਸਨਿਚਰਵਾਰ 31 ਜੁਲਾਈ ਤੱਕ:****ਸ਼ਾਮ 7 ਤੋਂ 8 ਵਜੇ ਤੱਕ****ਐਤਵਾਰ, ਪਹਿਲੀ ਅਗਸਤ 2021****ਸਵੇਰੇ 11:30 ਤੋਂ ਦੁਪਹਿਰ 12:30 ਵਜੇ ਤੱਕ****ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਘਰ ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ ਭਰ ਕੇ
ਗੁਰੂ ਕੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋ ਜੀ****ਗੁਰੂ ਕਾ ਲੰਗਰ
ਅਤੁੱਟ ਵਰਤੇਗਾ****ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ****ਫੋਨ: 586-709-1781 ਜਾਂ 305-318-4411****ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਵੈਨਕੂਵਰ ਵਾਲੇ**

ਫੋਰਟ ਵੇਨ ਦੇ ਦੋ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਇਕ ਹੋਏ

ਫੋਰਟ ਵੇਨ, ਇੰਡੀਆਨਾ (ਡੀ. ਐਸ. ਮਾਂਗਟ): ਫੋਰਟ ਵੇਨ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਹੁਣ ਦੋ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਥਾਂ ਇਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਕਰੀਬ ਪੰਦਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ

ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਲਈ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਅਪਾਰ ਕਿਰਪਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਅਤੇ

ਝੰਡੇ ਹੇਠਾਂ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਧਾਰਮਿਕ ਤੇ ਕਲਚਰਲ ਸਮਾਗਮ ਅਤੇ ਖੇਡ ਮੇਲੇ ਕਰਵਾਉਣ। ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਰਤਾਪੁਰ ਲਾਘਾ ਸਮੁੱਚੇ ਸੰਸਾਰ ਲਈ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਸੁਨੇਹਾ ਹੈ। ਜੇ

ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਦੋ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਸਨ। ਹੁਣ ਦੋਹਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਇਸ ਸੁਭ ਕਾਰਜ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਆਫ ਫੋਰਟ ਵੇਨ (11431 ਲੋਅਰ ਹਿੰਟਿੰਗਟਨ ਰੋਡ) ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਬੀਤੇ ਵੀਰਵਾਰ 15 ਜੁਲਾਈ ਸਵੇਰੇ 9:30 ਵਜੇ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਾਠ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਸਰੂਪ ਪੂਰੀ ਸਿੱਖ ਮਰਿਆਦਾ ਨਾਲ ਦਸਮੇਸ਼ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਆਫ ਫੋਰਟ ਵੇਨ (15020 ਇਲੀਨੋਇਸ ਰੋਡ) ਵਿਖੇ ਲਿਜਾਏ ਗਏ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਰਲ-ਮਿਲ ਕੇ ਸਮਾਗਮ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ

ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਉਪਰਾਲਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰਾਨਾ ਅਤੇ ਸੰਗਤ ਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਵਧਾਈ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਦੋਹਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ-ਰਾਣਾ ਸੇਖੋਂ, ਰਵਿੰਦਰ ਸੇਖੀ, ਸ. ਨਾਗਰਾ, ਸਤੀਸ਼ ਖਟਾਨਾ ਅਤੇ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ, ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਕਾਰਜ ਵਿਚ ਵਧੀਆ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ। ਯਾਦ ਰਹੇ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਅਤੇ ਕਲਚਰਲ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਨੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਚ ਈਰਖਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵੱਡੀਆਂ-ਵੱਡੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਕਰਕੇ ਖਰਚ ਵਧਾਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਫੋਰਟ ਵੇਨ ਵਾਂਗ ਇਕ

ਇਕਜੁਟਤਾ ਦੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਪੱਲੇ ਬੰਨ੍ਹ ਲਈਏ ਅਤੇ ਉਸ ਉਪਰ ਅਮਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਭਾਈਚਾਰੇ ਅੰਦਰ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਵਧਦਾ ਹੈ। ਸੋ, ਆਓ ਆਪਾਂ ਸਾਰੇ ਰਲ-ਮਿਲ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਮਨਾਈਏ ਅਤੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਸਮੇਤ ਫੋਰਟ ਵੇਨ ਗੁਰਦੁਆਰੇ 'ਚ ਗੁਰੂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣੀਏ।

ਕੈਪਟਨ ਵੱਲੋਂ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ 'ਸਿਆਸੀ ਤੋਹਫਾ'

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਕੈਪਟਨ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਤਕਰੀਬਨ 21 ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਤੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਨਵੀਆਂ ਇਨੋਵਾ ਗੱਡੀਆਂ ਦਾ 'ਸਿਆਸੀ ਤੋਹਫਾ' ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਚਾਹੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇਤਫਾਕ ਸਮਝੇ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਤੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਇਨੋਵਾ ਗੱਡੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕੈਪਟਨ ਕੈਪ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਕਿਸੇ ਚੋਲੇ-ਚੱਪੇ ਦੇ ਡਰੋਂ ਕਈ ਇਨੋਵਾ ਗੱਡੀਆਂ ਦੀ ਡਲਿਵਰੀ ਮੁਹਾਲੀ ਦੀ ਇਨੋਵਾ ਏਜੰਸੀ ਤੋਂ ਹੀ ਕਰਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਵੇਰਵਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅੱਧੀ ਦਰਜਨ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਇਕ ਦਰਜਨ ਤੋਂ ਉਪਰ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਇਨੋਵਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਜੈਮ ਪੋਰਟਲ ਜਰੀਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਡੀਆਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸੂਤਰ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੁਹਾਲੀ ਦੀ ਏਜੰਸੀ ਤੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਡੀਆਂ ਦੀ ਡਲਿਵਰੀ ਲਈ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਕਾਫੀ ਚਰਚੇ ਵੀ ਛਿੱਤੇ ਹਨ। ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਵੀ ਜੁਲਾਈ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਦੀ ਹੋਈ ਹੈ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਰੋਕੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਡੀਆਂ ਦੀ ਖਰੀਦ 'ਤੇ ਕਰੀਬ ਸਵਾ ਚਾਰ ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਾਸ਼ੀ ਖਰਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨੇਤਰੇ ਸਮਝੇ ਜਾਂਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਔਜਲਾ, ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਡਿੱਪਾ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਰਣਜੀਤ ਬਿੱਟੂ ਨੂੰ ਅੱਜ ਨਵੀਂ ਇਨੋਵਾ ਗੱਡੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

Matrimonials

ਲੜਕੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

Looking a match for a beautiful Jatt Sikh Punjabi Girl, family values oriented, 29yrs, 5'-5", US born, post masters degree in educational psychology and working as a school psychologist. Invite serious response preferably from West Coast, Jatt Sikh US Citizen or Permanent Resident boy. Please contact with photographs and bio-data: gorayads@Yahoo.com Or Call: 301-653-7029

28-31

Reputed Jatt Sikh family that is well settled in the Midwest invite a matrimonial alliance for their beautiful and accomplished daughter: 28 years old, 5'-5", US citizen, never married, has great family values, educated (Masters in Communications and Juris Doctorate) and employed as an attorney at a law firm. We invite serious responses from a suitable, modern Jatt Sikh gentleman (ages 28-33) who is also a US permanent resident or citizen, compatible in education/professional levels and also has excellent family values. Please respond with recent photographs and detailed bio-data to: kjs939798@gmail.com or call, Ph: 317-670-7665

ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਸੈਣੀ ਸਿੱਖ ਉਮਰ 35 ਸਾਲ, ਕੱਦ 5'-9", ਗੈਸ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਸੈਨੇਜਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ, ਨਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਲੜਕੇ ਲਈ ਸੋਹਣੀ-ਸੁਨੱਖੀ ਅਮਰੀਕਨ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਜਾਂ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਹੋਲਡਰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਤਲਾਕਸੂਦਾ 'ਤੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਾਤ-ਪਾਤ ਦਾ ਕੋਈ ਬੰਧਨ ਨਹੀਂ। ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ, ਫੋਨ: 319-670-8892

"Reputed Jatt Sikh family looking for a beautiful, tall (min. 5'-4") and slim girl for Canadian PR boy. Masters in engineering, 26 years, fair complexion, 5'-11". Working in M.N.C. Contact: 412-628-1644 or 91-98146-21221

29-32

ਕੋਵੀਡੀਲਡ ਲਗਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਜਾ ਸਕਣਗੇ ਫਰਾਂਸ

ਪੈਰਿਸ: ਫਰਾਂਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਫਾਰਮਾਸਿਊਟੀਕਲ ਕੰਪਨੀ ਸਿਰਮ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਵੱਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਕੋਵੀਡੀਲਡ ਦਾ ਟੀਕਾ ਲਗਵਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਅਕਤੀ ਫਰਾਂਸ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰ ਸਕਣਗੇ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਫਰਾਂਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕਰੋਨਾ ਦੇ ਡੈਲਟਾ ਵੇਰੀਐਂਟ ਦੇ ਫੈਲਾਅ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸਰਹੱਦਾਂ 'ਤੇ ਚੌਕਸੀ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਕਰੋਨਾ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਲਈ ਕੋਵੀਡੀਲਡ ਦਾ ਟੀਕਾ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿਚ ਐਸਟਰਾਜੈਨਿਕਾ ਕੰਪਨੀ ਵੱਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

KULJEET (KJ) SINGH
 Managing Broker Realtor

Interested in:

- Buying ■ Selling
- Investing ■ Renting

Gas Stations, Motels & Shopping Malls

ਜਾਇਦਾਦ ਖਰੀਦਣੀ ਹੋਵੇ, ਵੇਚਣੀ ਜਾਂ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਦੇਣੀ, ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਪੈਸਾ ਲਾਉਣਾ ਹੋਵੇ, ਯਾਦ ਰੱਖੋ

Kuljeet Singh

Over 20 Years of Experience

Contact Information:

Cell: 224-305-3250

Email: ksingh4622@gmail.com

Serving All Chicagoland & Surrounding Suburbs

Looking for new agents.

ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਨੈਨੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਲਾਸ ਵੇਗਸ, ਨੇਵਾਡਾ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ 8 ਤੇ 9 ਸਾਲ ਅਤੇ 15 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਨੈਨੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਜੋ ਨਾਲ ਰਹਿ ਸਕਦੀ ਹੋਵੇ। ਰਿਹਾਇਸ਼ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਂਗੇ। ਘਰ ਦੇ ਨਿੱਕੇ-ਮੋਟੇ ਕੰਮਾਂ, ਖਾਣਾ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਲਾਊਂਡਰੀ ਵਗੈਰਾ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਮਦਦ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੋਵੇ।

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: ਅਮਨ ਫੋਨ: 816-752-6299

Wanted Nanny in Las Vegas

Punjabi family looking for a live in nanny in Las Vegas for three kids: 8 yrs, 9 yrs and 15 month old. Accommodation will be provided. Expected to do some light household work, help with cooking and laundry.

Please contact: Aman Ph: 816-752-6299

Sistar Mortgage

Minimizing Cost, Maximizing Investment

www.SistarMortgage.com

Balbir (Bill) Grewal, Loan Officer (NMLS 353442)

Residential & Commercial Loans

(734) 330-8859 Mobile

(586) 802-7385 Fax

Balbir.Grewal@SistarMortgage.com

Loans Available In Most States!

***Refinance up to 125% value of the house.**

- Residential Loans (Purchase, Refinance & Cash Out Refinance).
- Self Employed and H1 Visa
- Jumbo loans
- Commercial Property With Business or Business Only.
- Business Equity Line of Credit.
- Multi Unit Investment Property.

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬੈਡਫੋਰਡ, ਓਹਾਇਓ ਦੀ ਪਿਕਨਿਕ ਵਿਚ ਲੱਗੀਆਂ ਰੌਣਕਾਂ

ਕਲੀਵਲੈਂਡ, ਓਹਾਇਓ (ਬਿਊਰੋ): ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਬੈਡਫੋਰਡ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਪਿਕਨਿਕ ਮਨਾਈ ਗਈ। ਪਿਛਲੇ ਡੇਢ ਸਾਲ ਤੋਂ ਕਰੋਨਾ ਕਾਰਨ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਬੰਦ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਮਿਲਣੀਆਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਮੌਕਾ ਸੀ ਫਿਰ ਤੋਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਪੁਰਾਣੀ ਲੀਹ 'ਤੇ ਤੋਰਨ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਰੰਗ ਮਾਣਨ ਦਾ।

ਇਸ ਪਿਕਨਿਕ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸ਼ਿਕਰਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਬੜੇ ਚਿਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰੌਣਕਾਂ ਪਰਤੀਆਂ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਖੇਡ ਮੁਕਾਬਲੇ, ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੇ ਵਾਲੀਬਾਲ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਦੌੜਾਂ ਦੇ

ਮੁਕਾਬਲੇ ਵੀ ਕਰਵਾਏ ਗਏ। ਜੇਤੂਆਂ ਨੂੰ ਇਨਾਮ ਡਾ. ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਡਾ. ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚੌਹਾਨ, ਬਲਟੇਕ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ, ਪ੍ਰੋ. ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਬਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਨੋਆ ਅਤੇ

ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ ਨੇ ਵੰਡੇ। ਵੱਖ ਵੱਖ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੰਗਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੰਗ, ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਅਤੇ ਚਮਕੌਰ ਸਿੰਘ ਹੰਸ ਨੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਬਿਹਤਰੀਨ

ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਿਭਾਈ। ਇਸ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪਿਕਨਿਕ ਲਈ ਜਿਥੇ ਬੈਡਫੋਰਡ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਮੇਟੀ ਵਧਾਈ ਦੀ ਪਾਤਰ ਹੈ,

ਉਥੇ ਸਮੁੱਚੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਵੀ ਇਸ ਦੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਲਈ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਰਵੀਂ ਹਾਜ਼ਰੀ ਨੇ ਪਿਕਨਿਕ ਨੂੰ ਚਾਰ ਚੰਨ ਲਾਏ।

ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਟਰਾਇਲਾਂ ਦੇ ਟੀਕੇ ਲਗਾਉਣੇ ਆਫਤ ਨੂੰ ਸੱਦਾ: ਹਾਈ ਕੋਰਟ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਿਨਾਂ ਕਲੀਨਿਕਲ ਟਰਾਇਲਾਂ ਦੇ ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕੋਵਿਡ-19 ਵੈਕਸੀਨਾਂ ਲਾਉਣਾ ਕਿਸੇ ਆਫਤ/ਮੁਸੀਬਤ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਕ ਵਾਰੀ ਟਰਾਇਲ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਤਾਂ 18 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਟੀਕਾਕਰਨ ਲਈ ਫੌਰੀ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੂਰੇ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਟੀਕਾਕਰਨ ਦੀ ਉਡੀਕ ਹੈ।

ਤਾਰਾ ਮੁਲਤਾਨੀ ਦੀ ਦਰਦਨਾਕ ਹਾਦਸੇ ਵਿਚ ਮੌਤ

ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ, ਓਹਾਇਓ: ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ (ਤਾਰਾ ਮੁਲਤਾਨੀ) ਲੰਘੀ 6 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਇਕ ਦਰਦਨਾਕ ਹਾਦਸੇ ਵਿਚ ਸਦੀਵੀ ਵਿਛੋੜਾ ਦੇ ਗਿਆ। ਹਾਦਸਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਵਾਪਰਿਆ ਜਦੋਂ ਉਹ ਰਾਤ ਨੂੰ ਕੰਮ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਪਤਨੀ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਬੇਟੀ ਸੁਖਹਰਮਨ ਕੌਰ, ਜੋ ਇੰਡੀਆ ਵਿਚ ਹਨ, ਛੱਡ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਦੋ ਭੈਣ-ਕੁਲਵੰਤ ਕੌਰ ਤੇ ਜਸਵੰਤ ਕੌਰ ਅਤੇ 3 ਭਰਾ-ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਕੁਲਵੰਤ

ਸਿੰਘ (ਅਮਰੀਕਾ) ਤੇ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ (ਇੰਡੀਆ) ਹਨ।

ਕਰੀਬ 39 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਸਵਰਗੀ ਤਾਰਾ ਮੁਲਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜਿਲਾ ਕਪੂਰਥਲਾ ਦੇ ਪਿੰਡ ਹਬੀਬਵਾਲ ਤੋਂ ਸੀ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਛੋਟੀ ਭੈਣ ਜਸਵੰਤ ਕੌਰ ਕੋਲ ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ ਵਿਖੇ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਦੋਂ ਤਾਰਾ ਮੁਲਤਾਨੀ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿਚ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਅਖਬਾਰ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਸਾਲਾਨਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਾਈਟ' ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਗਾਇਕੀ ਰਾਹੀਂ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਮਨ ਜਿੱਤਦਾ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਹੋਰਨਾਂ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਗੀਤ ਗਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ।

ਤਾਰਾ ਮੁਲਤਾਨੀ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਸਸਕਾਰ 23 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ ਇਕ ਵਜੇ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਰਹਿੰਦੇ

ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(ਸਵਰਗੀ ਤਾਰਾ ਮੁਲਤਾਨੀ ਨਮਿਤ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਵਜੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੇਖ ਸਭਾ 11 ਉੱਤੇ ਪੜ੍ਹੋ)

ਉਸ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਤੇ ਭੈਣ-ਭਾਈਆਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਿਊਲਰ ਫਿਊਨਰਲ ਹੋਮ (6791 Tylersville Road, Mason, OH 45040) ਵਿਖੇ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਪਰੰਤ ਅੰਤਿਮ ਅਰਦਾਸ 2 ਤੋਂ 4 ਵਜੇ ਦਰਮਿਆਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਿੱਖ ਸੁਸਾਇਟੀ (4394 Tylersville Road), ਵੈਸਟ ਚੈਸਟਰ ਵਿਖੇ ਹੋਵੇਗੀ।

ਜੇ ਕੋਈ ਸੱਜਣ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਤਾਰਾ ਮੁਲਤਾਨੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਮਦਦ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਫੋਨ: 219-613-1011 ਰਾਹੀਂ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ

ਸਟੈਨ ਸਵਾਮੀ ਦੀ ਮੌਤ ਭਾਰਤ ਲਈ ਧੱਬਾ: ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ

ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ/ਜਨੇਵਾ: ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਮਾਹਿਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਹਿਰਾਸਤ 'ਚ ਪਾਦਰੀ ਸਟੈਨ ਸਵਾਮੀ ਦੀ ਮੌਤ ਬਾਰੇ ਸੁਣ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧੱਕਾ ਲੱਗਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਰਾਖੇ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰੱਖਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਸਟੈਨ ਸਵਾਮੀ ਦੀ ਮੌਤ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਕ ਧੱਬਾ ਰਹੇਗੀ।

ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੂਤ ਮੈਰੀ ਲਾਅਲੋਰ ਨੇ ਬਿਆਨ 'ਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਫਾਦਰ ਸਵਾਮੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਰਾਖਿਆਂ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਜਾਇਜ਼ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹਿਰਾਸਤ 'ਚ ਲਏ ਗਏ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, "ਇਕ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਰਾਖੇ ਨੂੰ ਅਤਿਵਾਦੀ ਵਜੋਂ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਬਹਾਨਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਵੇ ਜਿਵੇਂ ਫਾਦਰ ਸਵਾਮੀ ਦੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਮੁਲਜ਼ਮ ਵਜੋਂ ਹਿਰਾਸਤ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੱਕਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।" ਭਾਰਤ ਨੇ ਸਵਾਮੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਨਜ਼ਿਠਣ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਆਲੋਚਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਲਾਅਲੋਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਫਾਦਰ ਸਵਾਮੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਪੂਰਾ ਜੀਵਨ ਮੁਲ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਅਤੇ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ 'ਚ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿਹਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਫਾਦਰ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਪਰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ

ਪਾਸੇ ਕੋਈ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਵੰਬਰ 2020 'ਚ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਮਾਹਿਰਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਦੀ ਯਾਦ ਵੀ ਦਿਵਾਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਟੈਨ ਸਵਾਮੀ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਹਿਰਾਸਤ 'ਚ ਮਰਨ ਲਈ ਕਿਉਂ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਯੂਕਰੇਨ ਵਿਚ ਡੁੱਬਣ ਕਾਰਨ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਦੀ ਮੌਤ

ਜਲੰਧਰ: ਇਥੋਂ ਦੇ ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਦੀ ਯੂਕਰੇਨ ਦੀ ਝੀਲ ਵਿਚ ਡੁੱਬਣ ਕਾਰਨ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਪਛਾਣ ਸੰਜੂ ਵਾਸੀ ਮਾਡਲ ਟਾਊਨ ਵਜੋਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ ਬੇਟੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸੰਜੂ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸਟੇਡੀ ਵੀਜ਼ੇ 'ਤੇ ਯੂਕਰੇਨ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਸਿਹਤ ਬੀਮਾ ਬੋਝਾ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਪੈਸੇ ਖਤਮ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਇਲਾਜ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਭਾਰਤ ਲਿਆਉਣ 'ਤੇ ਪੰਜ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਖਰਚਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਪਰਿਵਾਰ ਇਹ ਰਕਮ ਦੇਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਟਰੇਵਲ ਏਜੰਟ ਨੇ ਸੰਜੂ ਦਾ ਸਿਹਤ ਬੀਮਾ ਬਹੁਤ ਬੋਝਾ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਪੈਸੇ ਖਤਮ ਹੋ ਗਏ। ਟਰੇਵਲ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਮਾਲਕ ਪਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿਹਤ ਬੀਮਾ 'ਚ ਲਾਸ਼ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਖਰਚਾ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ

ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ

Indian Restaurant

Indianapolis, IN

ਇੰਡੀਅਨਐਪੋਲਿਸ (ਇੰਡੀਆਨਾ)

ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਢਾਬੇ ਲਈ

ਡਿਸ਼ਵਾਸ਼ਰ, ਹੈਲਪਰ, ਵੇਟਰ

ਅਤੇ ਕੁਕ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ

Call, Manjit Nagra

Ph: 317-750-1900

ਮੋਗਾ ਦੇ 101 ਸਾਲਾ ਬਜ਼ੁਰਗ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਨੂੰ ਕੈਪਟਨ ਦਾ ਸਲਾਮ

ਮੋਗਾ: ਸ਼ਹਿਰੀ ਦੀਆਂ ਗਲੀਆਂ ਵਿਚ ਆਲੂ-ਪਿਆਜ ਵੇਚਣ ਵਾਲੇ ਗੁਰਬਤ ਤੇ ਦੁੱਖਾਂ ਦੇ ਮਾਰੇ 101 ਸਾਲਾ ਬਜ਼ੁਰਗ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਰਥਿਕ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਬਜ਼ੁਰਗ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸਰਕਾਰੀ ਮਦਦ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪੋਤਾ-ਪੋਤੀ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ 'ਤੇ ਖਰਚ ਕਰੇਗਾ। ਬਜ਼ੁਰਗ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਤੋਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਮੰਗਿਆ ਅਤੇ ਮਦਦ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੀ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਟਵੀਟ ਰਾਹੀਂ ਆਖਿਆ, "ਮੋਗਾ ਦੇ 100 ਸਾਲਾ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਬਰ ਤੇ ਮਿਹਨਤ ਨੂੰ ਮੇਰਾ ਸਲਾਮ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਉਮਰੇ ਆਪਣੇ ਤੇ ਆਪਣੇ ਪੋਤਾ-ਪੋਤੀ ਦੇ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਲਈ ਮਿਹਨਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਤੁਰਤ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਵਜੋਂ 5 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੋਤਾ-ਪੋਤੀ ਲਈ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਹਰਬੰਸ

ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਸਥਾਨਕ ਐਨ.ਜੀ.ਓ. ਵੀ ਅੱਗੇ ਆਈਆਂ ਹਨ।"

ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ. ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬਿੰਦ ਨੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀਆਂ ਗਲੀਆਂ 'ਚ ਆਲੂ-ਪਿਆਜ ਵੇਚ ਰਹੇ 101 ਸਾਲਾ ਬਜ਼ੁਰਗ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਫੇਸ ਬੁੱਕ ਖਾਤੇ ਉੱਤੇ ਪੋਸਟ ਸਾਂਝੀ ਕਰਕੇ

ਬਜ਼ੁਰਗ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਨੂੰ ਸਲਾਮ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਬਜ਼ੁਰਗ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਰਾਹੀਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਆਉਣ ਪਿੱਛੋਂ ਸਥਾਨਕ ਡੀ.ਸੀ. ਸੰਦੀਪ ਹੰਸ ਨੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਉਮਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਦੀ ਹੈ,

ਸਰਕਾਰ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰੇਗੀ। ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਨੇ ਕਿਹਾ ਉਸ ਨੇ ਡੀ.ਸੀ. ਅੱਗੇ ਹੱਥ ਜੋੜਦੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮੰਗਿਆ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਮਦਦ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੀ। ਡੀ.ਸੀ. ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ 'ਚ ਮਦਦ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਜਰੂਰਤ ਉਹ ਬੋਲਣ, ਪਰ ਬਜ਼ੁਰਗ ਨੇ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਮਦਦ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨੁਕਰਾ ਦਿੱਤੀ। ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦੇ-ਜਾਂਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਨੇ ਏਨੀ ਹੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਕ ਜਮੀਨ ਲਈ ਸੀ, ਰਜਿਸਟਰੀ ਕਰਵਾ ਲਈ ਹੈ ਪਰ ਇੰਤਕਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਇਆ, ਉਹ ਕਰਵਾ ਦੇਣ।

ਬਜ਼ੁਰਗ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਜਨਮ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਿੰਡ ਸਰਾਂ ਮੁਗਲ (ਠਾਣੇਵਾਲੀ) ਤਹਿਸੀਲ ਚੂਨੀਆਂ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਸੀ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਮੌਕੇ ਉਹ ਕਰੀਬ 26 ਸਾਲ ਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਧੀ ਮੁੰਬਈ ਵਿਚ ਹੈ। ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਜਿਉਂਦੇ ਜੀਅ ਉਸ ਦੇ ਪੋਤਾ-ਪੋਤੀ ਉਡਾਰ ਹੋ ਜਾਣ।

ਕੈਪਟਨ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ
ਕਾਰਨ ਦੂਜੇ ਸੂਬਿਆਂ ਵੱਲ ਜਾਣ
ਲੱਗੇ ਸਨਅਤਕਾਰ: ਮਾਨ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ (ਆਪ) ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਗਲਤ ਨੀਤੀਆਂ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਉਦਯੋਗਪਤੀ ਹੋਰਨਾਂ ਸੂਬਿਆਂ ਵੱਲ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਉਦਯੋਗਾਂ ਨੂੰ ਬਿਜਲੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਹੂਲਤਾਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿਚ ਫੇਲ੍ਹ ਸਾਬਤ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਬਾਦਲਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਵਿਚ ਵਸੂਲੇ ਜਾਂਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਟੈਕਸਾਂ ਤੋਂ ਉਦਯੋਗਪਤੀ ਅਤੇ ਵਪਾਰੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਸਨ ਤੇ ਹੁਣ ਕਾਂਗਰਸ ਵੀ ਬਾਦਲਾਂ ਦੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ।

ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਟੀਲ ਪਾਰਟਸ, ਡਾਇੰਗ ਯੂਨਿਟ, ਯਾਰਨ, ਸਾਈਕਲ ਪਾਰਟਸ ਅਤੇ ਟੈਕਸਟਾਈਲ ਸਮੇਤ 50 ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਦਯੋਗਾਂ ਨੂੰ ਕੈਪਟਨ ਸਰਕਾਰ 24 ਘੰਟੇ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇਣ ਵਿਚ ਨਾਕਾਮ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਦਯੋਗਪਤੀ ਆਪਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਲਈ ਬਦਲਵੇਂ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਥਾਵਾਂ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। 'ਆਪ' ਆਗੂ ਨੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਘਾਟ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਦਯੋਗਾਂ ਨੂੰ ਹੋਏ ਆਰਥਿਕ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਕਰੇ।

ਪੰਜਾਬ 'ਵਰਸਿਟੀ ਮਾਮਲਾ: ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਮ ਨਾਥ ਕੋਵਿੰਦ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਚਾਂਸਲਰ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਉਚ ਤਾਕਤੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਕਿ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ 'ਚ ਕੋਈ ਤਬਦੀਲੀ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਐਕਸ ਆਫੀਸੀਓ ਚਾਂਸਲਰ ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਵੀ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ

ਜਾਵੇ ਤੇ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਡਾ. ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਸੁਖਬੀਰ ਨੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿੱਜੀ ਦਖਲ ਮੰਗਿਆ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਵੱਸਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਇਸ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਹਮਲੇ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਉਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਨਾਲ ਵਲੰਧਰੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਤਾਜ਼ਾ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸੁਖਬੀਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਵੰਬਰ 2020 'ਚ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਗਰਾਂਟਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਸਾਲ ਦੀ ਨਵੀਂ ਸਿੱਖਿਆ ਨੀਤੀ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਸੁਝਾਅ ਮੰਗੇ

ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਐਮ. ਵੈਂਕਟਰੀਆ ਨਾਇਡੂ, ਜੋ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਐਕਸ ਆਫੀਸੀਓ ਚਾਂਸਲਰ ਹਨ, ਨੇ ਫਰਵਰੀ 2020 ਵਿਚ 11 ਮੈਂਬਰੀ ਉਚ ਤਾਕਤੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸੈਨੇਟ ਤੇ ਸਿਡੀਕੇਟ ਦਾ ਇਕ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਕਟੌਤੀ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਾਲਵਾ ਪੱਟੀ ਦੇ 200 ਕਾਲਜਾਂ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਲੈਕਟਡ ਕੰਸਟੀਚਿਊਏਂਸੀ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰਡ ਗਰੈਜੂਏਟ ਦੀ

ਚੋਣ ਬੰਦ ਕਰਨ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਵੱਲੋਂ ਚਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੰਸਟੀਚਿਊਏਂਸੀ ਵਿਚੋਂ ਅਸਲ ਵਿਚ ਕੁੱਲ 15 ਲੋਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕੱਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ 8 ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਚੁਣੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਚਲਾਉਣ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਖਤਮ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਸਾਰੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਅਲੂਮਨੀ ਦੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਕੋਲ ਹੋਣਗੀਆਂ।

A & I Transport Inc.

123 E Lee Rd, Watsonville, CA Ph: 831-763-7805

ਓਨਰ ਆਪਰੇਟਰਾਂ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਦੀ ਫੌਰੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਕਲਾਸ 'ਏ' ਡਰਾਈਵਰ; 6 ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਜਰੂਰੀ; ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਅਤੇ ਟੈਕਸਸ ਰੂਟ
ਸੋਲੋ ਡਰਾਈਵਰ 55 ਸੈਂਟ ਪ੍ਰਤੀ ਮੀਲ ਅਤੇ ਟੀਮ ਡਰਾਈਵਰ 70 ਸੈਂਟ ਪ੍ਰਤੀ ਮੀਲ

NOW HIRING

Owner Operators and Company TRUCK DRIVERS WITH 6 MONTHS EXPERIENCE FOR 11 WESTERN STATES, AND REGIONAL. CALIFORNIA & TEXAS ROUTES.

We pay Solo 55 cents per mile and Teams 70 cents per mile.

Job Requirements:

- Class A Driver. • Clean driving record • Ability to pass DOT drug test.
- We offer the following benefits of employment**
- 55 Cents Per Mile or loaded-Solo • 70 Cents Per Mile-Teams.
- Newer equipment for Driver comfort (2019-2021).
- \$3,000 Signing Bonus For Drivers for 11 western states.
- \$1,000 Signing Bonus For Regional Drivers.
- We pay \$75 to \$150 for 34 hours reset. • Weekly pay.
- Yearly mileage bonus. • We offer 3,500-3,800+ miles
- Medical, Vision, and Dental Benefits. • Stop Pay & Bonus Layover Pay.
- Referral-Bonus for referring other Class A Drivers. • 401k Plan.

**Signing bonus subject to terms and conditions.*

ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ

ਪਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ

ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ

For More Information Call (24 hours) Armando or Vicente, Ph: (831) 763-7805

Punjab Times**Established in 2000
22nd Year in Publication**Published every Saturday
by **A B Publication Inc.**
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018
Ph:847-359-0746
Fax:847-705-9388
Email:punjabtimes1@gmail.com
www.punjabtimesusa.com**Founder Editor:**

Amolak Singh Jammu

Astt. Editors:Jaspreet Kaur
Kuljeet Singh**Photographer**Kamaljit Singh Virdi
Ph. 847-502-2703**Our Columnists**

Gurbakhsh Singh Bhandal

Baljit Basi

Buta Singh

Tarlochan Singh Dupalpur

Major Kular

Corrpondents**Detroit, MI**

Rajinder Syan

734-261-0936

New York

Iqbal S. Jabowalia

917-375-6395

Postmaster: Please send
address changes to Punjab Times,
20451 N. Plum Grove Rd., Palatine,
IL 60074**Distributed in:**California, Illinois, Indiana, Ohio,
Michigan, Wisconsin, Mississippi,
Iowa, Arkansas, Massachusetts,
Texas, Virginia, Nevada, Washington,
Oregon, Arizona, Georgia, Florida,
New York, New Jersey, Connecticut,
Oklahoma, Pennsylvania, Missouri,
Kentucky, Kansas.**ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ****ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 105 ਡਾਲਰ****ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਈ: 475 ਡਾਲਰ****ਨੋਟ:** ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਮਹਿਜ਼ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਿੱਤ ਛਾਪੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ। ਪਾਠਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਆਪ ਕਰ ਲੈਣ।

DisclaimerThe views expressed in the
articles published in the columns
of Punjab Times are that of
their writers, and it is not
implied that Punjab Times
endorses them.Sameway Punjab Times
does not necessarily endorses
the claims made in the
advertisements published in
Punjab Times.**All disputes subject to
Chicago jurisdiction.****ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ 182 ਹੋਰ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਪਿੰਜਰ ਮਿਲੇ****ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ:** ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਪੁਰਾਣੇ ਕੈਥੋਲਿਕ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਸਕੂਲ ਨੇੜੇ ਇਕ ਕਬਰਸਤਾਨ 'ਚੋਂ 182 ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਪਿੰਜਰ ਮਿਲੇ ਹਨ। ਇਹ ਤੀਜਾ ਕਬਰਸਤਾਨ ਹੈ, ਜਿਥੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਪਿੰਜਰ ਮਿਲੇ ਹਨ। ਇਹ ਕਬਰਾਂ ਸੇਂਟ ਯੂਜੀਨ ਮਿਸ਼ਨ ਸਕੂਲ 'ਚ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਕੈਥੋਲਿਕ ਚਰਚ ਵੱਲੋਂ 1912 ਤੋਂ 1970ਵਿਆਂ ਤੱਕ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਪਿੰਜਰ ਮਿਲ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਕੈਥੋਲਿਕ ਚਰਚ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਖਿਲਾਫ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ 'ਚ ਰੋਹ ਫੈਲ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੁਝ ਪਿੰਜਰ ਤਾਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੂਨ 'ਚ ਮੈਰੀਵਲ ਇੰਡੀਅਨ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਸਕੂਲ 'ਚ 751 ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਪਿੰਜਰ ਮਿਲੇ ਸਨ। ਸਭ ਤੋਂ

ਪਹਿਲਾਂ ਮਈ 'ਚ ਕੈਮਲੂਪਸ ਇੰਡੀਅਨ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਸਕੂਲ 'ਚੋਂ 215 ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਪਿੰਜਰ ਮਿਲੇ ਸਨ। ਕੈਨੇਡਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇੰਨੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪਿੰਜਰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਕ ਦੇ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਅਤੇ ਕੈਥੋਲਿਕ ਸਕੂਲਾਂ ਨੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਕਤਲੇਆਮ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਮੁਲਕ ਦੇ ਵਿਕਸਤ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮੂਲ ਵਾਸੀ ਅਜੇ ਵੀ ਮਾੜੇ ਹਾਲਾਤ 'ਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ। ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਅਖਬਾਰ 'ਦਿ ਗਾਰਜੀਅਨ' ਮੁਤਾਬਕ 1867 ਤੋਂ 1996 ਵਿਚਕਾਰ ਕੈਨੇਡਾ ਨੇ ਡੇਢ ਲੱਖ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਪਿਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਜਬਰੀ ਸਕੂਲਾਂ 'ਚ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਧਰਮ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸਣ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

**ਸੋਮਨ ਦੇਬਨਾਥ ਦਾ 2 ਲੱਖ ਕਿਲੋਮੀਟਰ
ਸਾਈਕਲ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਚੇਤਨਾ ਮਿਸ਼ਨ****ਸ਼ਿਕਾਗੋ:** ਭਾਰਤ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਕੋਲਕਾਤਾ ਦਾ ਸੋਮਨ ਦੇਬਨਾਥ ਸਾਲ 2004 ਤੋਂ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਐਚ.ਆਈ.ਵੀ. ਅਤੇ ਏਡਜ਼ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਫੈਲਾਉਣ ਲਈ ਸਾਈਕਲ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਨਿੱਕਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਉਹ ਅਮਰੀਕਾ ਸਮੇਤ 157 ਮੁਲਕਾਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਫਰ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਨੇ ਪੌਣੇ ਦੋ ਲੱਖ ਕਿਲੋਮੀਟਰ (172,500) ਦੇ ਕਰੀਬ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਲਈ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਟੀਚਾ ਸਾਲ 2022 ਤੱਕ 191 ਮੁਲਕਾਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨਾ ਦਾ ਹੈ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਉਹ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਪੁੱਜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਸੋਮਨ ਦੇਬਨਾਥ ਕੋਲਕਾਤਾ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਜੂਲੋਜੀ ਦਾ ਗਰੈਜੂਏਟ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਸਰਬ ਭਾਰਤੀ ਫਾਈਨ ਆਰਟ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ (ਕੋਲਕਾਤਾ) ਤੋਂ 'ਵਿਸਾਰਦ' ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਵੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਯਾਤਰਾ 27 ਮਈ 2004 ਨੂੰ ਆਰੰਭ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਵੀ ਬੱਸ ਇਤਫਾਕ ਹੀ ਬਣਿਆ। ਉਸ ਦੀ ਉਮਰ 14 ਸਾਲ ਦੀ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਲੇਖ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਕਿ ਏਡਜ਼ ਤਾਂ ਕੈਂਸਰ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਭਿਆਨਕ ਬਿਮਾਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਇਕ ਅਜਿਹੇ ਬੇਘਰ ਸ਼ਖਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਸੀ ਜੋ ਏਡਜ਼ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਸੀ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਉਸ ਦਾ ਸਾਥ ਛੱਡ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਬਾਹਰ ਰੁਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਲੇਖ ਦਾ ਸੋਮਨ ਉਤੇ ਬਹੁਤ ਗਹਿਰਾ ਅਸਰ ਪਿਆ। ਦੋ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਏਡਜ਼ ਕੰਟਰੋਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਿਖਲਾਈ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਹ ਏਡਜ਼ ਬਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਚੇਤਨਾ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ

ਨਿੱਕਲ ਪਿਆ।

ਹੁਣ ਤੱਕ ਉਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਾਰੇ 28 ਰਾਜਾਂ ਤੇ 5 ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਇਹ ਯਾਤਰਾ ਉਸ ਨੇ 2004 ਤੋਂ 2007 ਤੱਕ ਮੁਕੰਮਲ ਕੀਤੀ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ 2008-09 ਵਿਚ ਏਸ਼ੀਆ ਦੇ 23 ਮੁਲਕ, 2009-12 ਵਿਚ ਯੂਰਪ ਦੇ 45 ਮੁਲਕਾਂ ਤੇ ਗ੍ਰੀਨਲੈਂਡ, 2012-15 ਵਿਚ ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ 52 ਤੇ ਮੱਧ ਪੂਰਬ ਦੇ 8 ਮੁਲਕਾਂ, 2016-17 ਵਿਚ ਦੱਖਣੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ 13 ਮੁਲਕਾਂ, 6 ਕੈਰੇਬੀਅਨ ਮੁਲਕਾਂ ਅਤੇ ਅੰਟਾਰਕਟੀਕਾ ਦੇ ਦੱਖਣੀ ਪੋਲ, 2018-2020 ਦੌਰਾਨ ਅਮਰੀਕਾ, ਕੈਨੇਡਾ, ਜਪਾਨ, ਰੂਸ, ਮੰਗੋਲੀਆ, ਚੀਨ, ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਤੇ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ। ਹੁਣ ਉਹ 2021 ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਰਹਿ ਗਏ 15 ਰਾਜਾਂ, ਆਸਟਰਲੀਆ ਅਤੇ ਦੱਖਣ-ਪੂਰਬੀ ਏਸ਼ੀਆ ਦੇ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰੇਗਾ। ਸਾਲ 2022 ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸੱਤ ਮਹਾਂਦੀਪਾਂ ਦਾ ਮਿਸ਼ਨ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇਸ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਸੋਮਨ ਦੇਬਨਾਥ ਨੂੰ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਵੀ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। 2007 ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੇ ਬੰਦੀ ਬਣਾ ਲਿਆ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਦ੍ਰਿੜ ਇਰਾਦੇ ਸਦਕਾ 24 ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੈਦ ਵਿਚੋਂ ਰਿਹਾਅ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰ ਉਹ ਅਣਗਿਣਤ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚ 152 ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਹਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨਰ/ਸਕਰੀ, 30 ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ, 72 ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ, 358 ਮੰਤਰੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਉਹ ਦੋ ਕਰੋੜ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਹੋਣੀ ਤੈਅ**(ਸਫਾ ਇਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)**

ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕੈਪਟਨ ਕਾਫੀ ਔਖੇ ਦੌਰੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਰਾਹੁਲ ਤੇ ਪ੍ਰਿਅੰਕਾ ਦੇ ਨਵੇਂ ਫਾਰਮੂਲੇ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਅਸਰ ਤਾਂ ਇਹੀ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਨੌਜਵਾਨ ਵਿਧਾਇਕ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ ਉਤੇ ਸਿੱਧੂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿਚ ਆ ਗਏ ਹਨ, ਜਦ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਦੇ ਕਰੀਬੀ ਸੀਨੀਅਰ ਸਾਥੀਆਂ ਸਮੇਤ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਅਤੇ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਦੁਲੇਂ ਵਰਗੇ ਵੱਡੇ ਆਗੂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਣਦੇਖਿਆ ਕੀਤਾ ਸਮਝਣ ਲੱਗੇ ਹਨ।

ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੂੰ ਸੂਬੇ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨੀ ਸੌਂਪੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਵੱਈਏ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ 2022 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵੇਲੇ ਟਿਕਟਾਂ

ਦੀ ਵੰਡ 'ਚ ਵੀ ਸਿੱਧੂ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਦਖਲ ਰਹੇਗਾ ਅਤੇ ਰਾਹੁਲ-ਪ੍ਰਿਅੰਕਾ ਦੀ ਸੋਚ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਧੂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਚੋਣ ਮੈਦਾਨ 'ਚ ਉਤਾਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਉਸ 'ਚ ਵੀ ਕੈਪਟਨ ਅਤੇ ਸਿੱਧੂ ਵਿਚਾਲੇ ਪੇਚ ਫਸਣਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪੰਜ ਮੰਤਰੀਆਂ ਅਤੇ 35 ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੁੱਠੀ ਵਿਚ ਹੈ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਧੂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਤੋਂ ਖਫਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕੈਪਟਨ ਧੜਾ ਚੁੱਪ ਧਾਰੀ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸੂਬਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਵਜੋਤ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਸੈਕਟਰ-2 ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਨੇੜੇ ਆਪਣੀ ਤਾਕਤ ਦਿਖਾਈ। ਸਿੱਧੂ ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਆਪਣੀ ਤਾਕਤ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਦੋਂ ਅਮਰਿੰਦਰ

**ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ 'ਪੀਪਲਜ਼
ਵ੍ਰਿਧ' ਸਿਰ-ਮੱਥੇ ਲਾਇਆ****ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ:** ਤਿੰਨਾਂ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਖਿਲਾਫ ਕੌਮੀ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਸੰਯੁਕਤ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚੇ ਵੱਲੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ 'ਪੀਪਲਜ਼ ਵ੍ਰਿਧ' ਦਾ ਸਪਸ਼ਟ ਅਸਰ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੇ ਮਾਨਸੂਨ ਸੈਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੰਸਦ ਵਿਚ ਉਠਾਉਣੀ ਪਈ। ਕਈ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੇ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਖਿਲਾਫ ਨਾਅਰੇ ਲਾਏ। ਮੋਰਚੇ ਨੇ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਵ੍ਰਿਧ ਮੁਤਾਬਕ ਆਵਾਜ਼ ਨਾ ਉਠਾਈ ਤਾਂ ਭਾਜਪਾ ਵਾਂਗ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਦਾ ਵੀ ਜਨਤਕ ਬਾਈਕਾਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕੰਮ ਰੋਕੂ ਮਤਾ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ

ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਤਿੰਨ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਰੱਦ ਹੋਣੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਜਲਾਲਾਬਾਦ ਤੋਂ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ, ਸਾਬਕਾ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਬਸਪਾ ਦੇ ਕੌਮੀ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸਤੀਸ਼ ਮਿਸ਼ਰਾ ਤੇ ਬਸਪਾ ਦੇ ਹੋਰ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸੰਸਦ ਦੇ ਬਾਹਰ ਰੋਸ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ- ਬਸਪਾ ਗਠਜੋੜ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਰੱਖੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਬਾਰੇ ਸੰਸਦ ਵਿਚ ਚਰਚਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਮੰਨਣ ਸਬੰਧੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ। ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਨੇ ਸਾਰੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਇਕਜੁੱਟ ਹੋਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ 500 ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਿਸਾਨ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

**ਰਾਇਟਰਜ਼ ਫੋਟੋ ਪੱਤਰਕਾਰ ਸਦੀਕੀ
ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ****ਸਰੀ (ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਮੰਡੇਰ):** ਸੰਸਾਰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਖਬਰ ਏਜੰਸੀ ਰਾਇਟਰਜ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਪਿਛਲੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਭਾਰਤੀ ਫੋਟੋ ਪੱਤਰਕਾਰ ਦਾਨਿਸ਼ ਸਦੀਕੀ ਦੀ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਕੰਧਾਰ ਨੇੜੇ ਤਾਲਿਬਾਨ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਤੇ ਅਫਗਾਨ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੀ ਲੜਾਈ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਅਸਲ ਕਹਾਣੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਿਆਂ ਗੋਲੀ ਲੱਗਣ ਨਾਲ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਨਾਮੀ ਖੇਡ ਏਜੰਸੀ ਏ. ਆਈ. ਪੀ. ਐਸ.-ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸਪੋਰਟਸ ਪ੍ਰੈਸ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਪੇਜ ਉੱਪਰ ਇਸ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੇ ਰਾਜਦੂਤ ਜਨਾਬ ਫਰੀਦ ਮਾਮੂਨਦਜੇ ਨੇ ਵੀ ਟਵੀਟ ਕੀਤਾ ਕਿ 'ਪਿਛਲੀ ਰਾਤ ਕੰਧਾਰ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਮਿੱਤਰ ਦਾਨਿਸ਼ ਸਦੀਕੀ ਦੇ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਦੀ ਖਬਰ ਸੁਣ ਕੇ ਬਹੁਤ ਦੁੱਖ ਹੋਇਆ'।

ਦਾਨਿਸ਼ ਸਦੀਕੀ ਦੀ ਉਮਰ 44 ਸਾਲ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਮੁੰਬਈ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਬੜਾ ਦਲੇਰ ਤੇ ਖਤਰਿਆਂ ਨਾਲ ਖੇਡਣ ਵਾਲਾ ਨੌਜਵਾਨ ਪੱਤਰਕਾਰ ਸੀ। ਕੰਧਾਰ ਦੇ ਸਪਿਨ ਬੋਲਡਕ ਜਿਲੇ ਵਿਚ ਝੜਪਾਂ ਦੀ ਕਵਰੇਜ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਪੱਤਰਕਾਰ ਦਾਨਿਸ਼ ਸਦੀਕੀ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ ਉੱਪਰ ਆਪਣੇ ਵਿਲੱਖਣ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਪੱਤਰਕਾਰੀ

ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਵੱਕਾਰੀ ਸਾਲ 2018 ਦਾ 'ਪੁਲਿਤਜਰ ਪੱਤਰਕਾਰ ਪੁਰਸਕਾਰ' ਜੇਤੂ ਸੀ। ਸਦੀਕੀ ਨੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਉੱਪਰ

ਅਫਗਾਨ ਇਰਾਕ ਜੰਗ, ਬਰਮਾ ਦੇ ਰੋਹਿੰਗਾ ਰਫਿਊਜੀ, ਨੇਪਾਲ ਭੁਚਾਲ ਤੇ ਹਾਗਕਾਂਗ ਹੱਲਾ ਗੁੱਲਾ ਲਈ ਭਰਪੂਰ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਹ ਸਾਲ 2010, ਲਗਭਗ 11 ਸਾਲ ਤੋਂ 'ਰਾਈਟਰਜ਼ ਸੰਸਥਾ' ਦੇ ਫੋਟੋਗਰਾਫੀ ਸਟਾਫ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਬੇਮਿਸਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਸਿੰਘ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ 'ਚ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

ਕੈਪਟਨ ਕੈਪ ਦੀ ਚੁੱਪੀ ਸਭ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈਕਮਾਨ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਖਿਲਾਫ ਕੈਪਟਨ ਕੋਈ ਵੱਡਾ ਕਦਮ ਚੁੱਕ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਕੈਪਟਨ ਦੀ ਚੁੱਪ ਦੱਸ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ 'ਵਿਚਾਰੇ' ਵਾਲੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਫਾਦਾਰ ਵਿਧਾਇਕ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀ ਸਿੱਧੂ ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਕੈਪਟਨ ਬਾਰੇ ਹਾਈਕਮਾਨ ਦਾ ਰਵੱਈਆ ਬਦਲਿਆ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਕੈਪਟਨ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ 18 ਨੁਕਾਤੀ ਏਜੰਡਾ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਸੰਕੇਤ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸਫਲ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਨਕਾਮ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਹਨ ਤੇ ਸੱਤਾ ਦੇ 5-6 ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ। ਇਸ 18 ਨੁਕਾਤੀ ਏਜੰਡਾ ਵਿਚ ਉਹ ਵਾਅਦੇ ਸਨ ਜੋ ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਚੋਣਾਂ ਸਮੇਂ

ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਸਨ ਤੇ ਪੂਰਾ ਇਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਹੁਣ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਇੰਨੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਹਾਈਕਮਾਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਉਤੇ ਫੁੱਲ ਚੜ੍ਹਾਉਣਾ ਕੈਪਟਨ ਦੇ ਵੱਸੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ। ਇਸੇ ਏਜੰਡੇ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਕੈਪਟਨ ਦੇ ਬਦਲ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਤੋਰੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਹੁਣ ਭਾਵੇਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ ਸਿੱਧੂ ਦੇ ਨਾਂ ਉਤੇ ਹਾਈਕਮਾਨ ਨੇ ਮੋਹਰ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਪਰ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲਿਜਾਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੇਹੱਦ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਅਤੇ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਝੱਲਣੀਆਂ ਪੈ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸਿੱਧੂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਸੂਬੇ ਦੀਆਂ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਸਫਾਂ ਵਿਚ ਉਤਸ਼ਾਹ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਬਣਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਲੱਗੇ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ(ਡਾ.) ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ
ਬਲਵਿੰਦਰ (ਨਿੱਕੀ) ਕੌਰ ਸੇਖੋਂ
ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ
ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ
ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ
ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ
ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ
ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ
ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀਆ
ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਜੱਸੀ) ਗਿੱਲਡਾ. ਹਰਗੁਰਮੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ
ਡਾ. ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੰਡੇਰ
ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ
ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਘੁੰਨ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰਤ
ਡਾ. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ
ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ
ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਮੁਲਤਾਨੀ
ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਪਰਿੰਗਫੀਲਡ
ਗੁਰਵੀਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ

ਹੁਣ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੱਥ ਆਈ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਕਮਾਨ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਕਾਂਗਰਸ ਹਾਈਕਮਾਨ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਅੰਦਰ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸਿਆਸੀ ਖਿੱਚੋਤਾਣ ਨੂੰ ਦਰਕਿਨਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਆਖਰਕਾਰ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਐਲਾਨ ਦਿੱਤਾ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਅਪੀਲ ਤੇ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਅਣਗੋਲਿਆ ਕਰਦਿਆਂ ਹਾਈਕਮਾਨ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਕਮਾਨ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਚੱਲਿਆ ਗਿਆ ਸਿਆਸੀ ਦਾਅ ਵੀ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਕੁੱਲ ਹਿੰਦ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਏ.ਵੇਣੂਗੋਪਾਲ ਦੇ ਦਸਤਖਤਾਂ ਹੇਠ ਜਾਰੀ ਪੱਤਰ ਅਨੁਸਾਰ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੋਣਗੇ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਚਾਰ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵੀ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਵਿਧਾਇਕ ਸੰਗਤ ਸਿੰਘ ਗਿਲਜੀਆਂ, ਵਿਧਾਇਕ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਡੈਨੀ, ਜਿਲ੍ਹਾ ਯੋਜਨਾ ਬੋਰਡ ਫਰੀਦਕੋਟ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਪਵਨ ਗੋਇਲ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਵਿਧਾਇਕ ਕੁਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਗਰਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਹਾਈਕਮਾਨ ਨੇ ਜਾਰੀ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਨੀਲ ਜਾਖੜ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ 'ਤੇ ਤਸੱਲੀ ਜਾਹਿਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਨਵੇਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੁਲਜੀਤ ਨਾਗਰਾ ਨੂੰ ਸਿੱਕਮ, ਨਾਗਾਲੈਂਡ ਤੇ ਤ੍ਰਿਪੁਰਾ ਵਿਚ ਇੰਚਾਰਜ ਦੀ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਵੇਂ ਐਲਾਨਾਂ ਤੋਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਹਾਈਕਮਾਨ ਨੇ ਬਹੁਤੀ ਤਵੱਜੋ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਹਾਈਕਮਾਨ ਦੇ ਇਸ ਐਲਾਨ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਉੱਠਿਆ

ਵਰੋਲਾ ਇਕ ਵਾਰ ਤਾਂ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਵਿਧਾਇਕ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਤੁਰ ਪਏ ਹਨ। ਹਾਈਕਮਾਨ ਵੱਲੋਂ ਅਗਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਇਹ ਕਵਾਇਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਖਿਲਾਫ ਬਾਗੀ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਤੇ ਵਜ਼ੀਰਾਂ ਦੇ ਉਤਰਨ ਨਾਲ ਨਵੀਂ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਦਾ ਮੁੱਢ ਬੱਝ ਗਿਆ ਸੀ।

ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਪ੍ਰਧਾਨਾਂ 'ਤੇ ਝਾਤ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ ਹਾਈਕਮਾਨ ਨੇ ਸੰਗਤ ਸਿੰਘ ਗਿਲਜੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਾ ਕੇ ਜਿਥੇ ਓ.ਬੀ.ਸੀ. ਕੈਟਾਗਿਰੀ ਨੂੰ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਹੀ ਦੋਆਬੇ ਨੂੰ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਮਾਝੇ 'ਚੋਂ ਵਿਧਾਇਕ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਡੈਨੀ ਨੂੰ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਾ ਕੇ ਦਲਿਤ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਵਜੋਂ ਕੁਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਗਰਾ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ 'ਚ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਿੰਦੂ ਚਿਹਰੇ ਵਜੋਂ ਜੈਤੋ

ਮੰਡੀ ਦੇ ਟਕਸਾਲੀ ਕਾਂਗਰਸੀ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪਵਨ ਗੋਇਲ ਨੂੰ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਹੁਣ ਮਾਲਵੇ 'ਚੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਲਜੀਤ ਨਾਗਰਾ ਤੇ ਜਿਲ੍ਹਾ ਯੋਜਨਾ ਬੋਰਡ ਫਰੀਦਕੋਟ ਦੇ ਪਵਨ ਗੋਇਲ ਨੂੰ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਾਧ ਕੇ ਮਲਵਈ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਦਾਬੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਚਾਰ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਪ੍ਰਧਾਨਾਂ 'ਚੋਂ ਸਿਰਫ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਡੈਨੀ ਹੀ ਕੈਪਟਨ ਖੇਮੇ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਇਹ ਦਬਾਅ ਬਣਾ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਸੰਦ ਵਾਲੇ ਆਗੂ ਲਗਾਏ ਜਾਣ। ਕੈਪਟਨ ਖੇਮੇ ਵੱਲੋਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਪ੍ਰਧਾਨਾਂ ਲਈ ਜਿਹੜੇ ਨਾਮ ਉਭਾਰੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਵਿਜੇਇੰਦਰ ਸਿੰਗਲਾ, ਚੌਧਰੀ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ

ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਾਂਗਾ: ਕੈਪਟਨ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਕਾਂਗਰਸ ਹਾਈਕਮਾਨ ਵੱਲੋਂ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਾਧੇ ਜਾਣ ਦਰਮਿਆਨ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੋ ਟੁੱਕ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਗਾਮੀ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਜਿਤਾਉਣ ਲਈ ਸਾਲ 2017 ਵਾਂਗ ਖੁਦ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨਗੇ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਮੀਡੀਆ ਸਲਾਹਕਾਰ ਰਵੀਨ ਨੁਕਰਾਲ ਨੇ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅਸਤੀਫੇ ਬਾਰੇ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਅਫਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੀਡੀਆ ਗਲਤ ਕਿਆਸ ਲਾਉਣ ਤੋਂ ਗ੍ਰਹੇਜ਼ ਕਰੇ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਈਕਮਾਨ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।

ਕੈਪਟਨ ਨੂੰ ਪਟਕਣੀ ਦੇਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸਿੱਧੂ: ਸੁਖਬੀਰ

ਜਲੰਧਰ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਦਾ ਮਕਸਦ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਟਕਣੀ ਦੇਣਾ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਕੁਝ ਵੀ ਲੈਣਾ ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ। ਕਿਸਾਨੀ ਅੰਦੋਲਨ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਉਂਦੇ ਸੰਸਦ ਦੇ ਸੈਸ਼ਨ 'ਚ ਸਾਰੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸਾਨੀ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਇਕਜੁੱਟਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੰਮ ਰੋਕੂ ਮਤਾ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਯਤਨ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਕਲੇਸ਼ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕੀਤਾ: ਭਗਵੰਤ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ (ਆਪ) ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੁਰਸੀ ਲਈ ਚੱਲ ਰਹੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਕਾਟੋ-ਕਲੇਸ਼ ਨੇ ਪੰਜਾਬ, ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਦਾ ਵੱਡਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਆਗਾਮੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਕੀਮਤ ਚੁਕਾਉਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵੱਡੇ-ਛੋਟੇ ਆਗੂ ਕੁਰਸੀ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਲੜ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੁਰਸੀ ਦੀ ਇਸ ਭੁੱਖ ਨੇ ਪੰਜਾਬ, ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਿਸਾਨੀ, ਜਵਾਨੀ, ਵਪਾਰ-ਕਾਰੋਬਾਰ, ਮਹਿਲਾਵਾਂ, ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ, ਸਕੂਲਾਂ, ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ, ਅਮਨ-ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਸੰਕਟ ਸਮੇਤ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮੁੱਦੇ ਰੋਲ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਇਸ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅੰਗ ਨੂੰ ਜਨਤਾ ਦੇ ਖੂਨ ਪਸੀਨੇ ਨਾਲ ਬੁਝਾਉਣ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਸਿੱਧੂ ਸਿਰ ਹੁਣ ਵੱਡੀ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਪਈ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਨੀਲ ਜਾਖੜ ਨੇ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਾਧੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਜਾਹਿਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਹਾਈਕਮਾਨ ਵੱਲੋਂ

ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਨਵੀਂ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਤਨਦੇਹੀ ਨਾਲ ਨਿਭਾਉਣਗੇ ਅਤੇ ਹਾਈਕਮਾਨ ਵੱਲੋਂ ਜਤਾਏ ਗਏ ਭਰੋਸੇ 'ਤੇ ਖਰਾ ਉਤਰਨਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੁਣ ਸਾਹਮਣੇ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਬਹੁਤ ਹਨ ਅਤੇ ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਧੂ ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣਗੇ।

ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਤਿਵਾਦੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਵਧਣ ਦਾ ਰਾਗ ਫਿਰ ਅਲਾਪਿਆ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਸੰਘਰਸ਼ੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨਾਲ ਤੁਰਤ ਗੱਲਬਾਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਰਹੱਦ ਪਾਰ ਦੇ ਖਤਰਿਆਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਇਸ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੁਲਝਾਉਣ ਲਈ ਉਸਾਰੂ ਯਤਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਆਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀ ਆੜ ਹੇਠ ਫਾਇਦਾ ਲੈਣ ਦੀ ਤਾਕ ਵਿਚ ਹੈ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਸਾਨੀ ਮਸਲੇ ਦਾ ਸਥਾਈ ਅਤੇ ਸੁਖਾਵਾਂ ਹੱਲ ਕੱਢਣ ਲਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਸਰਬ ਪਾਰਟੀ ਵਫਦ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਚੌਕਸ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਹੱਦ ਪਾਰ ਦੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਮਿਹਨਤਕਸ਼ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਭੜਕੇ ਹੋਏ

ਜਜ਼ਬਾਤ ਨਾਲ ਖੇਡਣ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਲੇ ਤਾਂ ਸਥਿਤੀ ਕਾਬੂ ਹੇਠ ਹੈ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡਰ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਭੜਕਾਊ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆਵਾਂ ਅਮਨ ਕਾਨੂੰਨ ਲਈ ਖਤਰਾ ਬਣ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

ਪੱਤਰ 'ਚ ਡਰੋਨ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਧਣ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵੱਲੋਂ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰਾਂ ਤੇ ਹੈਰੋਇਨ ਦੀਆਂ ਖੇਪਾਂ ਭੇਜੇ ਜਾਣ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੈਪਟਨ ਨੇ 28 ਸਤੰਬਰ, 2020 ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਆਪਣੇ ਅਰਧ ਸਰਕਾਰੀ ਪੱਤਰ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਫਸਲ ਦੀ ਰਹਿੰਦ ਖੁੰਹ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਝੋਨੇ ਉੱਤੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 100 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕੁਇੰਟਲ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਅਤੇ ਕਣਕ-ਝੋਨੇ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਖਰੀਦ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਸਬੰਧੀ

ਚਿੰਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੈਪਟਨ ਨੇ 28 ਸਤੰਬਰ, 2020 ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਆਪਣੇ ਅਰਧ ਸਰਕਾਰੀ ਪੱਤਰ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਫਸਲ ਦੀ ਰਹਿੰਦ ਖੁੰਹ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਝੋਨੇ ਉੱਤੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 100 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕੁਇੰਟਲ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਅਤੇ ਕਣਕ-ਝੋਨੇ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਖਰੀਦ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਸਬੰਧੀ

ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਮੁੜ ਭਰੋਸਗੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਾਦਾਂ ਖਾਸ ਕਰਕੇ 31 ਅਕਤੂਬਰ, 2021 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫੋਸਫੈਟਿਕ ਖਾਦਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿਚ ਵਾਧੇ ਦੇ ਡਰ ਅਤੇ ਤੌਖਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿਉਂ ਜੋ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਕਣਕ ਦੀ ਬਿਜਾਈ ਲਈ ਨਵੰਬਰ ਅਤੇ ਦਸੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਦੌਰਾਨ ਡੀਏਪੀ ਦੀ ਲਗਭਗ 60 ਫੀਸਦੀ ਖਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਉਧਰ, ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੂਬਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਰਹੱਦ ਪਾਰ ਦੇ ਅਤਿਵਾਦ ਦਾ ਡਰ ਦਿਖਾ ਕੇ ਕਿਸਾਨੀ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਲੀਹੋਂ ਲਾਹੁਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਕਰਕੇ ਕਿਸਾਨੀ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਹਰ ਕੋਈ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸਾਨੀ ਅੰਦੋਲਨ ਅਤੇ ਸਰਹੱਦ ਪਾਰ ਅਤਿਵਾਦ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਕੁਰਸੀ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਜਿੰਨੇ ਚੱਕਰ ਦਿੱਲੀ ਦਰਬਾਰ ਲਾਏ ਹਨ, ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਵਾਰ ਵੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ

ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਨਾ ਕਰੇ ਕੈਪਟਨ: ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੂਬਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਗਰਮਦਲੀਆਂ ਅਤੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਕਿਸਾਨੀ ਅੰਦੋਲਨ ਖਤਮ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਰਹੱਦ ਪਾਰ ਦੇ ਅਤਿਵਾਦ ਦਾ ਡਰ ਦਿਖਾ ਕੇ ਕਿਸਾਨੀ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਲੀਹੋਂ ਲਾਹੁਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਕਰਕੇ ਕਿਸਾਨੀ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਕੈਪਟਨ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ: ਮਾਇਆਵਤੀ

ਲਖਨਊ: ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ (ਬਸਪਾ) ਦੀ ਮੁਖੀ ਮਾਇਆਵਤੀ ਨੇ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਬਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਸਾਧਿਆ ਹੈ। ਟਵੀਟ ਵਿਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, 'ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਲਿਖੀ ਚਿੱਠੀ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਬਾਰੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖਦਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜੋ ਨਵੇਂ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਖਿਲਾਫ ਜਾਨ ਤਲੀ 'ਤੇ ਰੱਖ ਕੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਤੇ ਚੋਣ ਰਾਜਨੀਤੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਹੈ।'

ਮੋਦੀ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ ਕਿਸਾਨੀ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕੀਤੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦਾ ਮਸਲਾ ਹੱਲ ਹੋ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ

ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਸੰਸਦ ਦੇ ਮਾਨਸੂਨ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਰੱਦ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕਰੇਗੀ।

**Low Interest Rates in History
No Cost Refinancing Available!**

Madan Khatri
NMLS # 1980752

Call Madan Khatri

Ph: 847-530-1550

Madan@MoonstarMortgage.com

IL and CA Mortgage Loan Licensee

We Works From Start to End!

953 Plum Grove Road, Unit B, Schaumburg, IL 60173

**ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਇਲਾਜ
ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਜੇ ਥੱਕ ਗਏ ਹੋ ਤਾਂ ਕਾਲ ਕਰੋ**

ਫੋਨ (408) 687-1899

Gurdip Singh Sandhu

Homeopathic Practitioner/Consultant Since 1973
DHMS-Gold Medalist, BAMS, MDEh.- India

Well Experienced as:

Director, Principal, Professor and Chief Medical Officer in
Medical Colleges and Hospitals of Punjab (India)
Practice Under State of California Act SB 577
EX Member: The California Homeopathic Society
National Center For Homeopathy- USA

Gurdip Singh Sandhu

Live on Jas TV

Saturday 9:30AM and Sunday 4PM (Pacific Time)

7021 Village Park Way, Dublin, CA 94568

Email:

Homeomedicine@yahoo.com

ਬੇਅਦਬੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ‘ਮੁਆਫੀ’ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਭਖਿਆ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਬਰਗਾਤੀ ਵਿਚ ਸਾਲ 2015 ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਚਲਾਨ ਵਿਚੋਂ ‘ਸਿਟ’ ਵੱਲੋਂ ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਮੁਖੀ ਗੁਰਮੀਤ ਰਾਮ ਰਹੀਮ ਦਾ ਨਾਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਭਖ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਘੋਰਾਬੰਦੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਮਨਸਾ ‘ਤੇ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ ਹਨ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬੀਬੀ ਜਗੀਰ ਕੌਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਬਚਾਅ ਕੇ ਆਪਣਾ ਸਿਆਸੀ ਮਨੋਰਥ ਸਿੱਧ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ 2022 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਹਮਦਰਦੀ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਸ ਵਿਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਦਾ ਬਿਆਨ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਦੇ ਕਹਿਣ ‘ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਦਾ ਨਾਂ ਮੁੜ ਕੇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਪੰਥ ਨੂੰ ਸਖਤ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋਣਾ ਪਵੇਗਾ।

ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬੇਅਦਬੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਈ ਨਵੀਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਟੀਮ (ਸਿਟ) ਦੁਆਰਾ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਚਲਾਨ ‘ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਿਆਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਇਸ ਚਲਾਨ ਵਿਚੋਂ ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਮੁਖੀ ਦਾ

ਨਾਮ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਤਹਿਤ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਥੇਦਾਰ ਨੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ‘ਸਿਟ’ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਕਰੇ ਕਿ ਚਲਾਨ ਵਿਚੋਂ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਦਾ ਨਾਂ ਬਾਹਰ ਕਿਉਂ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬੇਅਦਬੀ ਮਾਮਲੇ ‘ਚ ਦਰਜ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰਬਰ 63 ਅਤੇ 128 ਵਿਚ ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਮੁਖੀ ਦਾ ਨਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਡੇਰਾ ਸਮਰਥਕ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ‘ਤੇ ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਮੁਖੀ ਦਾ ਨਾਂ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਨਵੀਂ ਬਣਾਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਟੀਮ ਨੇ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰ. 28 ਦੇ ਆਧਾਰ ‘ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਚਲਾਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਜਾਂਚ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਚੁੱਪ ਚਪੀਤੇ ਚਲਾਨ ਵਿਚੋਂ ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਮੁਖੀ ਦਾ ਨਾਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ‘ਸਿਟ’ ਇਸ

ਚਲਾਨ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ: ਸੁਖਬੀਰ

ਜਲੰਧਰ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗੱਠਜੋੜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਵਿਰੁੱਧ ਚੱਲਦਾ ਕੇਸ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਬਾਰੇ ਜਾਂਚ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਦਿੱਤੀ ਸਗੋਂ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਤੋਂ ਜਾਂਚ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਦਬਾਅ ਪਾਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਸਨ ਤੇ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਜਾਂਚ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਸੌਂਪਣੀ ਪਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਵੇਲੇ ਚੋਣ ਜਾਬਤਾ ਲਾਗੂ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਤੇ ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਕਰੇ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਚਲਾਨ ਵਿਚੋਂ ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਮੁਖੀ ਦਾ ਨਾਂ ਬਾਹਰ ਕਿਉਂ ਕੱਢਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚਾਹੀਦਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਰੋਹਤਕ ਦੀ ਸੁਨਾਰੀਆ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਬੰਦ ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਲਿਆ ਕੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਹੋਰਨਾਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵਾਂਗ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. 63 ਅਤੇ 128 ਵਿਚਲੇ ਦੋਸ਼ਾਂ

ਸੁਮੇਧ ਸੈਣੀ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਕੁਰਕ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ

ਮੁਹਾਲੀ: ਇਥੋਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਸੁਮੇਧ ਸੈਣੀ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਵਿਚ ਇਜਾਫਾ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੈਕਟਰ-20 ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਸਥਿਤ ਮਕਾਨ ਨੂੰ ਆਰਜ਼ੀ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਕੁਰਕ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟਰ ਸਰਤੇਜ ਸਿੰਘ ਨਰੂਲਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਹੁਕਮ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਜਿਲ੍ਹਾ ਤੇ ਸੈਸ਼ਨਜ਼ ਜੱਜ ਪੀ.ਐਸ. ਗਰੇਵਾਲ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਹਾਲੀ ਦੇ ਜਿਲ੍ਹਾ ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਕੁਰਕੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਤ 2.5 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਿਰਾਇਆ ਸਾਬਕਾ ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਸੈਣੀ ਤੋਂ ਵਸੂਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਦੀ ਖਰੀਦ ਲਈ ਸੈਣੀ ਦੀ ਸਹਿ ‘ਤੇ ਕਾਲੇ ਧਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਦੇ ਸਮਰਥਕ ਸਿਆਸੀ ਵੋਟ ਬੈਂਕ: ਜਥੇਦਾਰ

ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਦੇ ਸਮਰਥਕ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਇਸ ਵੋਟ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਭੁਗਤਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੇਅਦਬੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਹੁਣ ਤੱਕ ਹੋਈਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਜਾਂਚਾਂ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਲਗਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਥੇਦਾਰ ਨੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਕਿ 2015 ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਬੇਅਦਬੀ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਾਪਰੀਆਂ ਸਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਖੁਦ ਉਸ ਵੇਲੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਮੁੱਖ ਗ੍ਰੰਥੀ ਵਜੋਂ ਤਾਇਨਾਤ ਸਨ। ਬੇਅਦਬੀ ਕੀਤੇ ਅੰਗਾਂ ਦੀ ਸਪੁਰਦਗੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖੁਦ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਦੇ ਕੇਸ ਬਾਰੇ ਸੁਖਬੀਰ ਨੇ ਝੂਠ ਬੋਲਿਆ: ਖਹਿਰਾ

ਜਲੰਧਰ: ਵਿਧਾਇਕ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਜੇ ਸਾਲ 2012 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਐਨ ਪਹਿਲਾਂ ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕੇਸ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਵਿਚ ਕੋਈ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਉਹ ਇਹ ਗੱਲ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਸਹੁੰ ਖਾ ਕੇ ਕਹਿਣ। ਖਹਿਰਾ ਨੇ ਸੁਖਬੀਰ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੇਸ ਵਾਪਸੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤਾਂ 2012 ਵਿਚ ਮੁੜ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੇਅਦਬੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਕੇਸ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।

ਬਾਰੇ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਹੁੰਦੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਤਾਂ ਕੀ ਕਰਨੀ ਸੀ ਸਗੋਂ ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਮੁਖੀ ਦਾ ਨਾਮ ਹੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ‘ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨੀਅਤ ‘ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ

ਦੀ ਵੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਦਸ਼ਾ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਕਿ ਆਗਾਮੀ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਸਿਆਸਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮੂਹ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸੂਚੇਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਬੇਅਦਬੀ ਮਾਮਲੇ ‘ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਅੱਖ ਹੁਣ ਡੇਰੇ ਦੇ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ‘ਤੇ: ਅਕਾਲੀ ਦਲ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਬਰਗਾਤੀ ਬੇਅਦਬੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚਣ ਲਈ ਜਿੰਮੇਵਾਰ ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਮੁਖੀ ਗੁਰਮੀਤ ਰਾਮ ਰਹੀਮ ਖਿਲਾਫ ਜਾਣ-ਬੁੱਝ ਕੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀ ਤਾਂ ਕਿ ਬਦਲੇ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ‘ਚ ਡੇਰੇ ਦਾ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰੇ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਵਿਰਸਾ ਸਿੰਘ ਵਲਟੋਹਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੁਰਮੀਤ ਰਾਮ ਰਹੀਮ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਗਾਂਧੀ ਪਰਿਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਬਦਲੇ ਸੋਢੇਬਾਜ਼ੀ ਵਜੋਂ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਵਲਟੋਹਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮੰਦਭਾਗੀ

ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਮੀਤ ਰਾਮ ਰਹੀਮ ਨੂੰ ਬੇਅਦਬੀ ਕੇਸ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰਬਰ 128 ਵਿਚ ਮੁਲਜ਼ਮ ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਚੋਰੀ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ (ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰਬਰ 63) ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਵੇਂ ਕੇਸ ਆਪਸ ਵਿਚ ਜੁੜੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰਬਰ 128 ਵਿਚ ਵੀ ਮੁਲਜ਼ਮ ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵਲਟੋਹਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਸ ਸਬੰਧੀ ਚਲਾਨ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਐਸ.ਆਈ.ਟੀ. ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ‘ਤੇ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਕੇਸ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਨੇੜੇ ਮਿਲੇ ਪੁਰਾਤਨ ਇਮਾਰਤੀ ਢਾਂਚੇ ਬਾਰੇ ਭੰਬਲਭੂਸਾ ਬਰਕਰਾਰ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਨੇੜੇ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਜੋੜਾ ਘਰ ਅਤੇ ਦੋਪਹੀਆ ਵਾਹਨਾਂ ਵਾਸਤੇ ਸਟੈਂਡ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਲਈ ਖੁਦਾਈ ਦੌਰਾਨ ਪੁਰਾਤਨ ਇਮਾਰਤੀ ਢਾਂਚਾ ਮਿਲਣ ‘ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸਬੰਧਤ ਸਥਾਨ ‘ਤੇ ਖੁਦਾਈ ਦਾ ਕੰਮ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਪਰ ਬਾਕੀ ਕੰਮ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਬੀਬੀ ਜਗੀਰ ਕੌਰ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਹ ਇਮਾਰਤੀ ਢਾਂਚਾ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਵਿਰਾਸਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਜਰੂਰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸੁਰੰਗਨੁਮਾ ਪੁਰਾਤਨ ਇਮਾਰਤੀ ਢਾਂਚਾ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਇੱਟਾਂ ਦਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਢਾਂਚਾ ਬਿਹਤਰ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਸੁੰਦਰ ਤੇ ਗੋਲਾਕਾਰ ‘ਆਰਚ’ ਬਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪਾਣੀ ਵੀ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਇੱਟ ਦਾ ਹੋਰ ਮਲਬਾ ਵੀ ਨਿਕਲਿਆ ਹੈ ਪਰ ਹੁਣ ਇਸ ਨੂੰ ਢੱਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਨੂੰ ਜੂਨ 1984 ਵਿਚ ਵਾਪਰੇ ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਫੌਜੀ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਢਹਿ-ਢੇਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨਾਲ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਸਮੂਹ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਗਲਿਆਰਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਤਹਿਤ ਇਥੋਂ ਦੇ ਕਈ ਪੁਰਾਤਨ ਬਾਜ਼ਾਰ ਅਤੇ ਇਮਾਰਤਾਂ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ

ਮੁਨਿਆਰਾ ਵਾਲਾ ਬਾਜ਼ਾਰ, ਝੂਠਾ ਬਾਜ਼ਾਰ, ਝੜ੍ਹਾ ਸਾਹਿਬ ਬਾਜ਼ਾਰ, ਆਟਾ ਮੰਡੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਇਮਾਰਤਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਥੇ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਬੁੰਗੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਜੋ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਕਈ ਫਿਰਕਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਇਥੇ ਆਉਣ ਸਮੇਂ ਆਪਣੇ ਠਹਿਰਾਅ ਵਾਸਤੇ ਬਣਾਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ ਬੁੰਗਿਆਂ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਅੱਜ ਵੀ ਪੁਰਾਤਨ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਵਜੋਂ ਮੌਜੂਦ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾ ਵਿਚ 1956 ਤੋਂ ਦਸੰਬਰ,

1999 ਤੱਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਿਭਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਸਕੱਤਰ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ 1943 ਵਿਚ ਪਰਿਕਰਮਾ ਨੂੰ ਚੌੜਾ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਕਈ ਇਮਾਰਤਾਂ ਖਰੀਦੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕਈ ਬੁੰਗਿਆਂ ਦੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਇਮਾਰਤੀ ਢਾਂਚਾ ਵੀ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਪਣੀ ਨੌਕਰੀ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਇਮਾਰਤ ਇਥੇ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇਮਾਰਤ 1956 ਤੋਂ

ਇਮਾਰਤ ਬਾਰੇ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਵਾਂਗੇ: ਜਗੀਰ ਕੌਰ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬੀਬੀ ਜਗੀਰ ਕੌਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਮਾਰਤ ਸਬੰਧੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਮਾਹਿਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਾਹਿਰਾਂ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਵੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਪੁਰਾਤੱਤਵ ਵਿਭਾਗ ਰਾਹੀਂ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਇਮਾਰਤੀ ਢਾਂਚਾ ਵਿਰਾਸਤੀ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਇਸ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਵਜੋਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਪਰਿਵਾਰ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਨੇੜੇ ਖੁਦਾਈ ਦੌਰਾਨ ਮਿਲੇ ਪੁਰਾਤਨ ਇਮਾਰਤੀ ਢਾਂਚੇ ਸਬੰਧੀ ਯਾਦਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇਮਾਰਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬੁੰਗਾ ਗਿਆਨੀਆਂ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਪਰਿਵਾਰ ਗਿਆਨੀ ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਲਗਭਗ 80 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਯਾਦਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀਪਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਪੁਰਾਤਨ ਥਾਂ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵੇਲੇ ਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਗਿਆਨੀ ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਉਹ ਇਸੇ ਥਾਂ ਦੇ ਜੰਮਪਲ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਇਮਾਰਤ 1988 ਵਿਚ ਗਲਿਆਰਾ ਉਸਾਰਨ ਵੇਲੇ ਕੇਂਦਰੀ ਯੋਜਨਾ ਹੇਠ ਆ ਗਈ ਸੀ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇ ਕੇ ਜਗ੍ਹਾ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਲੈ ਲਈ ਸੀ।

ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹੇਠਾਂ ਦੱਬੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਸਕੂਲ ਆਫ ਪਲਾਨਿੰਗ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁਖੀ ਅਤੇ ਇੰਡੀਅਨ ਹੈਰੀਟੇਜ ਸਿਟੀ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਡਾ. ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਇਮਾਰਤ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵੇਲੇ ਦੀ

ਹੋਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਥੋਂ ਕੁਝ ਦੂਰੀ ‘ਤੇ ਗਿਆਨੀ ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਬੁੰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਬੁੰਗਾ ਗਿਆਨੀਆਂ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵਾਹ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਹ ਕੋਈ ਸੁਰੰਗ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਆਧੁਨਿਕ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਨਾਲ ਪਤਾ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸੰਸਦ ਅੱਗੇ ਰੋਸ ਮੁਜ਼ਾਹਰਿਆਂ ਲਈ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਹੌਸਲੇ ਬੁਲੰਦ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ 32 ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਸੰਯੁਕਤ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚਾ ਦੇ ਸੱਦੇ 'ਤੇ ਸੰਸਦ ਦੇ ਮਾਨਸੂਨ ਸੈਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਰੋਸ ਮੁਜ਼ਾਹਰਿਆਂ ਲਈ ਤਿਆਰੀ ਖਿੱਚ ਲਈ ਹੈ। ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਰੋਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ 'ਚ ਨਿੱਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਜਥਿਆਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਸੰਯੁਕਤ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚੇ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸੰਸਦ ਦੇ ਬਾਹਰ ਰੋਸ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਹਰੇਕ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀ ਵਿਚੋਂ 5-5 ਕਿਸਾਨ ਆਗੂ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕਰਨਗੇ।

ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਸਦ ਮੁਹਰੇ ਰੋਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਬਿਲਕੁਲ ਸ਼ਾਂਤਮਈ, ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਅਤੇ ਜਥੇਬੰਦਕ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੰਸਦ ਦੇ ਬਾਹਰ ਕਿਸਾਨ ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣਗੇ ਅਤੇ ਅੰਦਰ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਵਿਧੀ ਜਾਰੀ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਪੱਖ 'ਚ ਖੜ੍ਹਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਸੈਸ਼ਨ ਮੁਹਰੇ ਰੋਸ ਮੁਜ਼ਾਹਰਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਦਿੱਲੀ ਮੋਰਚਿਆਂ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਲਈ ਵੀ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਪਿੰਡ-ਪਿੰਡ ਨੱਕੜ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਦਿੱਲੀ ਮੋਰਚਿਆਂ ਵਿਚ ਇਕੱਠ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਵਿਉਂਤਬੰਦੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸੰਸਦ ਸੈਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਰੋਜ਼ ਪੰਜਾਬ ਭਰ ਤੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਕਾਫਲੇ ਦਿੱਲੀ ਪਹੁੰਚ ਸਕਣ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ 32 ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਟੌਲ ਪਲਾਜ਼ਿਆਂ, ਰੇਲਵੇ ਪਾਰਕਾਂ, ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣਿਆਂ ਦੇ ਮਾਲਜ਼ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ

ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਘਰਾਂ/ਦਫਤਰਾਂ ਮੁਹਰੇ ਰੋਸ ਧਰਨੇ ਜਾਰੀ ਰਹੇ। ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਤੇ ਹੁਣ ਮਹਿੰਗਾਈ ਰਾਹੀਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਰ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਲੋਕ ਵਿਰੋਧੀ ਨੀਤੀਆਂ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸਿੰਘੂ ਬਾਰਡਰ 'ਤੇ ਮੰਤਰਮ ਬੈਠਾਉਣ ਹਾਲ ਵਿਚ ਸੰਯੁਕਤ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚੇ ਦੀ 9 ਮੈਂਬਰੀ ਤਾਲਮੇਲ ਕਮੇਟੀ ਨਾਲ ਹੋਈ ਬੈਠਕ ਵਿਚ ਮੋਰਚੇ ਵੱਲੋਂ

ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਸੰਸਦ ਦਾ ਘਿਰਾਓ ਕਰਨ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਦਾਖਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦੀ ਕੋਈ ਮਨਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਮੋਰਚੇ ਨੇ ਤਿੰਨਾਂ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਖਿਲਾਫ ਸੰਸਦ ਨੇੜੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘਟਾਉਣ ਸਬੰਧੀ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਅਪੀਲ ਵੀ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਮੋਰਚੇ ਵੱਲੋਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਪਛਾਣ ਪੱਤਰ ਨਾਲ 200 ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਦੇ ਬਾਹਰ ਰੋਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਭੇਜਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ

ਕਿਸਾਨ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖੇਤੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦਾ ਲਾਹਾ ਲੈਣ: ਤੋਮਰ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਕੇਂਦਰੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੋਮਰ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖੇਤੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜੋ ਨਾ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਬਣਾਉਣ, ਬਲਕਿ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸੈਕਟਰ ਨੂੰ ਵੀ ਹੁਲਾਰਾ ਦੇਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸੈਕਟਰ ਦੀ ਨੀਂਹ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਪਿਛਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਅਣਗਹਿਲੀ ਨੀਤੀਆਂ ਕਾਰਨ ਖੋਖਲੀ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਤੋਮਰ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਖੋਜ ਪਰਿਸ਼ਦ (ਆਈ.ਸੀ.ਏ.ਆਰ.) ਦੇ 93ਵੇਂ ਸਥਾਪਨਾ ਦਿਵਸ ਅਤੇ ਪੁਰਸਕਾਰ ਸਮਾਰੋਹ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖੇਤੀ ਸੁਧਾਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਪੱਧਰ ਨੂੰ ਉਚਾ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਹਨ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਕਿਸਾਨ ਸਾਰਥੀ ਐਪ ਵੀ ਲਾਂਚ ਕੀਤੀ।

(ਪੰਜਾਬ) ਦੇ ਆਗੂ ਡਾ. ਦਰਸ਼ਨ ਪਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਕੋਲ ਪਛਾਣ ਵਾਲੇ 'ਬੈਜ' ਵੀ ਹੋਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀ ਬਾਰੇ ਪੂਰਾ ਵੇਰਵਾ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀ ਦਾ ਆਧਾਰ ਕਾਰਡ ਤੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਨੰਬਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਸੰਸਦ ਦੇ ਹਰੇਕ ਕੰਮ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ ਦੇ 200 ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਜਥਾ ਰੋਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰੇਗਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੋਰਚੇ ਨੇ ਇਸ ਲਈ ਇਕ

ਕਮੇਟੀ ਵੀ ਬਣਾਈ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ, ਰਾਜਸਥਾਨ, ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਉਤਰਾਖੰਡ, ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ, ਬਿਹਾਰ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਆਦਿ ਰਾਜਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਵਫਦ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੋਰਚੇ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਿਧੀ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਵਕੀਲਾਂ ਅਤੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦੀ ਇਕ ਵੱਡੀ ਮੰਡਲੀ ਟਿਕਰੀ ਬਾਰਡਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਕਿਸਾਨੀ ਅੰਦੋਲਨ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਇਕਜੁੱਟਤਾ ਅਤੇ ਹਮਾਇਤ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ: ਭਾਜਪਾ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ 'ਚ ਵਿਚ ਲੱਗਣ ਲੱਗਾ ਸੇਕ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਸੇਕ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹੈ। ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਸੈਕਟਰ-48 ਵਿਚ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਕਾਲੇ ਝੰਡੇ ਦਿਖਾਏ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਸੰਜੇ ਟੰਡਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਮੇਅਰ ਰਵੀਕਾਂਤ ਸ਼ਰਮਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਆਗੂਆਂ ਦੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਦੇ ਸੀਸੇ ਭੰਨ ਦਿੱਤੇ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਦੌਰਾਨ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਾਇਆ। ਇਸ

ਦੌਰਾਨ ਪੁਲਿਸ ਨੇ 13 ਸਾਲ ਦੇ ਬੱਚੇ ਸਣੇ ਤਿੰਨ ਦਰਜਨ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਲਿਆ ਪਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਰ ਸ਼ਾਮ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸੈਕਟਰ-48 ਦੀ ਮੋਟਰ ਮਾਰਕਿਟ ਵਿਚ ਸਮਾਗਮ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸੰਜੇ ਟੰਡਨ, ਮੇਅਰ ਰਵੀਕਾਂਤ ਸ਼ਰਮਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਆਗੂ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸਮਾਗਮ ਦਾ ਕਿਸਾਨ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜੀ 'ਵੋਟਰਜ਼ ਫ੍ਰੰਟ'

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਸੰਸਦ ਦੇ ਮਾਨਸੂਨ ਇਜਲਾਸ ਦੌਰਾਨ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਯੁਕਤ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚੇ ਨੇ 'ਵੋਟਰਜ਼ ਫ੍ਰੰਟ' ਭੇਜੀ ਹੈ। ਮੋਰਚੇ ਨੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨੀ ਮੰਗਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਉਣ ਤੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਵਾਕਆਉਟ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਵਿਧੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਤਿੰਨਾਂ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਵੱਲ ਮੋਰਚੇ ਨੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ ਹੈ। ਕਿਸਾਨ ਆਗੂ ਤਵੱਕੋ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ

ਮਾਨਸੂਨ ਸੈਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਸੰਸਦ ਵਿਚ ਗੈਰ ਜਮਹੂਰੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਰੱਦ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਦਬਾਅ ਪਾਈ ਰੱਖਣ ਤੇ ਵਾਕਆਉਟ ਕਰਕੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਰਾਹ ਸੌਖਾ ਨਾ ਕਰਨ। ਕਿਸਾਨ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿਚ ਸੋਧਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਤਾਂ ਮੰਨ ਲਈਆਂ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕੰਮਲ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੀ ਆਈ ਹੈ। ਕਿਸਾਨ ਆਗੂ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜੇਵਾਲ ਮੁਤਾਬਕ ਖੇਤੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਰਾਜਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਗੈਰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਹਨ।

ਮਾਨਸੂਨ ਸੈਸ਼ਨ: ਦਿੱਲੀ ਹੱਦਾਂ 'ਤੇ ਇਕੱਠ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਸੱਦਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਕਿਸਾਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਚਲਾ ਰਹੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ 32 ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਸੰਸਦ ਦੇ ਮਾਨਸੂਨ ਸੈਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ 'ਤੇ ਇਕੱਠ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸੰਘਰਸ਼ੀ ਅਖਾਤਿਆਂ ਤੋਂ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਵਿਉਂਤਬੰਦੀ ਕਰਕੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ 22 ਜੁਲਾਈ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸੰਸਦ ਸੈਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਵੱਡੇ ਕਾਫਲੇ ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਵੱਲ ਕੂਚ ਕਰਨ। ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਲਈ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਵਿਚ ਉਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਮੌਦੇਜ਼ਬ ਨਹਿਰਾਅ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸੂਬੇ ਦੀਆਂ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਮੁਹਰੇ, ਟੌਲ ਪਲਾਜ਼ਿਆਂ ਉਪਰ, ਅੰਬਾਨੀ ਤੇ ਅਡਾਨੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਟਿਕਾਣਿਆਂ ਮੁਹਰੇ, ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਪਾਰਕਾਂ ਅੰਦਰ, ਨਿੱਜੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਬਰਮਲ ਪਲਾਟ ਅਤੇ ਮੋਗਾ ਦੇ ਸਾਈਲੋ ਦੇ ਬਾਹਰ ਸਵਾ ਸੌ ਤੋਂ ਵੱਧ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਧਰਨਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਨੇ ਇਕ ਸੁਰ 'ਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਝੁਕਾਉਣ ਲਈ ਅਤੇ ਸਾਢੇ 10 ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਕਾਮਯਾਬ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸੰਯੁਕਤ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਹਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 'ਚ ਭਰਵੀਂ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮੂਹ ਵਰਗਾਂ ਨੂੰ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਏਕਤਾ ਹੀ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤ ਅਤੇ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਦਮਨਕਾਰੀ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਇਕ

ਸਾਧਨ ਹੈ। ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਭਾਜਪਾ 'ਤੇ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਦਾ ਦਬਾਅ ਵਧਣ ਲੱਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਆਏ ਦਿਨ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਆਪਣੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਵਿਰੁੱਧ ਬਗ਼ਾਵਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਨਿਲ ਜੋਸ਼ੀ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣਨ ਬਾਰੇ ਬੋਲਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਦਾ ਰਸਤਾ ਦਿਖਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ

ਕਈ ਹੋਰ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣਨ ਬਾਰੇ ਆਵਾਜ਼ ਚੁੱਕਣ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਇਹ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀ ਇਖਲਾਕੀ ਜਿੱਤ ਹੈ ਅਤੇ ਜਲਦੀ ਹੀ ਇਹ ਅੰਦੋਲਨ ਹਕੀਕੀ ਜਿੱਤ ਵੀ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਸਾਨੀ ਅੰਦੋਲਨ ਦੌਰਾਨ ਦੇਸ਼ ਭਰ 'ਚ ਉਠਿਆ ਰੋਹ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਪਤਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਬਣੇਗਾ।

ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਖੇਰੀ ਗਾਓਂ ਦੇ ਉਜਾੜੇ 'ਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਫਿਕਰਮੰਦ

ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ: ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਮਾਹਿਰਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਫਰੀਦਾਬਾਦ ਦੇ ਖੇਰੀ ਗਾਓਂ ਵਿਚੋਂ ਲਗਭਗ ਇਕ ਲੱਖ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਰੋਨਾ ਮਹਾਮਾਰੀ ਦੌਰਾਨ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣਾ ਅਹਿਮ ਹੈ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ 'ਬੇਹੱਦ ਚਿੰਤਾਜਨਕ' ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਪਿੰਡ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਲੱਖ ਲੋਕਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 20 ਹਜ਼ਾਰ ਬੱਚੇ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਨੂੰ ਪਿੰਡ 'ਚੋਂ ਕੱਢਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਇਸੇ ਹਫਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਹੈ। ਯੂ.ਐਨ. ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਮਾਹਿਰਾਂ ਨੇ ਇਕ

ਬਿਆਨ 'ਚ ਕਿਹਾ, 'ਅਸੀਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਅਤੇ 2022 ਤੱਕ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਘਰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਟੀਚੇ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਕ ਲੱਖ ਲੋਕਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਹਾਸ਼ੀਆਗਤ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ, ਲਈ ਘਰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।' ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਹਰਿਆਣਾ ਤੇ ਫਰੀਦਾਬਾਦ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖੇਰੀ ਗਾਓਂ ਨੇੜੇ ਅਰਾਵਲੀ ਜੰਗਲਾਤ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚੋਂ ਸਾਰੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਕਬਜ਼ੇ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ।

ਭਾਜਪਾ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਅਨਿਲ ਜੋਸ਼ੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਹਾਅ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਮਾਰਿਆ

ਜਲੰਧਰ: ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਕੇ.ਡੀ. ਭੰਡਾਰੀ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਅਨਿਲ ਜੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਅਨਿਲ ਜੋਸ਼ੀ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੰਚ 'ਤੇ ਹੀ ਉਠਾਇਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਹਾਲਾਤ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਉਸ ਨਾਲ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਭੰਡਾਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਕੁਝ ਹੋਰ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਵੀ ਜੋਸ਼ੀ ਬਾਰੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਭੰਡਾਰੀ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਨਿਲ ਜੋਸ਼ੀ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਉਹ ਬੋਲੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਉਠਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦਾ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੱਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤਕ ਨੁਕਸਾਨ ਉਠਾਉਣਾ ਪੈ

ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੇ ਅਨਿਲ ਜੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 6 ਸਾਲ ਲਈ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਡਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਬੋਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਨਿਲ ਜੋਸ਼ੀ ਉਦੋਂ ਹੀ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੋਲਣ ਲੱਗੇ ਸਨ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਮਾਹੌਲ ਨਹੀਂ ਬਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਹਿੰਦੂ-ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਸਾਂਝ ਨੂੰ ਸੱਟ ਵੱਜੇ।

ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ: ਭਾਜਪਾ ਆਗੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਨੱਡਾ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ

ਮੋਗਾ: ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਕਸੂਤੀ ਘਿਰੀ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਪਤਲੀ ਹੋਈ ਹਾਲਤ ਤੋਂ ਫਿਕਰਮੰਦ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਕੌਮੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੇਪੀ ਨੱਡਾ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਆਗੂਆਂ ਨਾਲ ਆਗਾਮੀ ਵਿਧਾਨ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਮੌਦੇਜ਼ਬ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨੀ ਅੰਦੋਲਨ ਸਬੰਧੀ ਮੀਟਿੰਗ ਕੀਤੀ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਸਥਾਨਕ ਭਾਜਪਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵਿਨੋ ਸ਼ਰਮਾ ਤੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਬੋਹਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਅੱਗੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਕਿਸਾਨੀ ਧਰਨਿਆਂ ਬਾਰੇ ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆਗਾਮੀ ਵਿਧਾਨ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਮੌਦੇਜ਼ਬ ਅਤੇ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਚੱਲ ਰਹੇ ਕਿਸਾਨੀ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣ ਲਈ ਅਗਲੇਰੀ ਰਣਨੀਤੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਕੌਮੀ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਤਰੁਣ ਚੌਘ, ਪੰਜਾਬ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਤੇ ਕੌਮੀ ਸਕੱਤਰ ਦੁਸ਼ਯੰਤ ਗੋਤਮ,

ਪੰਜਾਬ ਭਾਜਪਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਸ਼ਵਨੀ ਸ਼ਰਮਾ, ਹਰਜੀਤ ਗਰੇਵਾਲ, ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਦਿਨੇਸ਼ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਸੁਰਜੀਤ ਜਿਆਣੀ ਹਾਜਰ ਸਨ। ਭਾਜਪਾ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕੌਮੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੱਡਾ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਸਲਿਆਂ

ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣਦਿਆਂ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਹੱਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਆਗਾਮੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨ ਲਈ ਕਮਰਕੱਸੇ ਕਰਨ ਲਈ ਆਖਿਆ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਮੁਤਾਬਕ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਹੈ। ਨੱਡਾ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂਆਂ 'ਤੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਮਲਿਆਂ ਸਬੰਧੀ ਅਮਨ-ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਲਈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਦੱਸਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਖੁਦ ਅੰਦਰੂਨੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਉਲਝੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਤੇ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕਿਸਾਨਾਂ, ਗਰੀਬਾਂ ਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਲਈ ਸਕੀਮਾਂ ਬਾਰੇ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿੱਢਣ ਲਈ ਆਖਿਆ ਗਿਆ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਰੱਦ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ 9 ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਕਿਸਾਨ ਦਿੱਲੀ ਮੋਰਚਿਆਂ 'ਤੇ ਡਟੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਚੋਣਾਂ ਨੇੜੇ ਕੈਪਟਨ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਕਰਜ਼ ਮੁਆਫੀ ਯਾਦ ਆਈ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਅਤੇ ਬੇਜ਼ਮੀਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ 590 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਲਈ 20 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਸੂਬਾ ਪੱਧਰੀ ਸਮਾਗਮ ਕਰੇਗੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਚੈਕ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫੀ ਕਾਂਗਰਸ ਹਾਈਕਮਾਨ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਅਗਾਮੀ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ 18 ਨੁਕਤੀ ਏਜੰਡੇ ਵਿਚ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫੀ ਲਈ ਲੜ ਰਹੇ ਸਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਆਸ ਬੱਝੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਵਾਅਦਾ ਸਾਢੇ ਚਾਰ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਚੋਣ ਮਨੋਰਥ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਕਰੀਬ 6-7 ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਵਾਅਦਾ ਯਾਦ ਆਇਆ ਹੈ।

ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ 2 ਲੱਖ 85 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ 590 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਾਹਤ ਮਿਲਣ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ। ਇਸ ਐਲਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਸਬੰਧਤ ਮਜ਼ਦੂਰ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ 20,000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਨੇ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫੀ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤਕ ਫੈਸਲਾ ਮਾਰਚ 2019 ਵਿਚ ਕਰਕੇ ਅਤੇ 6 ਮਾਰਚ 2019 ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਸਬੰਧੀ ਸਕੀਮ ਦਾ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਸਮੁੱਚਾ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਦਾ ਵੀ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਨੁਸਾਰ 31 ਮਾਰਚ 2017 ਤੱਕ ਸੂਬੇ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਸਿਰ 73770 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਸੰਸਥਾਗਤ ਕਰਜ਼ਾ ਸੀ। ਵਿੱਤੀ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਕਾਰਨ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਗਈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮਾਰਕਿਟ ਫੀਸ ਅਤੇ ਦਿਹਾਤੀ ਵਿਕਾਸ ਫੰਡ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਫੀਸਦੀ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਕਰੀਬ 9500 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਲਗਭਗ 4624 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫ ਕੀਤਾ। ਇਸੇ

ਦੌਰਾਨ ਜੂਨ 2017 ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਇਹ ਬਿਆਨ ਕਿ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਬਾਰੇ ਅੰਕੜੇ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫੀ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ, ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਿਆ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਪੰਜ ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਵੀ ਬਣਾਈ ਗਈ।

ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਬਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰ ਯੂਨੀਅਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਸਰਵੇਖਣ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਥੇ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰੀ ਡਾ. ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਗਰੁੱਪ ਨੇ ਇਕ ਹੋਰ ਅਧਿਐਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਸਰਵੇਖਣਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਤੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਪਰਿਵਾਰ ਔਸਤਨ ਕਰਜ਼ਾ 77000 ਰੁਪਏ ਸੀ/ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਅੰਕੜਾਸਾਰ ਵਿਚ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਲਗਭਗ 7 ਲੱਖ ਦੱਸੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਲਗਭਗ ਦੋ ਵਰ੍ਹੇ ਪਹਿਲਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਅਤੇ ਪਛੜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਤੋਂ ਲਏ ਗਏ ਲਗਭਗ 79 ਕਰੋੜ

ਰੁਪਏ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਮੁਆਫ ਕੀਤੇ ਸਨ।

ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਐਲਾਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਹਿਕਾਰੀ ਬੈਂਕ ਅਤੇ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਵਾਪਸ ਆਉਣਾ ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸਹਿਕਾਰੀ ਬੈਂਕ ਅਤੇ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਮਿਲੇਗੀ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਮੰਡੀ ਬੋਰਡ ਨੇ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫੀ ਰਾਹਤ ਲਈ ਕਰੀਬ 700 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਮਾਰਚ 2020 ਵਿਚ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਸਨ, ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਰਾਹਤ ਨੂੰ ਲਟਕਾਈ ਰੱਖਿਆ। ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫੀ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਮੰਡੀ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਦਿਹਾਤੀ ਵਿਕਾਸ ਬੋਰਡ ਨੇ ਵੱਖੋ ਵੱਖਰੇ ਅਦਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਕਰਜ਼ਾ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਉਚ ਪੱਧਰੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫੀ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ 2,85,325 ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ 590 ਕਰੋੜ

ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਮੁਆਫ ਕੀਤੇ: ਸੰਧਵਾਂ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ (ਆਪ) ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨ ਵਿੰਗ ਦੇ ਸੂਬਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੁਲਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧਵਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਸਾਢੇ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਅਤੇ ਬੇਜ਼ਮੀਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਦੇ ਹੀ ਕਰਜ਼ੇ ਮੁਆਫ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਸੰਧਵਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਕ ਸਰਵੇਖਣ ਅਨੁਸਾਰ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਇਕ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਸਿਰ 77,000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਹੈ ਪਰ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਿਰਫ 20,000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਹੀ ਮੁਆਫ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਕਰੀਬ 57,000 ਰੁਪਏ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਤਲਵਾਰ ਲਟਕੀ ਰਹੇਗੀ। ਕਿਸਾਨ ਵਿੰਗ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਾਅਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸਾਨਾਂ, ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਅਤੇ ਬੇਜ਼ਮੀਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਆਫ ਕਰਨ।

ਰਹਿ ਗਏ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਉਡੀਕ

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮੁੱਢਲੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ 10.25 ਲੱਖ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ 10 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਸਕੀਮ ਤਹਿਤ ਹੁਣ ਤੱਕ 5.64 ਲੱਖ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ 4624 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 1.13 ਲੱਖ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ 1186 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਹੋਰ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਅਜੇ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣਾ ਬਾਕੀ ਹੈ। ਕਿਸਾਨ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫੀ ਨੂੰ ਉਡੀਕ ਰਹੇ ਹਨ।

ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਪ੍ਰਤੀ ਮੈਂਬਰ 20,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਾਹਤ ਮੁਹੱਈਆ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਤ ਅਤੇ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਵਿਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨੀ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਕਾਰਗਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ-2019 ਤਹਿਤ ਖੇਤ ਕਾਮਿਆਂ ਅਤੇ ਬੇਜ਼ਮੀਨੇ ਕਾਸ਼ਤਕਾਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਲਈ ਕਰਜ਼ਾ ਰਾਹਤ ਸਕੀਮ ਉਲੀਕੀ ਸੀ।

ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫੀ ਦਾ ਐਲਾਨ ਮਜ਼ਦੂਰ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਅੰਸ਼ਕ ਜਿੱਤ ਕਰਾਰ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਤੇ ਬੇਜ਼ਮੀਨਿਆਂ ਦੇ 590 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਦੇ ਐਲਾਨ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰ ਯੂਨੀਅਨ ਨੇ

ਨਿਗੂਣੀ ਰਾਹਤ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਇਸ ਨੂੰ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਲੰਮੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਅੰਸ਼ਕ ਜਿੱਤ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਸੂਬਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੋਰਾ ਸਿੰਘ ਨਸਰਾਲੀ ਤੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਲਛਮਣ ਸਿੰਘ ਸੇਵੇਵਾਲਾ ਨੇ ਮਾਈਕਰੋਫਾਇਨਾਂਸ ਕੰਪਨੀਆਂ ਸਮੇਤ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਕਰਜ਼ੇ ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਥੇਬੰਦੀ ਵੱਲੋਂ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਕੀਤੇ ਸਰਵੇਖਣ ਅਨੁਸਾਰ 84 ਫੀਸਦੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਪਰਿਵਾਰ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਬੋਝ ਹੇਠ ਦੱਬੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਿਰ ਪ੍ਰਤੀ ਪਰਿਵਾਰ 91,437 ਰੁਪਏ ਕਰਜ਼ਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਐਲਾਨ ਮਗਰੋਂ ਵੀ ਦਲਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਾਮਾਤਰ ਰਾਹਤ ਹੀ ਮਿਲੇਗੀ।

ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਕਸ 'ਤੇ ਭਾਰੀ ਪੈਣ ਲੱਗੇ ਬਿਜਲੀ ਖਰੀਦ ਸਮਝੌਤੇ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਬਿਜਲੀ ਖਰੀਦ ਸਮਝੌਤੇ ਹੁਣ ਬਿਜਲੀ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਕਸ 'ਤੇ ਭਾਰੀ ਪੈਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ। ਉੱਜ, ਮੁਲਕ 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਬਿਜਲੀ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਸਿਖਰਲੇ ਮੁਕਾਮ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੈ ਪਰ ਪਿਛਲੇ ਵਰ੍ਹੇ ਨਾਲੋਂ ਐਤਕੀ ਸੂਬੇ ਦੀ ਰੇਟਿੰਗ ਹੇਠਾਂ ਖਿਸਕ ਗਈ ਹੈ।

ਕੇਂਦਰੀ ਬਿਜਲੀ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੀ ਰੇਟਿੰਗ 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ 'ਏ' ਰੈਂਕਿੰਗ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਵਰ੍ਹਾ 2018-19 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਬਿਜਲੀ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ

ਦੇਸ ਭਰ 'ਚੋਂ 'ਏ-ਪਲੱਸ' ਰੈਂਕਿੰਗ ਲੈਣ 'ਚ ਸਫਲ ਹੋਇਆ ਸੀ ਪਰ 2019-20 ਵਿਚ ਇਹ ਰੈਂਕਿੰਗ ਹੇਠਾਂ ਆ ਗਈ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਬਿਜਲੀ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਦੇਸ ਭਰ ਵਿਚ 41 ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡਾਂ ਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਬਿਜਲੀ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੇਟਿੰਗ ਕਰਾਈ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਗੁਜਰਾਤ ਪਹਿਲੇ, ਹਰਿਆਣਾ ਦੂਸਰੇ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਤੀਜੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਮੁਲਕ ਭਰ 'ਚੋਂ ਪੰਜ ਨਿਗਮਾਂ/ਬੋਰਡਾਂ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਉਪਰਲੀ ਰੈਂਕਿੰਗ 'ਏ-ਪਲੱਸ' ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ

ਤਿੰਨ ਨਿਗਮਾਂ ਨੂੰ 'ਏ' ਰੈਂਕਿੰਗ ਮਿਲੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਅਦਾਰਾ ਪਾਵਰਕੋਮ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ 10 ਨਿਗਮਾਂ ਨੂੰ 'ਬੀ-ਪਲੱਸ' ਰੈਂਕਿੰਗ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਬਿਜਲੀ ਖਰੀਦ ਸਮਝੌਤੇ ਅਤੇ ਸਬਸਿਡੀ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਮਸਲਾ ਅਤਿਕਾ ਨਾ ਬਣਦਾ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਉਪਰਲੀ ਰੈਂਕਿੰਗ ਮਿਲਣੀ ਸੀ।

ਵੇਰਵਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਰੈਂਕਿੰਗ ਦਾ ਆਧਾਰ ਬਣਨ ਵਾਲੀ ਮੱਦ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਮਾਰ ਖਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉੱਚੀ ਦਰ 'ਤੇ ਬਿਜਲੀ ਖਰੀਦ

ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਵਰ੍ਹਾ 2019-20 ਵਿਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ 1424 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਕੋਲਾ ਧੁਲਾਈ ਦਾ ਪੈਸਾ ਤਾਰਨਾ ਪਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀ ਯੂਨਿਟ ਰੇਟ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਖਰੀਦ ਹੋਰ ਮਹਿੰਗੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ 2019-20 ਵਿਚ ਤਿੰਨੋਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਤਾਪ ਬਿਜਲੀ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਫਿਕਸਡ ਚਾਰਜਿਜ ਵਜੋਂ 3521 ਕਰੋੜ ਤਾਰਨੇ ਪਏ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ 1510 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਬਿਨਾਂ ਬਿਜਲੀ ਲਏ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਕੋਲਾ ਧੁਲਾਈ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਮਗਰੋਂ 2019-20 ਵਿਚ ਪਾਵਰਕੋਮ ਨੂੰ ਗੇਇੰਦਵਾਲ ਬਰਮਲ ਪਲਾਂਟ ਤੋਂ ਬਿਜਲੀ 10 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਯੂਨਿਟ, ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ ਬਰਮਲ ਤੋਂ 5.53 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਯੂਨਿਟ ਅਤੇ ਰਾਜਪੁਰਾ ਬਰਮਲ ਪਲਾਂਟ ਤੋਂ 4.71 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਯੂਨਿਟ ਮਿਲੀ ਸੀ।

ਸਾਲ 2019-20 ਵਿਚ ਪਾਵਰਕੋਮ ਨੇ ਗੇਇੰਦਵਾਲ ਬਰਮਲ ਨੂੰ 542 ਕਰੋੜ, ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ ਬਰਮਲ ਨੂੰ 756 ਕਰੋੜ ਅਤੇ ਰਾਜਪੁਰਾ ਬਰਮਲ ਪਲਾਂਟ ਨੂੰ 212 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਬਿਨਾਂ

ਬਿਜਲੀ ਲਏ ਤਾਰੇ ਸਨ। ਮਹਿੰਗੇ ਬਿਜਲੀ ਖਰੀਦ ਸਮਝੌਤੇ ਅਤੇ ਕੋਲਾ ਧੁਲਾਈ ਚਾਰਜਿਜ ਨਾ ਤਾਰਨੇ ਪੈਂਦੇ ਤਾਂ ਦੇਸ ਭਰ 'ਚੋਂ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਪੁੱਜ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ 2018-19 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਦੇਸ 'ਚੋਂ ਰੈਂਕਿੰਗ 'ਏ-ਪਲੱਸ' ਆਈ ਸੀ ਤਾਂ ਪਾਵਰਕੋਮ ਨੇ ਦੂਸਰੇ ਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ 1200 ਕਰੋੜ ਦੀ ਬਿਜਲੀ ਵੇਚੀ ਸੀ। ਦੂਸਰਾ ਆਧਾਰ ਬਿਜਲੀ ਸਬਸਿਡੀ ਦੇਣ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਦੇਰੀ ਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਜੇਕਰ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਬਿਜਲੀ ਸਬਸਿਡੀ ਪਾਵਰਕੋਮ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਸੂਬੇ ਦੀ ਰੈਂਕਿੰਗ 'ਚ ਇਜਾਫਾ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲ ਮਾਰਚ 2021 ਤੱਕ 7117 ਕਰੋੜ ਦੀ ਸਬਸਿਡੀ ਬਕਾਇਆ ਪਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਸਬਸਿਡੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਐਡਵਾਂਸ ਵਿਚ ਦੇਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਤੀਸਰਾ ਆਧਾਰ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ 'ਤੇ ਪਈ ਵੱਧ ਲਾਗਤ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਪਾਵਰਕੋਮ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ 90 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕੇ ਹੁਣ ਕਰੀਬ 33 ਹਜ਼ਾਰ ਹੀ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇਣ ਕਰਕੇ ਲਾਗਤ ਵਧੇਰੇ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਕੈਪਟਨ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਨਿੱਜੀਕਰਨ ਵਾਲੇ ਰਾਹ ਪਈ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਰਾਹ ਚੱਲਦਿਆਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਨਿੱਜੀਕਰਨ ਵੱਲ ਕਦਮ ਪੁੱਟਣ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸਰਕਾਰੀ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾਵਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਟੈਸਟ ਕਰਨ ਲਈ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਕੇ ਸਿਹਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹੋ ਰਹੇ ਨਿੱਜੀਕਰਨ ਵੱਲ ਇਕ ਹੋਰ ਕਦਮ ਪੁੱਟਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਰੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਤਹਿਸੀਲ ਪੱਧਰੀ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾਵਾਂ ਵਿਚ ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਮੁਢਲੇ ਟੈਸਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਵਿਚ ਕੰਮ ਦੁਪਹਿਰ ਤੱਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾਵਾਂ ਵਿਚ ਟੈਸਟ 24 ਘੰਟੇ ਚੱਲਦੇ ਰਹਿਣ ਨਾਲ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਾਭ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਰਕਾਰੀ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿਚ ਨਿੱਜੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਦਖਲ ਦੇ ਅਸਰ ਨੂੰ ਸਿਹਤ ਖੇਤਰ ਦੇ ਮਾਹਿਰ ਲੰਮੇ ਦਾਅ ਵਜੋਂ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਦੇ ਨਿੱਜੀਕਰਨ ਵੱਲ ਵਧਦੇ ਕਦਮਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦੇਖ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੰਪਨੀਆਂ ਕੋਵਲ ਟੈਸਟ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੀਆਂ ਬਲਕਿ ਉਹ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਲਾਮਤਾਂ ਵੀ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਆਉਣਗੀਆਂ।

ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾਵਾਂ ਕਈ ਵਾਰ ਕਾਰਜਕੁਸ਼ਲਤਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਕਰਮਚਾਰੀ ਵੀ ਗੈਰ-ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ

ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਕੋਵਿਡ-19 ਦੇ ਸੰਕਟ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿੱਜੀ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸਾਥ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀਆਂ। ਨਿੱਜੀ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿਚ ਆਕਸੀਜਨ ਅਤੇ ਇਲਾਜ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਬੇਚੈਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਕੋਵਿਡ-19 ਦੇ ਦੌਰ ਨੇ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਖਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ 'ਚੋਂ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਖਿੱਚਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਬਜਟ ਵਧਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰੀ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿਚ ਡਾਕਟਰਾਂ, ਦਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾਵਾਂ ਦੇ ਸਟਾਫ ਦੀ ਕਮੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਈ ਹੋਰ ਸੰਕਟ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲੈਣ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਵੀ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਸਰਕਾਰੀ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਕਾਰਨ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧ ਸਕੀ ਸੀ। ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਕਈ ਸਕੀਮਾਂ (ਜਿਵੇਂ ਕੈਂਸਰ ਰਾਹਤ ਸਕੀਮ) ਵੀ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਖਰਚ ਇਲਾਜ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਾਪਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦਕਿ ਪੈਨਲ ਉੱਤੇ ਆਏ ਨਿੱਜੀ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿਚ ਬਿਨਾ ਪੈਸਾ ਇਲਾਜ ਕਰਨ ਦਾ (ਕੈਸਲੈਸ) ਤਰੀਕਾ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੈਸੇ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਨਿੱਜੀ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿਚ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸਿਹਤ ਬਜਟ ਵਧਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰ

ਕਟੌਤੀ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵਸੋਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਗਰੀਬ ਅਤੇ ਨਿਮਨ ਮੱਧਵਰਗ ਦੇ ਲੋਕ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਇਲਾਜ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ।

ਮੈਂ ਖੁਦ ਚੋਣ ਨਹੀਂ ਲੜਾਂਗਾ, ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲਿਆਵਾਂਗੇ: ਚੀਫ਼ਡਸਾ

ਜਲੰਧਰ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਸੰਯੁਕਤ) ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਚੀਫ਼ਡਸਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਸੱਤਾ 'ਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਵਾਲਾ ਨਵੀਂ ਸੋਚ ਦਾ ਨਵਾਂ ਪੰਜਾਬ ਉਸਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਭ ਧਰਮਾਂ ਅਤੇ ਜਾਤਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹਰ ਖੇਤਰ 'ਚ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਹੋਵੇਗੀ ਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੇ ਇਕਸਾਰ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ।

ਸ. ਚੀਫ਼ਡਸਾ ਨੇ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹਰ ਵਰਗ ਦੇ ਲੋਕ ਪਾਰਟੀ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਇਹ ਕਾਫਲਾ ਦਿਨੋਂ ਦਿਨ ਵੱਡਾ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਚੀਫ਼ਡਸਾ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਸਾਫ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਖੁਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਨਹੀਂ ਲੜਨਗੇ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਬੁਲੰਦ ਆਵਾਜ਼ ਅਤੇ ਸੁਰ ਦਾ ਧਨੀ-ਤਾਰਾ ਮੁਲਤਾਨੀ

ਗਾਇਕ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ (ਤਾਰਾ ਮੁਲਤਾਨੀ) ਲੰਘੀ 6 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਇਕ ਹਾਦਸੇ ਵਿਚ ਸਦੀਵੀ ਵਿਛੋੜਾ ਦੇ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਮਿਡਵੈਸਟ (ਅਮਰੀਕਾ) ਦੇ ਕਰੀਬ ਸਾਰੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਮੇਲਿਆਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਗਾਇਕੀ ਰਾਹੀਂ ਦਰਸ਼ਕਾਂ/ਸਰੋਤਿਆਂ ਦੇ ਮਨ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਹ ਅਖਬਾਰ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਸਾਲਾਨਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਾਈਟ’ ਮੌਕੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਗਾਇਕੀ ਰਾਹੀਂ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦਾ ਮਨ ਜਿੱਤਦਾ ਰਿਹਾ। ਹਥਲਾ ਲੇਖ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਦੇ 18 ਮਾਰਚ 2017 ਦੇ ਅੰਕ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜੋ ਤਾਰਾ ਮੁਲਤਾਨੀ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਵਜੋਂ ਹੂਬਹੂ ਛਾਪ ਰਹੇ ਹਾਂ।

“ਮੈਂ ਸਾਫ਼ ਸੁਬਰੀ ਗਾਇਕੀ ਦਾ ਹਾਮੀ ਹਾਂ। ਲਚਰਤਾ ਤੋਂ ਦੂਰ, ਨਵੀਂ ਸੋਧ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਮਿਆਰੀ ਗੀਤ ਗਾਉਣੇ ਹੀ ਚੰਗੇ ਲਗਦੇ ਹਨ।” ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਸਦੇ ਲੋਕ ਗਾਇਕ ਤਾਰਾ ਮੁਲਤਾਨੀ ਨੇ ਇਕ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੌਰਾਨ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ। ਇਥੇ ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਤਾਰਾ ਮੁਲਤਾਨੀ ਨੇ ਮਿਡਵੈਸਟ (ਅਮਰੀਕਾ) ਦੇ ਕਰੀਬ ਸਾਰੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਮੇਲਿਆਂ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰ ਕੇ ਆਪਣੀ ਗਾਇਕੀ ਦਾ ਲੋਹਾ ਮੰਨਵਾਇਆ ਹੈ। ਪ੍ਰਤਿਭਾਸ਼ਾਲੀ ਗਾਇਕ ਤਾਰਾ ਆਪਣੀ ਸੁਰੀਲੀ ਤੇ ਬੁਲੰਦ ਆਵਾਜ਼ ਨਾਲ

ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭਾਟੀਆ
ਫੋਨ: 224-829-1437

ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ‘ਤੇ ਗਹਿਰੀ ਛਾਪ ਛੱਡ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਵਧੀਆ ਗਾਇਕ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਇਕ ਵਧੀਆ ਇਨਸਾਨ ਵੀ ਹੈ ਤੇ ਆਪਣੇ ਮਿਲਾਪਤੋਂ ਸੁਭਾਅ ਨਾਲ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਮਨ ਮੋਹ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਤਾਰੇ ਮੁਲਤਾਨੀ ਦਾ ਜਨਮ ਜਿਲਾ ਕਪੂਰਥਲਾ ਦੇ ਪਿੰਡ ਹਬੀਬਵਾਲ ਵਿਚ ਪਿਤਾ ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਮਾਤਾ ਨਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਦੀ ਕੁੱਖੋਂ 1982 ਵਿਚ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਗੌਰਮਿੰਟ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਇਬਰਾਹਿਮਵਲ ਤੋਂ ਕੀਤੀ। ਗਾਉਣ ਦੀ ਚੇਤਨਾ ਉਸ ਨੂੰ ਸਕੂਲ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ ਲੱਗ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੌਰਾਨ ਛੋਟੀ ਉਮਰੇ ਹੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਤੇ ਸਮਾਜਕ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਗਾਇਕੀ ਰਾਹੀਂ ਚੰਗਾ ਜਸ ਖਟਿਆ। ਸਕੂਲ-ਕਾਲਜ ਦੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਜਿਲਾ ਪੱਧਰੀ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਸੁਰੀਲੀ ਗਾਇਕੀ ਸਦਕਾ ਕਈ ਇਨਾਮ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤੇ। ਕੀ ਗਾਇਕੀ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡਾ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਰੁਝਾਨ ਸੀ? ਇਹ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ ‘ਤੇ ਤਾਰਾ ਮੁਲਤਾਨੀ ਨੇ ਗਾਇਕੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸਫਰ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਨੌਵੀਂ ਜਮਾਤ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਵਿਹਲੇ ਸਮੇਂ ਦੋਸਤ-ਮਿੱਤਰ ਇੱਕਠੇ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਲਾਲ ਚੰਦ ਯਮਲਾ ਜੱਟ ਦਾ ਗੀਤ ‘ਤੇਰੇ ਨੀ ਕਰਾਰਾਂ ਮੈਨੂੰ ਪੱਟਿਆ’ ਗਾਉਂਦਾ ਤੇ ਭਰਵੀਂ ਦਾਦ ਮਿਲਦੀ। ਸਕੂਲ ਦੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਯਮਲਾ ਜੱਟ ਤੇ ਗੁਰਦਾਸ ਮਾਨ ਦੇ ਗੀਤ ਗਾਉਂਦਾ। ਮੈਂ ਗੁਰਦਾਸ ਮਾਨ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਸੀ

ਤੇ ਅਜੇ ਵੀ ਹਾਂ। ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਗਾਇਕੀ ਵੀ ਚਲਦੀ ਰਹੀ। ਤਾਰੇ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਕ ਵਾਰੀ ਸਕੂਲ ਦੇ 26 ਜਨਵਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਯਮਲੇ ਜੱਟ ਦੇ ਕਈ ਗੀਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ। ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣ ਕੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਮਲਕੀਅਤ ਸਿੰਘ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੌਸਲਾ ਅਫਜ਼ਾਈ ਨਾਲ ਸਕੂਲ-ਕਾਲਜਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਜਿਲਾ ਪੱਧਰੀ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਤੇ ਤਰਕੀਬਨ ਸਾਰੇ ਹੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਵਿਚ ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰ ‘ਤੇ ਰਿਹਾ। ਉਦੋਂ ਬਹੁਤਾ ਯਮਲੇ ਜੱਟ ਤੇ ਗੁਰਦਾਸ ਮਾਨ ਦੇ ਗੀਤ ਹੀ ਗਾਉਂਦਾ। ਗਾਇਕੀ ਦੇ ਸਫਰ ਦੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਅਗੇ ਤੋਰਦਿਆਂ ਤਾਰੇ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੁਆਂਢ ਇਕ ਢੋਲਕ ਮਾਸਟਰ ਵਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੱਟੀ ਤੇ ਕੀ-ਬੋਰਡ ਮਾਸਟਰ ਮਦਨ ਕੰਡਿਆਲੀ ਅਕਸਰ ਸਥਾਨਕ ਗਾਇਕਾਂ ਨਾਲ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦੇ। ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਿਆਜ਼ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਕੰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਤਾਂ ਮਨ ਵਿਚ ਸੰਗੀਤਕ ਤਰੰਗਾਂ ਉਠਣ ਲਗਦੀਆਂ, ਗੀਤ ਦੇ ਬੋਲ ਬੁੱਲਾਂ ‘ਤੇ ਬਿਰਕਤ ਲੱਗਦੇ, ਕਦਮ ਆਪ ਮੁਹਾਰੇ ਉਸ ਚੁਬਾਰੇ ਵਲ ਵੱਧ ਜਾਂਦੇ ਤੇ ਸੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਮੈਰਾਬਨ ਦੌੜ ਵਰਗੀ ਲੰਬੀ ਸੰਗੀਤਕ ਮਹਿਫਿਲ। ਸਮਾਂ ਕਦੋਂ ਸਵੇਰ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ ਵਿਚ ਬਦਲ ਜਾਂਦਾ, ਪਤਾ ਹੀ ਨਾ ਲਗਦਾ। ਉਦੋਂ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਸਿਰ ‘ਤੇ ਇੰਨਾ ਜਨੂੰਨ ਸਵਾਰ ਸੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਇਕ ਮਿਊਜ਼ਿਕ ਗਰੁੱਪ ਬਣਾ ਲਿਆ ਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇਣੇ ਅਰੰਭ ਦਿੱਤੇ। ਇਥੇ ਹੀ ਅਧਿਆਪਕ ਰਾਜਿੰਦਰ ਜੀ ਕੋਲੋਂ ਸੰਗੀਤ ਦੀਆਂ ਬਾਰੀਕੀਆਂ ਸਿੱਖੀਆਂ। ਗਾਇਕੀ ਦੇ ਅਗਲੇ ਮੁਕਾਮ...! ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਤਾਰੇ ਨੇ ਭਾਵੁਕ ਹੁੰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ, “ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਸਾਰਾ ਸਮਾਂ ਇਕੋ ਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। 2005-2006 ਵਿਚ ਪਿਤਾ ਜੀ ਬਿਮਾਰ ਹੋ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਧਰੰਗ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਮਾਤਾ ਜੀ ਵੀ ਗੰਭੀਰ ਬਿਮਾਰ ਹੋ ਗਏ। ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਸਮਝਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਜੁਟ ਗਿਆ। ਸੰਗੀਤ ਪਿਛੇ ਰਹਿ ਗਿਆ।” ਮਾਂ-ਪਿਓ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਆਏ ਹੰਝੂ ਪੁੱਛਦਿਆਂ ਤਾਰੇ ਨੇ ਦੱਸਿਆ,

“ਬਿਮਾਰ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦੋਵੇਂ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਏ। ਘਰ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਨੀਕ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਗਾਇਕੀ ਨੂੰ ਇਕ ਪੇਸ਼ੇ ਵਜੋਂ ਨਾ ਅਪਨਾ ਸਕਿਆ। ਭਰੇ ਮਨ ਨਾਲ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਗਾਇਕੀ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿਣਾ ਪਿਆ।” ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਜਾਰੀ ਰਖਦਿਆਂ ਤਾਰੇ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 2009 ਵਿਚ ਉਹ ਅਮਰੀਕਾ ਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਸੈਟ ਹੋ ਗਿਆ। ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਤਾਂ ਪੈਰ ਜਮਾਉਣ ਵਿਚ ਲੰਘ ਗਿਆ। ਅਸਲ

ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਤਾਂ ਕਰਦੇ ਹੀ ਹੋ, ਲਿਖਣ ਦਾ ਵੀ ਸ਼ੌਕ ਹੈ? ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਤਾਰੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਮੈਂ ਖੁਦ ਵੀ ਲਿਖ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ ਤੇ ਕੁਝ ਸ਼ੋਅਰ ਮੇਰਾ ਜਰਮਨੀ ਰਹਿੰਦਾ ਦੋਸਤ ‘ਸ਼ਾਇਰ ਨਿਉਮਤੀ’ ਮੈਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਮੌਕੇ ਮੁਤਾਬਕ ਵਰਤ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ। ਇਸ ਨਾਲ ਸਰੋਤਿਆਂ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਦਰਮਿਆਨ ਰਾਬਤਾ ਤੇ ਸਾਂਝ ਹੋਰ ਸ਼ਿੱਦਤ ਭਰੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।” ਵਿਚ ਵਿਦੇਸ਼ ਆ ਕੇ ਵੀ ਗਾਇਕੀ ਪ੍ਰਤੀ ਉਸ ਦੀ ਰੁਚੀ ਘਟੀ ਨਹੀਂ। ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰਤੀ ਜਨੂੰਨ ਨੇ ਫਿਰ ਸਿਰ ਚੁਕ ਲਿਆ। ਜਦ ਕਦੇ ਵੀ ਸੰਗੀਤ ਦੀਆਂ ਧੁਨਾਂ, ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਲੈਅ ਸੁਣਦਾ ਤਾਂ ਮਨ ਮਚਣ ਲਗਦਾ, ਦਿਲ ‘ਚ ਤਰੰਗਾਂ ਉਠਦੀਆਂ ਤੇ ਅੰਦਰ ਦਾ ਗਾਇਕ ਹੁਨਰ ਅੰਗਝਾਈ ਲੈਣ ਲਗਦਾ। ਉਸ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਇੰਡੀਅਨਐਪੋਲਿਸ ਵਿਚ ਹੋਏ ਇਕ ਕਬੱਡੀ ਮੇਲੇ ‘ਤੇ ਕੁਝ ਗੀਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ। ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਵਾਹ ਵਾਹ ਮਿਲੀ। ਯਾਰਾਂ-ਬੇਲੀਆਂ ਨੇ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਹੌਸਲਾ ਅਫਜ਼ਾਈ ਨਾਲ ਆਤਮ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਧਿਆ। ਮਿਡਵੈਸਟ ਦੇ ਕਬੱਡੀ ਮੇਲਿਆਂ-ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੇ ‘ਚੰਗਲਾ ਪੰਜਾਬ’ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਹੈਰੀਟੇਜ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ (ਪੀ ਐਚ ਓ) ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ‘ਐਫ ਆਈ ਏ’ ਦੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਗਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਤਾਰੇ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹੁਣ ਗਾਇਕੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਨਿਖਾਰਨ ਲਈ ਉਹ ਸ਼ਿੱਦਤ ਨਾਲ ਰਿਆਜ਼ ਵਲ ਧਿਆਨ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਢੁਕਵੀਂ ਕੁਮੈਂਟਰੀ ਤੇ ਸ਼ੋਅਰ-ਸ਼ਾਇਰੀ ਨਾਲ

ਤਾਰੇ ਨੇ ਹੋਰ ਦੱਸਿਆ, “ਅਕਸਰ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਕਮਲ ਹੀਰ ਨਾਲ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਤੇ ਸਟੇਜ ‘ਤੇ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਨਛੱਤਰ ਗਿੱਲ ਵਰਗੀ ਹੈ। ਇਹ ਕੁਮੈਂਟ ਸੁਣ ਕੇ ਚੰਗਾ ਤਾਂ ਲਗਦਾ ਹੈ ਪਰ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਵੱਖਰੀ ਪਛਾਣ ਬਣਾਉਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ, ਜੋ ਸਿਰਫ ਤਾਰਾ ਮੁਲਤਾਨੀ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣੀ ਜਾਏ। ਇਸ ਲਈ ਵੀ ਮੈਂ ਸ਼ੋਅਰ-ਸ਼ਾਇਰੀ ਦਾ ਆਪਣਾ ਇਕ ਵੱਖਰਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਅਪਨਾਇਆ ਹੈ।” ਐਲਬਮ ਤੇ ਕੈਸੇਟ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ ‘ਤੇ ਤਾਰੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੇਰੀ ਨਵੀਂ ਐਲਬਮ ਤਿਆਰ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਰਾਜ ਅਜਨਾਲਵੀ ਦੇ ਸੰਗੀਤ ਨਾਲ ਚਾਰ ਗਾਣੇ ਰਿਕਾਰਡ ਹੋ ਚੁਕੇ ਹਨ। ਮਾਰਕੀਟ ਵਿਚ ਜਲਦ ਆ ਰਹੀ ਇਸ ਕੈਸੇਟ ਤੋਂ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਉਮੀਦਾਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ‘ਜਲਵੇਂ ਜੱਗੀ ਦੇ’ ਵਾਲਾ ਜਗਤਾਰ ਜੱਗੀ ਵੀ ਮੇਰੀ ਗਾਇਕੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੈ। ਉਸ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਵਡੇ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਉਲੀਕਿਆ ਜਾਵੇ।

ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਿਵੇਂ ਕਰਦੇ ਹੋ? ਦੇ ਜੁਆਬ ਵਿਚ ਤਾਰੇ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿਚ 10-12 ਗੀਤਕਾਰ ਹਨ, ਜੋ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਗੀਤ ਭੇਜਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਮੈਂ ਸਿਰਫ ਸਾਫ ਸੁਬਰੀ ਗਾਇਕੀ ਦਾ ਧਾਰਨੀ ਹਾਂ। ਉਹ ਗੀਤ ਹੀ ਚੁਣਦਾ ਹਾਂ, ਜੋ ਸਰੋਤ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਸੁਣ ਸਕਣ। ਫੋਹਸ਼ ਗਾਇਕੀ ਤੇ ਗੀਤਕਾਰੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ। ਯਾਦਗਾਰੀ ਪਲਾਂ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ ‘ਤੇ ਉਸ ਦੱਸਿਆ, ਮਿਨੀਸੋਟਾ ਵਿਚ ਹੋਏ ਕਬੱਡੀ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਸਰਬਜੀਤ ਚੀਮਾ ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿਚ ਬਲਜੀਤ ਮਾਲਵਾ ਨਾਲ ਮੈਂਚ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨਾ, ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਲੱਗਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਾਇਕਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਤਾਰੀਫ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਸੁਣ ਕੇ ਬੜਾ ਹੌਸਲਾ ਵਧਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਅਖਬਾਰ ਦਾ ਬਹੁਤ ਬਹੁਤ ਧੰਨਵਾਦ ਜਿਸ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਾਈਟ’ ਵਰਗੇ ਅਹਿਮ ਮੈਚ ‘ਤੇ ਗਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ, ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਸਟੇਟਾਂ ਤੋਂ ਆਏ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਤੇ ਸਲਾਹਿਆ। ਇਸ ਅਖਬਾਰ ਰਾਹੀਂ ਅਮਰੀਕਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਦੂਰ-ਦੂਰ ਤਕ ਮੇਰੀ ਪਛਾਣ ਬਣ ਗਈ। ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਸਾਲ ਵੀ 25 ਮਾਰਚ 2017 ਨੂੰ ਹੋ ਰਹੀ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਾਈਟ’ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਗਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਤਕ ਕਿਹੜੇ ਕਿਹੜੇ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਮਿਲੇ ਹਨ? ਤਾਰੇ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮਿਡਵੈਸਟ ਦੀਆਂ ਲਗਭਗ ਸਾਰੀਆਂ ਸਮਾਜਕ ਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਮਿਲ ਚੁਕਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਨਮਾਨ ਬਹੁਤ ਕੀਮਤੀ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਹੌਸਲਾ ਵਧਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਮੈਂ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਅਸਲੀ ਅਵਾਰਡ ਤਾਂ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਤਾੜੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੀਤ ਪਸੰਦ ਆ ਜਾਏ, ਇਹੋ ਵੱਡਾ ਇਨਾਮ ਹੈ। ਹੋਰ ਕੀ ਸ਼ੌਕ ਹਨ? ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਉਸ ਦੱਸਿਆ, ਮੈਨੂੰ ਕਬੱਡੀ ਦੀ ਖੇਡ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਹੈ। ਇਹ ਖੇਡ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਬਹੁਤ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ। ਹੋਰ ਗਾਇਕਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਬਾਰੇ ਤਾਰੇ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਨਾਬ ਨੁਸਰਤ ਅਲੀ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਰਾਹਤ ਫਤਿਹ ਅਲੀ ਖਾਂ ਦੇ ਸੂਫੀਆਨਾ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਫੋਕ ਗਾਇਕੀ ਦੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੰਗੇ ਗੀਤ ਬਹੁਤ ਸੁਣਦਾ ਹਾਂ। ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਉਸ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਸਿਰਫ ਸਾਫ ਸੁਬਰੀ ਸਾਹਿਤਕ, ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਰਸੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਲੋਕ-ਗੀਤ ਹੀ ਗਾਉਣੇ ਚੰਗੇ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਗਾਇਕੀ ਮੇਰੇ ਲਈ ਸਿਰਫ ਪੈਸਾ ਕਮਾਉਣ ਦਾ ਜ਼ਰੀਆ ਨਾ ਬਣੇ, ਗਾਇਕੀ ਲਈ ਸਿਰਫ ਵਪਾਰਕ ਨਜ਼ਰੀਆ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਮੇਰੀ ਤਾਂ ਇਹੋ ਤਵੱਕੋ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਤਾਂ ਵੈਸੇ ਵੀ ਉਪਰ ਵਾਲੇ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਚੰਗਾ ਬਿਜਨਸ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਧੰਨਭਾਗ ਜੇ ਕਿਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਵਿਰਸੇ ਤੇ ਆਪਣੀ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਸਕਾਂ।

ਅਮਰੀਕਾ ‘ਚ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਦੋ ਡਾਕਟਰ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਅਹੁਦਿਆਂ ਲਈ ਨਾਮਜ਼ਦ

ਫਰਿਜ਼ਨੋ (ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ): ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਿਹਨਤ ਦੇ ਜੋਰ ‘ਤੇ ਉੱਚੇ ਅਹੁਦਿਆਂ ਉੱਪਰ ਆਪਣਾ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਇੱਕ ਤਾਜ਼ਾ ਮਿਸ਼ਾਲ ਵਿਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੋਆ ਬਾਈਡਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿਚ ਡਾਕਟਰੀ ਲਾਈਨ ਵਿਚ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਡਾਕਟਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਰਜਨ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਵੈਸਟ ਵਰਜੀਨੀਆ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਸਿਹਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਡਾ. ਰਾਹੁਲ ਗੁਪਤਾ ਨੂੰ ਨੈਸ਼ਨਲ ਡਰੱਗ ਕੰਟਰੋਲ ਪਾਲਿਸੀ ਦਫਤਰ ਦੇ ਅਗਲੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਲਈ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇੱਕ ਸਰਜਨ ਅਤੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਲੇਖਕ ਅਤੁਲ ਗਾਵੰਡੇ ਨੂੰ ਯੂ. ਐੱਸ. ਏਜੰਸੀ ਫਾਰ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਬਿਊਰੋ ਆਫ ਗਲੋਬਲ ਹੈਲਥ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਐਡਮਨਿਸਟ੍ਰੇਟਰ ਲਈ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ। 25 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਕੇਅਰ ਫਿਜ਼ੀਸ਼ੀਅਨ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰ ਰਹੇ, ਗੁਪਤਾ ਪਹਿਲਾਂ ਵੈਸਟ ਵਰਜੀਨੀਆ ਦੇ ਸਿਹਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ

ਦੋ ਰਾਜਪਾਲਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਅ ਰਹੇ ਸਨ। ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਇਬੋਲਾ ਵਾਇਰਸ ਰੋਗ ਫੈਲਣ ਦੌਰਾਨ ਸਟੇਟ ਦੀ ਜ਼ੀਕਾ ਕਾਰਜ ਯੋਜਨਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਡਾ. ਗੁਪਤਾ ਸਥਾਨਕ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਬਲਿਕ ਸਿਹਤ ਨੀਤੀ ਤੇ ਕਈ ਸੰਗਠਨਾਂ ਅਤੇ ਟਾਸਕ ਫੋਰਸਾਂ ਦੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਵਜੋਂ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਇੱਕ ਭਾਰਤੀ ਡਿਪਲੋਮੈਟ ਦਾ ਪੁੱਤਰ, ਰਾਹੁਲ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਡੀ. ਸੀ. ਦੇ ਉਪਨਗਰਾਂ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਹੋਇਆ। 21 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ‘ਚ ਉਸ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਮੈਡੀਕਲ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ। ਅਲਬਾਮਾ-ਬਰਮਿੰਘਮ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਪਬਲਿਕ ਹੈਲਥ ਵਿਚ ਮਾਸਟਰ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਅਤੇ ਲੰਡਨ ਸਕੂਲ ਆਫ ਬਿਜਨਸ ਐਂਡ ਫਾਈਨੈਂਸ ਤੋਂ ਗਲੋਬਲ ਮਾਸਟਰ ਆਫ ਬਿਜਨਸ

ਐਡਮਨਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਦੂਸਰੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਨਾਮਜ਼ਦ 55 ਸਾਲਾ ਗਾਵੰਡੇ ਕਈ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਲੇਖਕ ਹਨ। ਗਾਵੰਡੇ ਬਰਿੰਘਮ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਸਰਜਰੀ ਦੇ ਸਿੱਭੀ ਅਤੇ ਜੌਨ ਫਿਸ਼ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ, ਹਾਰਵਰਡ ਮੈਡੀਕਲ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਸਰਜਰੀ ਦੇ ਸੈਮੂਅਲ ਓ ਥੀਅਰ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਅਤੇ ਹਾਰਵਰਡ ਟੀ ਐਚ ਚੈਨ ਸਕੂਲ ਆਫ ਪਬਲਿਕ ਹੈਲਥ ਵਿਚ ਸਿਹਤ ਨੀਤੀ ਤੇ ਪਾਲਿਸੀ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਹਨ। 2018 ਤੋਂ 2020 ਤੱਕ ਉਹ ਹੋਵਨ, ਐਮਾਜ਼ਾਨ, ਬਰਕਸ਼ਾਇਰ ਹੈਬੇਏ ਅਤੇ ਜੇਪੀ ਮੋਰਗਨ ਚੇਜ਼ ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ ਉੱਦਮ ਦੇ ਸੀ. ਈ. ਓ. ਵੀ ਰਹੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਲਿੰਟਨ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿਚ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਇੱਕ ਸੀਨੀਅਰ ਸਲਾਹਕਾਰ ਵਜੋਂ ਵੀ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਈ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਗਾਵੰਡੇ ਦੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਅਵਾਰਡਾਂ ਦੇ ਜੇਤੂ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਸਿਹਤ ਅਕਾਦਮੀ ਦੀ ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ ‘ਤੇ ਸਰਬੋਤਮ ਖੋਜ, ਮੈਕ ਆਰਥਰ ਫੈਲੋਸ਼ਿਪ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨ ਬਾਰੇ ਲਿਖਣ ਲਈ ਲੇਵਿਸ ਥਾਮਸ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਵੀ ਜੇਤੂ ਹਨ।

ਐਬਟਸਫੋਰਡ ਦੇ ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਸੰਧੂ ਦੀ ਨਿਕਲੀ ਇਕ ਮਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਦੀ ਲਾਟਰੀ

ਸਰੀ, ਕੈਨੇਡਾ: ਐਬਟਸਫੋਰਡ ਦਾ ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਸੰਧੂ ਲਾਟੋ ਮੈਕਸ ਲਾਟਰੀ ਦੇ ਇਕ ਮਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਦਾ ਜੇਤੂ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਲਾਟਰੀ ਟਿਕਟ ਚਿਲੀਵੈਕ ਵਿਚ ਰੀਅਲ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸੁਪਰ ਸਟੋਰ ਵਿਚੋਂ ਖਰੀਦੀ ਸੀ। ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਸੰਧੂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਕ ਮਿਲੀਅਨ ਦੀ ਲਾਟਰੀ ਜਿੱਤਣ ਬਾਰੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਯਕੀਨ ਹੀ ਨਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਮਜ਼ਾਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਫਿਰ ਜਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਘੁੱਟ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜੱਦੀ ਪਾਈ ਅਤੇ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ। ‘ਮੇਰੇ ਲਈ ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਖਾਸ ਪਲ ਸਨ।’ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਰਕਮ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਤਰਜੀਹ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਇਕ ਘਰ ਖਰੀਦਣਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 24 ਜੁਲਾਈ 2021

ਨਵੀਂ ਸਿਆਸੀ ਸਫ਼ਬੰਦੀ

ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਕਮਾਨ ਸੌਂਪਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੂਬੇ ਅੰਦਰ ਨਵੀਂ ਸਫ਼ਬੰਦੀ ਦੇ ਆਸਾਰ ਬਣ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਸਫ਼ਬੰਦੀ ਦੀਆਂ ਵੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਰਤਾਂ ਹਨ। ਨਵਜੋਤ ਸਿੱਧੂ 13 ਸਾਲ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਉਹ 2017 ਵਾਲੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਐਨ ਪਹਿਲਾਂ ਆਇਆ ਸੀ। ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਦੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣ ਦੇ ਚਰਚੇ ਸਨ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ 2017 ਵਾਲੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦਮ 'ਤੇ ਲੜੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ 2019 ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਉਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕੁੱਲ 13 ਵਿਚੋਂ 8 ਸੀਟਾਂ ਉਤੇ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਸ ਵਕਤ ਨਵਜੋਤ ਸਿੱਧੂ ਦੀ ਦੌੜ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨਵਜੋਤ ਕੌਰ ਸਿੱਧੂ ਨੂੰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਸੀਟ ਦਿਵਾਉਣ ਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਕੈਪਟਨ ਵਜ਼ਾਰਤ ਵਿਚ ਮੰਤਰੀ ਵੀ ਰਿਹਾ ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਹੁੱਬ ਕੇ ਮਿਸਾਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਉਹ ਤਾਂ ਸਗੋਂ ਆਪਣੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਵੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਸਿਆਸੀ ਕਾਰਕੁਨ ਵਜੋਂ ਵੀ ਉਸ ਦੀ ਕਾਰਕੁਨਗੀ ਅਜੇ ਤੱਕ ਸਿਫਰ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਪੱਖ ਵੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਦਹਾਕਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਕੋਈ ਬੰਨ੍ਹਵੀਂ ਲਗਾਤਾਰਤਾ ਵੀ ਕਿਧਰੇ ਨਜ਼ਰੀਂ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ। ਇਹੀ ਨਹੀਂ, ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਭੁੱਖੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਸਾਂਝ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹਾਲਾਂਕਿ ਹੁਣ ਉਹਨੇ ਆਪਣੇ ਬਾਪ ਦੇ ਪੱਕਾ ਕਾਂਗਰਸੀ ਹੋਣ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੇਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਉੱਜ, ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਚੋਣਾਂ ਨੇੜੇ ਢੁੱਕਣ ਕਾਰਨ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦਾ ਮਸਲਾ ਉਭਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਨਵਜੋਤ ਸਿੱਧੂ ਦਾ ਨਾਂ ਕੁਝ ਵਧੇਰੇ ਅੱਗੇ ਆਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵੀ ਪਰਗਟ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕੁਝ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਨਵਜੋਤ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਗਾਂਧੀ ਤੱਕ ਆਪਣੀ ਨਿੱਜੀ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਰਤਿਆ ਅਤੇ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਤਿੱਖੇ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਿਆ।

ਕਾਂਗਰਸ ਹਾਈਕਮਾਨ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਇਆ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਫਿਲਹਾਲ ਬੇਵੱਸ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੱਕ ਉਸ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਸੀ ਕਿ 2022 ਵਾਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਉਸ ਦੀ ਝੋਲੀ ਹੀ ਪੈਣੇ ਹਨ ਪਰ ਛੇਤੀ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਾੜੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਫਾਵਾਂ ਉਸ ਉਤੇ ਪੈਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਪਹਿਲਾਂ-ਪਹਿਲ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਰੌਲੇ-ਰੱਪੇ ਵਿਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਉਸ ਦੀ ਝੰਡੀ ਹੋ ਜਾਣੀ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਲਗਾਤਾਰ ਲਾਮਬੰਦੀ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਏ। ਉੱਜ, ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੱਤੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਖੋਲ੍ਹੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਹ ਕਿਆਸ-ਆਰਾਈਆਂ ਵੀ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਤਾਲਮੇਲ ਨਵਜੋਤ ਸਿੱਧੂ ਨਾਲ ਜੇਕਰ ਨਾ ਬੈਠਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਕਾਂਗਰਸ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਕੇ ਨਵੀਂ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਚੋਣ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਡਟ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਨਾਰਾਜ਼ ਆਗੂ ਉਸ ਦੀ ਕਮਾਨ ਹੇਠ ਆ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸਿਆਸੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਵੀ ਸਿੱਧੇ-ਅਸਿੱਧੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਹਮਾਇਤ 'ਤੇ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣ ਵਿਚ ਵੀ ਜਦੋਂ ਪਾਰਟੀ ਹਾਈਕਮਾਨ ਕੈਪਟਨ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੇ ਰਹੀ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਵੱਖਰੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਕਮਾਨ ਹੇਠ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਵਕਤ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਖੁਦ ਪੰਜਾਬ ਆ ਕੇ ਐਲਾਨ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਸੀ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਲੜੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਕਟ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸੰਕਟ ਨਾਲੋਂ ਮੁਲਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਸੰਕਟ ਵਧੇਰੇ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਕੌਮੀ ਸਿਆਸਤ 'ਤੇ ਪਕੜ ਲਗਾਤਾਰ ਢਿੱਲੀ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੂਬਾ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨਾਲ ਕਲੇਸ਼ ਦਾ ਖਮਿਆਜ਼ਾ ਕਾਂਗਰਸ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਭੁਗਤ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਨੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕੋਈ ਸਬਕ ਨਹੀਂ ਸਿੱਖਿਆ ਹੈ। ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ ਕਾਂਗਰਸ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋਈ ਤਾਂ ਅੱਜ ਕਾਂਗਰਸ ਉਥੇ ਕਿਸੇ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਦਾ ਇਹੀ ਹਾਲ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਅਸਾਮ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਕੀ ਸੰਵਾਰ ਸਕਦਾ, ਇਹ ਵੱਡਾ ਸਵਾਲ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਮੌਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਸਦਾ ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉੱਜ ਵੀ, ਦੂਜੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਨੂੰ ਚੋਣਾਂ ਤਾਂ ਲੜਾਉਂਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਸਮੁੱਚੇ ਸੂਬੇ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਕਮਾਨ ਹੀ ਸੰਭਾਲ ਦਿੱਤੀ ਹੋਵੇ, ਅਜਿਹੀ ਮਿਸਾਲ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ, ਉਹ ਅਜੇ ਤੱਕ ਖੁਦ ਨੂੰ ਸੰਜੀਦਾ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂ ਵਜੋਂ ਸਾਬਤ ਅਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸੂਰਤ-ਏ-ਹਾਲ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਮਾੜੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਧਿਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਏਜੰਡਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਰਹੀ। ਉੱਜ ਵੀ ਇਹ ਸਾਰੀ ਕਵਾਇਦ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਟੀਚਾ ਮਿਥ ਕੇ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਲੋਕ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਇਸ ਮੌਕੜ ਜਾਲ ਬਾਰੇ ਚੇਤਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਸਿਆਸੀ ਲੀਡਰ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਸੱਤਾ ਦਾ ਸੁਖ ਮਾਣ ਕੇ ਅਗਾਂਹ ਤੁਰਦੇ ਰਹਿਣਗੇ ਅਤੇ ਆਮ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਦੇਖਦੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਤਕੜੇ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਉਥੇ ਦੀ ਉਥੇ ਖੜ੍ਹੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ।

ਨਾਹ-ਸੋਟਾ

-ਚਾਚਾ ਬੇਲਿਹਾਜ਼

ਆਈਲੈਟਸ ਕਿ ਪੌੜੀ?

ਸਾਕ ਨੇੜੇ ਦਾ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਅੰਦਰ, ਸਮਝੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਬਾਂਹ ਸਿਰਹਾਣਿਆਂ ਦੀ। ਰਿਸ਼ਤੇ ਕਰਦੇ ਸੀ ਦੇਖ ਕੇ ਹਾਣ-ਮੰਗਲ, ਸਾਂਝੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਇੱਜਤ ਘਰਾਣਿਆਂ ਦੀ। ਸੰਗ-ਸ਼ਰਮ ਰਵਾਇਤਾਂ ਦਾ ਭੋਗ ਪਾਉਂਦੇ, ਕਹਿ ਕੇ ਰਸਮ ਹੈ ਸਮੇਂ ਪੁਰਾਣਿਆਂ ਦੀ। ਵੱਜੀ ਠੱਗੀ ਦਾ ਜਦੋਂ ਫਿਰ ਪਤਾ ਲਗਦਾ, ਖਾਕ ਛਾਣਦੇ 'ਕੋਰਟਾਂ' ਠਾਣਿਆਂ ਦੀ। ਸੌਦੇਬਾਜ਼ੀਆਂ ਕਰਦੇ ਨੇ ਆਪ ਮਾਪੇ, ਹੁਣ ਗੱਲਾਂ ਸੱਚੀਆਂ ਲੱਗਦੀਆਂ ਕੌੜੀਆਂ ਨੇ। ਆਈਲੈਟਸ ਪਾਸ ਨੂੰ ਮੁੰਡਾ ਨਾ ਕੁੜੀ ਜਾਣੇ, ਬਣਦੇ 'ਬਾਹਰ' ਨੂੰ ਜਾਣ ਲਈ 'ਪੌੜੀਆਂ' ਨੇ!

ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦੀ ਜ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਝੰਜੋੜਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼...

30 ਜੂਨ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਐਨ.ਵੀ. ਰਮਨ ਨੇ 17ਵਾਂ ਪੀ.ਡੀ. ਦੇਸਾਈ ਯਾਦਗਾਰੀ ਭਾਸ਼ਣ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਉਥੇ ਗਾਂਧੀਵਾਦੀ ਲੇਖਕ ਕੁਮਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਉਸ ਵਿਖਿਆਨ ਉਪਰ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਂਦਿਆਂ ਇਹ ਅਹਿਮ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਭਾਰਤੀ ਸੱਤਾ ਵੱਲੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਧੱਜੀਆਂ ਉਡਾਏ ਜਾਣ ਪ੍ਰਤੀ ਮੁਕ ਦਰਸ਼ਕ ਕਿਉਂ ਹੈ, ਇਹ ਆਪਣੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਨਿਭਾ ਰਹੀ? ਇਸ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਟਿੱਪਣੀ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਸਾਡੇ ਕਾਲਮਨਵੀਸ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਮੈਂ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਕਾਰਕੁਨ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁਝ ਵੀ ਲਿਖਣ-ਕਹਿਣ ਦੇ ਉਜੜਪੁਣੇ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੀ ਬਹੁਤ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਐਸਾ ਮੌਕਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਵਾਜ਼ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਾਹ ਵੀ ਬੰਦ ਕਰ ਲਈਏ ਤਾਂ ਬਿਹਤਰ ਹੋਵੇਗਾ! ਲੇਕਿਨ ਘੁਟਣ ਐਸੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਰਕੇ ਵੀ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਬੁਜ਼ਦਿਲ ਅਤੇ ਕਰੂਰ ਹੋਂਦ ਤੋਂ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕਾਂਗੇ ਤਾਂ ਕੁਝ ਬੋਲਣਾ ਜਾਂ ਪੁੱਛਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਤੇ ਪੁੱਛਣਾ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਹੈ ਰਮਨ ਸਾਹਿਬ! ਮੇਰੇ ਪੁੱਛਣ 'ਚ ਬੋੜੀ ਤਲਖੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਮੀਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਨਹੀਂ, ਲੋਕਤੰਤਰ 'ਚ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅਪਮਾਨ ਦੀ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਪੀੜਾ ਵਾਂਗ ਸਮਝੋਗੇ, ਕਿਉਂਕਿ

ਕੁਮਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ
ਅਨੁਵਾਦ: ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ

ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਵੀ ਕੀ ਕਰਨਾ! ਤੇ ਇਹ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ 'ਚ ਹੀ ਕਹਿ ਦਿਆਂ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਸਭ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਸਾਡੀ ਕਥਿਤ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਬੜੇ ਪਾਲਕ ਤੁਸੀਂ ਹੋ!

ਇਹ ਬਹੁਤ ਦੁਖਦਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਗਿਲਾਨੀ ਵੀ, ਲੇਕਿਨ ਇਹੀ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੀ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਬੜੇ ਪਾਲਕਾਂ ਤੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਕੁਝ ਕਹਿਣ ਜਾਂ ਸੁਣਨ ਦੀ ਸਾਰਥਕਤਾ ਬਚੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਲੇਕਿਨ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਸਿਖਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਰ ਨਾਂ ਦੀ ਚੀਜ਼ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ; ਤੇ ਇਹ ਜਦੋਂ ਝੰਜੋੜੀ ਜਾ ਸਕੇ ਤਾਂ ਝੰਜੋੜਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਹੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵੀ ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਹੋ। ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ 'ਚ ਜਸਟਿਸ ਪੀ.ਡੀ. ਦੇਸਾਈ ਯਾਦਗਾਰੀ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਵਿਖਿਆਨ 'ਚ ਹੁਣੇ-ਹੁਣੇ ਤੁਸੀਂ ਕੁਝ ਐਸੀਆਂ ਨਾਯਾਬ ਗੱਲਾਂ ਕਹੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਲੱਗਾ ਕਿ ਕਿਤੇ, ਕੋਈ ਜ਼ਮੀਰ ਹੈ ਜੋ ਧੜਕ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਸੇ ਧੜਕਣ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਲਈ ਇਹ ਲਿਖ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। 84 ਸਾਲ ਦਾ ਕੰਬਦਾ ਬੁੱਢਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੁਣਦਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਬੋਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਤੁਰਨ ਤੇ ਖਾਣ-ਪੀਣ 'ਚ ਤਕਲੀਫ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅੱਖਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਸੀ, ਉਹ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਉਪਰ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਕੇ ਸਿਰਫ ਇੰਨੀ ਕੁ ਮੰਗ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ 'ਚ, ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਮਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ! ਉਸ ਨੇ ਕੋਈ ਜੁਰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਸਟੇਟ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਜਰਿਮ ਮੰਨਿਆ ਸੀ।

ਇਸ ਆਦਮੀ ਉਪਰ ਸਟੇਟ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸਟੇਟ ਦਾ ਤਖਤਾ ਪਲਟਣ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਕਿ ਮੁਲਕ ਦੇ ਮੁਖੀ ਦੇ ਕਤਲ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ 'ਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ। ਇਸ ਇਲਜ਼ਾਮ ਬਾਰੇ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਕੀ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਕਹਿਣਾ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਸੀ ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਕਿਹਾ ਨਹੀਂ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ 'ਚ ਇਹ ਹੱਕ ਵੀ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਕੋਲ ਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਕਿ ਨਿਆਂ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ, ਉਸ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਤਾਂ ਸਾਡੀ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਚ ਇਹੀ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਉਸੇ ਨੂੰ ਕੰਠ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਨਿਆਂ 'ਚ ਦੇਰੀ ਸਭ ਤੋਂ ਬੜਾ ਜੁਰਮ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਸਟੇਟ ਸਵਾਮੀ ਦੇ ਮੁਜਰਿਮ ਹੋਣ, ਨਾ ਹੋਣ ਬਾਬਤ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ।

ਅਸੀਂ ਜਾਣਨਾ ਇਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਪੌੜੀ ਦੇ ਆਖਰੀ ਪੌੜੇ ਉਪਰ ਕੰਬਦੇ-ਡੋਲਦੇ ਇਕ ਨਾਗਰਿਕ ਦੀ ਆਖਰੀ ਇੱਛਾ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਨਾ, ਕੀ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦੀ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਦਾ ਹੈ? ਫਾਂਸੀ ਚੜ੍ਹਦੇ ਮੁਜਰਿਮ ਤੋਂ ਵੀ ਉਸ ਦੀ ਆਖਰੀ ਇੱਛਾ ਪੁੱਛਣਾ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਤੱਕ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਨਿਆਂ ਦੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਇਉਂ ਹੈ ਤਾਂ ਸਟੇਟ ਸਵਾਮੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਮੁਜਰਿਮ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਹੈ। ਤੁਹਾਡਾ ਤਾਂ ਕੰਮ ਹੀ ਜੁਰਮ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਦੀ ਕੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿਓਗੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਨੂੰ?

ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਵਿਖਿਆਨ 'ਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਹਾਕਮਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣਾ ਇਸ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਮਾਜ ਸੱਤਾ ਦੀ ਦਹਿਸ਼ਤ ਜਾਂ ਜੁਰਮ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਤੁਹਾਡੀ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸਾਡੀ ਤੁਫ਼ ਸਮਝ 'ਚ ਇਹ ਗੱਲ ਆਈ ਕਿ ਸੱਤਾ ਜੁਰਮ ਵੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦਹਿਸ਼ਤ ਵੀ ਫੈਲਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਅੰਦੋਲਨ 'ਚ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਸਟੇਟ ਸਵਾਮੀ ਦੀ ਗੱਲ ਤੁਹਾਡੀ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਨੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਸੁਣੀ ਕਿ ਉਹ ਨਾ ਤਾਂ ਕਦੇ ਭੀਮਾ-ਕੋਰੇਗਾਓਂ ਗਏ ਹਨ, ਨਾ ਕਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ-ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੱਖਣ-ਪ੍ਰਚਾਰਨ ਦਾ ਬਿਨਾ ਸਬੂਤ ਮਨਮਾਨਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਉਸ ਉਪਰ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਕੋਈ ਇਕ ਹੀ ਗੱਲ ਸਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ - ਜਾਂ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਜੋ ਸੱਤਾ ਦੀ ਦਹਿਸ਼ਤ ਅਤੇ ਜੁਰਮ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਹ; ਜਾਂ ਦਹਿਸ਼ਤ ਤੇ ਜੁਰਮ ਨਾਲ ਜੋ ਸੱਤਾ ਚੱਲਦੀ ਹੈ, ਉਹ! ਸਟੇਟ ਸਵਾਮੀ ਤਾਂ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾ ਕੇ ਤੁਰ ਗਏ, ਤੁਹਾਡਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਨਾ ਬਾਕੀ ਹੈ।

ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਵਿਖਿਆਨ 'ਚ ਇਹ ਬੜੇ ਮਾਅਰਕੇ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਕਿ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਈਆਂ 17 ਆਮ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਅਸੀਂ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵਾਹਵਾ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਨਾਲ ਨਿਭਾਈ ਹੈ। ਫਿਰ ਖੁਦ ਹੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਹੁਣ ਵਾਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੈ ਜੋ ਰਾਜ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅੰਗਾਂ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ-ਨਿਯਮਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਦੱਸਣ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਪੁੱਛਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦਾ ਕਿੰਨਾ ਅਤੇ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ? ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਨਾਮ ਦਾ ਇਹ ਹਾਥੀ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਇਸੇ ਉਮੀਦ ਨਾਲ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਪਾਲਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸਾਡੇ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਪਹਿਰੇਦਾਰੀ ਕਰੇਗਾ!

ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੰਮ ਇਕਦਮ ਸੌਖਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੋਥੀ ਲਿਖ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਫੜਾ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਕਰਾਉਣਾ ਤੁਹਾਡਾ ਕੰਮ ਹੈ; ਮੈਂ ਪੁੱਛਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਹੱਕਾਂ ਉਪਰ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਐਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਫਿਰ ਕਿਵੇਂ ਬਣਦੇ ਗਏ?

ਸਾਡਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਵਾਹਦ ਸੰਸਥਾ ਹੈ, ਲੇਕਿਨ ਉਹੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਕਹਿਣ ਵਾਲੀ ਵਾਹਦ ਸੰਸਥਾ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਹੈ। ਦਹਿਸ਼ਤ ਜਾਂ ਜੁਰਮ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਰਾਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਸੰਸਦ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਲੇਕਿਨ ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਗੈਰਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਰਾਰ ਦੇ ਕੇ ਰੱਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਯੂ.ਏ.ਪੀ.ਏ. ਵਰਗੇ ਕਾਨੂੰਨ ਕਿਵੇਂ ਬਣ ਗਏ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਜ਼ਮ ਵੀ ਕਰ ਲਿਆ ਜੋ ਇਸੇ ਧਾਰਨਾ ਉਪਰ ਚੱਲਦੀ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਨਾ ਇਸ ਦੀ

ਜਾਂਚ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ?

ਜੇ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਪੂਰੀ ਕਰਨ 'ਚ ਅਸਮਰੱਥ ਬਣਾ ਦੇਵੇ, ਐਸਾ ਕਾਨੂੰਨ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਭੀਮਾ-ਕੋਰੇਗਾਓਂ ਕੇਸ 'ਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚੱਲੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਸਜ਼ਾ ਹੋਵੇ, ਇਸ ਉਪਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਲੇਕਿਨ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਏ ਬਿਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੱਕ ਚੁੱਪ ਰਹੇ, ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ? ਫਿਰ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਕਹਿਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਰਖਵਾਲੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਪੜ੍ਹਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਕੂਲ 'ਚ ਗਏ ਹੀ ਨਹੀਂ!

ਹਜ਼ਾਰਾਂ-ਹਜ਼ਾਰ ਲੋਕ ਐਸੇ ਹਨ ਜੋ ਬਿਨਾ ਜੁਰਮ ਅਤੇ ਬਿਨਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੀਖਾਂ ਪਿੱਛੇ ਬੰਦ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਨ। ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਮੁਜਰਿਮਾਂ ਲਈ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਨਾ ਕਿ ਰਾਜਨੀਤਕ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਜਾਂ ਅਸਹਿਮਤ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੰਘੀ ਘੁੱਟਣ ਲਈ। ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗਲਤ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਵੀ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦਾ ਹੀ ਕੰਮ ਹੈ। ਜਿਸ ਮੁਲਕ ਦੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ 'ਚ ਜਿੰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੋਕ ਬੰਦ ਹੋਣਗੇ, ਉਹ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਉਹ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਉਨੀ ਹੀ ਅਸਫਲ ਮੰਨੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹਾਂ 'ਚ ਸਾੜਦੀਆਂ ਹਨ, ਜ਼ਿੰਦਾ ਲਾਸ਼ਾਂ ਬਣਾ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਕਿਤੇ ਅਦਾਲਤ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਪੱਕਾ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਜੁਰਮ ਕਿਸ ਦਾ ਹੈ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ!

ਫਿਰ ਤੁਹਾਡੀ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਇਸ ਜੁਰਮ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਕਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ? ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ? ਦਿੱਲੀ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਹੁਣੇ ਜਿਹੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਝੂਠ ਬੋਲਦੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਝੂਠ ਬੋਲੇ ਤਾਂ ਇਹ ਦੋ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਨਾਲੋ-ਨਾਲ ਅਪਮਾਨ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਧੋਖਾਧੜੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਕੀ ਹੈ? ਬਸ ਇੰਨੀ, ਇਹ ਕਹਿ ਦੇਣਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਝੂਠ ਬੋਲਦੇ ਹੋ? ਫਿਰ ਝੂਠੀ ਗਵਾਹੀ, ਝੂਠਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਭ ਕਾਸੇ ਦੀ ਛੋਟ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਨਾ? ਐਸੀ ਆਪਾਧਾਪੀ ਹੀ ਜੋ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਕਿਸਮਤ 'ਚ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਬੋਝ ਅਸੀਂ ਕਿਉਂ ਵੇਈਏ?

ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਵਿਖਿਆਨ 'ਚ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਗੱਲ ਕਹੀ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਸਰਲ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਓਹਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਹ ਅਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਹਾਂਗੇ, ਤੁਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹੋ? ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਤਾਂ ਇਹ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਕੁਚਲਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਐਸਾ ਸਵਾਲ ਕਿੰਨੀ ਵਾਰ, ਕਿੰਨੀਆਂ ਹੀ ਅਦਾਲਤਾਂ 'ਚ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ, ਲੇਕਿਨ ਉਦੋਂ ਸਾਨੂੰ ਗੁਲਾਮਾਂ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਕੌਣ ਦਿੰਦਾ? ਲੇਕਿਨ ਹੁਣ?

ਹੁਣ ਤਾਂ ਇਕ ਹੀ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਜੋ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਿਹਰ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਲਈ ਤਰਸਦੀ ਹੋਵੇ, ਕੀ ਉਹ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ? ਸਵਾਲ ਤਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਹਨ, ਜਵਾਬ ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਮੋਦੀ ਇਜ਼ ਅ ਸ਼ੇਮਲੈੱਸ ਪ੍ਰਾਈਮ ਮਨਿਸਟਰ...

'ਆਜਤਕ' ਨਾਲ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦਾ ਮੋਰਾ ਸਫ਼ਰ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਉਪਰ ਲਿਖੇ ਮੇਰੇ ਦੋ ਟਵੀਟਾਂ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ 'ਆਜਤਕ' ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਦੁੱਖ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਦੁਖੀ ਨਾ ਹੋਵੋ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਟਵੀਟ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਮੈਨੂੰ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਦੋ ਟਵੀਟ ਇਹ ਹਨ:

'ਜੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰੋ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰੇ।' ... 'ਟਵਿਟਰ ਉਪਰ ਕੁਝ ਲਿਖਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਲੋਕ ਮੇਰੀ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਟੈਗ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਹਟਾਓ, ਇਸ ਨੂੰ ਹਟਾਉਂਦੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ... ਮੈਂ ਅਗਲਾ ਟਵੀਟ ਹੋਰ ਵਧੇਰੇ ਜ਼ੋਰ ਲਗਾ ਕੇ ਲਿਖਦਾ

ਸ਼ਿਆਮ ਮੀਰਾ ਸਿੰਘ ਅਨੁਵਾਦ: ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ

ਹਾਂ ਪਰ ਇਹ ਲਿਖਣ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਹਟਾਂਗਾ ਕਿ "ਮੋਦੀ ਇਜ਼ ਅ ਸ਼ੇਮਲੈੱਸ ਪ੍ਰਾਈਮ ਮਨਿਸਟਰ" (ਮੋਦੀ ਬੇਸ਼ਰਮ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਹੈ)।

ਇਹ ਦੋ ਗੱਲਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਮੈਨੂੰ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਕਢਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਸੱਤ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਜਦੋਂ ਮੈਂ 'ਆਜਤਕ' ਜੁਆਇਨ ਕੀਤਾ, ਉਦੋਂ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸਮਝ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਕੀ ਲਿਖਣਾ ਹੈ, ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਬੋਲਣਾ ਹੈ। ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਹੁਕਮਰਾਨ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਟੈਗ ਕਰ-ਕਰ ਕੇ ਲਿਖਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਿਆ ਸੀ ਕਿ 'ਇਸ ਆਦਮੀ (ਮੈਨੂੰ) ਨੂੰ 'ਆਜਤਕ' ਤੋਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾਵੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮੋਦੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਲਿਖਦਾ ਹੈ'। ਬੀਤੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਕੰਪਨੀ ਉਪਰ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਜ਼ਰੀਏ ਇਕ ਵਰਗ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਦਬਾਓ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਆਖਰਕਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਟਵੀਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਨੂੰ 'ਆਜਤਕ' ਤੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇ ਮੈਂ ਲਿਖਿਆ, ਮੈਂ ਉਸ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹਾਂ। ਇਹ ਉਹ ਗੱਲਾਂ ਹਨ ਜੋ ਪੱਤਰਕਾਰ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਨਾਗਰਿਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਇਕ ਐਸੇ ਸ਼ੇਮਲੈੱਸ (ਬੇਸ਼ਰਮ) ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਸ਼ੇਮਲੈੱਸ ਕਰਾਂ ਜੋ ਕਿਸੇ ਖਿਡਾਰੀ ਦੇ ਅੰਗੂਣੇ ਦੀ ਸੱਟ ਉਪਰ ਟਵੀਟ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਵਿਦੇਸ਼ 'ਚ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਇਮਾਨਦਾਰ ਪੱਤਰਕਾਰ ਉਪਰ

ਤਿੱਖੇ ਤੇਵਰਾਂ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰ ਅਤੇ ਬੇਬਾਕ ਪੱਤਰਕਾਰ ਸ਼ਿਆਮ ਮੀਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਸ ਵਕਤ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦਾ ਖਮਿਆਜ਼ਾ ਭੁਗਤਣਾ ਪਿਆ ਜਦੋਂ ਨਿਊਜ਼ ਚੈਨਲ 'ਆਜਤਕ' ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਲਿਖੇ ਟਵੀਟਾਂ ਲਈ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸ਼ਿਆਮ ਮੀਰਾ ਸਿੰਘ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਉਪਰ ਬੇਹੱਦ ਹਰਮਨਪਿਆਰੇ ਹਨ। ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਅਫਸੋਸ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੱਚੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਨਾਗਰਿਕ ਧਰਮ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਉਹ ਕੋਈ ਵੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ। ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ 'ਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਰੂਪ ਪਾਠਕਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਤਰਜਮਾ ਸਾਡੇ ਕਾਲਮਨਵੀਸ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਇਕ ਸ਼ਬਦ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਬੋਲਦਾ। ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਨਾਗਰਿਕ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਇਹ ਉਮੀਦ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ 'ਸ਼ੇਮਲੈੱਸ' ਕਰਾਂ ਜਿਸ ਦੀ ਲੱਫਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਣਬਾਜ਼ੀ ਨੇ ਮੇਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੱਖਾਂ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਕਰੋਨਾ ਦੋਹਾਨ ਮਰਨ ਲਈ ਇਕੱਲੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ।

ਪਾਰਟੀ, ਵਿਦਿਆਰਥੀ, ਮਜ਼ਦੂਰ, ਅਧਿਆਪਕ, ਸਿੱਖਿਆ ਹਿਤੈਸ਼ੀ, ਦਲਿਤਾਂ ਦੀਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਆਪਣਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਸੜਕ ਉਪਰ ਆਉਣ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਲਾਠੀਆਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਲੱਕ ਤੋੜ ਦੇਵੇ। ਤਦ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਇਹ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ

ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਦੇਰ ਸਵੇਰ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਮੰਗਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਿੰਟ ਪੀ.ਐਮ.ਓ. ਦਫਤਰ ਦੇ ਫੋਨ 'ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਹਰ ਟਵੀਟ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜਿਹਨ 'ਚ ਇਹ ਗੱਲ ਆਉਂਦੀ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਤੇ

ਐਸੀਆਂ ਹਜ਼ਾਰ ਗੱਲਾਂ ਅਤੇ ਸੈਂਕੜੇ ਘਟਨਾਵਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਸ਼ੇਮਲੈੱਸ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਮੱਕਾਰ, ਚੋਰ ਅਤੇ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਨੂੰ ਕੁਚਲਣ ਵਾਲਾ ਬੁਜ਼ਦਿਲ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਕਿਹਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਕਰੋ ਦਾ ਕੋਈ ਦੁੱਖ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸਮਝ ਮੈਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਦੇਰ ਸਵੇਰ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਮੰਗਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਿੰਟ ਪੀ.ਐਮ.ਓ. ਦਫਤਰ ਦੇ ਫੋਨ 'ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ... ਪਰ ਮੈਂ ਉਹੀ ਗੱਲਾਂ ਕਹੀਆਂ ਜੋ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਪੱਤਰਕਾਰ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਨਹੀਂ, ਨਾਗਰਿਕ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਵੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ; ਜਿਸ ਦੀ ਉਮੀਦ ਸਿਰਫ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸਗੋਂ ਇਕ ਦਰਜੀ ਤੋਂ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ ਕਮਾਈ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਨੂੰ ਲੁੱਟਣ 'ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਬੋਲੋਗੇ।

ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਇਹੀ ਉਮੀਦ ਸੀ ਕਿ ਐਸੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬੇਸ਼ਰਮ ਕਰਾਂ ਜਿਸ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਨਾਲ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਇਕ ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਵਰਗ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਭੈਅ 'ਚ ਜਿਊਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਡਰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਸਬਜ਼ੀ ਲੈਣ ਜਾਵਾਂਗਾ ਤਾਂ ਘਰ ਵਾਪਸ ਵੀ ਮੁੜ ਸਕਾਂਗਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਜਾਂ ਦਾੜ੍ਹੀ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਮਾਰਿਆ ਜਾਵਾਂਗਾ। ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਇਹ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਸ਼ੇਮਲੈੱਸ ਕਰਾਂ ਜੋ ਲਦਾਖ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ 21 ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦੀ ਖਬਰ ਨੂੰ ਦਬਾ ਦੇਵੇ, ਤੇ ਆਪਣੀ ਗੱਦੀ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਕਲੀਨ ਚਿੱਟ ਦੇ ਦੇਵੇ ਕਿ ਸੀਮਾ ਵਿਚ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਵੱਡਿਆ, ਨਾ ਕੋਈ ਝਗੜਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਾਕੀ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗੇ ਕਿ ਸਾਡੇ ਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ

ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਪੁਲਿਸ ਜ਼ੁਲਮ ਦੇ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਕਹਾਂ ਕਿ ਉਹ 'ਸ਼ੇਮਲੈੱਸ' ਹੈ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਕਿਸਾਨ ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਉਪਰ ਅੱਠ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਸੜਕਾਂ ਉਪਰ ਪਏ ਹੋਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸੈਂਕੜੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਧਰਨੇ ਵਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਹੀ ਦਮ ਤੋੜ ਦੇਣ, ਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਕਹੇ ਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸਿਰਫ ਇਕ ਕਾਲ ਦੂਰ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਨਾਗਰਿਕ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਸ਼ੇਮਲੈੱਸ ਕਰਾਂ।

ਐਸੀਆਂ ਹਜ਼ਾਰ ਗੱਲਾਂ ਅਤੇ ਸੈਂਕੜੇ ਘਟਨਾਵਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਸ਼ੇਮਲੈੱਸ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਮੱਕਾਰ, ਚੋਰ ਅਤੇ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਨੂੰ ਕੁਚਲਣ ਵਾਲਾ ਬੁਜ਼ਦਿਲ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਕਿਹਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਕਰੋ ਦਾ ਕੋਈ ਦੁੱਖ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸਮਝ ਮੈਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਦੇ

ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਕਿਤੇ ਨੋਟਿਸ ਨਾ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ... ਕਿਵੇਂ ਨਜਿੱਠਾਂਗਾ ਉਸ ਨਾਲ? ਇਹ ਜ਼ੋਖਮ ਮਨ 'ਚ ਸੋਚ ਕੇ ਵੀ ਲਿਖ ਦਿੰਦਾ ਸੀ...

ਮੈਂ ਉਹੀ ਗੱਲਾਂ ਕਹੀਆਂ ਜੋ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਪੱਤਰਕਾਰ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਨਹੀਂ, ਨਾਗਰਿਕ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਵੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ; ਜਿਸ ਦੀ ਉਮੀਦ ਸਿਰਫ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸਗੋਂ ਇਕ ਦਰਜੀ ਤੋਂ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ ਕਮਾਈ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਨੂੰ ਲੁੱਟਣ 'ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਬੋਲੋਗੇ। ਇਹ ਉਮੀਦ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ 'ਚ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਵਾਲੇ ਟੀਚਰ ਕੋਲੋਂ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ; ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦੇ ਕੁਲਪਤੀ, ਮਕਾਨ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਰਾਜ ਮਿਸਤਰੀ, ਸੜਕ ਉਪਰ ਟੈਪੂ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਡਰਾਈਵਰ, ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ,

ਟਵੀਟ 'ਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਬੇਸ਼ਰਮ ਕਹਿਣ ਵਾਲੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਦੀ ਬਰਖਾਸਤਗੀ

ਕੰਪਨੀਆਂ 'ਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਰ ਕਰਮਚਾਰੀ ਕੋਲੋਂ ਇਹ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਹੋ ਰਹੇ ਹਜ਼ੂਮੀ ਕਤਲਾਂ ਉਪਰ ਉਹ ਬੋਲਣਗੇ। ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਕਰਜ਼ ਚੁਕਾਇਆ; ਮੈਂ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਰਿਹਾ, ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਆਮ ਇਨਸਾਨਾਂ ਦੀ ਬਿਹਤਰੀ ਲਈ ਕੁਝ ਲਿਖ ਸਕਾਂ।

ਕਿਉਂਕਿ ਉਮਰ ਅਤੇ ਤਜਰਬਿਆਂ ਵਿਚ ਮੈਂ ਬੱਚਾ ਹਾਂ, ਕਰੀਅਰ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਹਾਂ, ਜਿੱਥੇ ਅੱਗੇ ਦਾ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ... ਸ਼ੁਰੂਆਤ 'ਚ ਹੀ ਮੇਰੇ ਲਿਖੇ ਦੋ ਬਦਲੇ ਮੇਰਾ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਖੋਹ ਲਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਅੰਦਰੋਂ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਭਾਵੁਕ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ। ਇਉਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਚਿੜੀ ਕਿਸੇ ਜੰਗਲ 'ਚ ਆਈ ਅਤੇ ਉਡਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਖੰਭ ਕੁਤਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹੋਣ ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇਨੀ ਚਿੜੀ ਕੋਲ ਇਹ ਬਦਲ ਸੀ ਕਿ ਕੁਝ ਦਿਨ ਬਿਨਾ ਉਡੇ ਹੀ ਆਪਣੇ ਆਲ੍ਹਣੇ 'ਚ ਰਹੇ, ਚੁੱਪ ਬੈਠੇ, ਕਿਤੇ ਵੀ ਉਡਣ ਨਾ ਜਾਵੇ ਪਰ ਉਸ ਚਿੜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਖੰਭ ਕੁਤਰੇ ਜਾਣਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ, ਲੇਕਿਨ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਉਡਣਾ ਛੱਡ ਦੇਵੇਗੀ। ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਪਏ ਉਸ ਦੇ ਖੰਭ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਕਿ ਕੋਈ ਐਸਾ ਰਾਜ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੰਛੀਆਂ ਦੇ ਖੰਭ ਕੁਤਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਜੇ ਉਹ ਚਿੜੀ ਉਡਣਾ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਆਲ੍ਹਣੇ 'ਚ ਹੀ ਬੈਠੀ ਰਹਿੰਦੀ ਤਾਂ ਇਹ ਖੰਭ ਕਦੇ ਦਰਜ ਨਾ ਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਖੰਭ ਕੁਤਰਨ ਵਾਲੇ ਰਾਜ ਦਾ ਨੰਗਾ ਚਿਹਰਾ ਕਦੇ ਨਜ਼ਰ ਨਾ ਆਉਂਦਾ। ਐਸੀਆਂ ਨੇਨੀਆਂ ਚਿੜੀਆਂ ਦੇ ਕੁਤਰੇ ਹੋਏ ਖੰਭ, ਉਸ ਜੰਗਲ ਉਪਰ ਰਾਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਰਾਜਾ ਦੇ ਚਿਹਰਾ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਦੁੱਖ ਨਹੀਂ, ਅਫਸੋਸ ਨਹੀਂ ... ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਹਿੱਸਾ ਚੁਕਾ ਕੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਬਾਕੀ ਆਪਣੇ ਹਰ ਚੰਗੇ ਮਾੜੇ 'ਚ (ਮਸ਼ਹੂਰ ਸ਼ਾਇਰ ਸਾਹਿਰ ਲੁਧਿਆਣਵੀ ਦੀਆਂ) ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਤਰਾਂ ਤੋਂ ਹਿੰਮਤ ਮਿਲਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ:

ਹਜ਼ਾਰ ਬਰਕ ਗਿਰੇ ਲਾਖ ਆਪੀਆਂ ਉਠੇ ਵੇ ਫੂਲ ਖਿਲ ਕੇ ਰਹੇਗੇ ਜੋ ਖਿਲਨੇ ਵਾਲੇ ਹੈ।

ਚੋਣ ਮਾਹਿਰ ਸੰਜੇ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਹਿਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਹਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸ ਦੇ ਵੋਟ 10 ਤੋਂ 12 ਫੀਸਦੀ ਘੱਟ ਨਾ ਹੋ ਜਾਣ। ਸੰਜੇ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਇਹ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵੋਟ ਘੱਟ ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਪਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਵੋਟ ਫੀਸਦੀ ਵਿਚ ਇਹ ਗਿਰਾਵਟ ਏਨੀ

ਅਭੈ ਕੁਮਾਰ ਦੂਬੇ

ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਜਿੰਨੀ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਜਿਤਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਸਵਾਲ ਉਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਗੈਰ-ਭਾਜਪਾ ਪਾਰਟੀਆਂ ਕੋਲ ਅਜਿਹੀ ਕਿਹੜੀ ਰਣਨੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਗਰਾਫ ਨੂੰ ਏਨਾ ਹੇਠਾਂ ਗਿਰਾਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੋਵੇ। ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਕੋਲ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਰਣਨੀਤੀ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸੱਤਾ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਉਮੀਦ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕੇ। ਅੰਦਰੂਨੀ ਕਲੇਸ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਭਾਜਪਾ 250 ਤੋਂ 300 ਤੱਕ ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤ ਸਕਣ ਵਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ।

2007 ਵਿਚ ਬਹੁਮਤ ਹਾਸਲ ਕਰਕੇ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਮਾਇਆਵਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਹੁਮਤ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਉਦਾਹਰਨ 'ਤੇ ਗੌਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਇਹ ਗੱਲ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮਾਇਆਵਤੀ ਨੂੰ 2012 'ਚ ਕਰੀਬ 23% ਵੋਟਾਂ ਅਤੇ 90 ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਸਨ। 2017 ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 22% ਵੋਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਤੇ

ਯੂ.ਪੀ. 'ਚ ਭਾਜਪਾ ਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ

ਸੀਟਾਂ ਘਟ ਕੇ 20 ਤੱਕ ਰਹਿ ਗਈਆਂ। ਅਜਿਹਾ ਕਿਉਂ ਹੋਇਆ? ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਵਧਾ ਕੇ 40 ਫੀਸਦੀ ਦੇ ਨੇੜੇ-ਤੇੜੇ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਬਸਪਾ ਦੇ ਸੀਟ ਜਿੱਤਣ ਦੀ ਦਰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 3 ਗੁਣਾ ਘਟ ਗਈ। ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਏਨੀ ਵੱਡੀ ਚੁਣਾਵੀ ਗੋਲਬੰਦੀ ਕਰਕੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਚੁਣਾਵੀ ਗਣਿਤ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ। ਹੁਣ 20 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ 30 ਫੀਸਦੀ ਵੋਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ। 2007 ਵਿਚ ਬਹੁਮਤ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਅਤੇ 2012 ਵਿਚ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ 30 ਫੀਸਦੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਵੋਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੂਰਨ ਬਹੁਮਤ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਸਨ। ਨਵੇਂ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 35 ਫੀਸਦੀ ਵੋਟਾਂ ਦਾ ਟੀਚਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਏਨੇ ਵੋਟ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਕਦੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਜੇਕਰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਵੀ ਉਹ 35 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਵੋਟਾਂ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਇਕ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸਮੀਖਿਅਕ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਗੈਰ-ਭਾਜਪਾ ਪਾਰਟੀਆਂ ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਬਾਜ਼ੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੋਟਾਂ ਵਿਚ ਖੇਡ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਭੁਗਤਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ;

ਭਾਵ ਉਹ ਮੁਸਲਮਾਨ, ਯਾਦਵ ਅਤੇ ਜਾਟਵ ਵੋਟਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਵਿਚਰਦੇ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਸਮੀਖਿਅਕ ਵਾਸਤਵ ਨਹੀਂ। ਅਖਿਲੇਸ਼ ਯਾਦਵ ਪੱਛਮੀ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਜਾਟ ਸਮਰਥਨ ਵਾਲੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਲੋਕਦਲ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਤੋਂ ਨਾਰਾਜ਼ ਛੋਟੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ ਪਛੜੀ ਜਾਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਗੱਠਜੋੜ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਿਧਾਂਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਖੀਏ ਤਾਂ ਇਹ ਚੰਗੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਸਕੇ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਅਗਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਨਾ ਜਿੱਤੇ ਪਰ ਉਹ ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਆਂ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਜਾਨ ਫੂਕ ਸਕੇਗੀ। ਯਾਦਵ ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਟ ਵੋਟਰ, ਨਿਸ਼ਾਦ ਵੋਟਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗੈਰ-ਯਾਦਵ ਪਛੜੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਜੁੜਨਗੇ ਤਾਂ ਉਹੀ ਨਜ਼ਾਰਾ ਬਣੇਗਾ ਜੋ ਕਦੇ ਮੁਲਾਇਮ ਸਿੰਘ ਯਾਦਵ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਬਣਿਆ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿਚ ਮੁਲਾਇਮ ਸਿੰਘ ਯਾਦਵ ਅਸਲ ਵਿਚ ਪਛੜੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਭਰਦੇ ਸਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਇਆਵਤੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਦੀ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਦਾ ਲਾਭ ਚੁੱਕ ਕੇ ਹਿੰਦੂ ਏਕਤਾ ਨਾਲ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਵੋਟਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚ ਲਵੇ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਟੀ.ਵੀ. 'ਤੇ ਆ ਕੇ ਅਪੀਲ ਵੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਨੂੰ 2007 ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਈ, ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਨਾਲ ਬਸਪਾ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣੀ ਸੀ। ਬਸਪਾ ਨਾਲ ਹਮਦਰਦੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ

ਸੋਚ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਰਣਨੀਤੀ ਜੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਫਲ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਇਸ ਸਮੇਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ?

ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ: ਕੀ ਅਖਿਲੇਸ਼ ਅਤੇ ਮਾਇਆਵਤੀ ਦੀਆਂ ਇਹ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਗੱਡੀ ਨੂੰ ਪੈਂਚਰ ਕਰ ਸਕਣਗੀਆਂ? ਅੱਜ ਦੀ ਤਰੀਕ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਸੰਭਵ ਹੁੰਦਾ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਿਹਾ। ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਖਿਲੇਸ਼ ਜੇਕਰ ਪਛੜੀਆਂ ਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਗੋਲਬੰਦੀ ਕਰਦੇ ਦਿਸਣਗੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਉਚੀਆਂ ਜਾਤੀਆਂ ਦਾ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਹੋਣ ਦਾ ਖਦਸ਼ਾ ਰਹੇਗਾ। ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਲੰਮੇ ਅਰਸੇ ਤੋਂ ਉਚੀਆਂ ਜਾਤੀਆਂ ਦੀ ਸੁਭਾਵਿਕ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਨਾ ਸਿਰਫ ਬ੍ਰਾਹਮਣ, ਠਾਕੁਰ ਅਤੇ ਵੈਸ਼ ਉਸ ਨੂੰ ਵੋਟ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਸਗੋਂ ਕਾਇਸਥ, ਭੂਮੀਹਾਰ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਜਾਤੀਆਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵੋਟ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਅਕਸ 'ਉਚੀਆਂ ਜਾਤੀਆਂ' ਦਾ ਹੈ। ਅਖਿਲੇਸ਼ ਦੀ ਗੋਲਬੰਦੀ ਵਿਚ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋ ਸਕਣ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਖਿਲਾਫ ਉਚੀਆਂ ਜਾਤੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਰੋਕ ਸਕਣਗੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਇਆਵਤੀ ਨੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਵਿਕਾਸ ਦੂਬੇ ਦੇ ਐਨਕਾਊਂਟਰ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਉਹ ਇਹ ਗੱਲ ਕਹਿ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਯੋਗੀ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਇਕ ਹੱਦ ਤੱਕ

ਸਹੀ ਵੀ ਹੈ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦੋਸਤੀ ਸੰਮੇਲਨ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਏਨੀ ਦੇਰ ਕਿਉਂ ਲੱਗੀ? ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਠੀਕ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨਾਲ ਗੱਠਜੋੜ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਜਾਂ ਜਾਤ ਨਾਲ ਦੋਸਤੀ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਲਈ ਕਾਫੀ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਕੀ ਮਾਇਆਵਤੀ ਭੁੱਲ ਗਈ ਹੈ ਕਿ 2007 ਵਿਚ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੋਟ ਉਦੋਂ ਦਿੱਤੇ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 3 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਉਕਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਭਰੋਸੇ 'ਚ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਨੂੰ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਬਿਹਤਰ ਟਿਕਾਣਾ ਨਾ ਮਿਲਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਰੋ-ਪਿੱਟ ਕੇ ਫਿਰ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਰਵਾਇਤੀ ਪਾਰਟੀ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਹੀ ਵੋਟ ਦੇ ਦੇਣਗੇ।

ਇਹ ਸਵਾਲ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਕੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ?

ਇਕ ਹੋਰ ਸਵਾਲ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ 2017 ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਸਰਗਰਮ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰਾਜਭਰ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਾਰ ਉਹ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਦਲਿਤ ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਜਾਤਾਂ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਅਸਦ-ਉਦ-ਦੀਨ ਓਵਾਇਸੀ ਵੀ ਜੁੜ ਜਾਣ। ਫਿਰ ਸਵਾਲ ਉਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਚੋਣਾਂ ਜੋ ਪਿਛਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਜਿੱਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੱਛਮੀ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਝਟਕੇ ਖਾਣੇ ਪੈਣ ਪਰ ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਉਹੀ ਫਾਇਦੇ ਵਿਚ ਰਹੇਗੀ।

ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਯੁੱਗ ਦੇ ਦੇਸ਼ਧੋਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਖਫਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਯੁੱਗ ਦੇ ਦੇਸ਼ਧੋਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਫਿਕਰਮੰਦ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਲਈ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਵਰਗੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਦਬਾਉਣ ਲਈ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਰਤੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ ਉਹ ਰੱਦ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਐੱਨ ਵੀ ਰਾਮਨਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਲੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ 'ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ' ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਫਿਕਰਮੰਦ ਹਨ।

ਜਸਟਿਸ ਰਾਮਨਾ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਕਿਹਾ, 'ਦੇਸ਼-ਧੋਹ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ।' ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ, 'ਦੇਸ਼-ਧੋਹ (ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਦਫਾ) ਨੂੰ ਵਰਤਣਾ ਇੱਥੇ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਤਰਫਾਣ ਨੂੰ ਲੋਕਤਾ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਕੱਟਣ ਲਈ ਆਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਹ ਇਹਦੇ ਨਾਲ ਸਾਰਾ ਜੰਗਲ ਹੀ ਕੱਟ ਸੁੱਟੇ'। ਅਦਾਲਤ ਸਾਬਕਾ ਫੌਜੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮੇਜਰ ਜਨਰਲ (ਰਿਟਾਇਰਡ) ਐੱਸਜੀ ਵੇਮਬਟਕੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਤਾਜੀਰਾਤ-ਏ-ਹਿੰਦ ਦੀ ਦਫਾ 124ਏ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੋਈ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ।

ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜਿਹੜੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਉਘੇ ਵਕੀਲ ਐੱਸ ਪਰਸੰਨਾ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ, ਅਨੁਸਾਰ ਤਾਜੀਰਾਤ-ਏ-ਹਿੰਦ ਦੀ ਦਫਾ 124-ਏ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਦਫਾ 19(1) (ਏ) ਦੇ ਨਾਲ

ਨਾਲ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਧਾਰਾਵਾਂ 14 ਅਤੇ 12 ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਦਫਾ 19(1)(ਏ) ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਸਰਬਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਬਾਲ

ਗੰਗਾਧਰ ਤਿਲਕ ਵਿਰੁੱਧ ਤਾਜੀਰਾਤ-ਏ-ਹਿੰਦ ਦੀ ਇਸ ਦਫਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਟਿੱਪਣੀ ਵੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਨੇ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਟੈਕਨੋਲੋਜੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਦਫਾ 66 ਨੂੰ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਅਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਪਰ ਸਰਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸਾਂ ਅਜੇ ਵੀ ਉਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਰੁਝਾਨਾਂ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਾ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦਿਆਂ

ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੋਕ ਡਰੇ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਕਰਮਚਾਰੀ ਪਿੰਡ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੰਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੇਸ਼-ਧੋਹ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਲਗਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਦੱਸ ਦਈਏ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਵਿਵਾਦਤ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਯੁੱਗ ਦੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਸਾਲ 2014 ਤੋਂ 2019 ਵਿਚਾਲੇ ਦੇਸ਼ਧੋਹ ਦੇ ਕੁੱਲ 326 ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਛੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਹੋਈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਹਫਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 124 (ਏ) ਜੋ ਕਿ ਦੇਸ਼ਧੋਹ ਦਾ ਜੁਰਮ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਦਾ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਗਲਤ ਇਸਤੇਮਾਲ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਿਖਰਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਕੁਚਲਣ ਲਈ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਵਰਗੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਚੁੱਪ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਬਰਤਾਨਵੀ ਸ਼ਾਸਨ ਵੱਲੋਂ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ।

ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਲ 2014 ਤੋਂ 2019 ਵਿਚਾਲੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ਧੋਹ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਕੁੱਲ 326 ਕੇਸ ਦਰਜ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ 54 ਕੇਸ ਅਸਾਮ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੁੱਲ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚੋਂ 141 ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ ਦਾਖਲ ਹੋਏ ਹਨ ਜਦਕਿ ਛੇ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਜੁਰਮ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਸਿਰਫ ਛੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਲ 2020 ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਅਜੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਅਪਡੇਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਕਿਸਾਨਾਂ ਖਿਲਾਫ ਦੇਸ਼ਧੋਹ ਦੇ ਕੇਸ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ: ਮੋਰਚਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਦੇਸ਼ਧੋਹ ਕਾਨੂੰਨ ਬਾਰੇ ਕੀਤੀਆਂ ਸਖਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਸੰਯੁਕਤ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚਾ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਦੀ ਕਾਰ ਦੇ ਸੀਜੇ ਭੰਨਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨਾਂ ਖਿਲਾਫ ਦੇਸ਼ਧੋਹ ਕਾਨੂੰਨ ਤੇ ਹੋਰ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਕੀਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕਿਸਾਨ ਆਗੂ ਜਗਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਪਟਿਆਲਾ ਤੇ ਡਾ. ਦਰਸ਼ਨ ਪਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰਨੀ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ਧੋਹ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮੋਰਚੇ ਵੱਲੋਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਮਾਇਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਲਿਆਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਦੇਸ਼ਧੋਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਾਰੇ ਸਭ ਨੂੰ ਪਤਾ: ਵੇਮਬਟਕੇਰੇ

ਮੈਸੂਰ: ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 124 ਏ (ਦੇਸ਼ਧੋਹ) ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਮੇਜਰ ਜਨਰਲ ਐੱਸ.ਜੀ. ਵੇਮਬਟਕੇਰੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਰ ਕੋਈ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, 'ਹਰ ਕੋਈ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਇਹ ਅਹਿਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਲੋਕ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਇਹ ਅਹਿਮ ਹੈ।' ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ਧੋਹ ਕਾਨੂੰਨ ਬਾਰੇ ਲੋਕ ਕੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਜਿਆਦਾ ਗੱਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ।

ਅੰਕੜੇ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸਾਮ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੋਏ ਦੇਸ਼ਧੋਹ ਦੇ 54 ਕੇਸਾਂ ਵਿਚੋਂ 26 ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਚ ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ ਦਾਖਲ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ 25 ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਟਰਾਇਲ ਪੂਰਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਾਲ 2014 ਤੋਂ 2019 ਵਿਚਾਲੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਇਕ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਛੇ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ (2015 'ਚ),

ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ (2015) ਤੇ ਉੱਤਰਾਖੰਡ (2017) ਵਿਚ ਦੇਸ਼ਧੋਹ ਦਾ ਇਕ-ਇਕ ਕੇਸ ਦਰਜ ਹੋਇਆ ਜਦਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ਧੋਹ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ 31 ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 19 ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਚ ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ ਦਾਖਲ ਹੋਏ ਅਤੇ ਛੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਪੂਰੀ ਹੋਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਸਿਰਫ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹੀ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ।

ਪੈਗਸਸ ਸਪਾਈਵੇਅਰ ਰਾਹੀਂ ਭਾਰਤੀ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਜਾਸੂਸੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: 'ਦਿ ਵਾਇਰ' ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ 40 ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪੈਗਸਸ ਸਪਾਈਵੇਅਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਜਾਸੂਸੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਪੱਤਰਕਾਰ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਨਾਮੀ ਅਖਬਾਰਾਂ ਤੇ ਵੱਡੇ ਮੀਡੀਆ ਅਦਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦੱਸੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਉਧਰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਸਬੰਧੀ ਦਾਅਵਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੈਗਸਸ ਨਾਲ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਜਾਸੂਸੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਸੂਚੀ 'ਚ 'ਦਿ ਵਾਇਰ' ਦੇ ਦੋ ਬਾਨੀ ਸੰਪਾਦਕਾਂ ਦੇ ਫੋਨ ਨੰਬਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਰੋਹਿਨੀ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨੰਬਰ ਵੀ ਇਸ ਸੂਚੀ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਜੈ ਸ਼ਾਹ ਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਨਿਖਿਲ ਮਰਚੈਂਟ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਅਜੈ ਪੀਰਾਮਲ ਤੇ

ਪਿਊਸ਼ ਗੋਇਲ ਬਾਰੇ ਖ਼ਬਰਾਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢੀਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਸੂਚੀ 'ਚ ਇੰਡੀਅਨ ਐਕਸਪ੍ਰੈੱਸ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪੱਤਰਕਾਰ ਸੁਸ਼ਾਂਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨੰਬਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 2018 ਦੌਰਾਨ ਫਰਾਂਸ ਨਾਲ ਹੋਏ ਰਾਫਾਲ ਸਮਝੌਤੇ ਬਾਰੇ ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ 'ਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਜ਼ਰਾਇਲੀ ਕੰਪਨੀ ਜਿਸ ਨੇ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਪਾਈਵੇਅਰ ਵੇਚਿਆ, ਦਾ ਸਬੰਧ ਫਰਜੀ 'ਬਲੈਕ ਲਾਈਵਜ਼ ਮੈਟਰ' ਤੇ ਐਮਨੈਸਟੀ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਦੀਆਂ ਵੈੱਬਸਾਈਟਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਨਿਕਲਿਆ ਹੈ। ਤਲ ਅਵੀਵ ਅਧਾਰਿਤ ਸਪਾਈਵੇਅਰ ਫਰਮ 'ਸੈਂਡੀਰੂ' ਨੇ ਇਹ ਸਪਾਈਵੇਅਰ (ਸਾਫਟਵੇਅਰ) ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੇਚਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਆਈਫੋਨ, ਐਂਡਰੌਇਡ, ਮੈਕ, ਪੀਸੀ ਤੇ ਕਲਾਉਡ ਅਕਾਊਂਟ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ

ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ ਟੋਰਾਂਟੋ ਦੀ ਸਿਟੀਜਨ ਲੈਬ ਤੇ ਮਾਈਕਰੋਸਾਫਟ ਦੇ ਖੋਜੀਆਂ ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਸਕੈਨਿੰਗ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਪਤਾ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਤਕਰੀਬਨ 750 ਤੋਂ ਵੱਧ ਵੈੱਬਸਾਈਟਾਂ 'ਤੇ ਸੈਂਡੀਰੂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ।

ਟੀਮ ਮੈਂਬਰ ਬਿੱਲ ਮਾਰਕਜੈਕ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਇਆ ਕਿ ਐਮਨੈਸਟੀ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ, ਬਲੈਕ ਲਾਈਵਜ਼ ਮੈਟਰ ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ

ਕਈ ਮੀਡੀਆ ਕੰਪਨੀਆਂ ਤੇ ਹੋਰ ਸਿਵਲ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਸਮੇਤ ਕਈ ਵਕਾਲਤੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।' ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੱਛਮੀ ਯੂਰਪ 'ਚ ਇਕ ਸਿਆਸੀ ਪੀੜਤ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੈਂਡੀਰੂ ਦੇ ਵਿੰਡੋਜ਼ ਸਪਾਈਵੇਅਰ ਦੀ ਕਾਪੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਮਾਈਕਰੋਸਾਫਟ ਨੇ ਫਲਸਤੀਨ, ਇਜ਼ਰਾਈਲ, ਇਰਾਨ, ਲੈਬਨਾਨ, ਯਮਨ, ਸਪੇਨ, ਯੂਕੇ, ਤੁਰਕੀ, ਅਰਮੀਨੀਆ ਤੇ

ਸਿੰਗਾਪੁਰ 'ਚ 100 ਦੇ ਕਰੀਬ ਪੀੜਤ ਪਤਾ ਲਾਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੀੜਤਾਂ 'ਚ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਰਕੁਨ, ਪੱਤਰਕਾਰ, ਸਰਕਾਰੀ ਨੀਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਤੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਇਸ ਫਰਮ ਦਾ ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਖਰੀਦਣ ਵਾਲੇ, ਯੂਰਪ, ਪੁਰਾਣੀ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ, ਫਾਰਸ ਦੀ ਖਾੜੀ, ਏਸ਼ੀਆ ਤੇ ਲੈਟਿਨ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਹਨ।

ਮੌਤਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਭੁੱਖਮਰੀ ਕਰੋਨਾ ਮਹਾਮਾਰੀ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਖਤਰਨਾਕ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਐਕਸਫੈਮ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੇ ਕੋਵਿਡ-19 ਦੌਰਾਨ ਵਧੀ ਭੁੱਖਮਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਰੁਝਾਨਾਂ ਬਾਰੇ ਨਵੇਂ ਖੁਲਾਸੇ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਹਾਲੀਆ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਭੁੱਖਮਰੀ ਨਾਲ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਤੀ ਮਿੰਟ 11 ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਭਾਵ 24 ਘੰਟਿਆਂ ਅੰਦਰ 15840 ਬੰਦੇ ਭੁੱਖਮਰੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਭੁੱਖਮਰੀ ਕਾਰਨ ਹੋਈਆਂ ਮੌਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕੋਵਿਡ-19 ਨਾਲ ਹੋਈਆਂ ਮੌਤਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ।

ਇਸ ਮੌਕੇ 15.50 ਕਰੋੜ ਲੋਕ ਖੁਰਾਕ ਅਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਬਦਤਰ ਹਾਲਾਤ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਭੁੱਖਮਰੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹਰ ਤਿੰਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਦੋ ਇਸ ਲਈ ਭੁੱਖੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰੂਨੀ ਜੰਗਾਂ ਜਾਂ ਲੜਾਈ ਝਗੜਿਆਂ ਵਿਚ ਫਸੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਕੋਵਿਡ-19 ਕਰਕੇ ਭਾਰਤ ਵਰਗੇ ਦਰਮਿਆਨੀ ਆਮਦਨੀ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਭੁੱਖਮਰੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧੀ ਹੈ।

ਦੇਸ਼ ਦੇ 12 ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਕੀਤੇ ਸਰਵੇਖਣ ਵਿਚ 70 ਫੀਸਦੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਖੁਰਾਕ ਵਿਚ ਕਮੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਸ਼ਕਤੀ ਘਟਣ ਕਾਰਨ ਆਈਆਂ ਹਨ। ਸਕੂਲ ਬੰਦ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ 12 ਕਰੋੜ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਨਾ ਮਿਲਣ ਕਰ ਕੇ ਕੁਪੋਸ਼ਣ ਵਧਿਆ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਸਮਾਨਾਂਤਰ ਅਨੁਸਾਰ

ਕੋਵਿਡ-19 ਦੇ ਸੰਕਟ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਹਥਿਆਰਾਂ ਅਤੇ ਫੌਜੀ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ 'ਤੇ ਖਰਚ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਫੌਜੀ ਖਰਚ 51 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਵਧਿਆ ਜੋ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਸੰਘ ਵੱਲੋਂ ਭੁੱਖ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਬਜਟ ਨਾਲੋਂ 6.5 ਗੁਣਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਅਮੀਰ 10 ਵਿਅਕਤੀਆਂ (ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 9 ਮਰਦ ਹਨ) ਦੀ ਦੌਲਤ ਵਿਚ 413 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਕੋਵਿਡ-19 ਦੀ ਬਹਿਸ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਘੱਟ ਸਾਧਨਾਂ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਬਾਂਹ ਫੜਨ ਵਾਲੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੋਈ ਹੈ। ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਅਹਿਮ ਮੁੱਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਉੱਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸਮਝੀ ਜਾ ਰਹੀ। ਐਕਸਫੈਮ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਲਈ ਦੇ ਰਣਨੀਤਕ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਵਾਤਾਵਰਨਕ ਸੰਕਟ ਅਤੇ ਗਰੀਬੀ-ਅਮੀਰੀ ਦਰਮਿਆਨ ਵਧ ਰਹੇ ਪਾੜੇ ਬਾਰੇ ਸੁਚੇਤ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਐਕਸਫੈਮ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਹਮੇਸ਼ਾ ਫੌਜੀ ਬਜਟ ਉੱਤੇ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਦੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਅਜੇ ਤੱਕ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਤੇ ਅਵਾਮੀ ਏਜੰਡੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ ਹੈ।

ਕਿਸਾਨ ਦੀਆਂ ਪੰਜ ਧੀਆਂ ਨੇ ਸਿਰਜਿਆ ਇਤਿਹਾਸ

ਅਬੋਹਰ/ਸ਼੍ਰੀਗੰਗਾਨਗਰ: ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਹਨੂੰਮਾਨਗੜ੍ਹ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਭੈਣਾਂ ਅੰਸੂ, ਰੀਤੂ ਤੇ ਸੁਮਨ ਨੇ ਇਕੱਠਿਆਂ ਰਾਜ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ (ਆਰ.ਏ.ਐਸ.) ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਹੋਰ ਭੈਣਾਂ ਰੋਮਾ ਤੇ ਮੰਜੂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਰ.ਏ.ਐਸ. ਅਫਸਰ ਹਨ। ਹੁਣ ਕਿਸਾਨ ਸਹਿਦੇਵ ਸਹਾਰਨ ਦੀਆਂ ਪੰਜੇ ਧੀਆਂ ਆਰ.ਏ.ਐਸ. ਅਫਸਰ ਬਣ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਸਹਾਰਨ ਨੇ ਅੱਠਵੀਂ ਜਮਾਤ ਤੱਕ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ ਜਦਕਿ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਲਕਸ਼ਮੀ ਅਨਪੜ੍ਹ ਹੈ।

ਰਾਜਸਥਾਨ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ 'ਚ ਅੰਸੂ ਨੇ ਓ.ਬੀ.ਸੀ. 'ਚ 31ਵਾਂ ਰੈਂਕ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਜਦਕਿ ਰੀਤੂ ਨੂੰ 96ਵਾਂ ਤੇ ਸੁਮਨ ਨੂੰ 98ਵਾਂ ਰੈਂਕ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਰੀਤੂ ਭੈਣਾਂ 'ਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਹੈ। ਰੋਮਾ ਨੇ 2010 'ਚ

ਆਰ.ਏ.ਐਸ. ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ 'ਚ ਪਹਿਲੀ ਆਰ.ਏ.ਐਸ.

ਇਸ ਸਮੇਂ ਹਨੂੰਮਾਨਗੜ੍ਹ ਦੇ ਨੌਹਾਰ ਦੇ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਵਿਭਾਗ 'ਚ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਖਬਰ

ਭਾਰਤੀ ਜੰਗਲਾਤ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਆਈ.ਐਫ.ਐਸ.) ਅਫਸਰ ਪ੍ਰਵੀਨ ਕਾਸਵਾਨ ਨੇ ਟਵਿੱਟਰ 'ਤੇ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਟਵੀਟ ਕੀਤਾ, 'ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਖਬਰ ਹੈ। ਹਨੂੰਮਾਨਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਭੈਣਾਂ ਅੰਸੂ, ਰੀਤੂ ਤੇ ਸੁਮਨ। ਅੱਜ ਇਹ ਤਿੰਨੋਂ ਹੀ ਆਰ.ਏ.ਐਸ. ਚੁਣੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਮਾਣ ਵਧਾਇਆ। ਉਹ

ਪੰਜ ਭੈਣਾਂ ਹਨ। ਬਾਕੀ ਦੋ ਰੋਮਾ ਤੇ ਮੰਜੂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਰ.ਏ.ਐਸ. ਹਨ। ਕਿਸਾਨ ਸ਼੍ਰੀ ਸਹਿਦੇਵ ਸਹਾਰਨ ਦੀਆਂ ਪੰਜੇ ਧੀਆਂ ਹੁਣ ਆਰ.ਏ.ਐਸ. ਹਨ।'

ਪੰਜ ਭੈਣਾਂ ਹਨ। ਬਾਕੀ ਦੋ ਰੋਮਾ ਤੇ ਮੰਜੂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਰ.ਏ.ਐਸ. ਹਨ। ਕਿਸਾਨ ਸ਼੍ਰੀ ਸਹਿਦੇਵ ਸਹਾਰਨ ਦੀਆਂ ਪੰਜੇ ਧੀਆਂ ਹੁਣ ਆਰ.ਏ.ਐਸ. ਹਨ।'

ਸ਼ਰਾਬ ਨਾਲ 62 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੈਂਸਰ ਹੋਇਆ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕੈਂਸਰ ਦੇ ਕੁੱਲ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚੋਂ 62,100 ਸ਼ਰਾਬ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਨ। ਇਹ ਕੁੱਲ ਕੇਸਾਂ ਦਾ 5% ਹੈ। ਇਕ ਰਸਾਲੇ 'ਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਅਧਿਐਨ ਮੁਤਾਬਕ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਖਪਤ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ।

ਖੋਜੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਐਨ ਵਿਚ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਲ 2020 ਵਿਚ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਕੈਂਸਰ ਦੇ ਕੁੱਲ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚੋਂ 740,000

ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਰਾਬ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ। ਅਧਿਐਨ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਰਦਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੈਂਸਰ ਦੇ 77 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ, ਜਦਕਿ ਔਰਤਾਂ ਵਿਚ ਅੰਦਾਜ਼ਨ 23 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ (1,72,600) ਕੇਸ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਾਮਲੇ ਫੂਡ ਪਾਈਪ, ਜਿਗਰ ਅਤੇ ਛਾਤੀ ਦੇ ਕੈਂਸਰ ਦੇ ਸਨ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ 2020

ਵਿਚ ਮੂੰਹ, ਗਲੇ, ਫੂਡ ਪਾਈਪ, ਵੱਡੀ ਅੰਤੜੀ, ਗੁਦਾ, ਜਿਗਰ ਅਤੇ ਛਾਤੀ ਦੇ ਕੈਂਸਰ ਦੇ 63 ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਾਮਲੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ। ਸ਼ਰਾਬ ਨਾਲ ਕੈਂਸਰ ਹੋਣ ਸਬੰਧੀ ਇਹ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਅਧਿਐਨ ਹੈ। ਅਧਿਐਨ ਮੁਤਾਬਕ ਯੂਰਪ ਵਿਚ ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਘਟਿਆ ਹੈ ਪਰ ਚੀਨ ਤੇ ਭਾਰਤ ਸਣੇ ਉਪ ਸਹਾਰਾ ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਲੋਕ ਵੱਧ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀ ਰਹੇ ਹਨ।

‘ਤੋਤਿਆਂ’ ਆਸਰੇ ਸੋਚ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾ ਰਿਹੈ ਸੰਘ ਪਰਿਵਾਰ

ਕੋਈ ਢਾਈ ਦਹਾਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਜਰਮਨ ਮੂਲ ਦੇ ਇੱਕ ਗੋਰੇ ਨੂੰ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਦੇ ਘਰ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸਦੀਵੀ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਮੰਨ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਇਹ ਲਿਖਿਆ ਘੱਟ ਅਤੇ ਲਿਖਾਇਆ ਵੱਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਹੋ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਹੁਕਮਰਾਨ ਜ਼ਾਲਮ ਵੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਐਬ ਲੁਕਾ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਗੱਲ ਦੂਸਰੀ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਦੌਰਾਨ ਹਿਟਲਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਕਤਲੇਆਮ ਅਤੇ ਉਸ ਪਿੱਛੇ ਕੰਮ ਕਰਦੀ

ਆਰ. ਐੱਸ. ਐੱਸ. ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਦੂਸਰੇ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀ ਰੁਖ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਗੱਲ ਬਾਰੇ ਹੈ ਕਿ ਦੂਸਰੇ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਵਿਚਲੇ ਕੁਝ ਹੱਦੋਂ ਬਾਹਰੇ ਚਾਪਲੂਸ ਬੰਦੇ ਇਸ ਸੋਚਣੀ ਨੂੰ ਵਡਿਆਉਣ ਵਿਚ ਹੱਦਾਂ ਪਾਰ ਕਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਕੰਮ ਇਸ ਵਾਰੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਦਸਵੇਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖੀ ਦੱਸੀ ਜਾਂਦੀ

ਜਥੇਦਾਰ ਬੜਾ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਜਥੇਦਾਰ ਏਦਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਉੱਤੇ ਦਬਾਅ ਪਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਜਥੇਦਾਰੀ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਪਦਵੀ ਲੈਣ ਦਾ ਜੁਗਤ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਕਰਿਆ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਏਦਾਂ ਹੀ ਹੋਵੇ।

ਉਹ ਇਕੱਲਾ ਏਦਾਂ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਚ ਵੀ ਕੁਝ ਲੋਕ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਸੀਟ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਵਜ਼ੀਰੀ ਖਾਤਰ ਆਰ. ਐੱਸ. ਐੱਸ. ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਹਿੱਤਸੀ ਪਾਰਟੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲੱਗ ਜਾਇਆ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਕਤ ਆਰ. ਐੱਸ. ਐੱਸ. ਵਾਲੀ ਸੋਚ ਚੋਖੀ ਚੜ੍ਹਤ ਵਿਚ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਹ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਲਾਭਾਂ ਲਈ ਉਸ ਸੋਚ ਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਬਣਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ। ਬੀਤੇ ਹਫ਼ਤੇ ਚਿਤਰਕੂਟ ਵਿਚ ਆਰ. ਐੱਸ. ਐੱਸ. ਦੀ ਸਿਖਰਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਬੈਠਕ ਵਿਚ ਇਹ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਹੋਇਆ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੂਤਵ ਦੀ ਝੰਡਾ-ਬਰਦਾਰ ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਦੀਆਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਵਿਚ ਮੁਸਲਿਮ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਲਿਆ ਕੇ ਮੁੱਖ-ਧਾਰਾ ਦਾ ਅੰਗ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਇਸ ਪਿੱਛੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਹੇ ਉੱਤੇ ਤੜਕੇ ਚਾਰ ਵਜੇ ਗਰਾਊਂਡ ਵਿਚ ਪਰੇਡ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਣ ਲੱਗ ਜਾਣ ਤਾਂ ਕੋਈ ਹੈਰਾਨੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤ ਕੱਟੜ ਸੋਚਣੀ ਵਾਲਿਆਂ ਹਾਕਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵੀ ਨਿੱਜੀ ਲਾਭਾਂ ਲਈ ਹਰ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਪੱਖ ਵਿਚਲੇ ਕੁਝ ਲੋਕ ਜੁੜ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅੱਜ ਜੋ ਕੁਝ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਕੋਈ ਅਲੋਕਾਰ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸਮਝੀ ਜਾ

ਸਕਦੀ।

ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੁਝ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਤੇ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਕੁਝ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਸੁਣੀ ਇਹ ਗੱਲ ਅੱਜ ਤੀਕ ਚੇਤੇ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿ ਵੰਡ ਵੇਲੇ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਜਦੋਂ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਾਪੂ ਉਥੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਕਿ ਜੇ ਹਾਲਾਤ ਸੁਖਾਵੇਂ ਹੋਣੇ ਤਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਤੱਕ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖੇਗਾ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਨੇ ਨਵੀਂ ਕਿਸਮ ਦਾ ਪਾਟਕ ਪਾ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਹੜਾ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਕਦੇ ਵਾਪਰਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤੇ ਪਿਛਾਂਹ ਪਰਤਣ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੀ ਨਾ ਰਹੀ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੇ ਜਿਉਂਦਾ ਬਾਪੂ ਵਿਛੜ ਜਾਣ ਨੂੰ ਭਾਣਾ ਸਮਝ ਕੇ ਜਰ ਲਿਆ, ਪਰ ਬਾਪੂ ਖੁਦ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਾ ਲੈ ਸਕਿਆ ਤੇ ਉਥੋਂ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਬੁਲਾਈ ਬੋਲੀ ਬੋਲਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਤੱਤਾ ਰਾਮ ਗੁਲਾਟੀ ਨਾਂ ਦਾ ਬਜ਼ੁਰਗ ਗਾਲਤੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਬੰਦਾ ਸੀ, ਓਧਰਲੀ ਹਕੂਮਤ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਇਸ ਗੁਣ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਰਤਿਆ ਅਤੇ ਲਾਹੌਰ ਰੇਡੀਓ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ। ਉਹ ਰੋਜ਼ ਸ਼ਾਮ ਵੇਲੇ ਲਾਹੌਰ ਰੇਡੀਓ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸੁਣਾਇਆ ਕਰੇ ਕਿ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦੀ ਜਿੰਨੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਹੈ, ਓਦਾਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਸੁਫਨਾ ਵੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੇ। ਏਧਰ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਮੱਥੇ ਨੂੰ ਹੱਥ ਮਾਰ ਕੇ ਰੋਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਬਾਪੂ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਕਾਰਨ ਤੱਤਾ ਰਾਮ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਲਾਹੌਰ ਰੇਡੀਓ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਤੱਤਾ ਬਣਾ ਕੇ ਬੁਲਾਏ ਮੁਤਾਬਕ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਕੰਮ ਲਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਹੋ ਕੁਝ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਥੇ ਵੀ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂਆਂ ਤੋਂ ਚੰਦ ਲਾਭਾਂ ਦੀ ਆਸ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ‘ਤੋਤਾ ਖਾਨ’

ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਪਿਤਾ

ਜਤਿੰਦਰ ਪਨੂ
ਫੋਨ: 91-98140-68455

ਅਤੇ ‘ਤੋਤਾ ਸਿੰਘ’ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਿੱਛੇ ਅੱਜ ਇਹ ਤਰਲੇ ਕੱਢਦੇ ਮਿਲ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੇਵਾ ਦਾ ਮੌਕਾ ਸਿਰਫ ਸਾਨੂੰ ਦਿਓ ਜੀ, ਸਾਥੋਂ ਵੱਡਾ ਚਾਪਲੂਸ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦਾ।

ਜਦੋਂ ਏਦਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਾਉਣ ਵਾਲੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਹੀ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਹਿੱਤਸੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਕਦੀ ਲਾਹੌਰ ਰਹਿ ਗਿਆ ਤੱਤਾ ਰਾਮ ਗੁਲਾਟੀ ਯਾਦ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਦੀ ਜਰਮਨ ਮੂਲ ਦਾ ਉਹ ਨੌਜਵਾਨ, ਜਿਹੜਾ ਢਾਈ ਕੁ ਦਹਾਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਅਚਾਨਕ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿਚ ਦਮ ਜਾਪਣ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਤਿਹਾਸ ਲਿਖਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ, ਲਿਖਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਲਿਖਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਕੋਲ ਤਾਕਤ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਚਾਪਲੂਸਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡਣ ਲਈ ਰਿਓਟੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ, ਇੱਕ ਲੱਭਣ ਜਾਓ ਤਾਂ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਏਦਾਂ ਦੇ ਮਿਲ ਜਾਣਗੇ, ਜਿਹੜੇ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਕੁਰਾਹੇ ਪਾਉਣ ਲਈ ਜਮ੍ਹਾਂ ਬਣਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹਨ।

ਸੋਚ ਨੂੰ ਹਿਟਲਰ ਵੱਲੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਤਮ ਮੰਨੇ ਜਾਣ ਦੀ ਨੀਤੀ ਬਾਰੇ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਜਰਮਨ ਨੌਜਵਾਨ ਸਾਫ਼ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਹਿਟਲਰ ਦਾ ਹਮਾਇਤੀ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਅਗਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਵੀ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਹਿਟਲਰ ਜਿੱਤ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਅੱਜ ਉਸ ਨੂੰ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢਣ ਵਾਲੇ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਨੇ ਉਸੇ ਹਿਟਲਰ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਹਾਕਮ ਸਾਬਤ ਕਰਦੇ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਨੌਜਵਾਨ ਠੀਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਗੱਲ ਉਦੋਂ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅੱਜ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਜੋ ਹੁੰਦਾ ਪਿਆ ਹੈ ਤੇ ਜਿਵੇਂ ਮੌਕੇ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੀ ਸੋਚ ਦੀ ਮਾਰ ਹੇਠ ਆਉਂਦੇ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਵੱਡੇ ਲੋਕ ਉਸੇ ਮਾਲਕ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਖਾਤਰ ਉਸ ਮੂਹਰੇ ਲੋਟਣੀਆਂ ਲੈਂਦੇ ਦਿੱਸਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਤੋਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਨੌਜਵਾਨ ਠੀਕ ਕਹਿੰਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੋਇਮ ਸੇਵਕ ਸੰਘ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਕਦੀ ਲੁਕਾ ਕੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਿਆ। ਆਪਣੇ ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਉਸ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਹਿੱਕ ਠੋਕ ਕੇ ਆਖੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਹਿੰਦੂਆਂ ਲਈ ਪਹਿਲੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ, ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਥੇ ਬਰਾਬਰੀ ਦਾ ਦਰਜਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਵਿਚ-ਵਿਚਲੇ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਇਹ ਲੋਕ ਦੂਸਰੇ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੇ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਇਹ ਵਿਖਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦਾ ਵੀ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਬਾਹਰੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਪਤਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਨਕਾਰ ਕੇ ਆਪਣੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲਾਮਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਵੱਲੋਂ ਮੁਸਲਿਮ ਆਗੂ ਦੀ ਭੇਟ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਟੋਪੀ ਲੈਣ ਤੋਂ ਭਰੇ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਕੇ ਅੰਦਰਲਾ ਸੱਚ ਜਾਹਰ ਕਰਨਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦੇ ਹਨ।

ਹੈਰਾਨੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਕਿ

ਇੱਕ ਕਿਤਾਬ ਭੇਟ ਕਰ ਕੇ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨ ਏਦਾਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਲਿਖਤ ਨੂੰ ਹਕੀਕਤ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ। ਇਸ ਦਾ ਦੂਸਰਾ ਪਾਸਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂ ਵੀ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਸਾਂਝ ਦੇ ਸਮੇਂ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬਿਆਨ ਦਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਭਗਵਾਨ ਰਾਮ ਦੀ ਕੁੱਲ ਵਿਚੋਂ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਹ ਵਿਆਖਿਆਨ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦਾ ਇੱਕ ਸਾਬਕਾ

ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਹੋ ਚੁਕਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕਦੀ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ

1947 ਦਾ ਬਟਵਾਰਾ ਵੀ ਰਾਜਸੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮਾਸੂਮਾਂ ਦਾ ਕਤਲ, ਆਮ ਆਦਮੀ ਦਾ ਉਜਾੜਾ, ਲੁੱਟ ਅਤੇ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿਣਾ ਜੈਸੀਆਂ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਸਿਰ ਪਈਆਂ ਸਨ। ਰਾਜਸੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਥੇ ਹੀ ਬਸ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੀ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਹਿਮਾਚਲ ਵੱਖਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਹਰਿਆਣਾ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਕੇ ਇਹ ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ

ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਵਾਸਨ, ਐਡਵੋਕੇਟ
ਫੋਨ: +0175-5191856

ਸੂਬੀ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਜਿਸ ਪਾਸ ਅੱਜ ਨਾ ਤਾਂ ਪਹਾੜ ਹਨ, ਨਾ ਹੀ ਆਪਣੇ ਦਰਿਆ ਹਨ, ਨਾ ਹੀ ਆਪਣੇ ਜੰਗਲ ਹਨ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਆਪਣਾ ਡੈਮ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਆਪਣੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਇਹ ਆਖੇ ਕਿ ਇਸ ਵੰਡ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਕੋਈ ਲਾਭ ਪੁੱਜਾ ਹੈ ਤਾਂ ਐਸਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅੱਗੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀਆਂ 1100 ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਛਪਦੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਅੱਜ 100-200 ਕਾਪੀ ਛਪਦੀ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਵਿਕਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰਾ ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਤੇ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਹੈ ਅਤੇ 1947 ਵਿਚ ਹੀ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਦੇਸ਼ ਮੰਨ

ਕੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹਰ ਕੋਨੇ ਵਿਚ ਜਾ ਵਸਿਆ ਸੀ। ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰਾ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਰਮੀ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਵਿਚ, ਦੇਸ਼ ਦੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ, ਵਪਾਰ, ਉਦਯੋਗ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹਰ ਕੋਈ ਸਿੱਖਾਂ ਉੱਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਜਨਮਦਾਤਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਸੀ ਲੋਕ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਹਿਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਹਿਰ ਦੌਰਾਨ ਅਤਿਵਾਦ ਆਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਅਤਿਵਾਦ ਨੇ ਖੱਟਿਆ ਤਾਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਰੱਜ ਕੇ ਨੁਕਸਾਨ ਕੀਤਾ, ਜਿਹੜਾ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਪੰਨਿਆਂ ਉੱਤੇ ਲਿਖਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਤੇ ਇਹ ਨੁਕਸਾਨ ਇੰਨਾ ਵੱਡਾ ਹੋ ਚੁਕਾ ਹੈ, ਜੋ ਸਦਾ ਹੀ ਬਣਿਆ ਰਹਿਣਾ ਹੈ।

ਸਿੱਖਾਂ ਉੱਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਸ਼ੱਕ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਤਿਵਾਦੀ ਹਨ ਤੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਹਨ। ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਵਾਲਾ ਮਸਲਾ 1947 ਵਿਚ ਹੀ ਸੁਲਝਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਇਹ ਰਾਜਸੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਕੀ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ ਮਸਲਾ ਫਿਰ ਜਿਉਂਦਾ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾ ਨੇ ਇਹ ਗਿਣਤੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਰਾਜਸੀ ਆਦਮੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨ ਰਿਹਾ ਕਿ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਲਹਿਰ ਕਿਸ ਨੇ ਚਲਵਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ

ਕੰਪਲੈਕਸ ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਕਿਉਂ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਸੀ? ਜੇ ਘੋਬ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਾਉਣ 'ਚ ਵੀ ਰਾਜਸੀ ਲੋਕ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

ਇਸ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਕਾਰਵਾਈ ਕਾਰਨ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਕਤਲ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਰਾਜਸੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੌਕਾ ਮਿਲ ਗਿਆ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਖਿਲਾਫ ਦਿੱਲੀ ਦੰਗੇ ਕਰਵਾ ਕੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਮਾਸੂਮ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰ/ਕਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਰਾਜਸੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਦਾ ਅਫਸੋਸ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਅਤੇ ਇਹ ਦਿੱਲੀ ਦੰਗੇ ਅੱਜ ਰਾਜਸੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਸੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਗੱਲ ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਣੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪ ਬਾਕਾਇਦਾ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤ ਕੇ ਇਥੇ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਕਸਮਾਂ ਵੀ ਖਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਲੈਣ ਲਈ ਕਦੀ ਖਾਲਿਸਤਾਨ, ਕਦੀ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਕਾਰਵਾਈ, ਕਦੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ, ਕਦੀ ਸਿੱਖ ਕੈਦੀਆਂ, ਕਦੀ ਕੁਝ ਅਤੇ ਕਦੀ ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ ਕਰਕੇ ਇਹ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਹਾਸਲ ਕਰਕੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਕਸਮਾਂ ਖਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿੱਖ ਰਾਜਸੀ ਲੋਕ ਤਾਂ ਕਈ ਵਾਰ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਮਤੇ ਵੀ ਪਾ ਬੈਠੇ ਹਨ-ਅਰਬਾਤ ਰਾਜਸੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੋਟਾਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ

ਅਤੇ ਇਹ ਕੋਈ ਵੀ ਪੈਂਤੜਾ ਵਰਤ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਅੱਜ ਤਕ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਚੁਕਾ ਹੈ, ਇਹ ਗਿਣਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਅਤਿਵਾਦ ਦਾ ਡਰ ਐਸਾ ਪੈ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਕੋਈ ਵੱਡੇ ਉਦਯੋਗ ਨਹੀਂ ਲੱਗੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਅਨਾਜ ਹੀ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਕੋਈ ਅਨਾਜ ਪ੍ਰੋਸੈਸਿੰਗ ਪਲਾਂਟ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਸਕੇ। ਕਈ ਵੱਡੇ ਕਾਰਖਾਨੇ ਪੰਜਾਬ ਛੱਡ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਤਬਾਹੀ ਕੱਢੇ ਆ ਪੁੱਜਾ ਹੈ। ਨੌਜਵਾਨ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵੱਲ ਭੱਜ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਈ ਅਮਲੀ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਕਈ ਅਪਰਾਧੀ ਬਣੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵੀ ਵਧ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਜੋ ਵੀ ਹਾਲ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਿਆਣੇ ਤੋਂ ਵੀ ਸਿਆਣਾ ਆਦਮੀ ਇਸ ਦਾ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਲੱਭ ਸਕਦਾ। ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਬੇੜਾ ਗਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁਕਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਜਿਹੜੀ ਸ਼ਾਨ ਬਣ ਆਈ ਸੀ, ਖਤਮ ਹੈ। ਕੋਈ ਇਹ ਆਖੇ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕਦੀ ਆਪਣੇ ਪਹਾੜ, ਆਪਣੇ ਜੰਗਲ, ਆਪਣੇ ਦਰਿਆ, ਆਪਣੇ ਡੈਮ, ਆਪਣੇ ਬਿਜਲੀ ਘਰ, ਆਪਣੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਾਪਸ ਮਿਲ ਜਾਣਗੇ-ਅਨਹੋਣੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹਨ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਬਸ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਾਲਾ ਇਲਾਕਾ ਹੀ ਰਹੇਗਾ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਉਦਯੋਗ ਤੇ ਵੱਡੇ ਵਪਾਰਕ ਅਦਾਰੇ ਵੀ ਇਥੇ ਨਹੀਂ ਲੱਗਣਗੇ। ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਪਛੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੂਬਾ ਬਣ ਚੁਕਾ ਹੈ।

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਰਵਾਇਤੀ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਖੋਰਾ ਲਾਉਣ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਗੱਠਜੋੜ ਤੋੜਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਰਵਾਇਤੀ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਖੋਰਾ ਲਗਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਦਲਿਤ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਹੁਣ ਇਕ ਹਿੰਦੂ ਚਿਹਰੇ ਨੂੰ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਤਕਰੀਬਨ 25 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਮੌਕਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਭਾਜਪਾ ਤੋਂ ਬਗ਼ੈਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲੜੇਗਾ। ਹੁਣ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ

ਨੇ ਇਕ ਹਿੰਦੂ ਚਿਹਰੇ ਨੂੰ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਲਕਾ ਡੇਰਾਬੱਸੀ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਵਿਧਾਇਕ ਬਣੇ ਐਨ. ਕੇ. ਸ਼ਰਮਾ, ਸਰੂਪ ਚੰਦ ਸਿੰਗਲਾ ਅਤੇ ਬਠਿੰਡਾ ਤੋਂ ਸਾਬਕਾ ਵਿਧਾਇਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਚੰਦ ਗਰਗ ਇਸ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਚਿਹਰੇ ਮੰਨੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੁਖਬੀਰ ਦੇ ਨੇਤਰੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਐਨ.ਕੇ. ਸ਼ਰਮਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹੋਰਨਾਂ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਇਕ ਕਦਮ ਅੱਗੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ

ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ 'ਤੇ ਸ਼ਰਮਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਇਕ ਟੀਮ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਰੇ 117 ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਿਆਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਤੇ ਉਦਯੋਗਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ 'ਚ ਲਾਮਬੰਧ ਕਰੇਗੀ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੂਬੇ 'ਚ ਅਕਾਲੀ-ਬਸਪਾ ਸਰਕਾਰ ਬਣਨ ਉੱਤੇ ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ

ਦਲਿਤ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ 2 ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਕੋਰ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਬਣਨ ਉੱਤੇ ਇਕ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਹਿੰਦੂ ਭਾਈਚਾਰੇ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਦਲਿਤ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਚੋਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਕਤ ਦੋਵਾਂ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੇ ਬਸਪਾ ਸਰਕਾਰ ਸੰਯੁਕਤ ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਸਹੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਏਕਤਾ, ਸ਼ਾਂਤੀ ਤੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਸੋਚ ਰਹੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਵਿਵਾਦ

ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਕਲੇਸ਼ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਵਰਕਰ ਤਕ ਸਭ ਨੂੰ ਹਿਲਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਜਦ ਸਾਰੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ 2022 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਕਮਰ ਕੱਸ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਪਾਰਟੀ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਝਟਕਾ ਲਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਚਾਰ ਸਾਲ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਰਾਜ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਕੇ ਆਰਾਮ ਅਤੇ ਐਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਤੀਤ ਕਰਦਿਆਂ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਜੋਟੀਦਾਰ ਸਲਾਹਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਟੋਕ ਰੱਖਣਾ ਹੈ। 2017 ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣ ਜੋ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਲੜੀ ਸੀ, ਸਮੇਂ ਕੈਪਟਨ

ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ
ਫੋਨ: 1-587-436-4032

ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੋਟਾਂ ਬਟੋਰਨ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਵਾਅਦੇ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਹਨ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਅਤੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੁਆਲ ਕਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਹਮਲਾਵਰ ਰੁਖ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਬੇਅਦਬੀ ਕਾਂਡ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ, ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਕਰਜ਼ੇ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨੇ, ਘਰ ਘਰ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ, ਚਾਰ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚ ਨਸ਼ਾ ਖਤਮ ਕਰਨਾ, ਮਾਈਨਿੰਗ, ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ, ਕੇਬਲ, ਸ਼ਰਾਬ ਆਦਿ ਮਾਫ਼ੀਏ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ, ਬੁਢਾਪਾ ਪੈਨਸ਼ਨ ਤੇ ਸ਼ਗਨ ਸਕੀਮ ਦੀ ਰਕਮ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨਾ, ਕੱਚੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਪੱਕੇ ਕਰਨਾ, ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨਰਾਂ ਦਾ ਰੁਕਿਆ ਹੋਇਆ ਮਹਿੰਗਾਈ ਭੱਤਾ ਤੇ ਗਰੇਡਾਂ ਵਿਚ ਸੋਧ ਕਰਨੀ, ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਾਰਟ ਫੋਨ ਦੇਣੇ ਆਦਿ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਾਅਦੇ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਕਾਲੀ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਬਿਜਲੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਘਾਟੇਵੰਦੇ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਾਅਦਿਆਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਪਾਰਟੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਰੋਹ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਬਲਦੀ 'ਤੇ ਤੇਲ ਉਦੋਂ ਪਿਆ ਜਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੁੰਵਰ ਵਿਜੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਰਾਹੀਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਈ ਬੇਅਦਬੀ ਕਾਂਡ ਬਾਰੇ 'ਸਿੱਟਾ' ਦੀ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਜਾਂਚ ਲਈ 'ਸਿੱਟਾ' ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸੂਰ ਨਾ ਹੋਣਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ਅਤੁਲ ਨੰਦਾ ਵੱਲੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਹੀ ਨਾ ਹੋਣਾ, ਕੇਸ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਨਾ ਕਰਨਾ, ਇਸ ਸਾਰੇ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ 'ਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣਾ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਚੈਲੰਜ ਨਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਗਿਆ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਇਹ ਵਤੀਰਾ ਬਾਦਲਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਅਖਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਿਆਸੀ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਇਹ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਕਾਂਡ ਪਿੱਛੇ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਹੱਥ ਸੀ।

ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਬਾਦਲਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਕਥਿਤ ਨਰਮ ਰਵੱਈਏ ਕਰ ਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਅੰਦਰੋਂ ਕੈਪਟਨ ਤੇ ਬਾਦਲਾਂ ਨਾਲ ਰਲੇ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਉੱਠਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਮਈ 2021 ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਇਹ ਇਕਸ਼ਾਫ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ 2017 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚੀਫ਼ ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਦੇ ਇਕ ਨੇਤਾ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਾਗਮ ਦੁਬਈ ਵਿਚ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਸਨ। ਦੁਬਈ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਹੁਣ ਜੁਝਾਰੀ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜੋ ਮਰਜ਼ੀ ਕਰੀ ਜਾਣ, ਉਂਜ ਇਹ ਰਲ-ਮਿਲ ਕੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਦੇ ਇਸ ਬਿਆਨ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਟਿੱਪਣੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ

ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਅੰਦਰੂਨੀ ਕਲੇਸ਼ ਫਿਲਹਾਲ ਮੁੱਕਣ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਲੈ ਰਿਹਾ। ਹਾਈ ਕਮਾਨ ਨੇ ਅਜੇ ਭਾਵੇਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਹਿਲਾਇਆ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਇਕਾਈ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਾ ਕੇ ਚੰਗਾ ਹਲੂਣਾ ਜ਼ਰੂਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੁੱਚੇ ਹਾਲਾਤ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਆਪਣੇ ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਨੇ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅੰਦਰੂਨੀ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਕੈਪਟਨ ਦੀਆਂ ਨਾਕਾਮੀਆਂ ਕਰਕੇ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਸ 'ਚ ਰਲੇ ਹੋਣ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੰਮ-ਢੰਗ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਹੀ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ ਇਹ ਚਰਚਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਕੱਤਰੇਤ ਜਾਂਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਿਸਵਾਂ ਫਾਰਮ ਹਾਊਸ ਤੋਂ ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਚਲਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਵਧਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਗੱਲ ਕੇਂਦਰੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਤਕ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਸਥਿਤ ਸਰਕਾਰੀ ਕੋਠੀ ਵਿਚ ਗੋਤਾ ਮਾਰਨ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਠੀਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਕੱਤਰੇਤ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਚੱਲ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਫਾਰਮ ਹਾਊਸ ਤੋਂ ਨਹੀਂ।

ਹੈਰਾਨਗੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਸਲਾਹਕਾਰ, ਸਕੱਤਰ, ਓ.ਐੱਸ.ਡੀ. ਭਰਤੀ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੈਬਨਿਟ ਰੈਂਕ ਦੇ ਕੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਨਾਲ

ਅਤੇ ਵਰਕਰ ਕਿਹੜਾ ਮੂੰਹ ਲੈ ਕੇ ਅਗਲੀ ਚੋਣ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਜਾਣਗੇ।

ਪਟਿਆਲਾ ਅਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ, ਡਾਕਟਰ, ਪੈਨਸ਼ਨਰ, ਕਿਸਾਨ, ਮਜ਼ਦੂਰ, ਆਂਗਨਵਾੜੀ ਵਰਕਰ ਆਦਿ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਰੋਸ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਕਰਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਬੁਛਾਤਾਂ ਅਤੇ ਲਾਠੀਆਂ ਦੀ ਮਾਰ ਖਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ। ਜਦ ਤੋਂ ਕਰੋਨਾ ਮਹਾਮਾਰੀ ਦਾ ਦੌਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਿਸਵਾਂ ਫਾਰਮ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਾਇੰਦ ਇਹ ਇਕ-ਦੋ ਦਿਨ ਹੀ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੇ ਹੋਣ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਫੌਜੀ ਹੋਣ ਦੀ ਬੜ੍ਹਕ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਕੈਪਟਨ ਸਾਹਿਬ ਕਰੋਨਾ ਤੋਂ ਇੰਨਾ ਡਰ ਗਏ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਖਬਰਸਾਰ ਲੈਣ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਕੋਈ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇਕ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਔਰਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰੱਖਣ ਦੀ ਚਰਚਾ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਰਗੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਬੈਠੇ

ਕਰਕੇ ਵਿਵਾਦ ਹੱਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਨੀਲ ਜਾਖੜ ਭਾਵੇਂ ਚੰਗੇ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਦਿੱਖ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਲੇਕਿਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਾਹਮਣੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਸਿਆਸੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿਖਾਉਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਬਲਕਿ ਉਹ ਕੈਪਟਨ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਿਚਰਦਾ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਲੀਡਰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਵੀ ਕਈ ਛੋਟੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਹੱਲ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਵੱਡੀਆਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਹੁਣ ਇਹ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਅੰਦਰੂਨੀ ਰੋੜਕਾ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਕੇਂਦਰੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੇ ਨਜ਼ਿੱਠਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਬਾਰੇ ਅਠਾਰਾਂ ਨੁਕਾਤੀ ਏਜੰਡੇ 'ਤੇ ਅਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਜਥੇਬੰਦਕ ਸੰਕਟ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਿੱਧੂ ਵਿਰੋਧ, ਡਾਹੇ ਜਾਂਦੇ ਅਤਿੱਕਿਆਂ ਅਤੇ ਬਹਾਨੇ ਬਾਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਦਰ-ਕਿਨਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ,

ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਹੋ ਰਿਹਾ ਵਿਰੋਧ ਕੇਵਲ ਸਿੱਧੂ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ, ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਹੈ। ਚੋਣ ਵਾਅਦੇ ਕਰ ਕੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਾ ਕਰਨਾ ਨਾ ਮੁਆਫੀਯੋਗ ਗੁਨਾਹ ਹੈ। ਬੀਤੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਵਤੀਰਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਹ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂ ਮੈਂ ਹਾਂ, ਜਾਂ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਚੱਲਣ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ। ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਯੁੱਧ ਵਿਚ ਨਵਜੋਤ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਵਧੀਆ ਟੱਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਕੈਪਟਨ ਦੇ ਪੈਰ ਹਿਲਾ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਅਗਾਂਹ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਜੇ ਕੁਝ ਕਹਿਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ। ਸਿੱਧੂ ਲਈ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਸਮਾਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਨੂੰ ਚੂਨਾ ਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਇਹ ਵੀ ਚਰਚਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਵਧੀਆ ਸਲਾਹਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ? ਕੀ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਤੋਂ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ? ਸਲਾਹਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਮਲਾ-ਫੈਲਾ ਭਰਤੀ ਕਰ ਕੇ ਜਨਤਾ ਦੇ ਟੈਕਸ ਦੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਵਿਧਾਇਕ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਹਿ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੋਰ ਕਿਤੇ ਕਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ; ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਆਮ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਮਿਲ ਸਕਦੇ ਹਨ?

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦੇਣਗੇ ਤਾਂ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ ਫਿਰ ਮਨ-ਮਾਨੀਆਂ ਕਰੇਗੀ ਹੀ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਿਧਾਇਕ ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਮੰਤਰੀ ਵੀ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਫਸਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਣਦੇ ਨਹੀਂ, ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀ ਵੱਧ ਸੁਣਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਤੋਂ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨਾਲ ਰਲੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਹੈ। ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਹੱਲ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਾਢੇ ਚਾਰ ਸਾਲ ਬੀਤ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਲਾਵਾ ਫੁੱਟਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਅਤੇ 2017 ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਚੋਣ ਵਾਅਦਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਲੀਡਰ

ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਮੌਕਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਵੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਐਸੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਬੈਠੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦੀਆਂ ਗਲਾਸੀ ਸਮੇਤ ਵੀਡਿਓ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਵਾਇਰਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹੋਣ ਤਾਂ ਇਹ ਸੋਝਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਮਸਲਾ ਕਹਿ ਕੇ ਟਾਲਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਐਸੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਵਿਵਾਦ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਗਲਤ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਨੂੰ ਦਾਗੀ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਜੰਗ ਕੈਪਟਨ-ਸਿੱਧੂ ਜੰਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਮੁੱਦੇ ਅਤੇ ਚੋਣ ਵਾਅਦੇ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਹੈ। ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਪਿਛਲੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਉਠਾਉਣ ਦਾ 'ਦੋਸੀ' ਹੈ; ਇਹੀ 'ਦੋਸ' ਵਿਧਾਇਕ ਪਰਗਟ ਸਿੰਘ ਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਦੋ ਕੁ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਲਈ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖੀ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਸੱਦਣ 'ਤੇ ਸਾਰੀ ਸਥਿਤੀ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤੀ ਸੀ। 'ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ' ਮੰਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵੀ ਇਹੋ ਕਸੂਰ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਬਾਨਬੰਦੀ ਲਈ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਦੇ ਛਾਪੇ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਭਗਤਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਲੇਕਿਨ ਇਹ ਦਾਅ-ਪੇਚ ਵੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਪਿਆ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧ ਹੋਰ ਤਿੱਖਾ ਹੋ ਗਿਆ।

ਜਦ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਅੰਦਰੂਨੀ ਵਿਵਾਦ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ

ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਐਲਾਨ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਚਾਰ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਲਾ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

ਇੰਜ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੇ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਤੋਂ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹਿਲਾਇਆ ਲੇਕਿਨ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਝਟਕਾ ਦੇ ਕੇ ਹੇਠਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ। ਉਂਜ ਵੀ ਕੈਪਟਨ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਹੁਣ ਉਹ ਦਿੱਖ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਹੁਤੀ ਸਰਗਰਮੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ, ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਹ ਚੜ੍ਹਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਿਹਤ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਵੱਡੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਲਾਂਭੇ ਹੋ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਵੀਂ ਟੀਮ ਨੂੰ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਕਲੇਸ਼ ਵਿਚ ਕਈ ਨੇਤਾ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਅਸਲ ਮੁੱਦਿਆਂ ਤੋਂ ਭਟਕਾ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅਹੁਦਿਆਂ ਅਤੇ ਵਜ਼ੀਰੀਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਨਾਲ ਜੋੜ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਕ ਪ੍ਰੈੱਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਵਿਧਾਇਕ ਪਰਗਟ ਸਿੰਘ ਨੇ ਠੀਕ ਹੀ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਝਗੜਾ ਅਹੁਦਿਆਂ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਮੁੱਦੇ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਹੁਦੇ ਵੰਡ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤਾਂ ਕੀ ਮੁੱਦੇ ਹੱਲ ਹੋ ਜਾਣਗੇ? ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਚੋਣ ਵਾਅਦਿਆਂ ਵਾਲੇ ਮੁੱਦੇ ਹੱਲ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ 2022 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਸਿਰ ਉੱਚਾ ਕਰਕੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਸਕਣ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਡਿੱਗ ਰਹੀ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਅਤੇ ਨਿੱਤ ਦਿਨ ਵਧ ਰਹੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਕਾਰਨ ਲੋਕ ਡਾਢੀ ਚਿੰਤਾ ਵਿਚ ਹਨ। ਲੋਕ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਿਆਸੀ ਲੀਡਰਾਂ ਕੋਲ ਤਾਂ ਧਨ ਦੌਲਤ ਬਹੁਤ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਲੁੱਟਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਅਕਾਲੀ,

ਭਾਜਪਾ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਲੀਡਰਾਂ ਉੱਤੇ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਚਰਚਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਵੀ ਕਈ ਕਾਂਗਰਸੀ ਲੀਡਰ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਾਂ ਵਾਂਗ ਦੌਲਤ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਦੇ ਆਹਰ ਵਿਚ ਹਨ। ਕੁਝ ਨੇਤਾ ਤਾਂ 'ਲੁੱਟ ਲਓ, ਲੁੱਟ ਲਓ' ਵਿਚ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਜਾਪਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੂੰ ਵਪਾਰ ਹੀ ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਰਾਜ ਦੀ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਅਤੇ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਭੁੱਖਦੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆਮ ਜਨਤਾ ਦਾ ਕੀ ਬਣੇਗਾ? ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਡੋਬਣ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਰੋਲ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਮੁਫਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਲਈ ਪੈਸਾ ਕਿੱਥੋਂ ਆਵੇਗਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਿਰ ਚੜ੍ਹਿਆ ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਕਿਵੇਂ ਲੱਭੇਗਾ, ਇਸ ਦਾ ਜੁਆਬ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਢੇ ਚਾਰ ਸਾਲ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਸਿਰ ਕਰਜ਼ਾ ਘਟਿਆ ਨਹੀਂ, ਵਧਿਆ ਹੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਮਦਨ ਦੇ ਵਸੀਲੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵੱਲ ਕੋਈ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ, ਜਾਂ ਇੰਜ ਕਹਿ ਲਓ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਰਮਾਏਦਾਰ ਪੱਖੀ ਨੀਤੀਆਂ ਹੀ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀਆਂ ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਦੇ ਵਿਚ ਪੈਸਾ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਪਰ ਸਰਮਾਏਦਾਰ ਮਾਲਾ-ਮਾਲ ਹੋ ਗਏ। ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਪਾਲਿਸੀ ਨੁਕਸਦਾਰ ਬਣਾਈ ਗਈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਆਮਦਨ ਸ਼ਰਾਬ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਹੋ ਗਈ ਹੋਵੇਗੀ ਪਰ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿਚ ਪੈਸਾ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਐਕਸਾਈਜ਼ ਪਾਲਿਸੀ ਸਹੀ ਬਣਾਉਣ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਆਮਦਨ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਫੜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਨਕਲੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀਆਂ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਤਾਰਾਂ ਵੱਡੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਦੇ ਚਰਚੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਪੁਖਤਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਇਹ ਵਿਭਾਗ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੋਲ ਹੈ।

ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਫੈਸਲੇ ਮੁਤਾਬਕ, ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਸਮੇਤ ਦੱਖਣੀ ਰਾਜਾਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰ ਕੇ ਮਾਈਨਿੰਗ ਪਾਲਿਸੀ ਸੁਝਾਈ ਸੀ ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿਚ ਆ ਸਕਦੇ ਸਨ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਠੰਢੇ ਬਸਤੋਂ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਕੇਬਲ ਮਾਫ਼ੀਆ 'ਤੇ ਨਕੋਲ ਕੱਸ ਕੇ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਸਰਕਾਰੀ ਆਮਦਨ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਅਤੇ ਪੀ.ਆਰ.ਟੀ.ਸੀ. ਬੱਸਾਂ ਨਾਲ ਟਾਈਮ ਟੇਬਲ ਵਿਚ ਵਿਤਕਰਾ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਲਾ-ਮਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਚਰਚਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ-ਇਕ ਪਰਮਿਟ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟਰ ਕਈ-ਕਈ ਬੱਸਾਂ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਮੰਤਰੀ ਜਾਂ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਨੂੰ ਲੁੱਟਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਫਿਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਤੁਗਲਕੀ ਐਲਾਨ ਕਰਦਿਆਂ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਮੁਫਤ ਬੱਸ ਸਫਰ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਅਤੇ ਪੀ.ਆਰ.ਟੀ.ਸੀ. ਦਾ ਹੋਰ ਭੱਠਾ ਬਿਨਾਉਣ ਦਾ ਰਾਹ ਪੱਧਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੱਸਾਂ ਵਿਚ ਡੀਜ਼ਲ ਮੁਫਤ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਖਰਚੇ ਕੀ ਮੁਫਤ ਵਿਚ ਹਨ? ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਢੰਗਾਂ ਨਾਲ ਆਮਦਨ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਗੱਲ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨੀਤ ਅਤੇ ਨੀਤੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਚੋਣ ਵਾਅਦੇ ਪੂਰੇ ਕਰਨ ਦਾ ਝੂਠ ਵੀ ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਸਰਕਾਰੀ, ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਅਤੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਬੈਂਕਾਂ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਖੋਖਲਾ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮੀਡੀਆ ਮੁਤਾਬਕ ਜੋ 4624 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਮੁਆਫ਼ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਮੰਡੀਕਰਨ ਬੋਰਡ ਤੋਂ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈ ਕੇ ਮੁਆਫ਼ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਖੇਤ

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ)

ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਵਿਵਾਦ

(ਪਿਛਲੇ ਸਫੇ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਅਤੇ ਬੇਜ਼ਮੀਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ 590 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਚੈੱਕ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਸਮਾਗਮ 20 ਅਗਸਤ 2021 ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫ਼ੀ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿਚੋਂ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਪੰਜਾਬ ਮੰਡੀ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਦਿਹਾਤੀ ਵਿਕਾਸ ਬੋਰਡ ਕੋਲੋਂ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈ ਕੇ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਬੋਰਡਾਂ ਨੇ ਅੱਗੋਂ ਹੋਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਕੋਲੋਂ ਕਰਜ਼ਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫ਼ੀ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਹੋਰ ਕਰਜ਼ਾਈ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਮੁਫਤ ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਟਿਊਬਵੈਲਾਂ ਲਈ ਮੁਫਤ ਬਿਜਲੀ ਲਈ ਕੋਈ ਪੈਮਾਨਾ ਤੈਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਚਾਹੀਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜ ਏਕੜ ਜਾਂ ਘੱਟ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਹੂਲਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਉਂਜ ਫਾਰਮਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਦਸ ਏਕੜ ਤੱਕ ਲਈ ਇਹ ਸਹੂਲਤ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜੋ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲਾਭ ਧਨਾਢ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਖੇਤੀਬਾੜੀ 'ਤੇ ਬਿਜਲੀ ਮੁਫਤ ਕਰਕੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਤਾਂ ਪੱਕੀਆਂ ਕਰ ਲਈਆਂ ਸਨ ਲੇਕਿਨ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ ਦਾ ਭੱਠਾ ਬਹਿ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਸਰਕਾਰ ਲਗਭਗ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਸਾਲਾਨਾ ਜੋ ਸਬਸਿਡੀ ਪਾਵਰਕੌਮ ਨੂੰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਬਚ ਸਕਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜਾਂ 'ਤੇ ਲਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਅਕਾਲੀ-

ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬਿਜਲੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨਾਲ ਜੋ ਸਮਝੌਤੇ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ ਸਸਤੀ ਦੇਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਵੀ ਦਮ ਤੋੜ ਗਿਆ ਹੈ। ਘਰੇਲੂ ਬਿਜਲੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਭ ਰਾਜਾਂ ਤੋਂ ਮਹਿੰਗੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਰਕਾਰੀ ਨੀਤੀਆਂ ਦੀ ਪੋਲ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਈ ਹੈ। ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਘਰ-ਘਰ ਨੌਕਰੀ ਦੇਣ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਦਾ ਵੀ ਜਲੂਸ ਨਿਕਲ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਕੂਲ, ਹਸਪਤਾਲ, ਕਾਲਜ, ਦਫਤਰ, ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਅਸਾਮੀਆਂ ਖਾਲੀ ਹਨ। ਪਤ੍ਰੇ ਲਿਖੇ ਟਰੇਡ ਨੌਜਵਾਨ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਮੰਗਦਿਆਂ ਸੜਕਾਂ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਟੈਂਕੀਆਂ 'ਤੇ ਰੁਲ ਰਹੇ ਹਨ, ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਮੰਗਦਿਆਂ ਪੁਲਿਸ ਦੀਆਂ ਲਾਠੀਆਂ ਖਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਤੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਲੇਕਿਨ ਸਰਕਾਰ ਨਵੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀ।

ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਸਰਕਾਰੀ ਅਦਾਰੇ ਹੀ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਨੀਤੀ 'ਤੇ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਮੌਕੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਰਕਾਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਚਾਹ-ਪੱਤੀ, ਖੰਡ, ਆਟਾ-ਦਾਲ, ਸਮਾਰਟ ਫੋਨ ਆਦਿ ਵਿਚ ਉਲਝਾ ਕੇ ਵੋਟਾਂ ਬਟੋਰਨ ਦੀ ਨੀਤੀ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਦੇ ਕਿਰਤ ਦੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਵਿਰੁੱਧ ਸਰਕਾਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਰਤ ਤੋਂ ਦੂਰ ਕਰਕੇ ਵਿਹਲਤ, ਮੁਫਤਖੋਰੇ ਅਤੇ ਮੰਗਤੇ ਬਣਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੀਤੀਆਂ ਕਰ ਕੇ ਮਾਰਕਫੈਡ, ਪਨਸਪ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਐਗਰੋ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਲਈ ਸੰਕਟ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ 'ਚ ਵਾਧਾ ਕਰੇ, ਬੇਸ਼ਕ ਕੁਝ ਵੀ ਮੁਫਤ ਨਾ ਦੇਵੇ। ਅਜੇ ਤਕ ਲੋਕਾਂ ਮੁਫਤ ਦੀ ਮੰਗ ਵੀ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਲੋਕ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਲੋਕ ਚਾਹ-ਪੱਤੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਰੋਡ ਟੈਕਸ

ਤਕ ਹਰ ਟੈਕਸ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਫਿਰ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਜੇ ਕਰਜ਼ਾਈ ਹੈ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਨੀਤੀਆਂ, ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਲੀਡਰਾਂ ਤੇ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ ਦੀ ਮਚਾਈ ਲੁੱਟ ਕਰਕੇ ਹੀ ਹੈ, ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਸੂਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਬੇਅਦਬੀ ਕਾਂਡ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੇਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜੋ ਸਾਢੇ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਅਜੇ ਜਾਂਚ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰੀ ਚਾਰ ਹਫਤੇ ਵਿਚ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਜੇ ਤਕ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਭੱਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ, ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨਰ ਮਹਿੰਗਾਈ ਭੱਤੇ ਦੀਆਂ ਰੋਕੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਅਤੇ ਗਰੇਡ ਦੁਹਰਾਈ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਵਾਅਦਾ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਉਡੀਕ ਰਹੇ ਹਨ, ਦਲਿਤ ਐਸ.ਸੀ., ਓ.ਬੀ.ਸੀ. ਬੇਘਰਿਆਂ ਲਈ ਮੁਫਤ ਘਰ, 90 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਸਨਅਤੀ ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਮਕਾਜ ਵਿਚ ਮੁਕੰਮਲ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਵਾਅਦੇ ਆਪਣਾ ਦਮ ਤੋੜ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

2017 ਵਿਚ ਚੋਣ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਰਿਲੀਜ਼ ਕਰਨ ਮੌਕੇ ਜਦ ਇਕ ਪੱਤਰਕਾਰ ਨੇ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹਰ ਘਰ ਨੌਕਰੀ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਵੱਲੋਂ ਹਰ ਅਕਾਊਂਟ ਵਿਚ ਪੰਦਰਾਂ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਵਰਗਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਉੱਤਰ ਸੀ ਕਿ "ਮੈਂ ਜੋ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਪੂਰਾ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ।" ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਸੰਤਾਲੀ ਸਾਲ ਤੋਂ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਹਨ, 'ਇਹ ਮੇਰੀ ਆਖਰੀ ਚੋਣ ਹੈ' ਪਰ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਭ ਵਾਅਦੇ ਭੁਲਾ ਦਿੱਤੇ, ਹੁਣ ਫਿਰ ਚੋਣ ਲੜਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਭਾਗ ਕੈਪਟਨ

ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਹੈ। ਅੱਜ ਤਕ ਕੋਈ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਪਾਲਿਸੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਈ ਜਾ ਸਕੀ। ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀ ਆਧਾਰਤ ਸੂਬਾ ਹੈ। ਜੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਬਾਰੇ ਨੀਤੀ ਹੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਰਾਜ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਚ ਅਤੇ ਆਰਥਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਕਿਵੇਂ ਵਧੇਗਾ? ਬਤੌਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਿਸਾਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਜਿੰਨੀ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਉਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਮੋਰਚੇ 'ਤੇ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਖਬਰਸਾਰ ਲੈਣੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਅਤੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਾਪਸ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਮੰਤਵ ਲਈ ਭਾਜਪਾ ਸਮੇਤ ਦੂਜੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਾਲ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਪਰ ਚਰਚਾ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਇਹ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ 'ਤੇ ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਵੱਲੋਂ ਬਣੇ ਕੇਸ ਕਰਕੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੇਂਦਰ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ।

2022 ਵਿਚ ਆ ਰਹੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਅੱਜ ਦੇ ਦਿਨ ਤਕ ਕਾਂਗਰਸ, ਅਕਾਲੀ ਦਲ, ਭਾਜਪਾ, ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਆਦਿ ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਵੀ ਕੁਝ ਕਹਿਣ ਨੂੰ ਨਹੀਂ। ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅੰਦਰ ਰਾਜਨੀਤਕ ਨੈਤਿਕਤਾ ਖਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਬਸ ਚੋਣ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਦਾਅ-ਪੇਚ ਹੀ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮੁੱਦੇ ਨਹੀਂ, ਧਰਮ ਅਤੇ ਜਾਤਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਭਾਰੂ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਪਰਿਵਾਰਵਾਦ ਅਤੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਕਮਾਈ ਘਰ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਮਨਫੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਅਪਰਾਧੀ ਲੋਕ ਪੈਸੇ ਅਤੇ ਬਾਹੂਬਲ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤ ਕੇ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਕੀਤਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ, ਅਕਾਲੀ ਅਜੇ ਪਹਿਲੀ ਬਦਨਾਮੀ ਸਾਫ

ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ, ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੂਜੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਨੇਤਾ ਖਿੱਚਣ ਦੇ ਆਹਰ ਵਿਚ ਹਨ। ਖੱਬੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਉਂਜ ਹੀ ਹਾਸੀਏ 'ਤੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਾ-ਮਾਤਰ ਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਤਸਵੀਰ ਬਹੁਤੀ ਚੰਗੀ ਨਹੀਂ। ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚੇ ਕਾਰਨ ਭਾਵੇਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਤਾਂ ਚੇਤਨਾ ਆਈ ਹੈ ਲੇਕਿਨ ਲੋਕ ਗੁੱਟਬੰਦੀ ਵਿਚੋਂ ਅਜੇ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੇ।

ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਇਸ ਸਮੇਂ ਮੁੱਦਾ ਆਧਾਰਤ ਏਜੰਡੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਸਿਆਣੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਹੋ ਰਿਹਾ ਵਿਰੋਧ ਕੇਵਲ ਸਿੱਧੂ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ, ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਹੈ। ਚੋਣ ਵਾਅਦੇ ਕਰ ਕੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਾ ਕਰਨਾ ਨਾ ਮੁਆਫ਼ੀਯੋਗ ਗੁਨਾਹ ਹੈ। ਬੀਤੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਵਤੀਰਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਹ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂ ਮੈਂ ਹਾਂ, ਜਾਂ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਚੱਲਣ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਰ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇ ਰਾਹ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਯੁੱਧ ਵਿਚ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਵਧੀਆ ਟੱਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਕੈਪਟਨ ਦੇ ਪੈਰ ਹਿਲਾ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਅਗਾਂਹ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਜੇ ਕੁਝ ਕਹਿਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ। ਸਿੱਧੂ ਲਈ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਸਮਾਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਚੰਗਾ ਹੋਵੇ, ਜੇ ਉਹ ਇਸ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿਚੋਂ ਪਾਸ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਇਕਜੁੱਟ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕੁਝ ਸੰਵਾਰਨ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਪਾ ਸਕੇ। ਦੂਜੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਮਿਹਣੇ-ਮਿਹਣੀ ਹੋਣ ਦੀ ਥਾਂ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਸੰਕਟ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਣ ਲਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਲੈ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਵਿਚ ਸਭ ਦਾ ਭਲਾ ਹੈ।

ਫਾਦਰ ਸਟੈਨ ਸਵਾਮੀ, ਅਸੀਂ ਤੇਰੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹਾਂ!

ਮੈਂ ਅਕਸਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੋਹਨਦਾਸ ਕਰਮਚੰਦ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਹੋਣੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਫਿਰਕੂ ਅਤੇ ਹਿੰਸਕ ਬਣ ਚੁੱਕਿਆ ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਮਹਾਤਮਾ ਦੀ ਜ਼ਮੀਰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਤਮਿਕ ਰਾਜਨੀਤੀ ਲਈ ਤਾ-ਜ਼ਿਦਗੀ ਖੋਜ ਅਤੇ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਵਿਕੇਂਦਰੀਕਰਨ ਲਈ ਸਵਰਾਜ ਜਾਂ ਫਿਰ ਸਾਦਗੀ ਭਰਪੂਰ ਤੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਜ਼ਾਵੀਏ ਤੋਂ ਹੋਵਣਸਾਰ ਤੌਰ ਤਰੀਕੇ ਮੁਤਾਬਕ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਿਹਾਜ਼ ਤੋਂ ਨਾਥੂਰਾਮ ਗੋਡਸੇ ਉਸ ਵਹਿਸ਼ੀ ਤਾਕਤ,

ਅਵਿਜੀਤ ਪਾਠਕ

ਆਧੁਨਿਕ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੇ ਧੱਕੜ ਸੁਪਨੇ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਧਾਵੇ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਿਹਾਜ਼ ਤੋਂ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਨੂੰ ਮਲੀਆਮੇਟ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਸੱਤਾ ਦੀ ਭੁੱਖੀ ਸਿਆਸੀ ਜਮਾਤ, ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ, ਵਪਾਰੀਆਂ ਦੇ ਗਰੋਹਾਂ ਅਤੇ ਉਭਰਦੇ ਕੁਲੀਨ ਵਰਗ ਲਈ ਗਾਂਧੀ ਸਰਮਿੰਦਗੀ ਦਾ ਵਾਇਸ ਬਣ ਗਏ ਸਨ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਇਕ ਹੋਰ ਸਵਾਲ ਮੈਨੂੰ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ: ਕੀ ਸਮਾਜ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਲਾਇਕ ਹਾਂ ਕਿ ਫਾਦਰ ਸਟੈਨ ਸਵਾਮੀ ਵਰਗਾ ਕੋਈ ਸ਼ਖਸ ਸਾਡੇ ਦਰਮਿਆਨ ਰਹੇ? ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਜਾਂ ਫਿਰ ਉਸ ਦੀ ਅਥਾਹ ਨਿਰਸਵਾਰਥ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਪਰਵਾਜ਼ - ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ੈਲੀਆਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦੀ ਹੈ; ਮਸਲਨ, ਰਹੱਸਮਈ ਤੇ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਬੇਹੂਦਗੀ (ਸੋਚੋ ਕਿਵੇਂ ਹਿੰਦ ਸਵਰਾਜ ਨੇ ਇਸ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ ਸੀ ਤੇ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਖੂਬਸੂਰਤ ਚਿਤਰਿਆ ਸੀ) ਜਾਂ ਉਹ ਮਨਹੂਸ ਤੇ ਦਮਨਕਾਰੀ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹੀ ਦਾ ਕਹਿਰ (ਕੀ ਸਟੈਨ ਸਵਾਮੀ ਫਰਾਂਸ ਕਾਫ਼ਕਾ ਦੀ ਰਚਨਾ 'ਦਿ ਟ੍ਰਾਇਲ' ਦੇ ਪਾਤਰ ਜੋਸਫ਼ ਕੇ ਵਾਂਗ ਸੀ?), ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਰੋਕੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਾਕਾਰ ਹੋ ਰਹੀ ਸੱਤਾ ਦੀ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ, ਸੰਵੇਦਨਹੀਣਤਾ ਜਾਂ ਅਮਾਨਵੀਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਿਸ ਨੇ ਛੋਟੇ ਮੋਟੇ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਕਰ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ ਲੋਕਰਾਜ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਰਹ-ਰੀਤਾਂ ਦੇ ਹੁੰਦੇ-ਸੁੰਦੇ ਨਿਰੰਕੁਸ਼ਵਾਦ ਦਾ ਪਸਾਰ। ਜੀ ਹਾਂ, ਯਕੀਨ ਕਰੋ ਕਿ ਸਵਾਮੀ ਨੇ ਮਰਨਾ ਹੀ ਸੀ। ਗਾਂਧੀ ਵਾਂਗ

ਉਹ ਵੀ ਸਾਡੇ ਲਈ ਨਮੋਸ਼ੀ ਦਾ ਸਬਬ ਸੀ।

ਮੈਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਕਿ ਸਿਆਸੀ ਸਮੀਖਿਅਕ ਉਸ ਨੂੰ ਗਾਂਧੀਵਾਦੀ ਜਾਂ ਅੰਬੇਡਕਰਵਾਦੀ ਆਖਣਗੇ ਜਾਂ ਨਹੀਂ; ਉਂਜ, ਸਟੇਟ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਕਿਸੇ 'ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ' ਵਾਂਗ ਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਭਾਰਤੀ

ਫਾਦਰ ਸਟੈਨ ਸਵਾਮੀ ਨੇ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਨਲੀ (ਸਟ੍ਰਾਅ) ਮੰਗੀ ਸੀ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਈ.ਏ. ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਵੀਹ ਦਿਨ ਲਾ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਫਾਦਰ ਸਵਾਮੀ ਨੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦਲੀਲਾਂ ਸੁਣਨ ਲਈ ਚਾਰ ਮਹੀਨੇ ਲਾ ਦਿੱਤੇ ਤੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਹੀ ਨਹੀਂ, ਐਨ.ਆਈ.ਏ. ਨੇ ਤਾਂ ਇਹ ਗੱਲ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਵੀ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪਾਰਕਿਨਸਨ ਜਿਹੀ ਨਾਮੁਰਾਦ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਕਿੰਨਾ ਘਾਤਕ ਅਸਰ ਪੈ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ (ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ) ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਸਨ। ਖੈਰ, ਮੇਰੇ ਲਈ ਇਹ ਗੱਲ ਲੇਬਲਾਂ ਤੇ ਵੰਨਗੀਆਂ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਪਰੇ ਹੈ। ਗਾਂਧੀ ਵਾਂਗ ਉਹ ਵੀ ਨੇਕ ਰੂਹ ਸੀ। ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਮਹਿਰੂਮ ਤਬਕਿਆਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਲੜਨ ਦਾ ਉਸ ਦਾ ਸਿਰਤ, ਜ਼ਮੀਨ, ਜੰਗਲਾਂ ਅਤੇ ਕਿਰਤੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਮੁਤਾਲਕ ਉਸ ਵਲੋਂ ਬੁਲੰਦ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਗਰਜਵੀਂ ਆਵਾਜ਼, ਨਜ਼ਰਬੰਦਾਂ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਾਡੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਤੁਝੀਆਂ ਪਈਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਭਰੀਆਂ ਪਈਆਂ ਹਨ) ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਗਹਿਰੀ ਮਾਨਵਵਾਦੀ/ਰੂਹਾਨੀ ਧੂਹ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਸਾਦਗੀ ਅਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਦੀ ਰੂਹਾਨੀ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਵਿੰਹਦਿਆਂ ਆਪਣੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਡਾਢੇ ਏਜੰਡੇ ਦੀ ਹੋੜ ਵਿਚ ਜੁਟਿਆ ਸਾਡਾ ਬਾਹੂਬਲੀ ਰਾਸ਼ਟਰ, ਫਾਦਰ ਸਟੈਨ ਸਵਾਮੀ ਦੇ ਇਸ ਰਾਜਸੀ-ਰੂਹਾਨੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਦੀ ਕਦਰ ਜਾਣਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਕਰ ਕੇ 84 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਪਾਰਕਿਨਸਨ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਇਸ ਜੀਸਸਵਾਦੀ ਪਾਦਰੀ ਨੂੰ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਕਾਰ, ਤਾਕਤਵਰ ਭਾਰਤੀ ਸਟੇਟ ਲਈ

ਖਤਰੇ ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਤਾਂ ਮਰਨਾ ਹੀ ਪੈਣਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਕੋਵਿਡ ਕਰ ਕੇ ਆਮ ਮੌਤ ਹੁੰਦੀ ਜਾਂ ਫਿਰ ਮੁੰਬਈ ਦੇ ਹੌਲੀ ਫੈਮਿਲੀ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਬਿਸਤਰ 'ਤੇ ਫੌਤ ਹੋ ਜਾਣਾ - ਇਹ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਅੰਕੜਿਆਂ ਵਿਚ ਮਹਿਜ਼ ਇਕ ਵਾਧਾ ਹੈ; ਜਾਂ ਫਿਰ ਐਨ.ਆਈ.ਏ.

ਅਫਸਰਾਂ, ਜੇਲ੍ਹ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਹਿਲਕਾਰਾਂ ਨੇ ਮਿਲ-ਜੁਲ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਮਰਨਾ ਸੌਖਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ? ਇਸ ਸਵਾਲ ਤੋਂ ਅੱਖਾਂ ਚੁਰਾਉਣੀਆਂ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੋਚੋ। ਸਵਾਮੀ ਨੇ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਨਲੀ (ਸਟ੍ਰਾਅ) ਮੰਗੀ ਸੀ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਈ.ਏ. ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਵੀਹ ਦਿਨ ਲਾ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਫਾਦਰ ਸਵਾਮੀ ਨੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦਲੀਲਾਂ ਸੁਣਨ ਲਈ ਚਾਰ ਮਹੀਨੇ ਲਾ ਦਿੱਤੇ ਤੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਹੀ ਨਹੀਂ, ਐਨ.ਆਈ.ਏ. ਨੇ ਤਾਂ ਇਹ ਗੱਲ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਵੀ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪਾਰਕਿਨਸਨ ਜਿਹੀ ਨਾਮੁਰਾਦ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਕਿੰਨਾ ਘਾਤਕ ਅਸਰ ਪੈ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਬਹੁਰਹਾਲ, ਇਕ ਹੋਰ ਸਵਾਲ ਹੈ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਪੁੱਛਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਕੀ ਸਮਾਜ ਦੇ ਨਾਤੇ ਸਾਡਾ ਨਿਘਾਰ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ, ਜਾਂ ਸਾਡੀਆਂ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ, ਖਾਹਸ਼ਾਂ ਹੀ ਬਿਲਕੁਲ ਬਦਲ

ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਡਾ ਨੈਤਿਕ ਅੰਬਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਖਰ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ? ਦੇਖੋ ਧੜਵੈਲ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੇ ਪ੍ਰਵਚਨ ਨੇ ਸਭ ਕੁਝ ਉਲਟਾ ਕਰ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ: ਖਰੂਦੀ/ਹਿੰਸਕ ਮਰਦ ਜੈ ਸ਼੍ਰੀਰਾਮ ਦੇ ਨਾਅਰਿਆਂ ਨਾਲ ਮਦਹੋਸ਼ ਹੋਈ ਭੀੜ ਵਿਚ ਪੱਥਰ ਦਿਲ ਬਣਿਆ ਆਦਮੀ ਸੱਚਾ ਦੇਸ਼ਭਗਤ

ਉਸ ਵਾਇਰਸ ਨਾਲ ਜੋ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਨਿਜ਼ਾਮ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪੇਗੰਡਾ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਫੈਲਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਕਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਖੁਦਪ੍ਰਸਤੀ ਦੇ ਬਿੰਬ ਨੂੰ ਸਾਡੀ ਮੌਲਿਕ ਤੇ ਆਲੋਚਨਾਤਮਿਕ ਸੋਚ ਨੂੰ ਖੁੰਢਾ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਦੇਖੋ ਕਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਇਮਾਨਦਾਰੀ 'ਤੇ ਪੈਸੇ ਨੂੰ, ਲਾਹੇਵੰਦੀ ਨੂੰ ਨੈਤਿਕਤਾ 'ਤੇ, ਫੋਕੀ ਦਲੀਲਬਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੇਕ ਕਾਜ ਪ੍ਰਤੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਭਰ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ 'ਤੇ ਪਹਿਲ ਦੇਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਮੰਨ ਲਵੋ ਕਿ ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਕਿ ਸਾਡੇ ਬੱਚੇ ਸਟੈਨ ਸਵਾਮੀ ਜਾਂ ਮੇਧਾ ਪਟਕਰ ਵਰਗੇ ਬਣਨ; ਨਾ ਹੀ ਅਸੀਂ ਇਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਗਾਂਧੀ ਵਾਂਗ ਸੱਚ ਨਾਲ ਅੱਖਾਂ ਮਿਲਾਉਣ ਜਾਂ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਡਾਇਰੀ ਦੇ ਪੰਨੇ ਪਲਟ ਕੇ ਦੇਖਣ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਅਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਚਤਰ ਚਲਾਕ ਅਤੇ ਸਫਲ ਬਣਨ - ਜੀ ਹਾਂ, ਚੰਗਾ ਖਾ, ਪੀ ਤੇ ਪਹਿਨ ਕੇ ਦਿਓਕੰਦ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਗੁਲਾਮ ਬਣਨ। ਕੋਈ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਹੀ ਕੁਝ ਪਾਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਅਸੀਂ ਹੱਕਦਾਰ ਹਾਂ: ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਭੋਸ ਵਿਚ ਗੁੰਡੇ ਬਦਮਾਸ਼, ਦਾਨਵੀਰ ਦਾ ਸਵਾਂਗ ਰਚਦੇ ਲਾਲਚ ਵਿਚ ਅੰਨ੍ਹੇ ਪੂੰਜੀਪਤੀ ਅਤੇ ਟੈਕਨੋ-ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਲਫਟੈਣ ਬਣੇ ਫਿਰਦੇ ਮੁੱਖਧਾਰਾ ਦੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨ।

ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਕਾਵਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣਦੇ ਰਹਾਂਗੇ; ਅਸੀਂ ਅਰਬਪਤੀਆਂ, ਫਿਲਮੀ ਸਿਤਾਰਿਆਂ, ਕ੍ਰਿਕਟਰਾਂ, ਖੁਦਪ੍ਰਸਤ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਅਤੇ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ 'ਦੇਸ਼ਭਗਤਾਂ' ਦੀਆਂ ਸਫਲਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੁੰਦੇ ਰਹਾਂਗੇ। ਤੇ ਕੁਝ 'ਨਾਸਮਝ ਆਦਰਸ਼ਵਾਦੀ' ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹਾਂ 'ਤੇ ਤੁਰਦੇ ਰਹਿਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਸਟੈਨ ਸਵਾਮੀ ਨੇ ਚੱਲ ਕੇ ਦਿਖਾਇਆ ਸੀ; ਅਸੀਂ ਸਿਆਸੀ ਜੁਅਰਤਮੰਦੀ ਅਤੇ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦ ਵਿਚਾਲੇ ਫਰਕ ਕਰਨ ਦੀ ਕੁੱਵਤ ਖੋਦੇ ਜਾਵਾਂਗੇ। ਫਿਰ ਵੀ ਸਾਡੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਵਿਦਿਆਦਾਨੀ, ਸੈਲੇਬ੍ਰਿਟੀ ਬਾਬੇ ਅਤੇ ਸਟਾਰ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਐਂਕਰ ਪਾਠ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਰਹਿਣਗੇ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦਾ ਲੋਕਤੰਤਰ - ਇਸ ਦੀ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹੀ, ਇਸ ਦੀ ਪੁਲੀਸ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸਭ ਕੁਝ ਬਾਕਮਾਲ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਅਮਰ ਰਹੇ!

ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨਾ, ਫਾਦਰ ਸਟੈਨ ਸਵਾਮੀ! ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਲਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਲਈ ਸਰਮਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸਬਬ ਬਣ ਗਏ ਸਓ।

ਮੇਰੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਫੇਰੀ-3

ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ (ਘਰਿੰਡਾ)
ਯੂਨੀਅਨ ਸਿਟੀ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ
ਫੋਨ: 510-909-8204

ਸਾਡਾ ਅਗਲਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਦੇ ਜੱਦੀ ਪਿੰਡ ਸਰਹਾਲੀ ਕਲਾਂ (ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਸੂਰ), ਬਾਬੇ ਬੁਲ੍ਹੇ ਸਾਹ ਦੇ ਮਜ਼ਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਢਾਡੀ ਗਿਆਨੀ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਸੀਤਲ ਦੇ ਪਿੰਡ ਕਾਦੀਵਿੰਡ ਦਾ ਬਣਿਆ। ਇਕ ਸਰਹਾਲੀ ਕਲਾਂ ਚੜ੍ਹਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਵੀ ਹੈ ਜਿਥੋਂ ਮੈਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨੇ 1962-64 ਵਿਚ ਜੇ.ਬੀ.ਟੀ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਦੋ ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਸਫਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦ ਅਸੀਂ ਸਰਹਾਲੀ ਕਲਾਂ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘਦੀ ਨਹਿਰ ਦੇ ਪੁਲ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਭੁੱਲਰ ਨੇ ਕਾਰ ਰੋਕਣ ਵਾਸਤੇ ਕਿਹਾ। ਕਾਰ ਵਿਚੋਂ ਉਤਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰਨੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਕਿ ਇਸ ਪੁਲ ਤੋਂ ਲੰਘ ਕੇ ਉਹਦੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਹਾਲੀਆਂ ਦੀ ਰੋਟੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਪੈਲੀ ਨਹਿਰ ਦੇ ਲਾਗੇ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਅੰਬਾਂ ਦੇ ਦਰਖਤ ਸਨ। ਮਨਦੀਪ ਭੁੱਲਰ ਨੇ ਨਹਿਰ 'ਤੇ ਖਲੋਤਿਆਂ ਦੀ ਵੀਡੀਓ ਬਣਾ ਲਈ।

ਆਪਣਾ ਜੱਦੀ ਘਰ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਆਪਣਾ ਸਕੂਲ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਹ 1947 ਵਿਚ ਦੂਜੀ ਜਮਾਤ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਸਕੂਲ ਹੁਣ ਹਾਈ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਸਕੂਲ ਦੇ ਸਟਾਫ ਨੇ ਸਾਡਾ ਬੜੀ ਗਰਮਜੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਇਸਤਕਬਾਲ (ਸਵਾਗਤ) ਕੀਤਾ। ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਬਿਠਾ ਕੇ ਚਾਹ-ਪਾਣੀ ਪਿਆਇਆ। ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਆਪਣੇ ਦੂਜੀ ਮਜ਼ਾਤ ਦੇ ਜਮਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਬੜੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਦੱਸ ਰਹੇ ਸਨ। ਜਿਸ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਉਹ ਪੜ੍ਹਦੇ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਸ ਵਿਚ ਜਾਂ ਕੇ ਉਹ ਭਾਵਕ ਹੋ ਗਏ। ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਕਮਰੇ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਰਦੇ ਰਹੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਸਕੂਲ ਨੂੰ ਪੰਜਾਹ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦਾਨ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਸਕੂਲ ਦੀ ਵਿਜ਼ਟਰ ਬੁੱਕ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੇ ਵਲਵਲੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ।

ਸਕੂਲ ਦੇਖਣ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦਾ ਘਰ ਦੇਖਿਆ ਜੋ ਕਈ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਬਾਹਰਲੇ ਡਾਟਾਂ ਵਾਲੇ ਗੇਟ ਦੇ ਅੱਧ ਵਿਚਕਾਰ ਕੰਧ ਕੱਢ ਕੇ ਗੇਟ ਵੀ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਿਰਫ ਡਾਟਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਉਹ ਆਪਣਾ ਘਰ ਪਛਾਣ ਸਕੇ। ਵਾਪਸੀ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗਲੀ ਦੇ ਮੋੜ 'ਤੇ ਉਹ ਹੱਟੀ ਵੀ ਦਿਖਾਈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਉਹ ਗਾਚਣੀ, ਸਲੋਟੀ, ਮਿੱਟੀ ਦੀਆਂ ਦਵਾਤਾਂ ਤੇ ਸਿਆਹੀ ਖਰੀਦਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਸਕੂਲ ਅਤੇ ਘਰ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਬਾਬਾ ਬੁਲ੍ਹੇ ਸਾਹ ਦੇ ਮਜ਼ਾਰ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਕਸੂਰ ਵੱਲ ਚੱਲ ਪਏ।

ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਨਵੀਦ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨਾਲ।

ਚਿਰਾਂ ਦੀ ਰੀਝ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ...

ਸੰਨ ਸੰਤਾਲੀ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਪਰ ਅਸਲ ਵੰਡ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਹੋਈ ਜਿਥੇ ਦੋ ਕੌਮਾਂ ਟੋਟੇ-ਟੋਟੇ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਇਸ ਵੰਡ ਵੇਲੇ ਵਸੋਂ ਦੀ ਅਦਲਾ-ਬਦਲੀ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਲਹੂ-ਲਹਾਣ ਹੋ ਗਿਆ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਦੋਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਭਾਵੇਂ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਖਿਲਾਫ ਨਫਰਤ ਵਾਲੀ ਸਿਆਸਤ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਪਰ ਦੋਹਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਦੇ ਲੋਕ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਧਾਹ ਗਲਵੱਕੜੀ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਨਾਲ ਚਿਰਾਂ ਤੋਂ ਜੁੜੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਅੱਜਕਲ੍ਹ ਅਮਰੀਕਾ ਵੱਸਦੇ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਫੇਰੀ ਬਾਰੇ ਲੰਮਾ ਲੇਖ ਸਾਨੂੰ ਲਿਖ ਭੇਜਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਤੀਜੀ ਕਿਸ਼ਤ ਹਾਜ਼ਰ ਹੈ।

ਕਾਰ ਵਿਚੋਂ ਉਤਰ ਕੇ ਅਸੀਂ ਬਾਬਾ ਬੁਲ੍ਹੇ ਸਾਹ ਦੇ ਮਜ਼ਾਰ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਏ। ਗੁਰੂਆਂ ਵਾਂਗ ਬੁੱਲ੍ਹੇ ਸਾਹ ਦੀ ਸੋਚ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਸੰਕੀਰਨਤਾ ਤੋਂ ਉਪਰ ਸੀ। ਜੇ ਗੁਰੂਆਂ ਨੇ ਮਾਨਸ ਦੇ ਏਕੇ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਬੁੱਲ੍ਹੇ ਸਾਹ ਨੇ ਵੀ ਵਾਹਦਤ (ਏਕਤਾ, ਇਕਮੁੱਠਤਾ) ਦਾ ਪੈਗਾਮ ਦਿੱਤਾ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀਵਾਲੀ ਮੌਕੇ ਮੈਂ ਸੀਤਲ ਜੀ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਬੁੱਲ੍ਹੇ ਸਾਹ ਦਾ ਕਲਾਮ ਸੁਣਿਆ ਸੀ:

ਰਾਤੀ ਜਾਗੋਂ ਕਰੇ ਇਬਾਦਤ,
ਰਾਤੀ ਜਾਗਣ ਕੁੱਤੇ,
ਭੌਂਕਣੇ ਬੰਦ ਮੂਲ ਨਾ ਹੁੰਦੇ,
ਜਾ ਰੂਤੀ ਤੇ ਸੁੱਤੇ।
ਖਸਮ ਆਪਣੇ ਦਾ ਦਰ ਨਾ ਛੱਡਦੇ,
ਭਾਵੇਂ ਵੱਜਣ ਜੁੱਤੇ,
ਬੁੱਲ੍ਹੇ ਸਾਹ ਉਠ ਰੱਬ ਮਨਾ ਲੈ,
ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਬਾਜੀ ਲੈ ਗਏ ਕੁੱਤੇ।
ਇਕ ਆਦਮੀ ਢੋਲਕੀ ਦੀ ਬਾਪ ਨਾਲ ਬੁੱਲ੍ਹੇ

ਸਾਹ ਦਾ ਕਲਾਮ ਗਾ ਰਿਹਾ ਸੀ:

ਬੁੱਲ੍ਹਾ ਕੀ ਜਾਣੇ ਮੈਂ ਕੌਣ...

ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਮਾਇਆ ਭੇਟ ਕੀਤੀ। ਬਾਬੇ ਨੇ ਤਾਂ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਮੈਂ ਕੌਣ ਹਾਂ ਪਰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਅਸੀਂ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਿੰਦੂ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਤੇ ਸਿੱਖ ਦੀ ਪਛਾਣ ਬਣਾ ਲਈ ਹੈ! ਇਸੇ ਪਛਾਣ ਲਈ ਅਸੀਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਲੜਦੇ ਮਰਦੇ ਹਾਂ!!

ਰਮਜ਼ਾਨ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਰੋਜ਼ੇ ਰੱਖਦੇ ਨੇ। ਬੁੱਲ੍ਹੇ ਸਾਹ ਆਪਣੇ ਹੁਜ਼ਰੇ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੁਝ ਗਾਜਰਾਂ ਆਪ ਖਾਧੀਆਂ ਤੇ ਕੁਝ ਮੁਰੀਦਾਂ ਨੂੰ ਖਾਣ ਲਈ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਜਦੋਂ ਮੁਰੀਦ ਹੁਜ਼ਰੇ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਬੈਠੇ ਗਾਜਰਾਂ ਖਾ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਰੋਜ਼ਿਆਂ ਵਿਚ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਵਾਲਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਗੂ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕੁਝ ਮਜ਼ਹਬੀ ਰਹਿਨੁਮਾਵਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਾਜਰਾਂ ਖਾਦਿਆਂ ਦੇਖ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ- “ਬੇਸ਼ਰਮੇ! ਰਮਜ਼ਾਨ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਗਾਜਰਾਂ ਖਾ ਰਹੇ ਓ?”

“ਭੁੱਖ ਲੱਗੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਖਾਏ ਹਾਂ।”

“ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਹੁੰਦੇ ਕੌਣ ਹੋ?”

“ਮੁਸਲਮਾਨ”

ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਆਏ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਰਹਿਨੁਮਾਵਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਕੁਟਾਪਾ ਚਾੜ੍ਹਿਆ; ਅਖੇ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋ ਕੇ ਸ਼ਰੇਆਮ ਇਸਲਾਮੀ ਨੇਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਓ!

ਜਾਣ ਲੱਗਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਬੇ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, “ਉਇ ਤੂੰ ਕੌਣ ਏ?”

ਬਾਬੇ ਨੇ ਬਾਹਾਂ ਅਕਾਸ਼ ਵੱਲ ਉਠਾ ਕੇ ਹੱਥ ਹਿਲਾ ਦਿੱਤੇ, ਬੋਲਿਆ ਕੁਝ ਨਾ।

“ਦੱਸਦਾ ਨਹੀਂ, ਤੂੰ ਹੁੰਦਾ ਕੌਣ ਏ?”

ਬੁੱਲ੍ਹੇ ਸਾਹ ਨੇ “ਬੁੱਲ੍ਹਾ ਕੀ ਜਾਣੇ ਮੈਂ ਕੌਣ” ਦੇ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਬਾਹਵਾਂ ਆਕਾਸ਼ ਵੱਲ ਕਰਕੇ ਹੱਥ ਹਿਲਾ ਦਿੱਤੇ। ਉਹ ਬੁੱਲ੍ਹੇ ਸਾਹ ਨੂੰ ਦੀਵਾਨਾ ਸਮਝ ਕੇ ਅੱਗੇ ਨਿਕਲ ਗਏ। ਹੋਰਾਨ ਹੋਏ ਮੁਰੀਦਾਂ

ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਢਾਡੀ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਸੀਤਲ ਦੇ ਘਰ ਅੱਗੇ।

ਨੇ ਹੁਜ਼ਰੇ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ, “ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੁਟਾਪਾ ਚਾੜ੍ਹਿਆ ਪਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਸਾਈਂ ਨੇ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ, “ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੀ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ?”

ਪੁੱਛਦੇ ਸਨ, “ਤੁਸੀਂ ਕੌਣ ਹੋ? ਅਸੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਾਂ।”

ਬੁੱਲ੍ਹੇ ਸਾਹ ਨੇ ਹੱਸ ਕੇ ਕਿਹਾ, “ਕੁਝ ਬਣੇ ਜੇ ਤਾਂ ਮਾਰ ਖਾਧੀ। ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਬਣੇ, ਸਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ।”

ਅਸਲ ਵਿਚ, ਜਦ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਬਣਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵੀ ਕਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ!

ਮਜ਼ਾਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ 'ਤੇ ਸ਼ਾਹਮੁਖੀ ਅੱਖਰਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਸੀ- ‘ਸਜਦਾ ਸਿਰਫ ਅਲ੍ਹਾ ਕੇ ਲੀਏ’, ‘ਦਰਗਾਹ ਸ਼ਰੀਫ ਮੇਂ ਔਰਤ ਕਾ ਦਾਖਲਾ ਮਮਨੂਹ ਹੈ’। ਦੀਵਾਰਾਂ ਉਤੇ ਢੋਲਾ ਆਦਮੀ ਬਣ ਆਇਆ, ਅਬੀਲ ਕਬੀਲ ਆਦਮ ਦੇ ਜਾਏ, ਆਦਮ ਕਿਸ ਦਾ ਜਾਇਆ, ਬੁੱਲ੍ਹਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਅੱਗੇ, ਦਾਦਾ ਗੋਦ ਖਿਡਾਇਆ, ਤੁਸੀਂ ਹਰ ਰੰਗ ਦੇ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਹੋ, ਇਸ਼ਕ ਦੀ ਨਵੀਂ ਨਵੀਂ ਬਹਾਰ ਆਦਿ ਕਲਾਮ ਦੀਵਾਰਾਂ ਉਤੇ ਸ਼ਾਹਮੁਖੀ ਲਿੱਪੀ ਵਿਚ ਲਿਖੇ ਹੋਏ ਸਨ।

ਕਸੂਰ ਦੀ ਮਹਿੰਦੀ, ਮੇਥੀ, ਤਲੀ ਹੋਈ ਮੱਛੀ ਅਤੇ ਜੁੱਤੀ ਬਹੁਤ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੂੰ ਗਾਉਂਦਿਆਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ: ਜੁੱਤੀ ਕਸੂਰੀ ਪੈਰੀਂ ਨਾ ਪੂਰੀ, ਹਾਏ ਰੱਬਾ ਵੇ ਸਾਨੂੰ ਤੁਰਨਾ ਪਿਆ।

000

ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਰੀਝ ਸੀ ਕਿ ਢਾਡੀ ਕਲਾ ਦੇ ਪਿਤਾਮਾ, ਨਾਵਲਕਾਰ, ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਅਤੇ ਵਾਰਕਾਰ ਗਿਆਨੀ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਸੀਤਲ ਦਾ ਜੱਦੀ ਪਿੰਡ ਕਾਦੀਵਿੰਡ (ਨੇੜੇ ਕਸੂਰ) ਦੀ ਸਰਜ਼ਮੀਂ ਨੂੰ ਸਜਦਾ ਕਰਾਂ ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਮਹਾਨ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਨੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਸੋਚ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ।

ਵੰਡ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੌ ਕਿੱਲਾ ਜ਼ਮੀਨ ਪੱਧਰੀ ਕੀਤੀ। ਵਿਚ ਦੋਹਾਟਾ ਖੂਹ ਲਵਾਇਆ। ਪੁਰਾਣਾ ਕੱਚਾ ਘਰ ਢਾਹ ਕੇ ਸੱਤ ਕਮਰਿਆਂ ਦਾ ਪੱਕਾ ਘਰ ਬਣਾਇਆ। ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਇਕਲੌਤਾ ਪੁੱਤਰ ਸੀ। ਸ਼ਰੀਕੇ ਵਿਚੋਂ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨਾਮੀ

ਬਦਮਾਸ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਾਚੇ ਦੀ ਸ਼ਹਿ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੀ ਫਸਲ ਵਿਚ ਡੰਗਰ ਛੱਡ ਕੇ, ਖਲਵਾਤੇ ਲੂਹ ਕੇ, ਨਹਿਰੀ ਪਾਣੀ ਵੱਢ ਕੇ ਅਤੇ ਝੂਠੇ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਵਿਚ ਫਸਾ ਕੇ ਬੜਾ ਤੰਗ ਕਰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਸੀਤਲ ਜੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਧੀਕੀਆਂ ਦਾ ਬੜੀ ਹਿੰਮਤ ਨਾਲ ਟਾਕਰਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। 1943 ਵਿਚ 18 ਕਿੱਲੇ ਅੱਡ-ਅੱਡ ਫਲਦਾਰ ਪੌਦਿਆਂ ਦਾ ਬਾਗ ਲਗਾਇਆ।

1934 ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਢਾਡੀ ਜਥਾ ਬਣਾ ਲਿਆ ਸੀ। 27 ਵਿਸਾਖ, 1936 ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੌਰਗਾਬਾਦੀ ਦੇ ਰਤੋਂ ਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਘੰਟੇ ‘ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਕਿਵੇਂ ਗਿਆ’ ਸੁਣਾ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨ ਮੋਹ ਲਏ। ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ

ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਢਾਡੀ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਸੀਤਲ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਜਮਾਤੀ ਮੁਹੰਮਦ ਸ਼ਰੀਫ ਨਾਲ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਬਦਮਾਸ਼ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨੇੜ ਕਰ ਲਿਆ। ਵੈਰੀ ਮਿੱਤਰ ਬਣ ਗਏ।

000

ਪਹਿਲਾਂ ਅਫਵਾਹ ਸੀ ਕਿ ਕਾਦੀਵਿੰਡ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਵਿਚ ਰਹੇਗਾ ਪਰ 17 ਅਗਸਤ 1947 ਨੂੰ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਰੇਡੀਓ ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਖਬਰ ਆਈ ਕਿ ਕਾਦੀਵਿੰਡ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। 21 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਸੀਤਲ ਜੀ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਛੱਡਣਾ ਪਿਆ। ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਬਣਾਈ ਸੌ ਕਿੱਲਾ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਰੀਝਾਂ ਨਾਲ ਬਣਾਇਆ ਪੱਕਾ ਮਕਾਨ ਬੜਾ ਔਖਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਲਿਖਦੇ ਹਨ: “ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਅਤੇ ਥਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਕੁ

ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ? ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਉਦੋਂ ਹੀ ਲਗਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਅਮਿਣਵੀਆਂ ਵਿਥਾਂ ਪੈ ਜਾਂਦੀਆਂ ਨੇ।

ਅੱਜ ਉਹ ਧਰਤੀ ਸਾਹ-ਸਾਹ ਨਾਲ ਯਾਦ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਜ਼ੋਰਿਆਂ ਦੀ ਇਕੱਤਰਤਾ ਤੋਂ ਇਹ ਸਰੀਰ ਵਜੂਦ ਵਿਚ ਆਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਘਰ ਯਾਦ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਬਚਪਨ ਨੇ ਰਿੜ੍ਹਨਾ ਸਿੱਖਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਕੰਧਾਂ ਅੱਖਾਂ ਅੱਗੇ ਫਿਰਦੀਆਂ ਨੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਕਦਮ ਤੁਰਨ ਵਾਸਤੇ ਸਹਾਰਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਉਹ ਗਲੀਆਂ ਭੁੱਲਦੀਆਂ ਨਹੀਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਹਾਣੀਆਂ ਨਾਲ ਕਦੇ ਲੁਕਣ-ਮੀਟੀਆਂ ਖੇਡੀਆਂ ਸਨ। ਉਸ ਥਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਅੱਜ ਕਿਉਂ ਤਿੱਖੀਆਂ ਤਰਾਟਾਂ ਬਣ ਰਹੀ ਹੈ? ਕਿਉਂਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਥਾਂ ਤੋਂ ਕੋਹਾਂ ਦੂਰ ਲਿਆ ਸੁੱਟਿਆ ਹੈ।

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲੋਂ ਅਸੀਂ ਵਿਛੜ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ, ਸਾਡੇ ਯਾਦ ਭੰਡਾਰ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਬਾਕੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀਆਂ ਨੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬਾਤਾਂ ਪਾ-ਪਾ ਕੇ ਅਸੀਂ ਬੀਤੇ ਸੁਪਨੇ ਵੇਖਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਹਨ ਮੇਰੀਆਂ ਕਦੇ ਨਾ ਭੁੱਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਛਾਵੇਂ ਸਦਾ ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਝਉਲੇ ਬਣ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ।”

ਕਾਦੀਵਿੰਡ ਕਸੂਰ ਤੋਂ ਚਾਰ ਮੀਲ ਉਤਰ ਦੀ ਬਾਹੀ ‘ਤੇ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਸੀਤਲ ਜੀ ਆਪਣੀ ਜੀਵਨ ਕਹਾਣੀ ‘ਵੇਖੀ ਮਾਣੀ ਦੁਨੀਆ’ ਵਿਚ ਲਿਖਦੇ ਹਨ, “ਇਹ ਨਵਾਂ ਪਿੰਡ 1906 ਵਿਚ ਵੱਸਿਆ। ਮਕਾਨ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਸਨ ਪਰ ਸਨ ਸਾਰੇ ਕੱਚੇ ਹੀ। ਪਿਛੋਂ ਜਿਹੇ ਦੇ ਤਿੰਨ ਘਰ ਪੱਕੇ ਬਣੇ ਪਰ ਹੁਣ ਤਾਂ ਪਿੰਡ ਪੱਕੇ ਮਕਾਨਾਂ ਵਾਲਾ ਕਸਬਾ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।”

ਕਾਦੀਵਿੰਡ ਦਾ ਗਰੈਜੂਏਟ ਨਵੀਦ ਖੁਸ਼ੀ ਮੇਰਾ ਫੇਸਬੁੱਕ ਦੋਸਤ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਦੀਵਿੰਡ ਆਉਣ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨੇ ਆਪ ਹੀ ਦੱਸ ਛੱਡਿਆ ਕਿ ਸੀਤਲ ਜੀ ਦਾ ਲੜਕਾ ਆਪਣਾ ਘਰ ਦੇਖਣ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਸੀਤਲ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਵਾਲੀ ਗਲੀ ਦੀ ਸਫਾਈ ਕਰਕੇ ਦੋਹੀਂ ਪਾਸੀਂ ਕਲੀ ਨਾਲ ਲਕੀਰਾਂ ਵਿਧਾ ਕੇ ‘ਵੈਲਕਮ’ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜਦ ਅਸੀਂ ਉਥੇ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਨਵੀਦ ਸਮੇਤ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਗੁਲਾਬ ਦੇ ਫੁੱਲਾਂ ਦੇ ਹਾਰ ਪਾ ਕੇ ਮੇਰਾ ਅਤੇ ਸ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ। 47 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਦਾ ਸਹੁਰਾ ਪਿੰਡ ਸੀ। ਨਵੀਦ ਦੇ ਘਰ ਚਾਹ-ਪਾਣੀ ਪੀਦਿਆਂ ਅਸੀਂ ਨਵੀਦ ਦੀ ਦਾਦੀ ਅਤੇ ਸੀਤਲ ਜੀ ਦੇ ਵੱਡੇ ਲੜਕੇ ਰਵਿੰਦਰ ਦੇ ਜਮਾਤੀ ਹਾਜੀ ਮੁਹੰਮਦ ਸ਼ਰੀਫ ਤੋਂ ਵੰਡ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਯਾਦਗਾਰੀ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣੀਆਂ। ਕਿਵੇਂ ਬਦਮਾਸ਼ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਹੁੰਮ ਸੀ। ਉਹ ਪੁਲਿਸ ਤੋਂ ਆਕੀ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਬੜੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਵੱਸਦੇ ਸੀ। ਫਿਰ ਸੀਤਲ ਜੀ ਦਾ ਘਰ ਦੇਖਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦੱਸੀ।

ਸੀਤਲ ਜੀ ਦਾ ਘਰ ਚਾਰ ਕਨਾਲ ਵਿਚ ਪੱਕਾ ਬਣਿਆ ਸੀ, 1947 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ। ਹੁਣ ਇਸ ਵਿਚ ਮੇਵਾਤ ਦੇ ਮੇਊਆ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਚਾਰ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡ ਕੇ ਕੋਠੀਆਂ ਪਾ ਲਈਆਂ ਨੇ। ਪੁਰਾਣਾ ਡਾਟਾਂ ਸ਼ਤੀਰੀਆਂ ਅਤੇ ਬਾਲਿਆਂ ਵਾਲਾ ਘਰ ਗਲੀ ਤੋਂ ਕਾਫੀ ਨੀਵਾਂ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਸ ਵਿਚ ਹੁਣ ਡੰਗਰ ਬੰਨ੍ਹਦੇ ਨੇ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੀਆਂ ਕੱਪੜੇ ਟੰਗਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਿੱਲੀਆਂ ਅਜੇ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੇ। ਮਾਲਕ ਮੇਊ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰਕੇ ਕਿਹਾ, “ਸਰਦਾਰ ਜੀ! ਜੇ ਕੋਈ ਸੋਨਾ ਜਾਂ ਪੈਸਾ ਦੱਬਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸ ਦਿਓ। ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੁੱਟ ਕੇ ਦੇ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।” ਉਸ ਨੇ ਸਮਝਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ (ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ)

‘ਅਮਰ’ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਜੰਮੂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਿਆਂ...!

ਯਾਦ ਝਰੋਖਾ

ਸਾਲ 2013 ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਨਿਯਤੀ ਦੇ ਹੁਲਾਰੇ ਨਾਲ ਅਮਰੀਕਾ ਪੁੱਜਿਆ। ਅਮਰੀਕਾ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੰਨੀ ਕੁ ਧਰਵਾਸ ਦਿਲ ਵਿਚ ਹੈ ਸੀ ਕਿ ਪਰਦੇਸ ਵਿਚ ਇਸ ਉਮਰ ਵਿਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਭੁੱਖੇ ਮਰਨ ਦੀ ਨੋਬਤ ਨਹੀਂ ਆਉਣ ਲੱਗੀ। ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਦੀਆਂ

ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੁਲਤਾਨੀ

ਕਾਫੀ ਅਖਬਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕੁਝ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਚੈਨਲਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਸੁਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਆਸ ਸੀ ਕਿ ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਚਾਰ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਦਾ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਕਦਰਦਾਨ ਤਾਂ ਮਿਲ ਹੀ ਜਾਵੇਗਾ; ਪਰ ਮੇਰੇ ਸਾਰੇ ਕਿਆਫੇ ਗਲਤ ਸਾਬਤ ਹੋਏ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਟ ਅਤੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਹਕੀਕਤ ਨਾਲ ਰੂਬਰੂ ਹੋਇਆ ਤੇ ਗਿਆਨ ਹੋਇਆ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੇ ਮੀਡੀਆ ਵਾਲੇ ਤਾਂ ਅਨੁਭਵ, ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤੋਂ ਕੋਹਾਂ ਦੂਰ ਹਨ; ਪਰ ਹੈਰਾਨੀ ਵਾਲੀ

ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਸਾਰੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਪਰਵਾਸੀ ਮੀਡੀਆ ਦੀਆਂ ਬਾਬਾ ਬੋਹਤ ਜਿਹੀਆਂ ਹਸਤੀਆਂ ਕਹਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਮੇਰੇ ਨਿੱਜੀ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਇਹ ਕਹਾਵਤ ਸਟੀਕ ਬੈਠਦੀ ਹੈ, “ਉੱਜੜੇ ਬਾਗਾਂ ਦੇ ਗਾਲੂਤ ਪਟਵਾਰੀ।”

ਇਸੇ ਕਸ਼ਮਕਸ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਦੇ ਮਿਆਰੀ ਸੰਸਕਰਨ ਤੋਂ ਆਸ ਦੀ ਕਿਰਨ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਅਮੋਲਕ ਜੀ ਨਾਲ ਟੈਲੀਫੋਨ ‘ਤੇ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਬਾਰੇ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਦੱਸਦਾ ਹਾਂ। ਉਹ ਮੇਰੀ ਸਾਰੀ ਗੱਲਬਾਤ ਅਪਣੇ ਤਨਾਲ ਸੁਣਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਦੇਹ ਨਾਲ ਘੁਣ ਵਾਂਗ ਹੋਂਦਾ ਰਹੇ ‘ਮਾਸਕੂਲਰ ਡਿਸਟਰੈਂਡੀ’ ਬਾਰੇ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਵਿੱਤੀ ਹੱਦਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਦੱਸਦੇ ਹਨ; ਪਰ ਸਦਕੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਅਜੀਮ ਅਦੀਬ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਜੰਮੂ

ਦੇ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਔਖੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਵੀ ਮੇਰੀ ਮਾਇਕ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕ ਵਿਕਲਪ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ “ਮੁਲਤਾਨੀ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਵਜੋਂ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਇਸਤਿਹਾਰ ਲੈ ਕੇ ਭੇਜੋ, ਮੈਂ ਸਾਰੇ ਐਡ ਛਾਪ ਦਿਆਂ ਕਰਾਂਗਾ ਅਤੇ ਪੇਮੈਂਟ ਜੋ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਤੁਸੀਂ ਰੱਖ ਲੈਣੀ।”

ਮੇਰੇ ਲਈ ਇਹ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਮੰਨਣੀ ਔਖੀ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਅਮੋਲਕ ਜੀ ਬਾਰੇ ਇੰਨਾ ਕੁਝ ਜਾਣ ਕੇ ਵੀ ਕਿਵੇਂ ਇਹ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਬੂਲਦਾ! ਮੇਰਾ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਦੱਸਣ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਬੁਲੰਦ ਕਿਰਦਾਰ ਵਾਲਾ ਮਨੁੱਖ ਹੀ ਇੰਨੇ ਵੱਡੇ ਜਿਗਰੇ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਉਦੋਂ ਦੀ ਅਮੋਲਕ ਜੀ ਨਾਲ ਅਜਿਹੀ ਤੰਦ ਜੁੜੀ, ਜੋ ਅੱਜ ਵੀ ਉਦੋਂ ਦੀ ਉਦੋਂ ਨਰੋਈ ਹੈ, ਬੇਸ਼ਕ ਉਹ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਸਾਡੇ ਵਿਚ

ਨਹੀਂ ਰਹੇ।

ਮੇਰਾ ਲੀਕ ਤੋਂ ਹਟ ਕੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਮਸਲਿਆਂ ‘ਤੇ ਬੇਦਰੇਗ ਹੋ ਕੇ ਲਿਖਣ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਵੀ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਜੰਮੂ ਦਾ ਹੀ ਹੱਥ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਮਾਣ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਸੰਪਾਦਕੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚੋਂ ਸਾਬਤ ਸੂਰਤ ਗੁਜ਼ਰ ਕੇ ਸਾਬਤ ਛਾਪਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਮੇਰੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਤਾਂ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਜੰਮੂ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਪੈਤਰ ਛੱਡ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ‘ਬੰਦਾ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਵੇਂ ਅਮਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।’ ਕਿਉਂਕਿ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਜੰਮੂ ਆਪਣੀ ਹਯਾਤੀ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਵਿਚ ਸੰਪਾਦਕ ਵਜੋਂ ਅਜਿਹੇ ਮਾਅਰਕੇ ਮਾਰ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਅਖਬਾਰ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਤੋਂ ਤਾਂ ਆਸ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਜੰਮੂ ਜਿਹਾ ਜਨੂਨ ਨਹੀਂ, ਅਗਨ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਲਗਨ ਤਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਪਰ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਜੰਮੂ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੇ ਅਕਾਸ਼ ਵਿਚ ਧਰੂ ਤਾਰੇ ਵਾਂਗ ਸਥਾਪਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਚਿਰਾਂ ਦੀ ਰੀਝ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ...

(ਪਿਛਲੇ ਸਫੇ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਸੋ ਕਿੱਲੇ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੇ ਦੁਬਾਰਾ ਆ ਜਾਣ ਦੀ ਆਸ ਵਿਚ ਜ਼ਰੂਰ ‘ਮਾਲ’ ਦੱਬਿਆ ਹੋਵੇਗਾ।

ਨਵੀਦ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਮੈਂ ਸੀਤਲ ਜੀ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇਖੀ ਜਿਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 1943 ਵਿਚ 18 ਕਿੱਲੇ ਬਾਗ ਲਾਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਜਾਮਨੂੰ ਦੇ ਸਿਰਫ ਦੋ ਦਰਖਤ ਹੀ ਬੱਚੇ ਨੇ। ਅੱਜ ਵੀ ਪੁਰਾਣੇ ਲੋਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੀਤਲ ਦੇ ਜਾਮਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ।

ਬਰਕਤ ਸੀਤਲ ਜੀ ਦੇ ਡੰਗਰਾਂ ਦਾ ਵਾਰੀ ਸੀ। ਜਦ ਸੀਤਲ ਜੀ ਪਿੰਡ ਛੱਡ ਕੇ ਤੁਰੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੇ ਬਰਕਤ ਦੀ ਬਾਂਹ ਸੀਤਲ ਜੀ ਨੂੰ ਫੜਾ ਦਿੱਤੀ ਕਿ “ਸਰਦਾਰਾ, ਇਹ ਤੇਰੇ ਘਰ ਵਿਚ ਪਲਿਆ ਹੈ, ਜਾਹ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਬਣਾ ਲਈ”

ਗਿੱਲ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆ ਰਹੇ ਹਨ।

ਨਾਸਰ ਢਿੱਲੋਂ ਦੇ ਵਡੇਰੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਪਿੰਡ ਪੰਜਵਤ ਤੋਂ 1890 ਦੇ ਕਰੀਬ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪਿੰਡ ਚੱਕ ਨੰਬਰ 6 ਪੰਜਵਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਲਾਇਲਪੁਰ ਵਿਚ ਹੋਰ ਪੰਜਾਬੀ ਜ਼ਮੀਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਆਏ ਸਨ। ਚੰਗੀ ਮਿਹਨਤ ਕਰਕੇ ਕਈ ਮੁਰੱਬੇ ਜ਼ਮੀਨ ਬਣਾ ਲਈ। 1947 ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੇ ਪਿੰਡ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਇਸਲਾਮ ਧਰਮ ਕਬੂਲ ਕਰ ਲਿਆ। ਛੇ ਫੁਟ ਉੱਚਾ ਨਾਸਰ ਢਿੱਲੋਂ ਪੁਲਿਸ ਵਿਚ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ‘ਹੈਵਨ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਡੀਲਰ’ ਫਰਮ ਦਾ ਮੈਨੇਜਰ ਹੈ ਤੇ ਯੂ-ਟਿਊਬ ‘ਤੇ ‘ਪੰਜਾਬੀ ਲਹਿਰ’ ਨਾਮਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ 1947 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀਆਂ

ਜੈਕ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ‘ਤੇ ਬਣਾਈਆਂ ਅੱਠ ਸਤਕਾਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਨੇ।

ਲਾਇਲਪੁਰ ਦਾ ਨਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਸਰ ਮੇਜਰ ਬਰਾਡਵੇਡ ਲਾਇਲ ਦੇ ਨਾਂ ‘ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਤਾਮੀਰ 1892 ਵਿਚ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਈ। ਇਹ ਨਵੀਂ ਕਿਸਮ ਦਾ ਮਾਡਲ ਗਰਾਮ ਸੀ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਾਸਰ ਢਿੱਲੋਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਅਤੇ ਵਕਾਸ ਹੈਦਰ ਨੂੰ ਕਾਲਜ ਦੇ ਮੁੱਖ ਗੇਟ ‘ਤੇ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਆਪ ਇਸ ਲਈ ਕਾਲਜ ਨਾ ਗਏ ਕਿਉਂਕਿ ਸੈਲੀਬ੍ਰਿਟੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਹਨੂੰ ਚਾਹ-ਪਾਣੀ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਨਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ 550ਵੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਦੀ ਕਵਰੇਜ ਲਈ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਪੁੱਜਣਾ ਸੀ।

ਕਾਲਜ ਦੀ ਬਿਲਡਿੰਗ 110 ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਬੜੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੈ। ਬਰਾਂਡੇ ਵਿਚ ਲੱਗੀ ਸਿੱਲ ਦੱਸ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਕਾਲਜ ਪਹਿਲਾਂ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਵਜੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਅਸਲ ਇਬਾਰਤ ਇੰਜ ਸੀ:

ੴ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਿਹ ਧਰਤ ਸੁਹਾਵਤੀ ਮੰਸ ਸੁਵੰਨਤੀ ਦੇਹ। ਵਿਰਲੇ ਕੋਈ ਪਾਈਐ ਨਾਲ ਪਿਆਰੇ ਨੇਹ। ਖਾਲਸਾ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਲਾਇਲਪੁਰ ਦੀ ਇਹ ਭੂਮ ਰੰਗਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਜਵੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਾਸੀ ਚੱਕ ਨੰ: 213 ਨੇ ਆਪਣੇ ਧੰਨ ਭਾਗ ਜਾਣ ਕੇ ਖੇਤ ਪਛਾਣਹਿ ਬੀਜਹਿ ਦਾਨ

ਗੁਰ-ਵਾਕ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਥ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਸਮਰਪਣ ਕੀਤੀ ਸਿਲ ਦੇ ਉਪਰ ਦੋਹੀਂ ਪਾਸੀ ਗੋਲਾਈ ਵਿਚ ਪਈਆਂ ਦੋ ਕਿਰਪਾਨਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਧੇ ਖੜੋਤੇ ਖੰਡੇ ਦੇ

ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਹ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਥੇ ਹੀ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਰਾਜ ਵਰਗੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਵਿਦਿਆ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ। ਪੰਜਾਬ ਵੰਡ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਭੇਦਭਾਵ ਦੇ ਹਿੰਦੂਆਂ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ

ਲਾਇਲਪੁਰ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਦਾ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ।

ਬੱਚੇ ਪੜ੍ਹਦੇ ਸਨ। ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਇਸ ਦਾ ਨਾਂ ਗੌਰਮਿੰਟ ਮਿਊਂਸਪਲ ਡਿਗਰੀ ਕਾਲਜ, ਫੈਸਲਾਬਾਦ ਹੈ। 1977 ਵਿਚ ਲਾਇਲਪੁਰ ਦਾ ਨਾਂ ਸਾਉਦੀ ਅਰਬ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸ਼ਾਹ ਫੈਸਲ ਦੇ ਨਾਂ ‘ਤੇ ਫੈਸਲਾਬਾਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 1947 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਥੇ ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਕਾਲਜ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜੋ ਹੁਣ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

ਬਰਾਂਡਾ ਲੰਘ ਕੇ ਜਦ ਮੈਂ ਕਾਲਜ ਦੇ ਦਫਤਰ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਸਟਾਫ ਨੇ ਬੜੀ ਗਰਮਜੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ। ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਵੀਡੀਓ ਬਣਾਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਫੋਟੋਆਂ ਖਿਚਵਾਈਆਂ। ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਪਿੱਛੇ ਕੰਧ ‘ਤੇ ਲਗੀ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਤਖਤੀ ‘ਤੇ ਮੇਰੀ ਨਜ਼ਰ ਪਈ, ਲਿਖਿਆ ਸੀ:

GREAT PEOPLE TALK

ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਲਾਇਲਪੁਰ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਦੇ ਸਟਾਫ ਨਾਲ।

ਆਕਾਰ ਉਕਰੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਹੇਠਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਇਹ ਇਬਾਰਤ ਸੀ:

This piece of land for The Khalsa High School Lyallpur is the gift of S. Jawand Singh of Chack No. 213.

ਇਹ ਸਕੂਲ 1908 ਵਿਚ ਬਣਿਆ ਸੀ।

ABOUT IDEAS
EVERAGE PEOPLE TALK
ABOUT THINGS
SMALL PEOPLE TALK
ABOUT OTHERS
ਭਾਵ, ਮਹਾਨ ਲੋਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਨੇ। ਔਸਤ ਦਰਜੇ ਦੇ ਲੋਕ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਸਤਾਂ

ਬਾਰੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਨੇ। ਛੋਟੇ ਲੋਕ ਦੂਜਿਆਂ ਬਾਰੇ ਲੱਗਾਂ ਕਰਦੇ ਨੇ।

ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਵਾਲੀ ਕੰਧ ‘ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਉਪਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸ. ਜਵੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਫੋਟੋ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਸ. ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਅਨੰਦ ਤੇ ਐਸ.ਬੀ. ਸੇਨ ਗੁਪਤਾ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਮੇਰਾ ਮਨ ਬੜਾ ਖੁਸ਼ ਹੋਇਆ ਕਿ ਲੋਕ ਭਲਾਈ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅੱਜ ਵੀ ਮਾਣ-ਸਤਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਟੋਭਾ ਟੇਕ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਜਨੂਨੀ ਲੋਕ ਬਦਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਪਰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਨੇ ਜਦੋਂ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਸ. ਟੇਕ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਪਿਆਸੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਪਿਆਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੈਰ ਸਿੱਖ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ ਟੋਭਾ ਟੇਕ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨਾਂ ਬਦਲਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਟੋਭਾ ਟੇਕ ਸਿੰਘ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਇਲਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਤਹਿਸੀਲ ਹੁੰਦੀ

ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਇਹ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੈ। ਸੈਕੂਲਰ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਅੱਜ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਕਾਲਜ, ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਨਾਂ ਬਦਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਨੇ ਪਰ ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਅੱਜ ਵੀ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਕਾਲਜ ਅਤੇ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਦੇ ਨਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਕਾਇਮ ਨੇ। ਅਸਲ ਵਿਚ, ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਿਆਸੀ ਮੁਢਾਦਾਂ ਖਾਤਰ ਲੋਕਾਂ ਅੰਦਰ ਧਰਮ ਦਾ ਜਨੂਨ ਭਰ ਕੇ ਪਾੜਾ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸਾਹਿਬ ਬੜੇ ਚੰਗੇ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਮਾਲਕ ਤੇ ਸੋਸ਼ਲ ਬੰਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੈਨੂੰ ਮੁੰਡਿਆਂ, ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਕਲਾਸਰੂਮਾਂ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਮਿਲਾਇਆ। ਜਦ ਅਸੀਂ ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ ਐਮ.ਏ. ਸਾਈਕਲੋਜੀ ਦੀ ਕਲਾਸ ਵਿਚ ਗਏ ਤਾਂ ਔਰਤ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਨੇ ਲੜਕੀਆਂ ਤੋਂ ਤਾੜੀਆਂ ਮਰਵਾ ਕੇ ਮੇਰਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ। ਔਰਤ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਅਤੇ ਲੜਕੀਆਂ ਸਮੇਤ ਸਾਰੀਆਂ ਫੁੱਲ ਡਰੈਸ ਵਿਚ ਸਨ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਨੇ ਮੇਰੀ ਵਾਕਫੀਅਤ ਕਰਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ “ਸਰਦਾਰ ਹੁਰੀ ਰਿਟਾਇਰਡ ਟੀਚਰ ਨੇ ਤੇ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਨੇ। ਇਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਬਣਨ ਦੀ ਹਿਸਟਰੀ ਅਤੇ ਇਸਲਾਮ ਬਾਰੇ ਖਾਸੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਰੱਖਦੇ ਨੇ ਜਿਵੇਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਤੇ ਇਸਲਾਮ ਧਰਮ ਵਿਚ ਇਕ ਰੱਬ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਤੇ ਮੂਰਤੀ ਪੂਜਾ ਨਾ ਕਰਨਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਕੱਦਸ (ਪਵਿੱਤਰ) ਅਸਥਾਨ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਨੀਂਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਸਾਈ ਮੀਆਂ ਮੀਰ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਰਖਵਾਈ ਸੀ।

ਕਾਲਜ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਇਮਾਰਤ 110 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਬਣੀ ਸੀ ਜੋ ਇੰਨੇ ਹੀ ਹੋਰ ਸਾਲ ਮਜ਼ਬੂਤ ਰਹੇਗੀ। ਉਹੋ ਬਾਲੇ ਰੰਗ-ਰੋਗਨ ਕਰਕੇ ਵਧੀਆ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸੰਭਾਲੇ ਹੋਏ ਨੇ। ਸ. ਜਵੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਭਲਾਈ ਦੇ ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਅੱਜ ਵੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਸਤਕਾਰੇ ਜਾ ਰਹੇ ਨੇ।

ਕਾਲਜ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਰਾ ਕਾਲਜ ਸਟਾਫ ਸਾਨੂੰ ਬਾਹਰਲੀ ਸੜਕ ‘ਤੇ ਅਲਵਿਦਾ ਕਰਕੇ ਗਿਆ।

(ਚੱਲਦਾ)

ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨਾਸਰ ਢਿੱਲੋਂ, ਅੰਜੁਮ ਗਿੱਲ, ਵਕਾਸ ਹੈਦਰ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨਾਲ।

ਪਰ ਇਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਫਕੀਰ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੀ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਡਰ ਕੇ ਸੀਤਲ ਜੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਾਦੀਵਿੰਡ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਲੇਖ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਸੀ- ‘ਬਰਕਤ, ਬਰਕਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬਾਬਾ ਬਰਕਤ’ ਜੋ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਵਿਚ ਛਪਿਆ ਸੀ। ਬਾਬਾ ਬਰਕਤ ਫੌਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਨੌਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਤੇ ਯਥਾਸ਼ਕਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਇਕ ਸਹਾਇਤਾ ਵੀ ਕੀਤੀ।

ਫਿਰ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਦਾ ਸਹੁਰਾ ਘਰ ਦੇਖਿਆ ਜੋ ਚੰਗੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਥੇ ਗਏ ਤਾਂ ਨਾਲ ਗਏ ਸਈਅਦ ਇਕਬਾਲ ਮੇਊ ਨੇ ਮਕਾਨ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਰਨਰਬੀ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਹਾਸਾ ਪਾ ਦਿੱਤਾ, “ਸਰਦਾਰ ਹੁਰੀ ਮਕਾਨ ਦਾ ਕੇਸ ਜਿੱਤ ਗਏ ਨੇ ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਆਏ ਨੇ।

ਮੈਂ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਸੀਤਲ ਦਾ ਪਿੰਡ, ਘਰ ਅਤੇ ਖੇਤ ਦੇਖ ਕੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਸਾਂ ਕਿ ਮੇਰੀ ਚਿਰਾਂ ਦੀ ਰੀਝ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

000

7 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਸ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਲੜਕਾ ਮਨਦੀਪ ਭੁੱਲਰ ਵਾਧਾ ਬਾਰਡਰ ਰਾਹੀਂ ਇੰਡੀਆ ਚਲੇ ਗਏ। ਰਾਤ ਦਾ ਖਾਣਾ ਖਾ ਕੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਬੈਠਾ ਸਾਂ। ਮੇਰੇ ਫੇਸਬੁੱਕ ਮਿੱਤਰ ਨਾਸਰ ਢਿੱਲੋਂ ਦਾ ਫੋਨ ਆਇਆ ਕਿ ਉਹ, ਬਾਬਰ ਜਲੰਧਰੀ ਅਤੇ ਅੰਜਮ

ਇੰਟਰਵਿਊਆਂ ਲੈ ਕੇ ਦੋਹਾਂ ਪੰਜਾਬਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨੇੜੇ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਵਧੀਆ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਉਹ ਦਸ ਕੁ ਵਜੇ ਆ ਗਏ। ਮਿਲ ਕੇ ਬੜੇ ਖੁਸ਼ ਹੋਏ। ਗੱਲਾਂ-ਬਾਤਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਮੈਂ ਲਾਇਲਪੁਰ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਦੇਖਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਅੱਜ ਹੀ ਲੈ ਚੱਲਦੇ ਹਾਂ। ਮੇਰਾ ਪਿੰਡ ਚੱਕ 6 ਪੰਜਵਤ, ਲਾਇਲਪੁਰ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ 6 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਹੈ।”

ਮੈਂ ਨਾਸਰ ਢਿੱਲੋਂ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਸਾਥੀ ਵਕਾਸ ਹੈਦਰ ਢਾਈ ਘੰਟੇ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਪਹੁੰਚ ਗਏ।

ਸਵੇਰੇ ਉਠ ਕੇ ਨਾਸ਼ਤਾ ਕੀਤਾ। ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਦੇਖਣ ਲਈ ਮੈਂ, ਨਾਸਰ ਢਿੱਲੋਂ ਤੇ ਵਕਾਸ ਹੈਦਰ ਲਾਇਲਪੁਰ ਸ਼ਹਿਰ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਉਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੇਰੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲਈ ਜੋ ‘ਸਰਦਾਰ ਜੀ ਮਿਲੇ ਆਪਣੇ ਬਚਪਨ ਦੇ ਸੱਜਣ ਮੁਹੰਮਦ ਇਸਹਾਕ ਨੂੰ’ ਨਾਂ ਤੇ ਯੂ-ਟਿਊਬ ‘ਤੇ ਪਾ ਦਿੱਤੀ।

ਨਾਸਰ ਢਿੱਲੋਂ ਨੇ ਲਾਇਲਪੁਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਘੰਟਾ ਘਰ ਦੇ ਲਾਗੇ ਉਤਾਰ ਕੇ ਮੇਰੀ ਵੀਡੀਓ ਬਣਾਈ। ਇਸ ਘੰਟਾ ਘਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਦਵਾਰ ‘ਤੇ ਲੱਗੀ ਸਿੱਲ ‘ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਤਾਮੀਰ 1930-32 ਬਿਕਰਮੀ ਸੰਮਤ ਗੁਰਮੁਖੀ, ਸਾਹਮੁਖੀ ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਗੋਲ ਚੱਕਰ ‘ਤੇ ਬਰਤਾਨੀਆ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਝੰਡੇ ਯੂਨੀਅਨ

ਜਦੋਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਰਾਹੀਂ ਰੂਸ ਪੰਜਾਬ ਆਇਆ

ਕੋਈ ਜ਼ਮਾਨਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਰੂਸ ਦੀਆਂ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤੀ ਕਿਤਾਬਾਂ ਧੜਾ-ਧੜ ਪੁੱਜ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਅਗਾਂਹ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੂਬਾ ਪੰਜਾਬ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਉਸ ਦੌਰ ਵਿਚ ਰੂਸੀਆਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦਾ ਮਿਆਰੀ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰਵਾਇਆ। ਇਸ ਨਾਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖਿੱਤਿਆਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਪਈ। ਅਜਿਹੇ ਉਮਦਾ ਅਨੁਵਾਦਕਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਨਾਂ ਡਾ. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਫਰੈਂਕ ਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤੀ ਕਿਤਾਬ 'ਮੇਰਾ ਦਾਗਿਸਤਾਨ' ਲੱਗਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਡਾ. ਫਰੈਂਕ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਡਾ. ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਖੀਵਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਡਾ. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਫਰੈਂਕ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪਾਰਟੀ ਲੇਖਕਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਮੈਂ ਵੇਖਿਆ ਸੀ ਜਿਹੜੀ ਸੀ.ਪੀ.ਐਲ. ਦੇ ਸੂਬਾ ਦਫਤਰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਪਾਰਟੀ ਸਕੱਤਰ ਮਰਹੂਮ ਕਾਮਰੇਡ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮਲਹੋਤਰਾ ਨੇ ਸ਼ਾਇਦ 1978 ਵਿਚ ਬੁਲਾਈ ਸੀ। ਉਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਅਧਿਆਪਕ ਡਾ. ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਵੀ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਫਿਰ ਮੈਂ 1983-84 ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ

ਡਾ. ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਖੀਵਾ
ਫੋਨ: +91-94171-78487

ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਐਮ.ਫਿਲ. ਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਬਣਿਆ ਤਾਂ ਉਥੇ ਮੇਰੇ ਅਧਿਆਪਕ ਡਾ. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਫਰੈਂਕ ਵੀ ਸਨ। ਅੱਠ ਦਸੰਬਰ 1975 ਨੂੰ ਖਰੀਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਮੇਰਾ ਦਾਗਿਸਤਾਨ' ਦਾ ਅਨੁਵਾਦਕ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਕਲਾਸ ਰੂਮ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਡਾ. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਫਰੈਂਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਦਾਖਲਾ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਜੇਕਰ ਉਹ ਨਾ ਹੁੰਦੇ, ਸ਼ਾਇਦ ਦਾਖਲਾ ਕ੍ਰਿਕਟ ਦੀ ਮੇਰੀ ਵਿਕਟ ਹਿੱਲ ਜਾਂਦੀ। ਬੱਸ ਫਿਰ ਦੋ ਸਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਖੂਬ ਮਾਣੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਭਾਗੀ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਵੀ ਤੇ ਘਰ ਵੀ। ਉਹ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਬੋਲਦੇ, ਬੋਲਣ ਵਿਚ ਵੀ ਸੰਜਮ, ਤੁਰਨ-ਫਿਰਨ 'ਚ ਵੀ ਕੰਜਸੀ। ਸੰਕੋਚੀ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦੇ ਪਰ ਵਿਅੰਗ ਨਾਲ ਲਬਰੇਜ਼।

ਡਾ. ਫਰੈਂਕ ਦਰਅਸਲ, ਆਪਣੀ ਮੁਢਲੀ ਉਮਰ ਰੂਸੀ ਸਫਾਰਤਖਾਨਾ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਪੈਂਦੀ ਅਤੇ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਵਿਚ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਸਨ। ਮਾਸਕੋ ਪ੍ਰਗਤੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਹ ਉਥੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਓਰੀਐਂਟਲ ਸਟੱਡੀਜ਼ ਵਿਚੋਂ ਪੀ.ਐਚ.ਡੀ. ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰੂਸੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਐਮ.ਏ. ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੁੱਗਲ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਉਤੇ ਖੋਜ ਕਰਕੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਡਾਕਟਰ ਬਣੇ। 1975 ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਖੋਜ ਕਾਰਜ ਖਤਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਪਹਿਲੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਰੂਸੀ-ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ਬਦਕੋਸ਼' ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ। ਉਹ 1969 ਤੋਂ 1976 ਤੱਕ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਵਿਖੇ ਅਨੁਵਾਦ ਦਾ ਕਾਰਜ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਪਰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਸਕੋ ਜਾ ਕੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਉਤੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। 1995 ਤੱਕ ਉਹ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਚੇਅਰਮੈਨਸ਼ਿਪ ਕਰਦਿਆਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਏ। ਸਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਨਿੱਕੀ ਕਹਾਣੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਆਪਨ ਤੇ ਖੋਜ ਦੇ ਖੇਤਰ ਰਹੇ। 'ਸਭਿਆਚਾਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ

ਡਾ. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਫਰੈਂਕ

ਰਸੂਲ ਹਮਜ਼ਤੋਵ ਦੀ ਰਚਨਾ 'ਮੇਰਾ ਦਾਗਿਸਤਾਨ' ਜੋ ਡਾ. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਫਰੈਂਕ ਨੇ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤੀ।

ਰਸੂਲ ਹਮਜ਼ਤੋਵ

ਹੋਰ ਲੇਖ' ਅਤੇ 'ਸੰਬਾਦ-1 1984' ਸਿਰਲੇਖ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਆਪਨ ਜੀਵਨ ਦੀ ਦੇਣ ਹਨ।

ਅਸਲ ਵਿਚ, ਡਾ. ਫਰੈਂਕ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ਾਵਾਰ ਸ਼ੌਕ ਅਨੁਵਾਦ ਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਰੂਸੀ ਲੇਖਕ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝ ਰੂਸੀ ਸਾਹਿਤ ਨਾਲ ਪੁਆਈ। ਤਾਲਸਟਾਏ, ਗੋਰਕੀ, ਚੈਖੋਵ, ਰਸੂਲ ਹਮਜ਼ਤੋਵ, ਪੁਸ਼ਕਿਨ ਆਦਿ ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ ਸਾਹਿਤ ਤੱਕ ਡਾ. ਫਰੈਂਕ ਦੇ ਸਰਲ ਅਤੇ ਮਿਆਰੀ ਅਨੁਵਾਦ ਸਦਕਾ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਪਾਠਕ ਦੀ ਰਸਾਈ ਹੋ ਸਕੀ। ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਫਲਸਫੇ ਦੀਆਂ ਵੀ ਚੋਖੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਉਲਥਾਈਆਂ। ਰੂਸੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕ ਪਰਿਵੇਸ਼ ਦੀ ਮੌਲਿਕ ਸੂਝ ਨੇ ਡਾ. ਫਰੈਂਕ ਦੀ ਅਨੁਵਾਦਕ ਮੁਹਾਰਤ ਨੂੰ ਬਲ ਬਖਸ਼ਿਆ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅਨੁਵਾਦਿਤ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿਚ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਉਪਰਾਪਣ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾਈ ਮੌਲਿਕਤਾ ਦੇ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਕੇ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਪੁਸਤਕ ਪੜ੍ਹਨਯੋਗ ਤੇ ਮਾਣਨਯੋਗ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਰੂਸੀ ਗਲਪ ਦੇ ਬਿਰਤਾਂਤਕ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨੂੰ ਹੂ-ਬ-ਹੂ ਉਲਥਾਉਣ ਦੀ

ਕਲਾਕਾਰੀ ਵਿਚ ਕਾਮਿਲ ਕਲਮਕਾਰ ਹਨ। ਤਾਲਸਟਾਏ ਦੀ 'ਪਾਦਰੀ ਸੇਰਗਈ' ਅਤੇ ਲੇਰਮੇਨਤੋਵ ਦੀ 'ਸਾਡੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਇੱਕ ਨਾਇਕ' ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅਨੁਵਾਦਿਤ ਦੋ ਹੋਰ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹਨ। 'ਫਿਲਾਸਫੀ ਕੀ ਹੈ?' ਸਮੇਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰੂਸੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਵਿਚ ਲਗਭਗ ਤਿੰਨ ਦਰਜਨ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦਾ ਤਰਜਮਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਰੂਸੀ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ, ਹਿੰਦੀ ਤੇ ਉਰਦੂ ਤੱਕ ਪਰਪੱਕ ਪਹੁੰਚ ਸਦਕਾ ਡਾ. ਫਰੈਂਕ ਨੇ ਸਿਰਫ ਰੂਸੀ ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਹਕਾਰ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦਾ ਹੀ ਅਨੁਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸਗੋਂ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ, ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ, ਆਬਿਦ ਹੁਸੈਨ ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਪਾਠਕਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਨੁਵਾਦ ਕਲਾ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਭਾਰਤੀ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ, ਦਿੱਲੀ ਨੇ 2012 ਵਿਚ ਕੌਮੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦੇ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਲਥਾਈ ਪੁਸਤਕ 'ਭਾਰਤੀ ਨਿੱਕੀ ਕਹਾਣੀ' ਨੂੰ ਇਸ ਪੁਰਸਕਾਰ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਵਿਭਿੰਨ ਭਾਰਤੀ ਨਿੱਕੀ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਵਿਭਿੰਨ ਭਾਰਤੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਕਥਾਵਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਸਾਡਾ ਇਹ ਸਿਰਮੌਰ ਪੰਜਾਬੀ ਉਲਥਾਕਾਰ 85 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੀਵਨ ਸਾਥਣ, ਧੀ ਅਤੇ ਜਵਾਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ-ਸੰਭਾਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਦੂਰ ਬੈਠੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਨੁਰ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਓ, ਅਜਿਹੇ ਸਿਰਜੀ ਅਤੇ ਸਿਦਕੀ ਵਿਦਵਾਨ ਦੀ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ-ਗਿਲਦੇ ਰਹੀਏ।

ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ

ਕਾਲਮ 'ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ' ਨੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਬੈਠੇ ਸ਼ਾਇਰ ਨੂੰ ਖੂਬ ਹਲੂਣਿਆ ਹੈ। ਤਸਵੀਰ ਦੇਖ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ ਜੋ ਵਲਵਲੇ ਉਠਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਵਿਤਾ ਦੀਆਂ ਦੋ ਤੋਂ ਚਾਰ ਸਤਰਾਂ 'ਚ ਸਾਨੂੰ ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੇਜੇ। ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ, ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਫੋਟੋ ਨਾਲ ਕਾਵਿ ਟੋਟਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰ ਕੈਪਸ਼ਨ ਭੇਜਣ ਲਈ ਆਖਰੀ ਤਾਰੀਖ ਪਹਿਲੀ ਅਗਸਤ 2021 ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-492

**ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹੈ ਬੜੀ ਰਹੱਸਾਂ ਭਰੀ, ਤਾਉਮਰ ਰਹੱਸ ਨਾ ਜਾਂਦੇ ਬੁੱਝੇ।
ਪਰ ਦਿਲੋਂ ਜਦੋਂ ਉਠ ਪੈਣ ਫੁਹਾਰਾਂ, ਫਿਰ ਹਾਸੇ ਰਹਿਣ ਨਾ ਗੁੱਝੇ।**

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-490

ਸਾਡਾਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਉਦੋਂ ਕਰਦੇ,
ਤਾਂ ਮੇਲਿਆਂ 'ਤੇ ਜਾਣ ਦਿੰਦੇ ਘਰ ਦੇ।
ਅੰਬਰਸਰ ਤੇ ਨਨਕਾਣੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਦੇ
ਘੋੜੇ ਵਾਲੇ ਤਾਂਗੇ ਤੇ ਲਾਹੌਰ ਵੇਖਦੇ।
ਉਹ ਜ਼ਮਾਨੇ ਆਉਣ, ਹੱਥ ਅਸੀਂ ਜੋਤਦੇ
ਧੋਲੇ-ਟੋਕੇ ਵਾਲੇ ਰੱਬਾ ਜ਼ਮਾਨੇ ਮੋਤ ਦੇ।

-ਮਾਸਟਰ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਲੰਮੇ

ਕੋਈ ਗੋੜੇ ਕੋਈ ਚੁੱਗ ਲਾਵੇ
ਕੋਈ ਗਾਈ ਜਾਵੇ ਹੀਰ।
ਤਨ ਵੀ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਮਨ ਵੀ ਖੁੱਲ੍ਹੇ
ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਰਸਾ ਬੜਾ ਅਮੀਰ।

-ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਧੇਰ

ਚਰੀ ਦੀ ਭਰੀ ਵੱਢ ਲਿਆਉਣੀ
ਹੱਥੀਂ ਕੁਤਰ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਪਾਉਣੀ।
ਦੁੱਧ ਮੱਖਣਾਂ ਦੀ ਬੋਝ ਨਹੀਂ ਸੀ
ਜੁਆਨੀ ਦਾ ਕੋਈ ਜੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ।
ਮੋੜ ਲਿਆਈਏ ਲਹਿਰਾਂ ਬਹਿਰਾਂ
ਛੱਡ ਦੇਈਏ ਹੁਣ ਖਾਣੀਆਂ ਜਹਿਰਾਂ।

-ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢਪਾਲੀ

ਬੀਤ ਚੁਕੇ ਦਾ ਕਾਹਦਾ ਝੋਰਾ,
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਆਪੇ ਤੋਰਗਾ ਤੋਰਾ।
ਕਿਰਤ ਕਮਾਈ ਕਰੀ ਚੱਲ
ਨਾਲੇ ਪੁੰਨ ਤੇ ਨਾਲੇ ਫਲੀਆਂ,
ਸੋਚ ਸੋਚ ਕੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਬਣਨਾ
ਜਗਤ ਸਾਰਾ ਹੈ ਛਲੀਆ।

-ਜਗਜੀਤ ਕੌਰ ਤੁਰ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ

ਹੱਥੀਂ ਕਿਰਤ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਹਿਣਾ
ਨਾਨਕ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਹੈ ਪੰਜਾਬੀਓ,
ਦਸਵੰਧ ਕੱਢ ਕੇ ਨੇਕ ਕਮਾਈ 'ਚੋਂ
ਗਲਤ ਰਾਹਾਂ ਤੋਂ ਬਚੋਗੇ ਸਾਥੀਓ।

-ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੁਰ

ਮੁੜਦਾ ਨਹੀਂ ਜ਼ਮਾਨਾ ਕਦੇ
ਵਲਵਲੇ ਭਾਵੁਕ ਹੁੰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ
ਟਕਿਆਂ, ਪੋਲਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਨਾ ਰਹੀ
ਗੱਭਰੂ ਦੇਸ਼ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਮਾਣ ਸੀ।
ਸਭ ਕੰਮ-ਧੰਦੇ ਨਿਪਟਾ ਕੇ
ਸਜ ਧਜ ਮੇਲੇ ਨੂੰ ਤੁਰ ਪੈਂਦੇ ਸੀ।

-ਦਰਸ਼ਨਪਾਲ ਦੋਸਾਂਝ

ਟੋਕਾ ਕਰ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਪਾਈਦਾ ਸੀ,
ਮੁਸ਼ੱਕਤ ਨਾਲ ਸਿਰਤ ਨਿਭਾਈਦਾ ਸੀ।
ਗੋਤ ਗੋਲ ਚੱਕਰ ਮਸ਼ੀਨ ਹੱਥੀਂ
ਕੁਤਰ ਕੁਤਰ ਵੇਰ ਲਾਈਦਾ ਸੀ।

-ਕਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸਹੋਤਾ

ਤਿੱਲੇ ਵਾਲੀ ਜੁੱਤੀ, ਬੰਨ੍ਹੇ ਚਾਦਰੇ
ਮੇਲਿਆਂ ਦੇ ਪੂਰੇ ਗੱਭਰੂ ਸ਼ੌਕੀਨ।
ਵੇਲੇ ਸਿਰ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਪੱਠੇ ਪਾਉਣ ਨੂੰ
ਕਰੀ ਜਾਣ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਗੋਤਦੇ ਮਸ਼ੀਨ।

-ਦਵਿੰਦਰ ਕੌਰ

ਭਲਾ ਉਹ ਜ਼ਮਾਨਾ ਸੀ
ਹੱਥੀਂ ਪੱਠੇ ਸਾਂ ਟੁੱਕਦੇ,
ਚੁੰਘ ਚੁੰਘ ਕੇ ਬੂਰੀਆਂ
ਸ਼ੇਰ ਵਾਂਗੂੰ ਸੀ ਬੁੱਕਦੇ।

-ਸੋਢਾ ਸਿੰਘ ਨੂਰਪੁਰੀ

ਭੈਣਾਂ-ਭਾਈਆਂ ਵਿਚ ਸੀ
ਪਹਿਲਾਂ ਅੰਤ ਦਾ ਪਿਆਰ
ਕੈਸੀ ਪੈ ਗਈ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮਾਰ।
ਕਿਸ ਪਾਸੇ ਤੁਰ ਪਿਆ ਸਭਿਆਚਾਰ।
ਮੋੜ ਲਿਆ ਦੇ ਰੱਬਾ ਦਿਨ ਪੁਰਾਣੇ
ਕੋਈ ਨਾ ਹੋਵੇ ਮਾਨਸਿਕ ਬਿਮਾਰ।

-ਗੋਰਾ ਪ੍ਰਜਾਪਤ, ਨਿਊ ਯਾਰਕ

ਰੰਗ ਵੀ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਰੰਗਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਕਿੰਨੀ ਨੀਰਸ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਹੀ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਜਿਹੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਰੰਗ, ਹਰ ਬੰਦੇ ਦੀ ਆਪੋ-ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ। ਕਾਸ਼ਨੀ ਰੰਗ ਮੇਰਾ ਮਨ-ਭਾਉਂਦਾ ਰੰਗ ਹੈ, ਪਰ ਮੈਂ ਦੂਸਰੇ ਰੰਗਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪਿਆਰਦਾ ਹਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਹੀ ਕਾਸ਼ਨੀ ਰੰਗ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਹੈ।

ਰੰਗਾਂ ਬਾਰੇ ਸਾਡੇ ਜਿਹਨ 'ਚ ਕੁਝ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਸਹਿਜ-ਸੁਭਾਅ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸ਼ਗਨਾਂ ਦੇ ਮੌਕੇ ਲਾਲ ਰੰਗ ਹੀ ਚੰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਡੇ ਖੂਨ 'ਚ ਰਚੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਸਿੱਖਾਂ-ਹਿੰਦੂਆਂ 'ਚ ਸੋਗ ਮੌਕੇ ਚਿੱਟਾ ਰੰਗ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰਾ ਸੋਗ ਮੌਕੇ ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਹੋਰ ਰੰਗ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸੋਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਜੇ ਕੋਈ ਹਿੰਮਤ ਕਰਦਾ ਵੀ ਹੈ ਤਾਂ ਪਰਿਵਾਰ 'ਚੋਂ ਹੀ ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਰੰਗ ਤਾਂ ਰੰਗ ਹੀ ਐ, ਬਦਰੰਗ ਤਾਂ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਮਨੋ-ਅਵਸਥਾ ਹੈ। ਚਿੱਟਾ ਰੰਗ ਅਮਨ-ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਕਿਸ ਨੇ ਬਣਾਇਆ, ਕਾਲੇ

ਇੰਦਰਜੀਤ ਚੁਗਾਵਾਂ

ਰੰਗ ਨੂੰ ਮਨਹੂਸ ਕਿਉਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ? ਇਹ ਸੁਆਲ ਅਕਸਰ ਮਨ 'ਚ ਉੱਠਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਨਾਜਾਇਜ਼ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਮਾਇਆ ਧਨ, ਕਾਲਾ ਕਿਉਂ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਧਨ ਜਾਂ ਹਰਾਮੀ ਧਨ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ?

ਸਾਡੇ ਜਿਹਨ 'ਚ, ਸਾਡੇ ਪੋਤਿਆਂ 'ਚ ਇਹ ਗੱਲ ਘਰ ਕਰ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਕਾਲਾ ਰੰਗ ਚੰਗਾ ਹੋ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਫਿਲਮਾਂ 'ਚ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਰੋਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਦਾਕਾਰ ਦਾ ਰੰਗ ਕਾਲਾ ਹੀ ਦੇਖਦੇ ਆਏ ਹਾਂ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਨੇ ਕੀ ਗੁਨਾਹ ਕੀਤੇ? ਅਚਾਨਕ ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਦਾ ਬੰਦਾ ਦੇਖ ਕੇ ਡਰ ਜਾਣਾ ਸਾਡੀ ਇੱਕ ਸਹਿਵਨ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦਾ ਖਿਆਲ ਮਨ 'ਚ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕਦੇ ਆਇਆ ਹੋਵੇ।

ਇਸੇ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਕਾਰਨ ਹੀ ਸਿਆਹਫਾਮ ਲੋਕ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ 'ਚ ਵਿਤਕਰੇ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੁੰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਇਸ ਵਿਤਕਰੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲਹਿਰਾਂ ਉੱਠਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਹਾਲਾਤ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਕਿ ਚਿੱਟੇ-ਕਾਲੇ-ਰੰਗਦਾਰ ਦੀਆਂ ਲਕੀਰਾਂ ਮਿਟਣ ਦਾ ਨਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲੈ ਰਹੀਆਂ।

ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਜਾਰਜ ਫਲਾਇਡ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੈਦਾ ਹੋਈ 'ਬਲੈਕ ਲਾਈਵਜ਼ ਮੈਟਰ' ਨਾਂ ਦੀ ਲਹਿਰ ਨੇ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦਾ ਧਿਆਨ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫੇਰ ਇਸ ਬਿਮਾਰੀ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ।

ਸਿਆਹਫਾਮ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਣ-ਵਰਤਣ ਦਾ ਮੈਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਮੌਕਾ ਮਿਲਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਮੇਰੇ ਮਨ 'ਚ ਕਦੇ ਵੀ ਕੋਈ ਮੰਦ-ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਹਾਲ ਹੀ 'ਚ ਹੋਏ ਇੱਕ ਹੋਰ ਤਜਰਬੇ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹਾਂਗਾ।

ਮੈਂ ਜਿਸ ਟਰੱਕਿੰਗ ਕੰਪਨੀ '5ਆਈ' ਨਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਉਸ ਦਾ ਐਮਾਜ਼ੋਨ ਨਾਲ ਕੰਟਰੈਕਟ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਟੈਕਸਸ ਦੇ ਡੈਲਸ ਸ਼ਹਿਰ ਅੰਦਰ ਦੋ ਥਾਂ 'ਤੇ ਹੁੱਕ-ਡਰਾਪ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਲਮਰ, ਜੋ ਡੈਲਸ ਦਾ ਹੀ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਤੇ ਬਾਅਦ 'ਚ ਡੈਲਸ ਦੇ ਹੀ ਲਿੰਡਨ ਬੀ ਜਾਨਸਨ ਫ੍ਰੀ ਵੇਅ ਵਾਲੀ ਥਾਂ। ਦੂਸਰੀ ਥਾਂ ਅਸੀਂ ਸਵੇਰੇ 7:39 ਵਜੇ ਚੈਕ ਇਨ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਚਾਰ ਘੰਟੇ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਜੇ ਲੋਡ ਜਾਂਦਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਮਾਂ ਬਚ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਅਗਲਾ ਸਫਰ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਚੱਲ ਸਕਾਂਗੇ।

ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਐਮਾਜ਼ੋਨ ਦੀ ਇਸ ਲੋਕੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਆਏ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਪੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਟਰੱਕਾਂ ਦੀ ਮੀਲ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਲੰਮੀ ਕਤਾਰ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕੰਪਨੀ ਵਾਸਤੇ ਇਹ ਲਾਈਨ ਹੋਵੇਗੀ, ਐਮਾਜ਼ੋਨ ਦੀ ਲਾਈਨ ਤਾਂ ਏਨੀ ਲੰਮੀ ਹੋ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਸਾਡਾ ਤਜਰਬਾ ਤਾਂ ਇਹੋ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਆਪਣਾ ਟਰੱਕ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਫਿਕਰਮੰਦੀ ਦੇ ਅੱਗੇ ਲੈ ਗਏ। ਜਦ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਕਤਾਰ ਤਾਂ ਐਮਾਜ਼ੋਨ ਵਾਲੀ ਹੀ ਹੈ, ਗਲਤੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋ ਗਿਆ, ਪਰ ਦਰੁਸਤੀ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੁਣ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜਨਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਰਤ 'ਚ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ! ਮੌਤ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਵਾਰੀ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਇੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗੀ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਸੀਂ

ਅਸੀਂ ਕਾਲੇ ਲੋਕ ਸਦੀਂਦੇ!

ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇਸ ਥਾਂ ਆਏ ਹਾਂ ਤੇ ਗਲਤੀ ਕਰ ਬੈਠੇ ਹਾਂ, ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਕੀ ਕਰੀਏ? ਸਿਆਹਫਾਮ ਡਰਾਈਵਰ ਹੱਸ ਕੇ ਬੋਲਿਆ, "ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ, ਚਾਰ ਘੰਟੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਉਡੀਕਦਿਆਂ, ਤੁਸੀਂ ਆਪਣਾ ਟਰੱਕ ਮੇਰੇ ਅੱਗੇ ਕਰ ਲਿਓ। ਥੋੜ੍ਹਾ ਹੋਰ ਲੇਟ ਹੋ ਜਾਵਾਂਗੇ, ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਣ ਲੱਗਾ।" ਇਹ ਸੁਣ ਥੋੜ੍ਹਾ ਤਣਾਅ ਮੁਕਤ ਹੋ ਗਏ, ਪਰ ਟਰੱਕਾਂ ਦੀ ਕਤਾਰ ਹਿੱਲੇ ਹੀ ਨਾ। ਬੜੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਟਰੱਕ ਕਤਾਰ 'ਚ ਲਿਆਂਦਾ।

ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਗੇਟ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਪਤਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮਸਲਾ ਕੀ ਹੈ! ਮੈਂ ਅਜੇ ਸੋਚ ਹੀ ਰਿਹਾ ਸਾਂ ਕਿ ਮੇਰੇ ਨਾਲੋਂ ਹੱਥ ਭਰ ਉੱਚਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਿਆਹਫਾਮ ਡਰਾਈਵਰ ਆ ਕੇ ਮੇਰੇ ਗਲ ਪੈ ਗਿਆ, "ਵੱਟ 'ਦ ਹੌਲ ਯੂ ਆਰ ਡੂਇੰਗ!" ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਉਹ ਸਾਡੀ ਗਲਤੀ ਪੱਖੋਂ ਗੁੱਸੇ 'ਚ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਆਖਿਆ, "ਸੌਰੀ ਬਰੋ, ਅਸੀਂ

ਆਇਆ।

ਬੌਬੀ ਹੱਸਦਾ ਹੋਇਆ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, "ਆਹ ਜਿਹੜੇ ਲਾਈਨ 'ਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਆ ਨਾ, ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਵਾਪਸ ਵੀ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਹੀ ਲਾਈਨ 'ਚ ਨਹੀਂ ਹੋ।" ਬੌਬੀ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣਾ ਡਰ ਕਿ ਕਿਤੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਵਾਪਰੇ ਤੇ ਅੱਧੇ ਘੰਟੇ ਬਾਅਦ ਗੱਲ ਵੀ ਉਹੀ ਹੋਈ।

ਐਮਾਜ਼ੋਨ ਦਾ ਟ੍ਰੈਫਿਕ-ਹੈਂਡ ਆ ਗਿਆ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਕਤਾਰ ਸੱਜੀ ਹੈ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਚੱਕਰ ਕੱਢ ਕੇ ਉਸ ਕਤਾਰ 'ਚ ਆਉਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਅਸੀਂ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਤਿੰਨ ਘੰਟੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਉਡੀਕ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਲੇਟ ਹੋ ਜਾਵਾਂਗੇ, ਪਰ ਉਹ ਟੱਸ ਤੋਂ ਮੱਸ ਨਾ ਹੋਇਆ। ਮੈਂ ਤੇ ਮੇਰਾ ਕੋ-ਡਰਾਈਵਰ ਦਵਿੰਦਰ ਸਹਿਜ ਭਾਅ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਹ ਸਾਨੂੰ

ਐ। ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਦੇਖ ਕੇ ਉਹ ਮੁਸਕਰਾਉਣ ਲੱਗ ਪਿਆ, "ਮਾਮਲਾ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਵੀ ਉਹੀ ਐ... ਚਲੋ, ਕਰਦਾ ਮੈਂ ਕੋਈ ਚਾਰਾ! ਤੁਹਾਡੇ ਵਾਸਤੇ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰੂੰਗਾ।" ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਟ੍ਰੈਫਿਕ-ਹੈਂਡ ਆਵੇ, ਉਸ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਦੂਸਰੀ ਥਾਂ ਤੋਂ ਲੋਡ ਅਲਾਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਖਾਲੀ ਟ੍ਰੇਲਰ ਵੀ ਉਥੇ ਈ ਲੈ ਜਾਣ ਲਈ ਆਖ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਭਾਂਪ ਕੇ ਹਲੀਮੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗੱਲਬਾਤ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਤੋਂ ਬਚਾ ਲਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਮੁਝ ਤੋਂ ਜਾਪ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਜਪਾਨੀ ਡਰਾਈਵਰ ਦੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਵੀ ਹੱਲ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ।

ਇਹ ਇਲਾਕਾ ਮੈਨੂੰ ਸਿਆਹਫਾਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤਾਤ ਵਾਲਾ ਜਾਪਿਆ। ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ ਐਮਾਜ਼ੋਨ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ 'ਚ ਸਿਆਹਫਾਮ ਲੋਕ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਤੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ, ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਹੈਂਡ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਬੜੇ ਮਿਲਾਪੜੇ ਨਜ਼ਰ ਆਏ।

ਸਾਡੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ 'ਚ ਇਹ ਗੱਲ ਘਰ ਕਰ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕਾਲਾ ਰੰਗ ਮਾੜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਾਲੇ ਲੋਕ ਕਿਵੇਂ ਚੰਗੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ!

ਯਾਦ ਆ ਰਿਹਾ ਜਾਰਜ ਸਟਿਨੀ ਜੂਨੀਅਰ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ 70 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਹਿਲਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਘਟਨਾ 1944 'ਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸਾਊਥ ਕੈਰੋਲਾਇਨਾ ਸੂਬੇ 'ਚ ਵਾਪਰੀ ਸੀ। 14 ਸਾਲ ਦੇ ਸਟਿਨੀ ਨੂੰ ਦੋ ਗੋਰੀਆਂ ਬਾਲਤੀਆਂ ਦੇ ਕਤਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ ਲਈ ਨਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਸੀ, ਨਾ ਕੋਈ ਗਵਾਹ। ਉਸ ਦਾ ਰੰਗ ਕਾਲਾ ਸੀ ਤੇ ਇਹ ਮੰਨ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਤਲ ਉਸ ਨੇ ਹੀ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਟਿਨੀ ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ 'ਚ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦਾ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਪੜ੍ਹੇ ਕਿੰਨੀ ਦੇਰ ਚੱਲਿਆ, ਸਿਰਫ ਦੋ ਘੰਟੇ! ...ਤੇ ਜਿਉਰੀ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਸਜ਼ਾ 'ਤੇ ਸਹੀ ਪਾਉਣ ਲਈ ਕਿੰਨਾ ਸਮਾਂ ਲਿਆ, ਸਿਰਫ 10 ਮਿੰਟ! ਜੱਜ ਤੇ ਜਿਉਰੀ ਸਭ ਗੱਲੋਂ! ਸਟਿਨੀ ਦਾ ਸਰੀਰ ਏਨਾ ਮਾੜਾ ਜਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਬਿਜਲੀ ਵਾਲੀ ਕੁਰਸੀ 'ਤੇ ਝਟਕੇ ਵਾਸਤੇ ਫਿੱਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬੈਠ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਉਸ ਹੇਠਾਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਇੱਕ ਬਾਈਬਲ ਵੀ ਸੀ। ਸਟਿਨੀ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਸਜ਼ਾ ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਚ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਲੋਹੜੇ ਦੀ ਕਾਹਲ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਦਹਾਕਿਆਂ ਬੱਧੀ ਰਿਤਕ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਆਖਰਕਾਰ 2014 'ਚ ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ! ਅਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਸਿਰਫ ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਹਰ ਹਿੱਸੇ 'ਚ ਵਾਪਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਰੰਗ ਕਾਲਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਮੰਨ ਕੇ ਚੱਲਿਆ ਜਾਂਦੇ ਕਿ ਉਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧੀ ਹੋਵੇਗਾ।

ਇੱਕ ਖੂਬਸੂਰਤ ਵਾਲਾ ਯਾਦ ਆ ਰਿਹਾ, ਜੋ ਰਾਜਿੰਦਰ ਬਿਮਲ (ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਾਲੇ ਬਾਬਾ ਜੀ) ਨੇ ਸੁਣਾਇਆ ਸੀ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਦੂਰ-ਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਲਖਵਿੰਦਰ ਜੌਹਲ ਨੇ ਉੱਘੇ ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਸੋਹਣ ਕਾਦਰੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਵਾਸਤੇ ਬਖਸ਼ਿੰਦਰ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਕਾਦਰੀ ਜਦੋਂ ਜਲੰਧਰ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਦੇ ਘਰ ਆਉਂਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਬਿਮਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਮਿਲਣ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਬਖਸ਼ਿੰਦਰ ਨੇ ਬਿਮਲ ਨੂੰ ਨਾਲ ਚੱਲਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਕਾਦਰੀ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਲਈ ਕੈਮਰਾ ਚਾਲੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਖਸ਼ਿੰਦਰ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਾਦਰੀ ਆਪਣੇ ਚਿੱਤਰਾਂ 'ਚ ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਦਰੀ ਨੂੰ ਸੁਆਲ ਕੀਤਾ, "ਤੁਸੀਂ ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਰਦੇ ਓ, ਇਹ ਤੁਹਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਪਹਿਲੂ ਤਾਂ ਨਹੀਂ, ਮਤਲਬ ਹਨੇਰਾ ਪੱਖ?" ਕਾਦਰੀ ਨੇ ਮੁਸਕਰਾ ਕੇ ਕਿਹਾ, "ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੌਣ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹਨੇਰਾ ਹੁੰਦਾ? ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤੈ ਕਿ ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਦੀ ਸਿਆਹੀ ਨੂੰ ਰੁਸ਼ਨਾਈ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ!" ਕਾਦਰੀ ਦੇ ਜੁਆਬ ਨੇ ਦੋਹਾਂ ਅਦੀਬਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ।

ਇਥੇ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਚੰਗਾ ਰਹੇਗਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਦੇ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਲਿਖਾਈ ਸੁੰਦਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮਾਸਟਰ ਫੱਟੀ ਲਿਖਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਕੰਮ ਵਾਸਤੇ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਕਾਲੀ ਸਿਆਹੀ ਪ੍ਰਤੀਆਂ 'ਚ ਵਿਕਦੀ ਸੀ ਤੇ ਪ੍ਰਤੀ ਉੱਪਰ ਰੋਸ਼ਨੀ ਜਾਂ ਰੁਸ਼ਨਾਈ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਹੱਟੀ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਕਾਲੀ ਸਿਆਹੀ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਦੇ ਅਸੀਂ। ਕਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸੀ, "ਬਾਬਾ ਜੀ, ਰੋਸ਼ਨੀ ਦੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀ ਦੇ ਦਿਓ!"

ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਬਦਲਿਆ ਹੈ ਤੇ ਬਦਲਣਾ ਵੀ ਚਾਹੀਦਾ। ਫੱਟੀ ਹੁਣ ਇੱਕ ਇਤਿਹਾਸ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਕੰਪਿਊਟਰ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੜ੍ਹਨ-ਲਿਖਣ ਦੇ ਢੰਗ ਬਦਲ ਗਏ ਹਨ। ਸਾਡੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਤਕਨਾਲੋਜੀ 'ਚ ਹੋਈਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਦੀ ਗਵਾਹ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਮਾਣ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਹ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਵੇਖ ਸਕੇ ਹਾਂ। ਐਪਰ, ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਦੁੱਖ ਉਸ ਮਾਣ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵੱਡਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਨੇ ਸਿਰਫ ਤਕਨਾਲੋਜੀ 'ਚ ਹੀ ਤਬਦੀਲੀ ਲਿਆਂਦੀ ਹੈ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਚ ਨਹੀਂ! ਕਾਲਾ ਰੰਗ ਅਜੇ ਵੀ ਸਾਡੇ ਲਈ ਮਨਹੂਸ ਹੀ ਹੈ।

ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਧਰਤੀ ਦੇ ਹਰ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰਾ ਰੰਗ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹਰ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਜਲ-ਵਾਯੂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ, ਹਰ ਹਿੱਸੇ 'ਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦਾ ਰੰਗ-ਰੂਪ ਦੂਸਰੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ ਤੇ ਰਹਿਣ ਸਹਿਣ, ਖਾਣ-ਪੀਣ ਵੀ ਵੱਖਰਾ। ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਹਾਂ, ਜਿਥੇ ਦੂਸਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ, ਖਾਣ-ਪਹਿਨਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ, ਸਤਿਕਾਰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਅਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਪਤਾ ਕੀ ਹਾਂ? ਦੂਜਾ ਸਾਡੀਆਂ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰੋ, ਪਰ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਅਜਿਹੀ ਆਸ ਨਾ ਰੱਖੋ।

ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਰੰਗ-ਰੂਪ, ਨਸਲ, ਜਾਤ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਉਸ ਬਾਰੇ ਬਣਾਈ ਗਈ ਪੂਰਵ-ਧਾਰਨਾ ਅਕਸਰ ਵੱਡੇ ਬਖੇੜੇ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੰਗ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਸਲ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਰਮ-ਜਾਤ 'ਚ ਨਾ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਚੰਗੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮਾੜੇ। ਸਿਆਹਫਾਮ ਲੋਕ ਸਾਰੇ ਮਾੜੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ, ਸਫੇਦ ਜਾਂ ਰੰਗਦਾਰ ਚਮੜੀ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਚੰਗੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ, ਬਿਲਕੁਲ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਸਾਰੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਮਾੜੇ ਨਹੀਂ ਤੇ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੂ ਚੰਗੇ ਨਹੀਂ, ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ ਵੱਖਵਾਦੀ-ਅਤਿਵਾਦੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ!

ਰੰਗਾਂ ਵਿਚਲੀ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨਤਾ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਨੂੰ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਬਖਸ਼ਦੀ ਹੈ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਬਗੀਚੇ 'ਚ ਇੱਕੋ ਰੰਗ ਦੇ ਫੁੱਲ ਨਹੀਂ ਲਾਉਂਦੇ।

ਇੱਕ ਗੱਲ ਜ਼ਰਾ ਠੰਡੇ ਦਿਮਾਗ ਨਾਲ ਜ਼ਰੂਰ ਸੋਚਿਓ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਧਾਰਮਿਕ ਗ੍ਰੰਥ; ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ, ਕੁਰਾਨ, ਬਾਈਬਲ, ਗੀਤਾ, ਰਮਾਇਣ ਸਭ ਕਾਲੀ ਸਿਆਹੀ ਨਾਲ ਕਿਉਂ ਲਿਖੇ ਹੋਏ ਹਨ? ਕਾਲੀ ਸਿਆਹੀ ਨਾਲ ਉੱਕਰੇ ਲਫਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਤੇ ਕਾਲਾ ਰੰਗ ਫੇਰ ਵੀ ਮਾੜਾ ਕਿਉਂ!

ਰੰਗ ਕੋਈ ਵੀ ਬਦਰੰਗ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਬਦਰੰਗ ਹੈ ਤਾਂ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਤੇ ਇਹ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਬਦਰੰਗ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ, ਸਗੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਈ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਅੰਦਰਲੇ ਰੰਗਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਬਦਰੰਗ ਕਰੀ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਤੁਹਾਡੇ ਅੰਦਰ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਗੁਣਾਤਮਕ ਤਬਦੀਲੀ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬੇਖਬਰ ਹੁੰਦੇ ਓ! ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਹ ਦੂਸਰੇ ਦੀ ਰਸੋਈ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ! ਬੇਵਜ੍ਹਾ ਕਤਲ ਕਰਵਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ! ਤੁਸੀਂ ਜਦ ਕਤਲ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮ 'ਚ ਘਿਰ ਜਾਂਦੇ ਓ, ਬਚ ਨਿਕਲਣ ਦਾ ਕੋਈ ਰਾਹ ਬਾਕੀ ਨਹੀਂ ਬਚਦਾ, ਫੇਰ ਤੁਹਾਡੀ ਅੱਖ ਖੁਲ੍ਹਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ!

ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਰਾ ਬਚ ਕੇ ਬਦਰੰਗੀ-ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਤੋਂ, ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਬੋਲ-ਬਾਲਾ ਹੈ!

ਬਾਬਾ ਬੁੱਲੇ ਸ਼ਾਹ ਦੇ ਬੋਲਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਸਮੇਟਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਚਾਹਾਂਗਾ, ਮੈਂ ਕਾਲੀ ਤੇ ਮੇਰਾ ਯਾਰ ਵੀ ਕਾਲਾ ਤੇ ਅਸੀਂ ਕਾਲੇ ਲੋਕ ਸਦੀਂਦੇ, ਨੀਮ ਪਹਾੜ ਦਾ ਸੁਰਮਾ ਵੀ ਕਾਲਾ ਲੋਕੀਂ ਅੱਖੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪਵੀਂਦੇ। ਕੁਰਾਨ ਸ਼ਰੀਫ ਦੇ ਹਰਫ ਵੀ ਕਾਲੇ ਲੋਕੀਂ ਜਿਸ ਵੱਲ ਜਾਣ ਭਜੀਂਦੇ, ਬੁੱਲੇ ਸ਼ਾਹ ਗੋਰੇ ਰੰਗ ਕੀ ਕਰਨੇ ਜਿਹੜੇ ਗਲੀਓਂ ਗਲੀ ਵਕੀਂਦੇ!

ਜਾਰਜ ਸਟਿਨੀ ਜੂਨੀਅਰ

ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਆਏ ਹਾਂ ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।" ਉਹ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਕਿ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗਾ, "ਤੁਸੀਂ ਐਮਾਜ਼ੋਨ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਨਹੀਂ ਹੋ?" ਦਰਅਸਲ ਉਹ ਮੇਰੀ ਸੇਫਟੀ ਵੈਸਟ ਤੋਂ ਭੁਲੇਖਾ ਖਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਬੜੇ ਸਲੀਕੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਹੱਥ ਛਾਤੀ 'ਤੇ ਰੱਖ ਮੈਥੋਂ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗੀ। ਉਸ ਦੇ ਵਿਹਾਰ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੁੱਛ ਰਿਹਾ ਸੀ, "ਸੱਚ ਦੱਸੀ, ਤੂੰ ਉਸ ਦੇ ਕੱਦ ਤੋਂ ਡਰਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਗੂੜ੍ਹੇ ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਤੋਂ?" ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸਾਹਵੇਂ ਛੋਟਾ ਪੈ ਗਿਆ ਸੀ ਉਸ ਵੇਲੇ।

ਮੈਂ ਇਹ ਵੀ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਟਰੱਕ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਤੇ ਉਥੇ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਤਾਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਹੁਲੀਆ ਵਿਗੜਿਆ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਆਪਣੀ ਗਲਤੀ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਮੈਥੋਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਨਹੀਂ, ਵਾਰ ਵਾਰ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗੀ ਤੇ ਪਿੱਛੇ ਵੱਲ ਮੁੜ ਪਿਆ। ਉਹ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਰਾਤ ਇੱਕ ਵਜੇ ਦਾ ਕਤਾਰ 'ਚ ਲੱਗਾ ਉਹ ਆਪਣੀ ਵਾਰੀ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਜਾਪਿਆ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਆਇਆ ਹੋਵੇਗਾ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਭਤਕਾਹਟ 'ਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਉਣਾ। ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਮਾਰੀ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਚੱਲੋ ਤੇ ਪਤਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮਸਲਾ ਕੀ ਹੈ! ਗੇਟ 'ਤੇ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਰਹੀ ਬੀਬੀ ਦਾ ਜੁਆਬ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਿਫਟ ਖਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਅਗਲੀ ਸ਼ਿਫਟ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰੋ। ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਹੱਥ ਈ ਮਾਰ ਸਕਦੇ ਸੀ। ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਟਰੱਕ 'ਚ ਪਰਤਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਟਰੱਕ ਵੱਲ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫੇਰ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਲਾਵੇ 'ਚ ਲੈ ਕੇ ਕਿਹਾ, "ਟੇਕ ਇਟ ਈਜ਼ੀ ਬਰੋ!"

ਘੰਟਾ ਕੁ ਆਪਣੇ ਟਰੱਕ 'ਚ ਬੈਠ ਕੇ ਮੈਂ ਫਿਰ ਬੋਲੇ ਉਤਰ ਆਇਆ ਤਾਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਿਆਹਫਾਮ ਡਰਾਈਵਰ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆ ਗਿਆ। ਬੜਾ ਹੱਸਮੁੱਖ, ਨਾਂ ਸੀ ਬੋਬੀ ਗਰੀਨ। ਮੈਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, "ਫਿਕਰ ਨਾ ਕਰੋ, ਇਸ ਥਾਂ ਮੈਂ ਚੌਵੀ-ਚੌਵੀ ਘੰਟੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ!"

ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਐਮਾਜ਼ੋਨ ਦਾ ਕੰਮ ਚੌਵੀ ਘੰਟੇ ਨਹੀਂ ਚੱਲਦਾ, ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਕਿੱਲਤ ਹੈ ਜਾਂ ਕੁਝ ਹੋਰ, ਪਰ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਨੂੰ ਲੰਮੀਆਂ ਕਤਾਰਾਂ 'ਚ ਲੱਗ ਘੰਟਿਆਂ-ਬੱਧੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਤੇ ਬੋਬੀ ਅੰਦਰ ਦੂਰ ਤੱਕ ਗਏ, ਪਰ ਕੋਈ ਵੀ ਚਿਤੀ-ਪਰਿਦਾ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ

ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਠੰਡਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, "ਅਸੀਂ ਜਦ ਆਪਣੀ ਕਤਾਰ 'ਚ ਜਾਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਦੇਣ ਦਾ ਕੀ ਕੰਮ! ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਲੋੜ ਉਦੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਦ ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਲੀ ਧਿਰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੁਸਰਿਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਜਾਂ ਅਸੁਰੱਖਿਆ ਪੈਦਾ ਕਰੇ, ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦੱਸ ਰਹੇ ਹਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ! ਤੁਸੀਂ ਦੱਸੋ ਕਿ ਹੋਰ ਕਿਸ ਨੂੰ ਦੱਸੀਏ?" ਇਹ ਸੁਣ ਉਹ ਠੰਡਾ ਹੋ ਕੇ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਬੰਦਾ ਵੀ ਸਿਆਹਫਾਮ ਹੀ ਸੀ।

ਸੱਤ ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ, ਪਰ ਸਾਡੇ ਅੱਗੇ ਵਾਲੇ ਟਰੱਕ ਤੁਰਨ ਹੀ ਨਾ। ਜਦ ਜਾ ਕੇ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਡਰਾਈਵਰ ਲੰਮੀ ਉਡੀਕ ਤੋਂ ਥੱਕ ਹਾਰ ਕੇ ਸੌਂ ਗਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਗਾਇਆ ਕਿ ਭਾਈ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਚੱਕਰ ਕੱਢ ਕੇ ਮੁੜ ਆਪਣੀ ਕਤਾਰ 'ਚ ਆਉਣਾ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਰਾਹ ਵਿਹਲਾ ਕਰੋ।

ਜਦ ਗੇਟ 'ਤੇ ਗਏ ਤਾਂ ਜਪਾਨੀ ਮੂਲ ਦਾ ਜਾਪ ਰਿਹਾ ਇੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਗੇਟ 'ਤੇ ਡਿਊਟੀ 'ਤੇ ਆਏ ਕਲਰਕ ਨਾਲ ਉਲਝ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮਾਮਲਾ ਸਾਡੇ ਵਾਲਾ ਹੀ ਸੀ, ਟਰੈਫਿਕ ਹੈਂਡ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਕਤਾਰ ਬਦਲਣ ਲਈ ਆਖ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਪੰਜ ਘੰਟੇ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਕਤਾਰ 'ਚ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਤਪਿਆ ਹੋਇਆ ਉੱਚੀ ਸੁਰ 'ਚ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕਲਰਕ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਟਰੱਕ 'ਚ ਜਾਣ ਲਈ ਆਖ ਦਿੱਤਾ। ਆਪਣੀ ਵਾਰੀ ਆਉਣ 'ਤੇ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ, ਦੁਆ-ਸਲਾਮ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਕਿਹਾ, "ਸਵੇਰੇ ਸਵੇਰੇ ਏਨਾ ਖਫਾ ਕਿਉਂ ਹੋ ਗਏ ਓ ਜਨਾਬ?" ਉਸ ਦਾ ਜੁਆਬ ਸੀ, "ਉਹ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ 'ਚ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਏਸ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਗੁੱਸਾ ਆ ਗਿਆ।" ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, "ਕਸੂਰ ਨਾ ਤੁਹਾਡਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਈ ਡਰਾਈਵਰ ਦਾ। ਦਰਅਸਲ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਮੌਤ ਉੱਤੇ ਅਜਿਹੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਤਾਰਾਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਦੇ ਸਾਈਨ-ਬੋਰਡ ਲਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਰ ਡਰਾਈਵਰ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀ ਚੜ੍ਹ ਜਾਣ। ਫੇਰ ਤੁਹਾਡਾ ਕੰਮ ਵੀ ਆਸਾਨ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ, ਕੋਈ ਵੀ ਤੁਹਾਡਾ ਮੁਝ ਖਰਾਬ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ!" ਸਬੰਧਤ ਕਲਰਕ ਵੀ ਸਿਆਹਫਾਮ ਸੀ।

ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਲੱਗ ਗਈ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਟਰੱਕ ਕਿੱਥੇ ਐ? ਮੈਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਲਾ ਮੇਰਾ ਈ

ਸੁੰਦਰ ਬੀਚ। ਸਰਘੀ ਦਾ ਵੇਲਾ। ਸੂਰਜ, ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਰੁਸ਼ਨਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ। ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ ਝਾਤ ਪਾਉਣ ਲਈ ਕਾਹਲਾ। ਅੰਬਰ ਦੀ ਲਾਲੀ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਘੁੱਲ ਰਹੀ। ਬੀਚ ਦੀ ਠੰਢੀ ਠੰਢੀ ਰੇਤ ਤੇ ਨੰਗੇ ਪੈਰੀਂ ਤੁਰਨ ਦਾ ਅਨੂਠਾ ਵਿਸਮਾਦ। ਬਾਹਰਲੀ ਤਾਜਗੀ ਤੋਂ ਅੰਦਰ ਨੂੰ ਤੁਰ ਰਹੀ ਰੂਹ-ਰੇਜ਼ਤਾ ਵਿਚ ਰੰਗਿਆ ਹਰ ਸੁਖਸ। ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਬੀਚ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਨੇੜੇ ਦੇ ਬਾਸ਼ਿੰਦੇ ਹੀ ਇਸ ਬੀਚ 'ਤੇ ਸਵੇਰ ਦੀ ਸੈਰ ਕਰ ਰਹੇ ਅਤੇ ਮਨ ਨੂੰ ਸਕੂਨ ਨਾਲ ਭਰ ਰਹੇ। ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੱਲਾ-ਗੁੱਲਾ। ਸ਼ਾਂਤ ਚਿੱਤ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਾਲ ਇਕ ਸੁਰ ਹੋਏ, ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਸੁਹੱਪਣ ਨੂੰ ਆਤਮਾ ਦੇ ਨਾਮ ਕਰ ਰਹੇ।

ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਤ। ਨਵਾਂ ਦਿਨ ਤੇ ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੇ ਨਵੇਂ ਵਕਤ ਦਾ ਆਗਾਜ਼। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਹਰ ਦਿਨ ਹੀ ਨਵਾਂ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਸਮਿਆਂ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼। ਛੁੱਟੀਆਂ ਦੌਰਾਨ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਇਸ ਵਿਕੇਲਿਤਰੀ ਤੇ ਨਿਵੇਕਲੀ ਬੀਚ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਕੁਝ ਦਿਨ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਬੇਫਿਕਰੀ ਦੇ ਆਲਮ ਵਿਚ ਜਿਊਣ ਦਾ ਹੁਨਰ ਤੇ ਹਾਸਲ। ਨਿੱਤ ਦੇ ਰੁਝੇਵਿਆਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ। ਬੀਚ 'ਤੇ ਟਹਿਲਣਾ, ਇਕ ਨਵਾਂ ਤੇ ਅਲੋਕਾਰੀ ਅਨੁਭਵ।

ਹਰ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਮਸਤ। ਕੋਈ ਕੁੱਤੇ ਨਾਲ ਸੈਰ ਕਰ ਰਿਹਾ, ਕੋਈ ਸਾਈਕਲ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਕੋਈ ਜਾਗਿੰਗ। ਹਰ ਮਿਲਣ ਵਾਲਾ ਮੁਸਕਰਾਹਟਾਂ ਵੰਡਦਾ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਤਰੇ-ਤਾਜ਼ਗੀ ਅਰਪਿਤ ਕਰਦਾ।

ਦੂਰ ਤੀਕ ਫੈਲੀ ਹੋਈ ਬੀਚ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਉਚੀਆਂ ਉਚੀਆਂ ਬਿਲਡਿੰਗਾਂ ਤੇ ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਈਨਾਂ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਅਸੀਮ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਐਟਲਾਂਟਿਕ ਸਾਗਰ। ਟਾਵਾਂ-ਟਾਵਾਂ ਨੌਜਵਾਨ ਕਿਸ਼ਤੀ ਲੈ ਕੇ ਸਾਗਰ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਨਾਲ ਹਠਖੇਲੀਆਂ ਕਰਦਾ। ਲਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਇਕਸੁਰ ਹੋਣ ਲਈ ਖੁਦ ਨੂੰ ਡਿਉਂਦਾ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਛਿੱਟਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਮੋਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਣਮਾਲਾ ਪਿੱਛੇ 'ਤੇ ਲਿਸ਼ਕਾਉਂਦਾ।

ਬੀਚ ਨੂੰ ਹੀ ਸਰਫ ਹੈ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠ ਵਿਛਣ ਦਾ। ਨੰਗੇ ਪੈਰਾਂ ਨੂੰ ਸਹਿਲਾਉਣ ਦਾ। ਪੋਲੀ ਪੋਲੀ ਟਕੋਰ ਕਰਨ ਦਾ। ਮਾਲਸ਼ ਕਰਕੇ ਪੈਰਾਂ ਦੀਆਂ ਤਲੀਆਂ ਨੂੰ ਧਰਤੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਨਿਆਮਤਾਂ ਨੂੰ ਝੋਲੀ ਵਿਚ ਪਾਉਣ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼। ਬੀਚ ਤਾਂ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਉਸ ਨਾਲ ਜੀਵਨੀ ਸਾਂਝ ਪਾਵੇ। ਸਾਥ ਵਿਚੋਂ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਧੁਨੀਆਂ ਉਪਜਾਵੇ ਅਤੇ ਸਾਹਾਂ ਦੀ ਸਦੀਵਤਾ ਨੂੰ ਜਿੰਦ ਦੇ ਨਾਂਵੇਂ ਲਾਵੇ। ਬਹੁਤ ਹੀ ਪਿਆਰੇ ਨੇ ਬੀਚ ਦੇ ਬਚਨ-ਬਿਲਾਸ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੇ ਅਮਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਤਰਜੀਹਾਂ ਤੇ ਤਸ਼ਬੀਹਾਂ ਸਿਰਜਣ ਵਾਲੇ ਹੀ ਖੁਦ ਨੂੰ ਬਰਕਤਾਂ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜ਼ਦੇ।

ਬੀਚ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਦਰਤ ਪ੍ਰੇਮੀ ਹੀ ਬੀਚ ਦੇ ਕੋਲ ਆਪਣਾ ਰੈਣ-ਬਸੇਰਾ ਬਣਾਉਂਦੇ ਜਾਂ ਕਦੇ ਕਦਾਈਂ ਬੀਚ ਦੇ ਦਰੀਂ ਫੇਰਾ ਪਾਉਂਦੇ। ਬੀਚ ਦੀਆਂ ਬਰਕਤਾਂ ਨੂੰ ਖੁਦ ਦੇ ਨਾਮ ਕਰ, ਅਨੰਤ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਹਾਸਲ ਕਰ, ਜੀਵਨੀ ਭੱਜ-ਦੌੜ ਵਿਚੋਂ ਉਪਜੀ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਉਪਰਾਮਤਾ ਨੂੰ ਘਟਾਉਂਦੇ। ਬੀਚ ਵੀ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਦੁਲਾਰਦੀ, ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਸਕੇ ਪੁੱਤਰ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਸੰਗ-ਸਾਥ ਵਿਚੋਂ ਜੀਵਨ ਦਾ ਸੁਹੱਪਣ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ।

ਬੀਚ 'ਤੇ ਜਦ ਕੁਝ ਬੱਚੇ ਗਿੱਲੀ ਰੇਤ ਦੇ ਘਰ ਬਣਾਉਂਦੇ, ਖੁੱਤੀਆਂ ਕੱਢਦੇ, ਇਸ ਵਿਚ ਦੱਬੇ ਹੋਏ ਘੋਗੇ ਸਿੱਪੀਆਂ ਨੂੰ ਤਲਾਸ਼ਦੇ ਜਾਂ ਸਿੱਲੇ ਸਿੱਲੇ ਰੇਤ ਦੇ ਸਪੱਰਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਕੋਮਲ ਸੁਪਨਿਆਂ ਨੂੰ ਚਿਤਵਦੇ ਤਾਂ ਬੀਚ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦੀ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮਾਸੂਮ ਸਾਥ ਵਿਚੋਂ ਤਾਂ ਬੀਚ ਨੂੰ ਕੋਮਲਤਾ ਅਤੇ ਮਾਸੂਮੀਅਤ ਦੀ ਗੁਫਤੀ ਮਿਲਦੀ। ਇਹ ਗੁਫਤੀ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਵਰਤਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਵਿੱਛ ਕੇ ਹੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਦਾਤਾਂ ਮਨੁੱਖ ਦੀਆਂ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਇਹ ਨਿੱਕੇ-ਨਿੱਕੇ ਬੱਚੇ ਕਦੇ ਸਾਈਕਲ ਚਲਾਉਂਦੇ, ਕਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਕੰਨੇਤੀ ਚੜ੍ਹੇ, ਕਦੇ ਮੋਢਿਆਂ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਅਤੇ ਕਦੇ ਦੁੱਤਰੇ ਲਾਉਂਦੇ। ਰੇਤ ਨਾਲ ਖੁਦ ਨੂੰ ਲਿਬੜਦੇ, ਖਿੜ-ਖਿੜਾ ਕੇ ਹੱਸਦੇ ਅਤੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਰਾਰਤਾਂ ਤੇ ਲੱਭੀਆਂ ਕੁਦਰਤੀ ਵਸਤਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦੇ।

ਵਿਰਲਾਂ ਟਾਵਾਂ ਚੁੰਬਕ ਲੈ ਕੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਗਵਾਚੀ ਹੋਈ ਕੀਮਤੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਵੀ ਦਿੱਸ ਪਵੇਗਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਕੀਮਤੀ ਸ਼ੈਅ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਅਸਲੀ ਵਾਰਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰਕੇ ਸਿਰਫ ਮਾਇਕ ਲਾਭ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਸਗੋਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਅਤੇ ਪਿਆਰੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਦਾ ਖਜਾਨਾ ਵਾਪਸ ਕਰਕੇ, ਕਿਸੇ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚੋਂ ਖੁਦ ਵੀ ਖੁਸ਼ ਹੋਵੇਗਾ।

ਬੀਚ ਦੇ ਬਚਨ-ਬਿਲਾਸ

ਡਾ. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਲ ਆਪਣੀ ਨਿਵੇਕਲੀ ਸ਼ੈਲੀ ਵਿਚ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਪਰਤਾਂ ਫਰੋਲਦੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਨਾਦ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਾਰਤਕ ਵਿਚ ਕਾਵਿ ਰੰਗ ਇੰਨਾ ਭਾਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਵਾਰ ਤਾਂ ਭੁਲੇਖਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਾਰਤਕ ਹੈ ਜਾਂ ਕਵਿਤਾ! ਪਿਛਲੇ ਲੇਖ ਵਿਚ ਡਾ. ਭੰਡਾਲ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਦਰਦ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜੋ ਆਪਣੀ ਔਲਾਦ ਦੇ ਬੇਗਾਨਗੀ ਭਰੇ ਰਵੱਈਏ ਕਾਰਨ ਇਕੱਲੇ ਹੰਢਾਉਣ ਤੇ ਦੁੱਖ ਭੋਗਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹਨ।...ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਮਾਪਿਆਂ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਘਰ ਦਾ ਪਤਾ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਇਕ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦਾ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਹਥਲੇ ਲੇਖ ਵਿਚ ਡਾ. ਭੰਡਾਲ ਨੇ ਬੀਚ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਬਾਰੇ ਬਚਨ-ਬਿਲਾਸ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, “ਬੀਚ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਦਰਤ ਪ੍ਰੇਮੀ ਹੀ ਬੀਚ ਦੇ ਕੋਲ ਆਪਣਾ ਰੈਣ-ਬਸੇਰਾ ਬਣਾਉਂਦੇ ਜਾਂ ਕਦੇ ਕਦਾਈਂ ਬੀਚ ਦੇ ਦਰੀਂ ਫੇਰਾ ਪਾਉਂਦੇ ਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ-ਬਹਿਰਾਂ ਸਿਰਜਣ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹੁੰਦੇ।...ਬੀਚ 'ਤੇ ਫਿਰਦਿਆਂ, ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ ਉਠ ਰਹੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ, ਅੰਦਰ ਉਠ ਰਹੀਆਂ ਤਰੰਗਾਂ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨਾ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਹਿਰਾਂ ਦਾ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਕਿੰਨਾ ਗੂੜ੍ਹਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੈ।” ਡਾ. ਭੰਡਾਲ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮੁੰਦਰੀ ਲਹਿਰਾਂ ਸੰਗ ਯਾਰੀਆਂ ਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਿੱਕ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਹਸਤਾਖਰ ਉਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਦੇ ਵੀ ਜੀਵਨ ਦੁਸ਼ਵਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਹਾਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ।

ਇਸ ਬੀਚ 'ਤੇ ਅਲਸਾਏ ਹੋਏ ਬਚਨ ਜਦ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦਾ ਨਿੱਘ ਮਾਣਦੇ, ਰੇਤ ਦੀ ਸੇਜ ਨੂੰ ਭਾਗ ਲਾਉਂਦੇ ਜਾਂ ਬਾਹਾਂ ਵਿਚ ਬਾਹਾਂ ਪਾ ਕੇ ਅਲਬੇਲਤਾ ਤੇ ਫਕੀਰਾਨਾ ਆਵੇਸ਼ ਵਿਚ ਸੁਰਖ ਰੰਗਾਂ ਦਾ ਬਾਣਾ ਪਾਉਂਦੇ ਤਾਂ ਪਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਲਾਲੀ ਚੜ੍ਹਦੀ। ਬੀਚ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਨੂੰ ਸੂਖਮ ਅਹਿਸਾਸਾਂ ਦੀ ਛੂਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ। ਜੀਵਨ ਦੀ ਅਲਸਮਤਾ ਵਿਚ ਅੰਬਰ ਨੂੰ ਕਲਾਵੇ ਵਿਚ ਲੈਣਾ ਅਤੇ ਸਮੁੰਦਰ ਵਰਗੀ ਦਿਲਦਾਰੀ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ, ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਦੇ ਨਾਮ ਕਰਨ ਦੇ ਅਹਿਦਨਾਮੇ ਦੀ ਗਵਾਹ ਵੀ ਬੀਚ ਹੀ ਹੁੰਦੀ।

ਅਕਸਰ ਹੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਬੀਚਾਂ 'ਤੇ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋਏ ਜੋਤੋਂ ਜੀਵਨ ਦੇ ਆਖਰੀ ਪਹਿਰ ਨੂੰ ਨਿਹਾਰਦੇ। ਬੀਤੇ ਦੀਆਂ ਬਾਤਾਂ ਪਾਉਂਦੇ, ਬੀਚ 'ਤੇ ਜਦ ਨਿਸ਼ਾਨ ਖੁਣਦੇ ਤਾਂ ਬੀਚ ਨੂੰ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੋਹ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਇਸ ਮੋਹ ਕਰਕੇ ਹੀ ਬੀਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿੱਤਨੇਮੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ

ਇਹ ਲਹਿਰਾਂ ਜਾਗਦੇ ਹੋਣ ਦਾ ਸਬੂਤ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਲੀ ਉਰਜਾ, ਸਮੁੰਦਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾਉਂਦੀ। ਲਹਿਰਾਂ, ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਨੂੰ ਧੌਂਦੀਆਂ। ਖਾਰੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਟਕੋਰ ਕਰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਪਿਛਾਂਹ ਨੂੰ ਪਰਤਦੀਆਂ। ਫਿਰ ਅਹੁਲਦੀਆਂ, ਬੀਚ 'ਤੇ ਤੁਰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਹੁੰਗਾਰਾ ਸੁਣਨ ਲਈ ਵਾਰ ਵਾਰ ਪਰਤਦੀਆਂ। ਕੇਹਾ ਰਿਆਜ਼ ਤੇ ਰਿਦਮ ਹੈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਕਿ ਇਹ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਥੱਕਦੀਆਂ ਤੇ ਅੱਕਦੀਆਂ, ਸਗੋਂ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਹੀ ਮਸਤਾਉਂਦੀਆਂ ਤੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੇ ਗੀਤ ਗਾਉਂਦੀਆਂ। ਇਹ ਲਹਿਰਾਂ ਹੀ ਹੁੰਦੀਆਂ, ਜੋ ਆਪਣੀ ਕੁੱਖ ਵਿਚ ਪਏ ਸਿੱਪੀਆਂ-ਘੋਗਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮੁੰਦਰੀ ਤਲ 'ਤੇ ਲਿਆਉਂਦੀਆਂ, ਲੋਕ-ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਲੁਭਾਉਂਦੀਆਂ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੁਗਣ ਲਈ ਉਕਸਾਉਂਦੀਆਂ।

ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਸਮੁੰਦਰ ਕੁਝ ਵੀ ਲੁਕੇ ਕੇ

ਬੀਚ ਨੂੰ ਹੀ ਸਰਫ ਹੈ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠ ਵਿਛਣ ਦਾ। ਬੀਚ ਤਾਂ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਉਸ ਨਾਲ ਜੀਵਨੀ ਸਾਂਝ ਪਾਵੇ।...ਕੇਹਾ ਰਿਆਜ਼ ਤੇ ਰਿਦਮ ਹੈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਕਿ ਇਹ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਥੱਕਦੀਆਂ ਤੇ ਅੱਕਦੀਆਂ, ਸਗੋਂ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਹੀ ਮਸਤਾਉਂਦੀਆਂ ਅਤੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੇ ਗੀਤ ਗਾਉਂਦੀਆਂ। ਇਹ ਲਹਿਰਾਂ ਹੀ ਹੁੰਦੀਆਂ, ਜੋ ਆਪਣੀ ਕੁੱਖ ਵਿਚ ਪਏ ਸਿੱਪੀਆਂ-ਘੋਗਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮੁੰਦਰੀ ਤਲ 'ਤੇ ਲਿਆਉਂਦੀਆਂ, ਲੋਕ-ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਲੁਭਾਉਂਦੀਆਂ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੁਗਣ ਲਈ ਉਕਸਾਉਂਦੀਆਂ।

ਸਾਝਰੇ ਹੀ ਉਡੀਕਦੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਵੀ ਸਾਥ ਮਾਣਨ ਲਈ ਉਤਾਵਲੀ ਹੁੰਦੀ। ਕਈ ਪੀਹਤੀਆਂ ਤੁਰ ਗਈਆਂ ਨੇ ਬੀਚ 'ਤੇ ਜੀਵਨ-ਤੋਰਾਂ ਦੀ ਪੈਤ ਉਕਰਦੀਆਂ, ਪਰ ਬੀਚ ਸਦਾ ਹੀ ਭਰ ਜਵਾਨ ਅਤੇ ਨਵੀਨ। ਦਰਅਸਲ ਬੀਚ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਸ ਦੀ ਸਫਾਈ ਅਤੇ ਰੂਹ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਵਸਾ ਕੇ ਇਸ ਦੀ ਪਰਿਕਰਮਾ ਕਰਦੇ ਨੇ।

ਬੀਚ 'ਤੇ ਫਿਰਦਿਆਂ, ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ ਉਠ ਰਹੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ, ਅੰਦਰ ਉਠ ਰਹੀਆਂ ਤਰੰਗਾਂ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨਾ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਹਿਰਾਂ ਦਾ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਕਿੰਨਾ ਗੂੜ੍ਹਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੈ। ਸਮੁੰਦਰ ਸਵੇਰੇ ਫੈਲਦਾ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਬਹੁਤ ਕੋਲ ਆ ਕੇ ਪੈਰਾਂ ਨੂੰ ਛੂਹਦੀਆਂ। ਲਹਿਰਾਂ ਦੀ ਸੰਗੀਤਕਤਾ ਵਿਚ ਸਾਹਾਂ ਨੂੰ ਸਕੂਨ, ਸੰਵੇਦਨਾ ਅਤੇ ਸੁਚੇਤਨਾ ਮਿਲਦੀ।

ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ, ਸਗੋਂ ਸਭ ਕੁਝ ਉਹ ਲੋਕਾਈ ਨੂੰ ਅਰਪਣ ਲਈ ਲਹਿਰਾਂ ਦੀ ਓਟ ਲੈਂਦਾ। ਮਨੁੱਖ ਰਾਹੀਂ ਫੈਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਕੂੜਾ-ਕਰਕਟ ਨੂੰ ਵੀ ਬਾਹਰ ਲਿਆਉਂਦਾ। ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ, ਕਿਸ਼ਤੀਆਂ, ਬੋਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਦੀ ਅਸਵਾਰੀ ਰਾਹੀਂ ਮੰਜ਼ਿਲਾਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦਾ। ਕਦੇ ਮੱਛੀਆਂ ਫੜਨ ਲਈ ਸੁਗਲ ਤੇ ਕਦੇ ਸਿਰਫ ਦਿਲਲਗੀ ਲਈ ਆਹਰ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਹਿਰਾਂ 'ਤੇ ਤਰਦੀ ਹੈ ਰਵਾਨਗੀ, ਰੂਹ-ਰੇਜ਼ਤਾ ਅਤੇ ਰਸਭਾਵੀ ਬਿਰਤੀ; ਤਾਂ ਹੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਲੋਕ ਲਹਿਰਾਂ ਦੇ ਕੰਢੇ ਤੇ ਬਹਿ, ਲਹਿਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਵਾਦ ਰਚਾਉਂਦੇ, ਲਹਿਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ-ਬਹਿਰਾਂ ਸਿਰਜਣ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹੁੰਦੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਹਿਰਾਂ ਦੇ ਕੰਡਿਆਂ 'ਤੇ ਹੀ ਕਲਾ ਕਿਰਤਾਂ ਜਨਮਦੀਆਂ। ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪੁਖਤਗੀ ਤੇ ਅਖਰਕਾਰੀ ਨੂੰ ਭਾਗ ਲੱਗਦੇ। ਬੀਚ

ਦੇ ਆਗੋਸ਼ ਵਿਚ ਗਿਆਨ ਗੋਸ਼ਟੀਆਂ ਜਨਮ ਲੈਂਦੀਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਹੀ ਮਨ ਵਿਚ ਉਪਰ ਉਠਣ, ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਅਤੇ ਲੈਆਤਮਿਕਤਾ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਦੇ ਨਾਮ ਕਰਨ ਦਾ ਖਿਆਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ।

ਲਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਹੀ ਸੁਪਨਸ਼ੀਲ ਲੋਕ ਸੁਪਨਗੋਈ ਕਰਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਸੁਪਨ-ਸਿਰਜਣਾ ਤੋਂ ਸੁਪਨ-ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਦਾ ਸਮੁੱਚਾ ਤਾਣਾ ਸਿਰਜਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਫਿਰ ਉਹ ਨਵੇਂ ਨਰੋਏ ਹੋ ਕੇ ਨਵੇਂ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਬਣਦੇ। ਇਸ ਦੀ ਸੰਗਤਾ ਵਿਚੋਂ ਸੁਮੱਤ, ਸੁਲੱਗ ਅਤੇ ਸੁਹੱਪਣ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਹੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸੁੱਚਮ ਤੇ ਉਚਮ ਹੁੰਦੇ।

ਕਦੇ ਚੰਨ ਚਾਨਣੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਂਤ ਸਮੁੰਦਰ ਨੂੰ ਨਿਹਾਰਨ ਲਈ ਬੀਚ 'ਤੇ ਨਿਕਲਣਾ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ ਰਾਤ ਪੈਣ 'ਤੇ ਸਮੁੰਦਰ ਕੁਝ ਪਿਛਾਂਹ ਪਰਤਦਾ ਅਤੇ ਲਹਿਰਾਂ ਵੀ ਕੁਝ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਟਹਿਲਦੇ ਹੋਏ ਚੰਦਰਮਾ ਨੂੰ ਤੱਕਣ ਲਈ ਚੰਨ ਵਰਗੇ ਲੋਕ ਬੀਚ 'ਤੇ ਨਿਕਲਦੇ। ਚੰਨ-ਚਿਹਰਿਆਂ ਨੂੰ ਤੱਕਦਿਆਂ ਹੀ, ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਟਹਿਲਦਾ ਚੰਨ ਬਹੁਤ ਮਖਮੂਰ ਅਤੇ ਮਾਣਮੱਤਾ ਮਹਿਸੂਸਦਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਚਾਅ ਚੜ੍ਹਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਚਾਅ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਸਮੁੰਦਰ, ਲਹਿਰਾਂ, ਬੀਚ, ਰਾਤ ਦੀ ਆਲਮੀ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦਾ ਸੁਖਨਮਈ ਤੇ ਸਹਿਜਮਈ ਵਰਤਾਰਾ। ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਨੂਠਾ ਤੇ ਅਮੁੱਲਾ ਪਲ ਹੈ ਰਾਤ ਦੇ ਗਲਿਆਰੇ ਵਿਚ ਸਮੁੰਦਰ, ਬੀਚ, ਚੰਦਰਮਾ ਅਤੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੀਆਂ ਰੌਸ਼ਨੀਆਂ ਦਾ ਪਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਝਿਲਮਿਲਾਉਣਾ। ਕੁਦਰਤੀ ਕਹਿਕਸ਼ਾਂ, ਅਮਿੱਟ ਯਾਦ ਬਣ ਕੇ ਮਨ ਦੇ ਚਿੱਤਰਪੱਟ 'ਤੇ ਉਕਰੀ ਜਾਂਦੀ।

ਸਮੁੰਦਰ ਤੇ ਚੰਨ ਦਾ ਵੈਸੇ ਵੀ ਗੂੜ੍ਹਾ ਰਿਸ਼ਤਾ। ਇਸ ਰਿਸ਼ਤਈ ਖਿੱਚ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਲਹਿਰਾਂ ਦਾ ਉਤਪੰਨ ਹੋਣਾ, ਰਾਗਤਾ ਨੂੰ ਅਰਥ ਦੇਣਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ। ਚਾਨਣੀ ਦੇ ਰਿਸ਼ਮਈ ਠੰਢਕ ਅਤੇ ਚਾਨਣ-ਰੰਗਤਾ ਨੂੰ ਮਾਣਨ ਦੀ ਬਿਰਤੀ ਜਦ ਮਨੁੱਖ ਵਿਚ ਪਨਪਦੀ ਤਾਂ ਪਾਕ ਮਨ ਵਿਚ ਗੂੰਜਦੀਆਂ ਨੇ ਸੰਦਲੀ ਸ਼ਹਿਨਾਈਆਂ। ਬਹਿਸ਼ਤੀ ਨਜ਼ਾਰਿਆਂ ਦੇ ਸਾਖਸ਼ਾਤ ਦਰਸ਼ਨ।

ਬੀਚ 'ਤੇ ਟਹਿਲਦਿਆਂ ਸਮੁੰਦਰ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਦੀ ਬੋਲਬਾਣੀ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਰਜ਼ੋਈ ਤੇ ਅਰਦਾਸ ਨੂੰ ਹੋਠਾਂ 'ਤੇ ਲਿਆ, ਸਮੁੱਚੀ ਫਿਜ਼ਾ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਚੇਚ ਜਰੂਰ ਕਰਨਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਮੁੰਦਰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਲਹਿਰਾਂ ਵਾਂਗ ਗੁਣਗੁਣਾਵੇ। ਇਸ ਵਾਂਗ ਹੀ ਬੇਸ਼ਕੀਮਤੀ ਖਜਾਨਿਆਂ ਦਾ ਭੰਡਾਰ ਬਣੇ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਦਿਓ ਡੂੰਘਾਈ ਤੇ ਵਿਸਥਾਰ।

ਸਮੁੰਦਰ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਕੋਲੋਂ ਸਿੱਖੋ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਦੁਸਰਿਆਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਵੰਡਣ ਲਈ ਖੁਦ ਨੂੰ ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਘੁੰਗਰੂ ਪਾ ਕੇ ਨੱਚਣਾ ਪੈਂਦਾ। ਗਲੀਓਂ ਗਲੀ ਯਾਰ ਦੀ ਮੁਹੱਬਤ ਦਾ ਹੋਕਾ ਲਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਅਤੇ ਅਸੀਮਤ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ ਸੀਮਤ ਦਾਇਰਿਆਂ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਦਾ ਧਰਮ ਨਿਭਾਉਣਾ ਹੁੰਦਾ।

ਸਮੁੰਦਰ ਸ਼ਾਂਤ ਹੀ ਚੰਗੇ ਲੱਗਦੇ। ਜਦ ਖੌਰੂ ਪਾਉਂਦੇ ਤਾਂ ਇਹ ਤਬਾਹੀ ਦਾ ਸੂਚਕ। ਸਮੁੰਦਰ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਕਦਮ ਤਬਾਹੀ ਤੇ ਉਜਾੜੇ ਵੰਨੀ ਨਹੀਂ ਧਰਦਾ। ਇਹ ਤਾਂ ਮਨੁੱਖ ਦੀਆਂ ਕਮੀਨਗੀਆਂ, ਕੁਤਾਹੀਆਂ ਅਤੇ ਕੁਚਾਲਾਂ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹ ਪਾਉਣ ਲਈ ਹੀ ਕਦੇ ਕਦਾਈਂ ਆਪੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਆਦਮ ਜਾਤ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਔਕਾਤ ਦਿਖਾਉਂਦਾ।

ਸ਼ਬਦ ਜੋਤ

ਡਾ. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਲ
ਫੋਨ: 216-556-2080

ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੀਚਾਂ ਅਤੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਸੁੱਚਮਤਾ ਅਤੇ ਪਾਕੀਜ਼ਗੀ ਨੂੰ ਗੰਧਲਾ ਕਰਨ ਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਵਿਚ ਖਲਲ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ ਮਨੁੱਖ ਹੀ ਸਮੁੰਦਰੀ ਕਹਿਰ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ; ਤਾਂ ਹੀ ਕਦੇ ਕਦਾਈਂ ਸਮੁੰਦਰੀ ਲਹਿਰਾਂ, ਇਸ ਦੀ ਸਰਜਮੀ 'ਤੇ ਉਸਰੇ ਪੱਥਰਾਂ ਦੇ ਜੰਗਲਾਂ ਨੂੰ ਤਹਿਸ-ਨਹਿਸ ਕਰ, ਆਪਣੀ ਸਰਦਾਰੀ ਦੀ ਬਰਕਰਾਰੀ ਲਈ ਬਜ਼ਿਦ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਨੂੰ ਬੇਆਰਾਮ ਨਾ ਕਰੋ। ਬੀਚਾਂ ਅਤੇ ਲਹਿਰਾਂ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰੋ। ਇਹ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਬਲਾਵਾਂ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਲੈਂਦਾ, ਤੁਹਾਡੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਅਸੀਮ ਸੁਗਤਾਂ, ਸੁਹਜਾਂ ਅਤੇ ਸੁੰਦਰਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਜਰੂਰ ਭਰੇਗਾ।

ਸਮੁੰਦਰੀ ਲਹਿਰਾਂ ਸੰਗ ਯਾਰੀਆਂ ਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਿੱਕ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਹਸਤਾਖਰ ਉਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਦੇ ਵੀ ਜੀਵਨ ਦੁਸ਼ਵਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਹਾਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ।

ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਰੰਗਾਂ ਵਿਚ ਘੁੱਲੇ ਹੋਏ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸੁਪਨੇ ਮਸਤਕ 'ਤੇ ਦਸਤਕ ਦਿੰਦੇ, ਜੋ ਜਿਊਣਾ ਸਿਖਾਉਂਦੇ ਅਤੇ ਰੰਗਾਂ ਵਿਚ ਰੰਗੇ ਹੋਣ ਦਾ ਭੇਤ ਸਮਝਾਉਂਦੇ।

ਸਮੁੰਦਰੀ ਲਹਿਰਾਂ ਭੱਜੀਆਂ ਆਉਂਦੀਆਂ, ਗਲਵੱਕਤੀਆਂ ਪਾਉਂਦੀਆਂ। ਇਕ ਦੂਜੇ ਵਿਚ ਸਮਾਉਂਦੀਆਂ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸੋਚ ਵਿਚ ਘੁਲ-ਮਿਲ ਕੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਵਿਚ ਜਜ਼ਬ ਹੋਣ ਦੀ ਗੁਰਦੱਖਣਾ ਦੇ ਜਾਂਦੀਆਂ।

ਉਠ ਸੱਜਣਾ! ਚੱਲ ਬੀਚ 'ਤੇ ਚੱਲੀਏ

ਤੇ ਰੇਤੇ ਨੂੰ ਸਹਿਲਾਈਏ,

ਲਹਿਰਾਂ ਦੇ ਸੰਗ ਲਹਿਰ ਬਣ ਕੇ

ਰੰਗ ਦਾ ਨਗਮਾ ਗਾਈਏ।

ਵੇ ਸੱਜਣਾ! ਇਨ੍ਹਾਂ ਛੱਲਾਂ ਵਿਚੋਂ

ਚੜ੍ਹਦਾ ਸੂਰਜ ਤੱਕੀਏ,

ਸੁੱਚੀ ਸਰਘੀ ਦਾ ਸੂਹਾ-ਕਸੇਰਾ

ਸੁੱਚੇ ਮੂੰਹੀ ਚੱਖੀਏ।

ਚੱਲ ਬੀਚ! ਤੈਨੂੰ ਸਮੁੰਦਰ ਪਿੱਛੇ

ਟਹਿਲਦਾ ਚੰਨ ਦਿਖਾਵਾਂ,

ਲੰਮੀ ਉਮਰ ਦੀਆਂ ਮੰਨਤਾਂ ਮੰਗ ਕੇ

ਚੰਨ ਨੂੰ ਅਰਘ ਚੜ੍ਹਾਵਾਂ।

ਨੈਣੀਂ ਛਲਕਦਾ ਸੋਗ ਸਮੁੰਦਰ

ਲਹਿਰਾਂ ਨਾਂਵੇਂ ਕਰੀਏ,

ਤੇ ਦੀਦਿਆਂ ਦੀ ਪਾਕ ਬਰੂਹੀਂ

ਸੁਹੇ ਸੁਪਨੇ ਧਰੀਏ।

ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਨਾ ਬਹਿ ਵੇ ਅੜਿਆ

ਪਾਣੀ 'ਚ ਡੁੱਬਕੀ ਲਾਈਏ,

ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਤਰ ਕੇ

ਦਰਸ਼ ਅਲਾਹੀ ਪਾਈਏ।

ਬੀਚ ਦੇ ਖੁਣੇ ਹੋਏ ਪੈਰਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਵਾਂਗਰਾਂ

ਆਪਣੀ ਨੇਕ-ਨੀਅਤੀ, ਬੰਦਿਆਈ ਅਤੇ ਭਲਿਆਈ ਦੀਆਂ ਪੈੜਾਂ ਮਾਨਵਤਾ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਸਿਰਜਦੇ ਰਹੋਗੇ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਪੈੜਾਂ, ਲੋਕ-ਚੇਤਿਆਂ ਵਿਚ ਵੱਸੀਆਂ ਰਹਿਣਗੀਆਂ।

ਬੀਚ ਤੇ ਮਸਤੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਨੇ ਪਾਮ ਦੇ ਉਚੇ ਤੇ ਸੁੰਦਰ ਦਰੱਖਤ, ਰੇਤ ਦੀ ਸਰਸਰਾਹਟ, ਸਮੁੰਦਰੀ ਤਲ ਨੂੰ ਖਹਿ ਕੇ ਲੰਘਦੀ ਹਵਾ, ਫਿਜ਼ਾ ਦਾ ਲੂਣਾਪਣ, ਧੁੱਪ ਦਾ ਜਿਸਮ ਨੂੰ ਗਰਮਾਉਣਾ, ਚੌਗਿਰਦੇ ਦੀ ਅਲਹਾਮੀ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਸੱਜਣਾਂ ਦਾ ਨਿੱਘਾ ਸਾਥ।

ਬੀਚ 'ਤੇ ਪਾਣੀ 'ਚ ਤੁਰਦਿਆਂ ਮਨ 'ਚ ਸੋਚਦਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਕਿੰਨੀ ਨਜ਼ਾਕਤ ਨਾਲ ਸਮੁੰਦਰੀ ਲਹਿਰਾਂ ਪੈਰਾਂ ਨੂੰ ਚੁੰਮਦੀਆਂ ਨੇ। ਤੁਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਚਿਤਵ ਸਕਦੇ ਹੋ ਕਿ ਕਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਹਿਰਾਂ ਨੇ ਹੀ ਕਿਸ਼ਤੀਆਂ ਨੂੰ ਡੁਬੋਇਆ ਹੋਵੇਗਾ? ਸ਼ਾਇਦ ਕਿਸ਼ਤੀ ਦਾ ਕੋਈ ਕਸੂਰ ਹੋਵੇਗਾ?

ਜਵਾਨੀ ਵੇਲੇ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਤਨ 'ਤੇ ਲਿਖੇ ਹੋਏ ਅਫਸਾਨੇ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਹੀ ਅਸੀਂ ਉਮਰ ਦੀ ਹਰ ਰੁੱਤ ਵਿਚ ਸਮੁੰਦਰ ਵੰਨੀ ਪਰਤਦੇ
(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ)

ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਉਪਰ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਨ ਆਈਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਬਾਰੇ ਮਾਮਲਾ ਭਖਿਆ ਪਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੁੜੀਆਂ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਕੇ ਮੁੰਡੇ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਪੈਸੇ ਲਵਾ ਕੇ ਕੈਨੇਡਾ ਆ ਕੇ ਮੁੱਕਰ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਉਦੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗਰਮਾਇਆ, ਜਦੋਂ ਲਵਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਮ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਖੁਦਕਸ਼ੀ ਕਰ ਲਈ। ਜਦੋਂ ਦਾ ਲਵਪ੍ਰੀਤ ਵਾਲਾ ਮਾਮਲਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ, ਉਦੋਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕੇਸ ਨਿਕਲ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਅਤੇ ਵੈਬ ਚੈਨਲਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਨ ਆਈਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਖਲਨਾਇਕ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕ ਬਾਲੀ ਦੇ ਬੈਂਗਣ ਵਰਗੇ ਹਨ, ਜਿਧਰ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੋਕ ਹੋ ਜਾਣ, ਉਸ ਪਾਸੇ ਨੂੰ ਹੀ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਕੋਈ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਮਸਲੇ ਵਿਚ ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੈ, ਹੋ ਸਕਦਾ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕ ਇਸ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਾ ਵੀ ਹੋਣ।

ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਅੱਜ ਹੀ ਸਾਹਮਣੇ ਕਿਉਂ ਆ ਰਹੇ ਹਨ? ਕਿਉਂਕਿ ਇਥੇ ਕਟਹਿਰੇ ਵਿਚ ਕੁੜੀਆਂ ਹਨ! ਸਾਰੀ ਜਨਤਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਗਰ ਹੱਥ ਧੋ ਕੇ ਪੈ

ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਇੰਡੀਆਨਾ

ਗਈ, ਪਰ ਅੱਜ ਤਕ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਦਾ ਸੋਸ਼ਣ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਲਾੜਿਆਂ ਨੇ ਰੱਜ ਕੇ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅੱਜ ਤੋਂ ਦਸ ਕੁ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਬਹੁਤਾ ਸਰਗਰਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੁੜੀਆਂ ਦੀ ਕਿਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਸੰਸਥਾ ਨੇ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੀੜਤ ਕੁੜੀਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਾਂਗੇ, ਉਥੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੁੜੀਆਂ ਦਾ ਰੱਜ ਕੇ ਸੋਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਾਲੇ ਵੀਜ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਪੱਕੇ ਲੋਕ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਅਮਰੀਕਾ/ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਆਪਣੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਵਾਸਤੇ ਪੰਜਾਬ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਥੇ ਕੁੜੀਆਂ ਦੀ ਮੰਡੀ ਵਾਂਗੂ ਲਾਈਨ ਲਵਾ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਪਸੰਦ, ਉਹ ਨਹੀਂ ਪਸੰਦ; ਕੁੜੀ ਨਰਸ ਹੋਵੇ, ਫਿਰ ਵੀ ਅਸੀਂ ਇੰਨੇ ਲੱਖ ਲੈਂਦੇ ਨੇ। ਕੁੜੀ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਚਲੇ ਸਾਡੀ ਕੁੜੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਣ ਜਾਊ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਵੀ। ਕੁੜੀ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵੇਚ ਕੇ ਕਰਜ਼ਾ ਚੁੱਕ ਮੁੰਡੇ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਘਰ ਭਰ ਦੇਣਾ। ਇਥੇ ਵੀ ਸਵਾਰਥ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਰਿਸ਼ਤੇ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਾਮਯਾਬ ਨਹੀਂ ਹੋਏ।

ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕ ਕੱਚੇ ਹੀ ਨੇਪਾਲ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬ ਜਾ ਕੇ ਇਹ ਆਖ ਕੇ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਲੈਂਦੇ ਸਨ ਕਿ ਮੁੰਡਾ ਬਾਹਰੋਂ ਆਇਆ। ਰੱਜ ਕੇ ਦਾਜ ਲੈਣਾ ਅਤੇ ਕੁੜੀ ਨਾਲ ਸੁਹਾਗ ਰਾਤ ਅਤੇ ਹਨੀਮੂਨ ਮਨਾ ਕੇ ਜਹਾਜ਼ ਚੜ੍ਹ ਆਉਣਾ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹੀ ਪੀੜਤ ਕੁੜੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਬੈਠੀਆਂ ਨੇ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਅਜੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਾਲੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿਚ ਹਨ। ਨਾ ਉਹ ਸਹੁਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ, ਨਾ ਉਹ ਪੇਕਿਆਂ ਦੀਆਂ।

ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਇੰਡੀਆ ਜਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਬੋਲੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲਾਉਂਦੇ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਲੋਕ ਵੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵਾਲੇ

ਸਵਾਰਥੀ ਰਿਸ਼ਤੇ

ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਤਾ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਰਦੇ। ਕੈਨੇਡਾ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਹੀ ਕਰਦੇ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਸਾਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਮਗਰ ਆਉਂਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਕੁੜੀਆਂ ਜਾਂ ਮੁੰਡੇ ਏਅਰਪੋਰਟ ਤੋਂ ਹੀ ਭੱਜਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਤੋੜਾ ਕੀਤੀ, ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣਾ ਇੰਡੀਆ ਜਾ ਕੇ। ਜਿਥੇ ਕੁੜੀਆਂ ਭੱਜੀਆਂ, ਉਥੇ ਮੁੰਡੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਭੱਜੇ। ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਅਜਿਹੇ ਕਈ ਕੇਸਾਂ ਦੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਹਨ, ਜੋ ਮੁੰਡੇ ਪੱਕੇ ਹੋਣ ਸਾਰ ਭੱਜ ਗਏ, ਮੁੜ ਕੇ ਲੱਭੇ ਨਹੀਂ।

ਫਿਰ ਇਹ ਸਟੂਡੈਂਟ ਵੀਜ਼ੇ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਚੱਲ ਪਿਆ, ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਦਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸੀ, ਉਥੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਥੇ ਗ੍ਰੈਜੂਏਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਹੀ ਮੁੰਡੇ-ਕੁੜੀਆਂ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਜੋ ਥੋੜ੍ਹੀ ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਦੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸੁਘੜ ਸਿਆਣੇ ਸਨ। ਇੱਕਾ-ਦੁੱਕਾ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਕੇਸ ਆਏ, ਜਿਥੇ ਕੋਈ ਸਮੱਸਿਆ ਹੋਵੇ।

ਫਿਰ ਇਹ ਕੈਨੇਡਾ ਨੇ ਸਟੂਡੈਂਟ ਵੀਜ਼ੇ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੇ। ਪਹਿਲਾਂ ਇਥੇ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗ੍ਰੈਜੂਏਸ਼ਨ ਵਾਲੇ ਹੀ ਆਉਂਦੇ ਸਨ, ਜਿਹੜੇ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਅਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਮਰ ਦੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਿਆਣੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਦਾ ਇਹ ਪਲੱਸ ਟੂ ਕਰਕੇ ਕੈਨੇਡਾ ਆਉਣ ਦਾ ਹੜ੍ਹ ਹੀ ਆ ਗਿਆ, ਹਰ ਇਕ ਬੱਚੇ ਦੀ ਤਮੰਨਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣਾ ਸੁਨਹਿਰੀ ਭਵਿੱਖ ਚੁਣੇ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੁੰਡੇ-ਕੁੜੀਆਂ ਆਈਲੈਟਸ ਕਰਕੇ ਕੈਨੇਡਾ ਆਉਣ ਲੱਗੇ। ਮੁੰਡੇ ਵੀ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਆਈਲੈਟਸ ਕਰਕੇ ਘਰ ਦਿਆਂ ਦੇ ਪੈਸੇ ਲਵਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਬਲਬੂਤੇ 'ਤੇ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਹੁਤੇ ਮੁੰਡੇ ਸਰਦੇ-ਪੁਜਦੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਹਨ।

ਜੇ ਮੁੰਡੇ ਕੈਨੇਡਾ ਆਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਕੁੜੀਆਂ ਦਾ ਵੀ ਦਿਲ ਕਰਦਾ! ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਘਰ ਵਾਲੇ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਪੜ੍ਹਾ ਕੇ ਵਿਆਹ ਕੇ ਤੌਰਨ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਬਹੁਤੇ ਮਾਪੇ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ 'ਤੇ ਬੋਝ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਬੱਸ ਵਿਆਹ ਕੇ ਗਲੋਂ ਲਾਹੁਣ ਨੂੰ ਕਾਹਲੇ ਹੁੰਦੇ ਨੇ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਮੱਧ ਵਰਗੀ ਅਤੇ ਗਰੀਬ ਪਰਿਵਾਰ ਇੰਨੇ ਜੋਗੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਆਈਲੈਟਸ ਕਰਵਾ ਕੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਭੇਜ ਸਕਣ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਕੁੜੀ ਜ਼ਿੰਦ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਪੜ੍ਹਨਾ ਹੈ ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇੱਥੇ ਤਾਂ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਕੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਕਰੀਬ ਰੁਕ ਹੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਕੁੜੀਆਂ ਔਖੀਆਂ ਸੋਖੀਆਂ ਆਈਲੈਟਸ ਕਰ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਫਿਰ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਕੋਈ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਦਾ ਖਰਚਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ! ਫਿਰ ਅਜਿਹੇ ਮੁੰਡੇ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਆਪ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਬਲਬੂਤੇ 'ਤੇ ਕੁਝ ਕਰਨ ਜੋਗੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਪਰ ਪੈਸੇ ਦੇ ਜੋਰ 'ਤੇ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਖਰੀਦ ਕੇ ਉਸ ਜ਼ਰੀਏ ਕੈਨੇਡਾ ਜਾਣ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਦੇਖਦੇ ਹਨ। ਕੁੜੀ ਵੀ ਆਪਣੇ

ਭਵਿੱਖ ਅੱਗੇ ਹਰ ਉਹ ਮੁੰਡਾ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲੈਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਦਿਲੋਂ ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਹੀ ਹੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਅਜਿਹੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਬਹੁਤੀ ਖਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਪਿੱਛੇ ਦੋਹਾਂ ਪਿਰਾਂ ਦਾ ਸਵਾਰਥ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮੁੰਡੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਦੇਖੇ ਨੇ, ਜੋ ਕੈਨੇਡਾ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਜਿਹੜੀ ਉਹਨੂੰ ਇੰਡੀਆ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਆਈ ਹੈ, ਉਹਨੂੰ ਲੱਤ ਮਾਰ ਕੇ ਭੱਜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

ਹੁਣ ਰੌਲਾ ਪੈਂਦਾ ਕਿ ਫਲਾਣੀ ਕੁੜੀ ਠੱਗੀ ਮਾਰ ਗਈ, ਫਲਾਣੀ ਨੇ ਬੁਲਾਇਆ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਦੇ ਵੀ ਕਈ ਕਾਰਨ ਹਨ। ਜਿਹੜਾ ਮੁੰਡਾ ਆਈਲੈਟਸ ਕਰਕੇ ਪਹੁੰਚਦਾ, ਉਹਨੂੰ ਘਰ ਦੇ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ, ਪੁੱਤ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰ, ਹੋਰ ਪੈਸਿਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਈ ਤਾਂ ਦੱਸੀਂ; ਪਰ ਜੇ ਕੁੜੀ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਕੇ ਕੈਨੇਡਾ ਆ ਜਾਵੇ, ਉਸ ਵੱਲ ਦੇ ਘਰ ਦੇਖਦੇ ਨੇ-ਪੋਕੇ ਵੀ ਤੇ ਸਹੁਰੇ ਵੀ। ਇੰਡੀਆ ਬੈਠੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਲੱਗਦਾ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਜਾ ਕੇ ਦਰਖਤ ਲੱਗੇ ਨੇ ਡਾਲਰਾਂ ਦੇ, ਬੱਸ ਜਾਣ ਸਾਰ ਤੋੜਨ ਲੱਗ ਜਾਣੇ ਨੇ। ਪਹੁੰਚਣ ਸਾਰ ਘਰ ਵਾਲੇ ਵੀ ਪਹਿਲੀ ਮੰਗ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਆਈ ਫੋਨ ਦੀ। ਉਹਨੂੰ ਇੰਡੀਆ ਬੈਠੇ ਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਇਥੇ ਫੋਨ ਕਿਸ਼ਤਾਂ 'ਤੇ ਮਿਲਦੇ ਨੇ, ਜਿਹਦਾ ਬਿਲ ਭਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ। ਕੁੜੀ ਜਦੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਮੂਹਰੇ ਅਨੇਕਾਂ ਸਮੱਸਿਆ ਹੁੰਦੀਆਂ ਨੇ, ਭਾਵੇਂ ਉਹਨੇ ਆਈਲੈਟਸ ਕੀਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਸਮੱਸਿਆ ਬੋਲੀ ਦੀ, ਫਿਰ ਰਹਿਣ ਦੀ, ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦੀ। ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ ਅਤੇ ਖਾਣਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹਿੰਗਾ। ਕੁੜੀਆਂ ਦਿਨ ਵੇਲੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਅਤੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਨੇ। ਬੱਕ-ਟੁੱਟ ਕੇ ਘਰ ਆਉਂਦੀਆਂ ਨੇ, ਉਦੋਂ ਨੂੰ ਇੰਡੀਆ ਰਹਿੰਦਾ ਉਹਦੇ ਘਰ ਵਾਲਾ, ਜੋ ਯਾਰਾਂ-ਦੋਸਤਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠਾ ਫੜ੍ਹਾਂ ਮਾਰੀ ਜਾਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਲਵਿ ਹੁਣ ਤੁਹਾਡੀ ਭਰਜਾਈ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹਾਂ...। ਉਹ ਅੱਗੋਂ ਵਿਚਾਰੀ ਬੱਕ-ਟੁੱਟ ਕੇ ਆਈ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਫੋਨ ਦੀ ਰਿੰਗ ਬੰਦ

ਕਰਕੇ ਸੌਂ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਫੋਨ ਚਾਲੂ ਰਹਿੰਦਾ, ਓਨੀ ਦੇਰ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਵੀ ਚਲਦਾ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ। ਇੰਡੀਆ ਵਾਲੇ ਦਾ ਜੇ ਫੋਨ ਨਾ ਚੁਕਿਆ ਕੁੜੀ ਨੇ, ਇੱਕ ਤਾਂ ਉਹਦੀ ਈਗੋ ਨੂੰ ਸੱਟ ਵੱਜਦੀ ਹੈ, ਦੂਜਾ ਉਹਨੂੰ ਵਹਿਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵੱਟਸਐਪ 'ਤੇ ਓਨਲਾਈਨ ਬੈਠੀ ਸੀ, ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਹੋਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀਹਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗੀ ਸੀ? ਬੱਸ ਉਥੇ ਬੈਠੇ ਨੇ ਹੀ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਸੋਚਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦੇਣਾ, ਬਹੁਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਇਸ ਵਹਿਮ ਅਤੇ ਸ਼ੱਕ ਨੇ ਖਰਾਬ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇੰਡੀਆ ਬੈਠੇ ਬਹੁਤੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੇ ਕੁੜੀਆਂ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਅਤੇ ਮਿਹਨਿਆਂ ਨੇ ਖਰਾਬ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਥੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੋਕ ਵਿਹਲੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਟਾਈਮ ਹੈ, ਉਹ ਸੋਚਦੇ ਨੇ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਉਥੇ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਇੰਨਾ ਹੀ ਟਾਈਮ ਹੁੰਦਾ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰਿਸ਼ਤੇ ਖਰਾਬ ਹੋਏ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਬਿਨਾ ਵਜਾਹ ਸ਼ੱਕ ਅਤੇ ਹਰ ਟਾਈਮ ਘਰ ਵਾਲੇ ਵਾਲਾ ਰੋਹਬ ਮਾਰੀ ਜਾਣਾ, ਫਿਰ ਕੁੜੀ ਵੀ ਸੋਚਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਉਥੇ ਹੀ ਮਾਣ ਨਹੀਂ, ਜੇ ਇਥੇ ਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਤੰਗ ਕਰੂ! ਉਹ ਫਿਰ ਗੱਲ ਕਰਨਾ ਘੱਟ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਬਿਲਕੁਲ ਬੰਦ। ਫਿਰ ਕੁੜੀ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਇਹ ਬਦਚਲਨ ਹੈ, ਇਹਦਾ ਕੋਈ ਯਾਰ ਹੋਣਾ ਰੱਖਿਆ।

ਜਿਥੇ ਇਹ ਕੁੜੀਆਂ ਸਹੁਰਿਆਂ ਅਤੇ ਪੇਕਿਆਂ ਵਿਚ ਪਿਸਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਥੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਪੱਕੇ ਲੋਕ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰੱਜ ਕੇ ਸੋਸ਼ਣ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਜੋਬ ਦੇਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਮਕਾਨ ਤਾਂ ਮਾਲਕ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਅੱਖ ਕੁੜੀ 'ਤੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਟਾਈਮ ਕਦੋਂ ਆਉ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸੇਵੇ! ਕਿੰਨੀ ਮਾਨਸਿਕ ਪੀੜਾਂ ਵਿਚ ਦੀ ਇਹ ਕੁੜੀਆਂ ਲੰਘਦੀਆਂ, ਇਹ ਉਹੀ ਜਾਣਦੀਆਂ ਨੇ।

ਹੁਣ ਜਿਹੜੇ ਮੁੰਡੇ ਖੁਦਕਸ਼ੀਆਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਜਾਂ ਸੋਚ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਹ ਸੋਚ ਦੇਖ ਕੇ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਕਾਬਿਲ ਨਹੀਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਇੰਨਾ ਵੀ ਸਹਿਜ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਲੋਂ ਪਿਆਰੀ ਕਿਹੜੀ ਚੀਜ਼

ਭਖਦੇ ਮਸਲੇ

ਹੈ! ਜਿਹੜੇ ਕੈਨੇਡਾ ਗਏ ਨਹੀਂ ਜਾਂ ਉਹ ਜਾ ਨਹੀਂ ਸਕੇ, ਉਹ ਕਿਹੜਾ ਰੋਟੀ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੇ? ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਇੰਨਾ ਸਬਰ ਤੇ ਸਹਿਜ ਰੱਖਣਾ ਪੈਂਦਾ। ਜਿਹੜੇ ਦੋ ਨੰਬਰ ਵਿਚ ਆਏ ਨੇ, ਕਈ ਵਾਰ ਦਹਾਕੇ ਲੰਘ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੱਕੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਨੂੰ।

ਹੁਣ ਗੱਲ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੁੜੀਆਂ ਡਿਪੋਰਟ ਹੋਣ ਦੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਕੁੜੀ ਡਿਪੋਰਟ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ, ਇਹ ਸਭ ਝੂਠੀਆਂ ਅਫਵਾਹਾਂ ਹਨ। ਕੈਨੇਡਾ ਦਾ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਕਿ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਮਨ੍ਹਾਂ ਕਰਨ 'ਤੇ ਡਿਪੋਰਟ ਕਰ ਦੇਵੇ। ਕੈਨੇਡਾ ਸਰਕਾਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਉਹਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੁੜੀਏ ਤੈਨੂੰ ਵੀਜ਼ਾ ਤਾਂ ਦਿੱਤਾ, ਬਈ ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਬੁਲਾਵੇਂਗੀ। ਸੋ, ਕੈਨੇਡਾ ਨੂੰ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ। ਡਿਪੋਰਟ ਕੋਈ ਤਾਂ ਹੀ ਹੋਉ, ਜੇ ਉਹਨੇ ਕੋਈ ਜੁਰਮ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਜੁਰਮ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਵੀ ਇੰਟਰਪੋਲ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ, ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕੋਈ ਪਾਵਰ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਡਿਪੋਰਟ ਕਰਵਾ ਲਵੇ। ਹਾਂ, ਉਹ ਗੱਲ ਵਖਰੀ ਹੈ ਕਿ ਕੁੜੀ ਦੇ ਘਰ ਦਿਆਂ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਦਬਾਅ ਬਣਾ ਕੇ ਕੁੜੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਆਉਣ ਵਾਸਤੇ ਮਜਬੂਰ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਕਾਨੂੰਨ ਕੋਈ ਨਹੀਂ।

ਇਹ ਸਾਰੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਸਵਾਰਥਾਂ ਦੇ ਹਨ, ਪਿਆਰ ਦੇ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਕਾਰੋਬਾਰ ਜਾਂ ਪੈਦਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ, ਤੇ ਜਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹਰ ਧੰਦੇ ਵਿਚ ਫਾਇਦਾ ਹੀ ਹੋਵੇ!

ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਔਖੀਆਂ ਸੋਖੀਆਂ ਉਹਨੂੰ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹਾਓ; ਇਥੇ ਬੁਲਾ ਕੇ ਭਾਵੇਂ ਅਲੱਗ ਹੋ ਜਾਓ। ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਉਹ ਹਰ ਗੱਲ ਨੂੰ ਈਗੋ ਨਾ ਬਣਾਉਣ, ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜੂਆ ਖੇਡਿਆ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਿਰੇ ਲਾਓ, ਬਾਕੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਮਜਬੂਰ ਕਰੋ ਕਿ ਆਪਣੇ ਦਮ 'ਤੇ ਕੁਝ ਕਰੋ।

ਸਾਉਂਦੀ ਅਰਬ ਤੋਂ ਆਈ ਪ੍ਰਾਹੁਣੀ

ਮੇਰੀ ਉਮਰ 88 ਸਾਲ ਹੈ। ਮੈਂ 1953 ਤੋਂ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਸ੍ਰੀ ਧਰਮ ਪਾਲ ਦੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦਾ ਨਵਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਬਾਪੇ ਜਾਣ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਚਪਨ ਵਾਲਾ ਬੰਗਾ ਚੇਤੇ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ; ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਉਥੋਂ ਦਾ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ। ਧਰਮ ਪਾਲ ਦਾ ਜੱਦੀ ਪਿੰਡ ਖਮਾਚੋਂ ਹੈ, ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜੱਦੀ ਪੁਸ਼ਤੀ ਪਿੰਡ ਖਟਕੜ

ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
ਫੋਨ: 91-98157-78469

ਕਲਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ। ਖਮਾਚੋਂ ਬੰਗੇ ਤੋਂ ਗੜ੍ਹਸ਼ੰਕਰ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸੜਕ ਉੱਤੇ ਓਨੀ ਹੀ ਦੂਰੀ ਉੱਤੇ ਹੈ, ਜਿੰਨਾ ਬੰਗਾ-ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਸੜਕ ਉੱਤੇ ਖਟਕੜ ਕਲਾਂ; ਕੋਈ ਚਾਰ ਕਿਲੋਮੀਟਰ। ਧਰਮ ਪਾਲ ਦੀ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਵਿਦਿਆ ਖਮਾਚੋਂ ਦੀ ਹੈ, ਉਚੇਰੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਬੰਗਾ ਅਤੇ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਵਿਦਿਆ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੀ। ਮੇਰਾ ਜੱਦੀ ਪਿੰਡ ਸੂਨੀ ਜਿਲਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੇ ਮਾਹਿਲਪੁਰ ਬਾਣੇ ਵਿਚ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਬੰਗਾ ਦਾ ਲਗਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਜਿਲਾ ਜਲੰਧਰ (ਹੁਣ ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ) ਦਾ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਬੰਗਾ ਨਾਲੋਂ ਨਾਤਾ ਟੁੱਟਿਆਂ ਸੱਤ ਦਹਾਕੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਹਨ।

ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਚਪਨ ਦੇ ਬੰਗਾ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਦੋ ਗੱਲਾਂ ਕੱਲ੍ਹ ਵਾਂਗ ਚੇਤੇ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਕਿ ਪਲੈਟਫਾਰਮ ਉੱਤੇ ਰੱਖੇ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਘੜਿਆਂ ਉੱਤੇ ਮੱਟੇ ਅੱਖਰਾਂ ਵਿਚ 'ਹਿੰਦੂ ਪਾਣੀ' ਤੇ 'ਮੁਸਲਮਾਨ ਪਾਣੀ' ਲਿਖਿਆ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਅਖਬਾਰਾਂ ਵੇਚਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਹੋਕਾ ਵੀ ਚੇਤੇ ਹੈ। 'ਮਿਲਾਪ, ਪ੍ਰਤਾਪ, ਪ੍ਰਭਾਤ, ਅਜੀਤ ਅਖਬਾਰ ਏ।' ਇਹ ਗੱਲ ਮੈਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪਤਾ ਲੱਗੀ ਕਿ ਅਜੀਤ ਸਮਾਚਾਰ ਸਮੂਹ ਦੇ ਬਾਨੀ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਹਮਦਰਦ ਦਾ ਪਿੰਡ ਮੱਠਵਾਲੀ ਪੱਦੀ ਬੰਗਾ ਤੋਂ ਖਟਕੜ ਕਲਾਂ ਜਿੰਨੀ ਹੀ ਦੂਰੀ ਉੱਤੇ ਸੀ, ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਸੂਨੀ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਕਜਲਾ ਤੇ ਪਠਲਾਵਾ ਨਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚਕਾਰ, ਜਿਲਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਤੇ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਬਾਰਡਰ ਉੱਤੇ।

ਮੈਂ ਅੱਜ ਕੱਲ ਆਪਣੇ ਪਹਾੜੀ ਟਿਕਾਣੇ

ਉੱਤੇ ਹਾਂ। ਕਸਬਾ ਧਰਮਪੁਰ ਦੀ ਬੁੱਕਲ ਤੇ ਕਸੌਲੀ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ। ਇਥੇ ਨਿੱਕੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਘੱਟ ਪਹੁੰਚਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਵੀ ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਸੈਕਟਰ-36 ਦੇ ਐਸ. ਐਚ. ਓ. ਰਾਮ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਜ਼ੀਲੈਂਸ ਬਿਊਰੋ ਵਿਚ ਲੱਗਣ ਦੀ ਖਬਰ ਮਿਲੀ ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਲੱਗਿਆ। ਰਾਮ ਦਿਆਲ ਜਰਮਨੀ ਦੇ ਫਰੈਂਕਫਰਟ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਯੂ. ਐਨ. ਓ. ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਕਰ ਚੁਕਾ ਹੈ ਤੇ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਉਸ ਦੀ ਦੇਖ-ਰੇਖ ਹੇਠ ਅਏਅਰਨੈਸ ਮਿਸ਼ਨ ਨਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਮਾਜਿਕ ਜਾਗ੍ਰਿਤੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਉਹ ਖੁਦ ਮੇਘਵਾਲ ਪਿੰਡ ਦਾ ਜਮਪਲ ਹੈ। ਮਾਹਿਲਪੁਰ ਨੇੜੇ ਦਾ। ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਹਾੜੇ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਖਟਕੜ ਕਲਾਂ ਵਿਚ ਜਾਗ੍ਰਿਤੀ ਸਮਾਗਮ ਰਚਾਉਣਾ ਉਸ ਦਾ ਨਿਯਮ ਹੈ। ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਪਹਿਲੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਖਟਕੜ ਕਲਾਂ ਦੇ ਇਕ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਹੋਈ ਸੀ।

ਫਰੈਂਕਫਰਟ ਵਿਚ ਯੂ. ਐਨ. ਓ. ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦਿਆਂ ਉਸ ਦੀ ਆਪਣੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਕਾਰਨ ਇੱਕ ਦੁਰਘਟਨਾ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਲੱਤਾਂ ਕੱਟੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਹੌਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹਾਰਿਆ ਤੇ ਤੰਦਰੁਸਤ ਹੋਣ ਪਿੱਛੋਂ ਨੌਕਰੀ ਤੇ ਸਮਾਜ ਸੇਵਾ ਦਾ ਕੰਮ ਨਿਰੰਤਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਅਜੀਜ਼ ਰਾਮ ਦਿਆਲ ਦੀ ਵਿਜ਼ੀਲੈਂਸ ਬਿਊਰੋ ਵਿਚ ਤਾਇਨਾਤੀ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਹੈ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਵਿਚ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਨਵੇਂ ਨਵੇਂ ਸਲਾਹਕਾਰ ਧਰਮ ਪਾਲ ਦਾ ਹੱਥ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ ਬੰਗਾ ਹੈ। ਕਸਬਾ ਬੰਗਾ ਬੋਲੇ ਬੋਲੇ!

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਿਸਾਨੀ ਤੇ ਅਖਾਣ: ਅਜੋਕੇ ਪ੍ਰਿੰਟ ਤੇ ਬਿਜਲਈ ਮੀਡੀਆ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਪੁਰਾਣੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਅਨੁਭਵ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਆਏ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਖੇਤੀ ਦੇ ਧੰਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਜੱਟ ਦਾ ਪੁੱਤ ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਮਿੱਟੀ ਹੁੰਦਾ ਤੇ ਫਸਲਾਂ ਬੀਜਦਾ ਵੱਢਦਾ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਕਰੋਪੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਆਇਆ ਹੈ

ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਫਰਮਾਨਾਂ ਦਾ ਵੀ। ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਬਾਰਡਰ 'ਤੇ ਲੱਗੇ ਸੰਯੁਕਤ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚੇ ਵਾਂਗ।

ਖੇਤੀ ਤੇ ਕਿਸਾਨੀ ਦੀ ਗਾਥਾ ਪੁਸ਼ਤ-ਦਰ-ਪੁਸ਼ਤ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੇ ਬੜੇ ਅਖਾਣ ਘੜੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਜਨ ਸੰਚਾਰ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਅਖਾਣਾਂ ਦਾ ਸੰਕਲਣ ਕਰਕੇ 'ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਿਸਾਨੀ ਬਾਰੇ ਪੰਜਾਬੀ ਅਖਾਣ' ਨਾਂ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਦਰਜ ਅਖਾਣ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਖੇਤੀ, ਪਸ਼ੂ ਪਾਲਣ ਤੇ ਕਿਸਾਨੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਅਸਲੀ ਦਰਪਨ ਹਨ। ਸੰਕਲਨ ਤੇ ਸੰਪਾਦਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਜਗਦੀਸ਼ ਕੌਰ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਖਾਣਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿਪੀ ਦੇ ਪੈਂਤੀ ਅੱਖਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਵੰਡਿਆ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਨਮੂਨੇ ਵਜੋਂ ਸਿਰਫ ਉਤਾ ਅੱਖਰ ਵਾਲੇ ਉਹ ਅਖਾਣ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਏਨੇ ਸਰਲ ਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਹਨ ਕਿ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਮੰਗਦੇ।

- ਉੱਤਮ ਖੇਤੀ, ਮੱਧ ਵਪਾਰ; ਨਖਿਧ ਚਾਕਰੀ, ਭੀਖਾ ਨਿਦਾਰ
- ਉੱਦਮ ਅੱਗੇ ਲੱਛਮੀ, ਪੱਖੇ ਅੱਗੇ ਪੌਣ
- ਉਠਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਦੋਸਤੀ ਤੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਨੀਵੇਂ
- ਉਠਾਂ ਵਾਲੇ ਸਦਾ ਦੀਵਾਲੀਏ, ਮਹੀਆਂ ਵਾਲੇ ਅੱਧੇ

ਭੇਡਾਂ ਵਾਲੇ ਮੌਜ ਕਰਦੇ ਗਏ ਰੁਪਈਏ ਲੱਧੇ।

- ਓਏ ਜੱਟ ਦੀ ਜੂਨ ਬੁਰੀ, ਹਲ ਛੱਡ ਕੇ ਚਰੀ ਨੂੰ ਜਾਵੇ

ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਮਿੱਟੀ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕਿਸਾਨੀ ਤੇ ਖੇਤੀ ਦੇ ਉੱਤਮ ਧੰਦੇ ਨੂੰ ਮਧੋਲਣ ਵਿਚ ਮਾੜੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਕੀ ਕੁਝ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਦਰਜ ਅਖਾਣ ਇਸ ਰੁਚੀ ਉੱਤੇ ਵੀ ਪਰਦਾ ਚੁਕਦੇ ਹਨ। ਪੁਸਤਕ ਸਾਂਭ ਕੇ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਹੈ।

ਅੰਤਿਕਾ: ਸਰ ਮੁਹੰਮਦ ਇਕਬਾਲ
ਜਿਸ ਖੇਤ ਸੇ ਦਹਿਕਾਂ ਕੋ
ਮਈਅਸਰ ਨਹੀਂ ਰੋਜ਼ੀ,
ਉਸ ਖੇਤ ਕੇ ਹਰ
ਖੋਸ਼ਾ-ਏ-ਗੰਦਮ ਕੇ ਜਲਾ ਦੋ।

ਬੀਚ ਦੇ ਬਚਨ-ਬਿਲਾਸ

(ਪਿਛਲੇ ਸਭੇ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਹਾਂ। ਦਰਅਸਲ ਹੁਸੀਨ ਯਾਦਾਂ ਦਾ ਅਫਸਾਨਾ ਕਦੋਂ ਮਨ ਦੇ ਚਿੱਤਰਪਟ ਤੋਂ ਮਿਟਦਾ?

ਬੀਚ, ਕੋਮਲ-ਭਾਵੀ ਰੇਤ, ਸਹਿਲਾਉਂਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਅਤੇ ਗਿੱਟੇ ਗਿੱਟੇ ਪਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਜੀਵਨ-ਸ਼ੈਲੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾਉਣਾ। ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ ਬੀਚ ਦਾ ਸਾਥ ਕਿੰਨਾ ਸੁਖਦਾਈ, ਸਹਿਜਭਾਵੀ ਤੇ ਸੁਹਜਭਾਵੀ ਹੁੰਦਾ। ਦਰਅਸਲ ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਲਈ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਇਕਸੁਰ ਹੋਣ ਦੀ ਜਾਚ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ। ਇਸ ਲਈ ਚੰਗਾ ਹੈ ਕਿ ਕਦੇ ਕਦਾਈਂ ਜੰਗਲਾਂ ਕੋਲੋਂ ਕੁਝ ਰਾਹਤ ਭਰੇ ਪਲ ਮੰਗਣਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਬੀਚ 'ਤੇ ਅਲੂਫ ਜਿਹੇ ਪਲ, ਆਪਣਿਆਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਮਾਣਨੇ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਅਕਹਿ ਤੇ ਯਾਦਗਾਰੀ ਅਨੁਭਵ, ਜੀਵਨ ਭਰ ਸਾਥ ਨਿਭਾਵੇਗਾ।

ਇਕ ਬੀਚ ਤੁਹਾਡੇ ਅੰਦਰ ਵੀ ਫੈਲੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਹ ਬੀਚ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ, ਸਾਧਨਾ, ਸੁਪਨਿਆਂ ਅਤੇ ਸਫਲਤਾਵਾਂ ਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਅੰਦਰ ਤਾਂ ਹੈ, ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਤੋਂ ਬੇਮੁਖ ਹੋ। ਉਸ 'ਤੇ ਪੋਲੇ ਪੋਲੇ ਕਦਮੀਂ ਤੁਰਨਾ। ਇਕ ਸਮੁੰਦਰ ਤੁਹਾਡੇ ਅੰਤਰੀਵ ਵਿਚ ਜੋ ਉਛਲਦਾ ਹੈ,

ਦੂਰ ਤੀਕ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਮੁੰਦਰ ਤੁਹਾਡੇ ਖਿਆਲਾਂ, ਵਿਚਾਰਾਂ, ਸਮਰੱਥਾ, ਸਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਸਿਰਤ ਦੀਆਂ ਤੰਦਾਂ ਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ ਸਮੁੱਚੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਆਰ-ਪਾਰ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਇਕਸੁਰ ਹੋਵੋ। ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਤੁਸੀਂ ਖੁਦ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਤਵ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਦਾ ਸਰਫਨਾਮਾ ਬਣਨਾ ਹੈ। ਲਹਿਰਾਂ ਮੱਤਾ ਸੰਗੀਤ ਤੁਹਾਡੀ ਸਾਹ-ਸੰਵੇਦਨਾ ਵਿਚ ਹਰਦਮ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਗਤੀ ਅਤੇ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਬਰਕਰਾਰੀ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸਦਾ ਸਾਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਅਤੇ ਸਾਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਕਿਆਸਣਾ, ਰਿਦਮ ਤੇ ਰਿਆਜ਼ ਜੀਵਨ ਦੇ ਰੰਗ ਹੋਣਗੇ।

ਬੀਚ, ਰੇਤ, ਸਮੁੰਦਰ ਅਤੇ ਲਹਿਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਤਰਲਤਾ, ਤਰੰਗਤਾ, ਤਾਜਗੀ ਅਤੇ ਤਤਪਰਤਾ ਵਿਚੋਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਨਕਸ਼ ਸਿਰਜੋਗੇ ਤਾਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਊਣ ਜੋਗੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

ਹੁਣ ਤਾਂ ਮੈਂ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਸੁਪਨੇ ਵਿਚ ਸਮੁੰਦਰ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਉਸ ਨਾਲ ਖੁੱਲ੍ਹ ਮਾਣਨ ਦੀ ਆਦਤ ਪਾ ਲਈ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖ ਕੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਭੁੱਲਣਾ, ਮੈਨੂੰ ਚੰਗਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ।

ਮੈਰਾਥਨ ਦੌੜਾਕ ਤੇ ਲੇਖਕ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ

ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਪੇਸ਼ੇ ਪੱਖੋਂ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਸੀ, ਪਰ ਸ਼ੌਂਕ ਵਜੋਂ ਮੈਰਾਥਨ ਦੌੜਾਕ ਤੇ ਲੇਖਕ ਹੈ। ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਜੁਆਨੀ 'ਚ ਉਸ ਨੂੰ ਖੇਡਾਂ ਖੇਡਣ ਦੇ ਮੌਕੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਿਲੇ। ਚੀਫ਼ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਵਜੋਂ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋਣ ਪਿੱਛੋਂ 73 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੱਕ ਸੈਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਕਸਰਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਇਕ ਵੀਡੀਓ ਵੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਕਸਰਤਾਂ ਵੀ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਤੇ ਲੰਮੀਆਂ ਸੈਰਾਂ ਵੀ। ਬਾਬਾ ਫੌਜਾ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਲੇਖ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਉਹ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਮੈਰਾਥਨ ਲਾਉਣ ਨਾਲ 2017 ਤੋਂ ਸੀ. ਐੱਨ. ਟਾਵਰ ਟੋਰਾਂਟੋ ਦੀਆਂ 1776 ਪੌਂਤੀਆਂ ਚੜ੍ਹਨ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਭਾਗ ਲੈ ਰਿਹਾ। ਕੌਣ ਕਹਿੰਦੇ ਅੱਸੀਆਂ ਨੂੰ ਢੁੱਕਿਆ ਬੰਦਾ ਇਕੋ ਸਾਹ ਪੌਂਤੇ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰ ਪੌਂਤੀਆਂ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹ ਸਕਦਾ? ਉਹ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਸਕੋਸ਼ੀਆ ਬੈਂਕ ਵੱਲੋਂ ਲਗਵਾਈ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੈਰਾਥਨ ਵਾਕ/ਦੌੜ ਤੇ 2020 ਵਿਚ ਵਰਚੁਅਲ ਮੈਰਾਥਨ ਦੌੜ ਵਿਚ ਵੀ ਭਾਗ ਲੈ ਚੁਕਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਤਜਰਬੇ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੇ ਉਸ ਤੋਂ 'ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਸੈਲਫ-ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ' ਨਾਂ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਦਾ 'ਪ੍ਰਬੰਧ ਸਵੈ-ਵਿਕਾਸ' ਅਨੁਵਾਦ ਹੇਠ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਮੁੱਖਬੰਦ ਤਤਕਾਲੀ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਡਾ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੁਆਰ ਨੇ ਲਿਖਿਆ: 'ਪ੍ਰਬੰਧ ਸਵੈ-ਵਿਕਾਸ' ਪੁਸਤਕ 'ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਸੈਲਫ-ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ' ਨਾਂ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਹੈ, ਜੋ ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਿਰਤ ਦਫਤਰ, ਜੈਨੇਵਾ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਰਲ, ਅਮਲੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਕਾਰੀ 27 ਵਿਧੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਹਰ ਪੱਧਰ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਵਰਤੋਂ ਵਿਚ ਲਿਆ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਵੈ-ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਸੰਗਠਨਾਤਮਕ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਸਮੇਲ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿਚ ਇਸ ਦੇ ਏਕੀਕਰਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਬੜੇ ਸੂਚੱਜੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ, ਅਰਧ-ਸਰਕਾਰੀ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਕਿੱਤੇ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸਧਾਰਨ ਵਿਅਕਤੀ ਵੀ ਇਸ ਰਚਨਾ ਵਿਚ ਦਰਸਾਏ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਵਿਚ ਸਮੇਂ ਕੇ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ: ਮੇਰਾ ਜਨਮ ਸੰਗਰੂਰ ਜਿਲੇ ਦੇ ਸਕੂਲੋਂ ਸੱਖਣੇ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਪਿੰਡ ਬਖ਼ਸ਼ੀਰ ਵਿਚ 1944 'ਚ ਹੋਇਆ। ਨੇੜਲੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰਮੁਖੀ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਕੀਤੀ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਦਿੱਕਤਾਂ ਆਈਆਂ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਕਤਾਂ ਵਿਚ ਸਭ ਨੂੰ ਆਉਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਮਹਿੰਦਰਾ ਕਾਲਜ ਤੇ ਪਿੱਛੋਂ ਬਾਪਰ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਕਾਲਜ ਪਟਿਆਲੇ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਐੱਨ. ਸੀ. ਸੀ. ਦਾ ਅੰਡਰ-ਅਫਸਰ ਬਣਨ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦੇ ਮੌਕੇ ਮਿਲੇ। 1966 ਵਿਚ ਇਲੈਕਟ੍ਰੀਕਲ ਇੰਜੀਨੀਅਰੀ ਕਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ ਵਿਚ ਐੱਸ. ਡੀ. ਓ. ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਮਿਲੀ ਤੇ 2004 ਵਿਚ ਚੀਫ਼ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੇ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਹੋਇਆ। ਮੇਰੇ ਅਧਿਆਪਕ ਦਾ ਸਬਕ ਸੀ ਕਿ ਨੌਕਰੀ ਮਿਲਣ ਪਿੱਛੋਂ ਬਹੁਤੇ ਅਫਸਰ ਪੜ੍ਹਾਈ ਅਪਡੇਟ ਰੱਖਣ ਦੀ ਥਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵੀ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਫਿਰ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਮਾਤਹਿਤ ਦੀ ਗਲਤ ਕੱਢ ਸਕਣ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ 'ਕਲੱਰਕਾਂ ਦਾ ਰਾਜ' ਇੱਕ ਜ਼ਮੀਨੀ ਹਕੀਕਤ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਮੋਸ਼ੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਵਾਸਤੇ ਹਰ ਅਫਸਰ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮਿਹਨਤ ਕਰਦਾ ਰਹੇ ਤੇ ਆਪਣੇ ਖੇਤਰ ਦਾ ਮਾਹਿਰ ਬਣੇ। ਮੁਹਾਰਤ ਆਪਣੀਆਂ ਦਫਤਰੀ ਡਿਊਟੀਆਂ ਤੋਂ ਵਾਫਰ ਗੁਣ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਸ਼ੌਂਕ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਲੀਦੈ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਅਹੁਦੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ, ਹਰ ਅਹੁਦੇ ਵਾਸਤੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਕਲਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਭਾਵੇਂ ਤੁਹਾਡਾ ਅਹੁਦਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਵਧਦਾ, ਪਰ ਤੁਹਾਡੀ ਅਸਰਅੰਦਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਗੁਣਾਤਮਿਕਤਾ ਜ਼ਰੂਰ ਵਧਦੀ ਹੈ।

ਮੈਂ ਆਪਣੇ 'ਗੁਰੂ' ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ 'ਤੇ ਅਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਅਹੁਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਫਤਰੀ ਡਿਊਟੀਆਂ ਨਿਭਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ ਮਹਿਕਮੇ ਦੇ ਅਹਿਮ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰਨ ਦਾ ਮੈਨੂੰ ਮੌਕਾ ਮਿਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਜੁੜਿਆ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸੇਵਾ-ਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਮਨ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਮਿਲੀ। ਮਹਿਕਮਾਨਾ ਕਾਇਦੇ-ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਮੁਹਾਰਤ ਕਰਕੇ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ

ਸਰੀਰ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਫਾਇਦਾ ਸਾਡੇ ਦਿਲ ਦਿਮਾਗ ਤੇ ਮਨ ਦਾ ਵੀ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਵਡੇਰੀ ਉਮਰੇ ਵੈਸੇ ਤਾਂ ਸਭ ਨੂੰ ਸਿਹਤ ਦਾ ਫਿਕਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਮੇਰੇ ਵਾਸਤੇ ਸਮੱਸਿਆ ਇਹ ਵੀ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਕੈਂਸਰ ਦੀ ਬੀਮਾਰੀ ਨਾਲ ਬੋੜਾ ਚਿਰ ਪਹਿਲਾਂ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਗਈ ਸੀ। ਗਮਗੀਨੀ ਵਿਚ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਵਕਤ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ, ਟੀ. ਵੀ. ਦੇਖ ਕੇ, ਸ਼ਬਦ-ਕੀਰਤਨ ਜਾਂ ਪੁਰਾਣੇ ਗਾਣੇ ਸੁਣ ਕੇ ਲੰਘਾਉਂਦਾ ਸਾਂ। ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਸੁਭਾਅ ਦੋਵੇਂ ਵਿਗੜ ਰਹੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬੱਚੇ ਵੀ ਫਿਕਰਮੰਦ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ। ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ ਭੁੱਲਾਂ ਤੇ ਖੁੰਝਾਏ ਚੰਗੇ ਮੌਕਿਆਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰ-ਕਰ ਕੇ ਝੁਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸਾਂ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨੀਂ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਜਫਰ ਦੀ ਇੱਕ ਦਿਲ-ਟੁੱਬਵੀਂ ਵੀਡੀਓ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੀ। 2015 ਵਿਚ ਵੈਨਕੂਵਰ ਵਿਖੇ ਆਪਣੇ ਇਕਲੌਤੇ ਜੁਆਨ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਭੰਗ ਸਮੇਂ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਵੱਡੀ ਮੁਸੀਬਤ ਸਮੇਂ ਇਨਸਾਨ ਕੋਲ ਦੋ ਵਿਕਲਪ ਹੁੰਦੇ ਹਨ: ਜਾਂ

ਮੈਂ ਸੰਧੂਰਾ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਦੇ 'ਟੋਰਾਂਟੋ ਪੀਅਰਸਨ ਏਅਰ ਪੋਰਟ ਰਨਰਜ਼ ਕਲੱਬ' ਨਾਲ ਜੁੜ ਗਿਆ, ਜਿਹੜਾ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਕਈ ਐਸੀਆਂ ਕਸਰਤੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜੋ ਸਿਰਫ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਹੋਣ। ਮੈਂ ਇਸ ਕਲੱਬ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਕੇ ਇਸ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣ ਗਿਆ। ਕਲੱਬ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਮੈਂਬਰ ਜੁਆਨ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਮੈਨੂੰ ਤੌਖਲਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਿਭ ਸਕਾਂਗਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ? ਪਰ ਸਭ ਨੇ ਮੇਰੀ ਉਮਰ ਅਨੁਸਾਰ ਮੈਨੂੰ ਪੂਰਾ ਸਨਮਾਨ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਵੀ ਸਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਜੀਆਂ ਵਾਂਗੂੰ ਮੋਹ ਪੈ ਗਿਆ। ਬਰਾੜ ਤੇ ਉਹਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਬੜੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਤੁਰਨ ਦੀ ਸਹੀ ਸ਼ੈਲੀ, ਪਹਿਰਾਵੇ ਅਤੇ ਵਾਕ ਕਰਨ ਦੇ ਢੁਕਵੇਂ ਤਰੀਕਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸਮਝਾਇਆ। ਮੈਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਵਰਣਨ ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਰ ਰਿਹਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਦੇ ਸੱਜਣ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੇ ਪਾਲੇ ਕਰਕੇ ਜੁਆਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ; ਪਰ ਮੇਰੀ ਇਹ ਸੋਚਣੀ ਗਲਤ ਸਾਬਤ ਹੋਈ। ਹਰ ਉਮਰ-ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਬਹੁਤ ਲਾਹੇਵੰਦ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਮੈਨੂੰ ਤਿੰਨ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ: ਦੋ ਮੇਰੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸਹੇਲੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਸਰੀਰਕ ਸਮਰੱਥਾ ਦੀ ਘਾਟ ਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਡਰ। ਤੀਸਰੀ ਮੁਫਤ ਦੇ ਸਲਾਹਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਟਿੱਚਰਾਂ, ਮਖੌਲ ਤੇ ਨਸੀਹਤਾਂ। ਅਕਸਰ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ "ਐਸ ਉਮਰੇ ਇਹ ਕੀ ਪੰਗਾ ਲੈ ਰਹੇ ਓ?" ਕੋਈ ਗਿੱਟਾ-ਗੋਡਾ ਤੁੜਵਾ ਲੋ-ਗੇ, ਫੇਰ ਪਏ ਰਿਹੋ ਮੰਜੇ 'ਤੇ ਸਾਰੀ ਉਮਰ।"

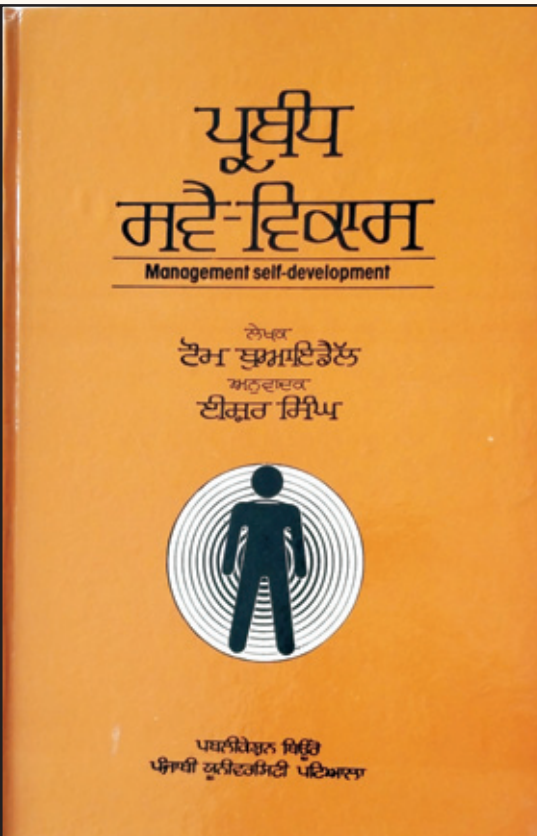
ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਜਰਿਆ ਵੀ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਹ ਤੱਤ ਵੀ ਕੱਢਿਆ, ਜੋ ਕਿਤੇ ਆਪਣੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸੱਟ-ਫੇਟ ਖਾ ਬੈਠਾ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਹਮਦਰਦੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ, ਉਲਟਾ ਇਹੀ ਕਹਿਣਗੇ, "ਲੈ ਲਿਆ ਸੁਆਦ! ਸਮਝਾਇਆ ਸੀ ਨਾ, ਤੁਸੀਂ ਕਿਹੜਾ ਕਿਸੇ ਦੇ ਆਖੇ ਲੱਗੇ, ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਅਝਬਾਈਆਂ 'ਚ ਕੱਢ'ਤੀ।" ਆਪਣੀ ਸਵੈ-ਪੜਚੋਲ ਕੀਤੀ; ਤੱਤ-ਭੜੱਤੀ ਅਤੇ

ਕਾਹਲੀ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਆਦਤਾਂ 'ਚ ਸੁਧਾਰ ਕੀਤਾ, ਸਹਿਜ ਨਾਲ ਤੁਰਨ, ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਆਦਤ ਸਿੱਖਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਟੀਚੇ ਮੁਕੱਰਰ ਕਰਨੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤੇ ਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਨਾ ਸਿਰਫ 'ਵਾਕ' ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਹੀ, ਸਗੋਂ ਜੀਵਨ ਦੇ ਹੋਰ ਪੱਖਾਂ ਵਿਚ ਵੀ। ਹਰ ਕਾਰਵਾਈ 'ਚ ਫਾਡੀ ਰਹਿਣ ਕਰ ਕੇ ਪੜ੍ਹਾਈ-ਲਿਖਾਈ ਦੀ ਹੈਂਕੜ ਵੀ ਘਟਣ ਲੱਗੀ ਅਤੇ ਸੁਭਾਅ ਵੀ ਬਦਲਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਸਮਝ ਆਈ ਕਿ ਹੈਂਕੜ ਤਿਆਗ ਕੇ ਨਿਮਰਤਾ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਵੱਧ ਸੁਖੀ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਆਪਣੇ ਆਲੋਚਕਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸਿੱਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਜੇ ਅਲੋਚਨਾ ਜਰਨੀ ਸਿੱਖ ਲਈਏ।

ਮੇਰਾ ਪਹਿਲਾ ਹੰਡਲਾ ਅਪਰੈਲ 2017 ਵਿਚ ਸੀ। ਐੱਨ. ਟਾਵਰ ਦੀਆਂ 1776 ਪੌਂਤੀਆਂ ਚੜ੍ਹਨਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਸਰਦੀਆਂ ਦੇ ਮੌਸਮ ਵਿਚ ਟੀਮ ਦੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੈਂ ਪੂਰੀ ਤਿਆਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰ ਸਕਿਆ, ਫਿਰ ਵੀ ਸਾਥੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਇਸ ਚੜ੍ਹਾਈ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਮਿਥੇ ਦਿਨ ਟਾਵਰ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਚੌਣਕਾਂ ਸਨ। ਪੌਂਤੇ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰ ਪੌਂਤੀਆਂ ਇਕੋ ਸਾਹ ਚੜ੍ਹਨਾ ਅਸੰਭਵ ਲਗਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਰੱਬ ਦਾ ਨਾਉਂ ਲੈ ਕੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਅਭਿਆਸ ਕੀਤਾ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਤਿਹਾਈ ਹਿੱਸੇ ਤੱਕ ਬਹੁਤੀ ਦਿੱਕਤ ਨਹੀਂ ਆਈ ਪਰ ਅੱਧ 'ਚ ਜਾ ਕੇ ਸਰੀਰ ਜਵਾਬ ਦੇ ਗਿਆ ਤੇ ਗਲਾ ਖੁਸ਼ਕ ਹੋ ਗਿਆ। ਸੀ. ਐੱਨ. ਟਾਵਰ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਲਿਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ। ਰੱਬ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕੀਤਾ, ਕੋਈ ਸੁਣਵਾਈ ਨਾ ਹੋਈ, ਪਰ ਉਸ ਤੋਂ

ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ (ਸੱਜੇ) ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਅਨੁਵਾਦਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੁਸਤਕ

ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਅਦਾਰੇ ਨਾਲ ਬਿਜਲੀ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਲਾਇਆ ਗਿਆ, ਜੋ ਬਹੁਤ ਹੀ ਟੈਕਨੋ-ਲੀਗਲ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਕੰਮ ਸੀ।

ਦੋਨੋਂ ਬੇਟੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਸੈਟਲ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਕੈਨੇਡਾ ਆਉਣਾ ਪਿਆ, ਜਿਥੇ ਟਾਈਮ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਬਰੈਂਪਟਨ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਵਾਲੰਟੀਅਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਰਨਰਜ਼ ਕਲੱਬ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਦਾ ਸਬੱਬ ਬਣ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੈਰਾਥਨ ਵਾਕ/ਦੌੜ ਅਤੇ ਸੀ. ਐੱਨ. ਟਾਵਰ ਦੀਆਂ ਪੌਂਤੀਆਂ ਚੜ੍ਹਨ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਦੇ ਮੌਕੇ ਮਿਲਣ ਲੱਗੇ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਮਸਰੂਫ ਹਾਂ...

ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵਡੇਰੀ ਉਮਰੇ ਮੈਰਾਥਨ ਦੌੜ/ਵਾਕ ਦੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖਣ 'ਚ ਬਾਬਾ ਫੌਜਾ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਵੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਮੰਨ ਲਈ। ਪੇਸ਼ ਹਨ ਉਹਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ:

ਮੇਰੇ ਮੈਰਾਥਨ ਤੋਂ ਸਿੱਖੇ ਸਬਕ

ਸਕੋਸ਼ੀਆ ਬੈਂਕ ਮੈਰਾਥਨ ਵਾਸਤੇ ਮੈਂ ਹਫਤੇ ਵਿਚ ਪੰਜ ਦਿਨ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਕਦਮ ਤੇਜ਼ ਤੁਰਨ/ਜੌਗਿੰਗ ਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸਰੀਰਕ ਕਸਰਤਾਂ ਕਾਰਨ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਮੇਰਾ ਭਾਵ ਆਪਣੀ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣਾ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਨਿਮਰਤਾ ਸਹਿਤ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਹੈ, ਜੋ ਮੈਂ 77 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਉਹ ਹਰ ਕੋਈ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ ਆਪਣੀ ਇਹ ਖੋਜ ਸਾਂਝੀ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਲੰਮੀਆਂ ਸੈਰਾਂ

ਪੰਜਾਬੀ
ਖੇਡ
ਸਾਹਿਤ

51

ਪ੍ਰਿੰ. ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ
ਫੋਨ: 647-785-1661

ਵਗੈਰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਮਦਦ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਨਾਲ ਦੋ ਸਾਥੀ ਛਾਲਾਂ ਮਾਰਦੇ ਚੜ੍ਹੀ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਹਜ਼ਾਰ ਪੌਂਤੀਆਂ ਚੜ੍ਹਨ ਤੱਕ ਬੇਹੌਸੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਬਣ ਗਈ, ਛੱਡਣ ਨੂੰ ਜੀਅ ਕੀਤਾ। ਫਿਰ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸਿਰਤ ਨਾਲ ਚੜ੍ਹਾਈ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ। ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਰੁਕਾਵਟ ਸਰੀਰ ਦਾ ਥਕੇਵਾਂ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਮਨ ਦਾ ਅਕੇਵਾਂ ਹੈ। ਜੇ ਮਨ ਕਹਿਣੇ 'ਚ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਨਾ ਸਹੀ, ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਹਰ ਪੰਜਾਬੀ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੋਚ ਨੇ ਅਸਰ ਦਿਖਾਇਆ ਅਤੇ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪੌਂਤੀ ਕਰ ਕੇ 42 ਮਿੰਟਾਂ ਵਿਚ ਚੜ੍ਹਾਈ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ। ਮੇਰੀ ਇਸ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਾਹਿਬ ਨੇ 'ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤੀ' ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਮੇਰੇ ਲਈ ਕਾਫੀ ਉਤਸ਼ਾਹਜਨਕ ਸੀ।

ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਮਈ 2017 ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਚਿਲਡਰਨ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਤੇ 12 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਤੇਜ਼ ਵਗਿਆ। 100 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਟੱਪੇ ਵਿਸ਼ਵ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਮੈਰਾਥਨ ਦੌੜਾਕ ਬਾਬਾ ਫੌਜਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਮੈਡਲ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ। ਸਰੀਰਕ ਚੁਸਤੀ-ਫੁਰਤੀ ਵਧ ਰਹੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਮਨ ਦੀ ਉਦਾਸੀ ਘਟ ਗਈ ਸੀ। ਪਿਛਲੇ ਝੋਰੇ-ਪਛਤਾਵੇ ਮੁੱਕ ਗਏ ਸਨ ਤੇ ਹਰ ਕੰਮ ਨੂੰ ਹੱਥ ਪਾਉਣ ਨੂੰ ਜੀਅ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਸਮਝ ਆਈ ਕਿ ਸਿਹਤ ਨਾਲ ਹਿੰਮਤ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਕਲੱਬ ਦਾ ਮੁੱਖ 'ਈਵੈਂਟ' ਅਕਤੂਬਰ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀ 'ਸਕੋਸ਼ੀਆ ਬੈਂਕ ਵਾਟਰਫਰੰਟ ਮੈਰਾਥਨ' ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਸ ਦੀ ਹਾਫ-ਮੈਰਾਥਨ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਕਲੱਬ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਕਾਫੀ ਅਭਿਆਸ ਕੀਤਾ। ਟੀਮ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਕੇਸਰੀ ਪੱਗਾਂ ਸਜਾਈਆਂ ਅਤੇ ਗਰੇਅ ਟੀ-ਸ਼ਰਟਾਂ ਪਹਿਨੀਆਂ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਖੀਰ ਤੱਕ ਇਸ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣ ਪਛਾਣ ਕਾਇਮ ਰਹੀ। ਦੌੜ ਅਰੰਭ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 'ਸਮੂਹਕ ਅਰਦਾਸ' ਕੀਤੀ ਗਈ। 55 ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਦੌੜਾਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ 35,000 ਅਥਲੀਟਾਂ ਦੇ ਇੱਕਠ ਨੇ ਸਭ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਦੌੜ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਧੂਮਧਾਮ, ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਭਰੀਆਂ ਤਾੜੀਆਂ ਤੇ ਕਿਲਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਹੋਈ। 'ਰਨ' ਕਾਫੀ ਸਖਤ ਸੀ, ਸਮਝੋ ਸੀ। ਐੱਨ. ਟਾਵਰ ਚੜ੍ਹਨ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਹੀ ਦੁਹਰਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਵੀ ਅੱਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੌੜ ਛੱਡਣ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਮਨ 'ਚ ਆਇਆ, ਪਰ ਪਹਿਲੇ ਤਜਰਬੇ ਅਤੇ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਦਮ ਕਰ ਕੇ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਗਿਆ ਅਤੇ 3 ਘੰਟੇ 42 ਮਿੰਟ ਵਿਚ 'ਫਿਨਿਸ਼ ਪੁਆਇੰਟ' ਉਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਉਥੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਮਿਲੇ ਮਾਣ-ਸਤਿਕਾਰ ਨੇ ਕੀਤੀ ਮਿਹਨਤ ਦਾ ਪੂਰਾ ਮੁੱਲ ਮੋੜਿਆ। ਹਾਫ-ਮੈਰਾਥਨ ਦੇ ਗਿਆਰਾਂ ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਭਾਗੀਦਾਰਾਂ 'ਚੋਂ ਮੇਰੀ ਉਮਰ (70-74) ਗਰੁੱਪ ਦੇ 29 ਜਣੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਇਸ ਗਰੁੱਪ ਵਿਚ ਅਖੀਰਲਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੀ ਪੁਜੀਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਮੁਸਕਰਾ ਕੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, "ਜਿਹੜੇ ਭੱਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਫਾਡੀ ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਨਹੀਂ ਭੱਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਮੀਰੀ!" ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਤਾਂ ਚੱਲ ਸੋ ਚੱਲ ਹੋ ਗਈ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਹੁਣ ਕਦੇ ਫਾਡੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ।

ਸਪਾਰਟੈਬਲਨ ਦੀ ਮਹਾਂ-ਦੌੜ

ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਖੇਡਾਂ ਤੇ ਮੈਰਾਥਨ ਦੌੜਾਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਸਰੀਰਕ ਸਮਰੱਥਾ 'ਚ ਬੇਇਤਕ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਟ੍ਰੈਥਲਨ, ਡਿਕੈਥਲਨ, 3100 ਮੀਲ ਦੀ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਦੌੜ ਆਦਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ! ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਮਹਾਂ-ਦੌੜ 'ਸਪਾਰਟੈਬਲਨ' 246 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਹਰ ਸਾਲ ਯੂਨਾਨ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਏਥਨਜ਼ ਤੋਂ ਸਪਾਰਟਾ

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ)

ਪਰਦੇਸਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਬੁਢਾਪਾ

ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਸ਼ਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਫਰੀਮਾਟ (ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ) ਦਾ ਸਮੁੰਦਰ ਦਾ ਕਿਨਾਰਾ, ਹਰਾ-ਭਰਾ ਘਾਹ ਅਤੇ ਲੱਕੜ ਦੇ ਬਣੇ ਬੈਂਚ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਪੰਜਾਬੀ ਜੋੜੇ ਦਾ ਖਿਆਲ ਆਇਆ, ਜੋ ਕਾਫੀ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਮੇਰੀ ਚੇਤਨਾ ਵਿਚ ਵਸਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਬਜ਼ੁਰਗ ਔਰਤ ਨੇ ਸਲਵਾਰ ਕਮੀਜ਼ ਪਾਈ ਸੀ ਤੇ ਸਿਰ ਉੱਪਰ ਪੰਜਾਬੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਚੁੰਨੀ ਲਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਬਜ਼ੁਰਗ ਮਰਦ ਨੇ ਪੈਂਟ ਕਮੀਜ਼ ਅਤੇ ਸਿਰ ਉੱਪਰ ਪੇਂਡੂ ਲਹਿਜੇ ਨਾਲ ਦਸਤਾਰ ਸਜਾਈ ਸੀ। ਦੂਰੋਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਹੋਣ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੇਰੀ ਨਿਗਾਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਪਰ ਗਈ ਤਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਆਲ ਮਨ 'ਚ ਆਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਖਿਆਲ ਜੋ ਮੇਰੇ ਮਨ 'ਚ ਆਇਆ, ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਕਿੰਨੀ ਚੰਗੀ ਕਿਸਮਤ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਜੋ ਏਨੇ ਸੋਹਣੇ ਸਾਫ-ਸੁਥਰੇ ਵਾਤਾਵਰਣ 'ਚ ਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਜੇ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਕੱਟ ਲੱਗਿਆ ਹੋਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ

ਸੁਖਿੰਦਰ ਗੀਤ, ਕੈਨੇਡਾ
ਫੋਨ: 403-605-3734

ਹੱਥ ਨਾਲ ਪੱਖੀ ਝੱਲਦੇ ਹੋਣਾ ਸੀ।

ਮੇਰਾ ਜੀਅ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਕੋਲ ਜਾਵਾਂ, ਪਰ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਬੇਗਾਨੇ ਵੱਸ ਸਾਂ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਸਹੇਲੀ ਨਾਲ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਬਾਹਰ ਕਿਤੇ ਘੁੰਮਣ ਜਾਣ ਲਈ ਨਿਕਲੇ ਸਾਂ। ਕਾਰ ਵਿਚ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸਿਰਫ ਦੋ ਕੁ ਮਿੰਟ ਹੀ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਥੇ ਬੈਠਿਆਂ ਦੇਖ ਸਕੀ ਸਾਂ। “ਇਹ ਕੀ ਸੋਚ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ?” ਮੈਂ ਸੋਚਣ ਲੱਗੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਸਮੁੰਦਰ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ, ਦੂਰ ਜਾਂਦੇ ਸਮਾਨ ਨਾਲ ਲੱਦੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਵੱਲ ਦੇਖ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੰਬੇ ਸਫਰ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੀ ਚਿੰਤ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਪੰਜਾਬ ਜਾਣ ਲਈ, ਸ਼ਾਇਦ ਨਾ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ, ਇਥੇ ਬਹੁਤ ਹੈ, ਕੀ ਲੈਣਾ ਹੈ ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ। ਨਹੀਂ ਨਹੀਂ! ਆਖਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਉਥੇ ਹਨ, ਜ਼ਰੂਰ ਜਾਣਾ ਲੱਜਦੇ ਹੋਣਗੇ। ਅਣਗਿਣਤ ਖਿਆਲਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਘੇਰ ਲਿਆ।

ਉਥੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਰਹਿ ਕੇ ਅਸੀਂ ਵਾਪਿਸ ਆ ਗਏ ਅਤੇ ਕੰਮਾਂ ਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਜਾਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸ ਬਜ਼ੁਰਗ ਜੋੜੇ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਅੱਜ ਤੱਕ ਵੀ ਮੇਰੇ ਜ਼ਿਹਨ 'ਚ ਵਸੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਕ ਦਿਨ ਮੈਂ ਕੰਮ ਤੋਂ ਘਰ ਵਾਪਿਸ ਆ ਰਹੀ ਸਾਂ। ਬੱਸ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਦੀ ਸੀਟ 'ਤੇ ਇਕ ਬਜ਼ੁਰਗ ਆ ਕੇ ਬਹਿ ਗਿਆ। ਬੋੜੀ ਬਹੁਤ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਸੀ ਉਸ ਨਾਲ। ਮੈਂ ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਬੁਲਾਈ ਅਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਤੋਰਨ ਲਈ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗ ਪਈ ਕਿ ਔਕਲ ਜੀ ਕਿੱਧਰੋਂ ਆ ਰਹੇ ਹੋ? ਉਸ ਬਜ਼ੁਰਗ

ਨੇ ਡੂੰਘਾ ਸਾਹ ਲਿਆ ਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, ਕੀ ਦੱਸਾਂ ਬੀਬੀ, ਜੇ ਘਰੇ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਨੂੰਹ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਬੁੜ ਬੁੜ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਅਖੇ ਸੋਫੇ ਤੋੜਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਸਵੇਰੇ ਹੀ ਘਰੋਂ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਵਾਪਿਸ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ। ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਮੈਂ ਕੰਥ ਜਿਹਾ ਗਈ ਅਤੇ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵਾਲੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਜੋੜੇ ਦਾ ਖਿਆਲ ਆ ਗਿਆ। ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਬਜ਼ੁਰਗ ਜੋੜਾ ਵੀ ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਉਥੇ ਬੈਠਾ ਹੋਵੇ। ਆਪਣਾ ਵਕਤ ਲੰਘਾਉਂਦਾ ਹੋਵੇ। ਘਰ 'ਚ ਕੋਈ ਝੱਲਦਾ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਬਜ਼ੁਰਗ ਮਰਦ ਤਾਂ ਬਾਹਰ ਸਮਾਂ ਬਤੀਤ ਕਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਬਜ਼ੁਰਗ ਔਰਤਾਂ ਸਾਰਾ ਸਮਾਂ ਘਰ ਰਹਿਣ ਕਰਕੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵਧੀਕੀਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨੀਂ 'ਚ ਮੈਂ ਕੈਲਗਰੀ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਦਫਤਰ 'ਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦੀ ਸਾਂ। ਉਥੇ ਮੈਂ ਗਿਆਰਾਂ ਸਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਬੁਢਾਪੇ ਦੀ ਅਸਲੀ ਤਸਵੀਰ ਦੇਖੀ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਇਕ ਘਟਨਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੀ ਹਾਂ। ਸਵੇਰ ਦਾ ਵੇਲਾ ਸੀ। ਦਫਤਰ ਗਿਆ ਅਜੇ ਦੋ ਕੁ ਘੰਟੇ ਹੀ ਹੋਏ ਸਨ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਕਰਮਚਾਰੀ ਆਇਆ ਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਮੈਂ ਇਕ ਬਜ਼ੁਰਗ ਪੰਜਾਬੀ ਔਰਤ ਨੂੰ ਬੰਦੀ ਬਣਾ ਕੇ ਲਿਆਇਆਂ ਹਾਂ। ਇੰਟਰਪਰੇਟਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਤੂੰ ਹੀ ਚਲੀ ਜਾਹ। ਕੁਝ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਉਪਰਲੀ ਮੰਜ਼ਿਲ 'ਤੇ ਚਲੀ ਗਈ, ਜਿੱਥੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦੀ ਬਣਾ ਕੇ ਲਿਆਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਬਜ਼ੁਰਗ ਔਰਤ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਜੱਜ ਦੇ ਪੇਸ਼ੀ ਸੀ। ਜ਼ਮਾਨਤ ਹੋਣੀ ਸੀ। ਸੱਤਰ ਕੁ ਸਾਲ ਦੀ ਉਸ ਔਰਤ ਨੇ ਸਧਾਰਨ ਜਿਹੀ ਸਲਵਾਰ-ਕਮੀਜ਼ ਪਾਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਸ ਕੋਲ ਚੁੰਨੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਬਚਾਓ ਦੇ ਪੱਖੋਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਲਈ ਗਈ ਸੀ। ਉਹ ਔਰਤ ਆਪਣੀਆਂ ਦੋਹਾਂ ਬਾਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹਿੱਕ ਨਾਲ ਲਾਈ ਬੈਠੀ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਬਾਹਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਨੰਗੇਜ ਢਕ ਰਹੀ ਹੋਵੇ। ਮੈਂ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਬੀ ਜੀ ਕਹਿ ਕੇ ਉਸ ਕੋਲ ਬੈਠ ਗਈ। ਉਹ ਰੋਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਉਸ ਬੀਬੀ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਆਖੀ, ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰੀ ਚੁੰਨੀ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਨਹੀਂ। ਮੇਰੀ ਚੁੰਨੀ ਲੈ ਕੇ ਆ। ਮੈਂ ਬੜੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਚੁੰਨੀ ਘਰੇ ਜਾਣ ਲੱਗਿਆਂ ਹੀ ਮਿਲੇਗੀ। ਉਹ ਜ਼ਿੰਦ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਚੁੰਨੀ ਬਗੈਰ ਉਹ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਿਵੇਂ ਜਾਵੇ! ਮੇਰਾ ਨਹੀਂ ਖਿਆਲ ਕਿ ਉਹ ਬੀਬੀ ਕਦੇ ਚੁੰਨੀ ਬਗੈਰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਈ ਹੋਵੇ। ਕਦੇ ਪੁਲਿਸ ਠਾਣੇ ਦੇ ਔਗੋਂ ਦੀ ਲੰਘੀ ਹੋਵੇ, ਠਾਣੇ ਔਦਰ ਜਾਣਾ ਤਾਂ ਦੂਰ ਦੀ ਗੱਲ ਸੀ।

ਅਸਲ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬੀਬੀ ਠਾਣੇ ਕਿਵੇਂ ਪੁੱਜੀ? ਉਸ ਦੇ ਦੱਸਣ ਮੁਤਾਬਕ ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਸਵੇਰੇ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੇ ਨੂੰਹ-ਪੁੱਤ ਨੇ ਕੰਮ 'ਤੇ ਜਾਣਾ ਸੀ ਤਾਂ ਨੂੰਹ

ਆਪਣੇ ਡੇਢ ਕੁ ਸਾਲ ਦੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਬੀਬੀ ਨੂੰ ਫੜਾਉਣ ਆਈ ਤਾਂ ਦੋਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਤੁੰ-ਤੂੰ, ਮੈਂ-ਮੈਂ ਹੋ ਗਈ। ਨੂੰਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚਾਹੁੰਦੀ ਕਿ ਉਹ ਲਾਈਟ ਜਗਾਵੇ, ਬੱਚੇ ਦੀ ਨੀਂਦ ਖਰਾਬ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਬੀਬੀ ਦੇ ਪਾਠ ਕਰਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੀ, ਬੱਤੀ ਜਗਾਉਣੀ ਪੈਣੀ ਸੀ। ਨੌਬਤ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਪੁੱਜ ਗਈ। ਨੂੰਹ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਸੱਸ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਘਸ਼ੁੰਨ ਮਾਰੇ ਹਨ। ਬੀਬੀ ਦੇ ਵੀ

ਨਹੁੰਆਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਨ, ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖਿੱਚ ਕੇ ਪਾੜੇ ਕਮੀਜ਼ ਦੇ ਗਲੇ ਬਾਣੀ ਦਿਖਾਏ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਬੀ ਜੀ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ? ਉਹ ਆਖਣ ਲੱਗੀ, “ਕੀ ਦੱਸਾਂ ਧੀਏ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਢਕੀ ਰਿਜ਼ੀ ਜਾਵੇ।”

ਮੁੱਕਦੀ ਗੱਲ, ਬੀਬੀ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਹੋ ਗਈ। ਨੂੰਹ ਨਾਲੋਂ ਅਲੱਗ ਰਹਿਣ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾ ਕੇ ਅਤੇ ਅਗਲੀ ਤਾਰੀਖ ਦੇ ਕੇ ਜੱਜ ਨੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਂ ਬੀਬੀ ਦਾ ਸਾਰਾ ਸਮਾਨ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਬੀਬੀ ਦੀ ਚੁੰਨੀ, ਗੁਟਕਾ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਛੋਟਾ ਲੱਕੜ ਦਾ ਕੱਛਾ ਸੀ, ਬੀਬੀ ਨੂੰ ਦਵਾ ਕੇ ਬਾਹਰ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਕੋਲ ਛੱਡਣ ਚਲੀ ਗਈ। ਉਸ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਉਸ ਨੂੰ ਲੈਣ ਆਇਆ ਸੀ। ਪੜ੍ਹਿਆ-ਲਿਖਿਆ ਸੋਹਣਾ ਸੁਨੱਖਾ ਨੌਜਵਾਨ ਮਾਂ ਨੇ ਰੀਝਾਂ ਨਾਲ ਪਾਲਿਆ ਲਗਦਾ ਸੀ। ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੋਈ ਕਿ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਕਿ ਪੁਲਸੀਏ ਨੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣੀ ਤੇ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਲੈ ਆਇਆ। ਅਸਲ ਗੱਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਗਵਾਹੀ ਭਰੀ ਸੀ।

ਮੇਰੀ ਇਸ ਲੰਬੀ ਕਹਾਣੀ ਤੋਂ ਉਤਰੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਵੱਸਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਵਲੋਂ ਕਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵਧੀਕੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਜ਼ੁਲਮ ਢਾਹਿਆ ਜਾਂਦਾ

ਹੈ। ਅਹਿਮ ਗੱਲ ਜੋ ਮੈਂ ਆਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹਾਂ, ਉਹ ਇਹ ਕਿ ਬਹੁਤੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਨੂੰ ਬੱਚੇ ਸਾਂਭਣ ਅਤੇ ਘਰ ਦੇ ਕੰਮ-ਕਾਜ ਲਈ ਹੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਂਭਣਾ, ਘਰ ਦੇ ਕੰਮ-ਕਾਜ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਵਿੱਤ ਅਨੁਸਾਰ ਮਦਦ ਕਰਨੀ ਕੋਈ ਮਿਹਨੇ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਮਿਹਨੇ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਉਦੋਂ ਬਣਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੂੰ ਘਰਾਂ 'ਚ ਸਿਰਫ ਤੇ ਸਿਰਫ ਇਸੇ

ਮੰਤਵ ਨਾਲ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬੁੱਢੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪੈਸੇ ਕਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਮਾਈ 'ਤੇ ਨੂੰਹ-ਪੁੱਤ ਹੀ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਟੀ, ਕੱਪੜਾ ਤੇ ਸਿਰ ਢਕਣ ਲਈ ਛੱਤ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੈਸੇ ਕੀ ਕਰਨੇ ਹਨ? ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਮਿਲਦੀ ਬੁਢਾਪਾ ਪੈਨਸ਼ਨ ਵੀ ਔਲਾਦ ਦੇ ਕੰਮ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।

ਚਲੇ ਹੁਣ ਉਸ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਜਦੋਂ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਚੱਲਣ-ਫਿਰਨ ਤੋਂ ਆਹਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਸੋਧਣ ਲਈ, ਖਾਣ-ਪੀਣ, ਉਠਣ-ਬੈਠਣ ਲਈ ਉਹ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵੱਲ ਤੱਕਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਲਈ ਬਣੇ ਨਰਸਿੰਗ ਹੋਮਾਂ 'ਚ ਛੱਡ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀ ਤੇਜ-ਤਰਾਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਨੂੰ ਸਾਂਭਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਪਰ ਨੌਬਤ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਕਿ ਨਰਸਿੰਗ ਹੋਮ 'ਚ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਦਾ ਪਤਾ-ਸੁਤਾ ਲੈਣ ਜਾਇਆਂ ਹੀ ਨਾ ਜਾਵੇ। ਬੁੱਢੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਆਪਣੇ ਜਾਇਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਤਰਸਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਕਈ ਮਹੀਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ। ਜਦੋਂ ਸਵਾਸ ਤਿਆਗ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਪੁੱਜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਮੁਰਦਾ ਦੇਹ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤ-ਧੀ ਹੋਣ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦੇਣ ਲਈ। ਇਹ ਬੜਾ ਹੀ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਵਰਤਾਰਾ ਹੈ।

###

ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਕਈ ਬਜ਼ੁਰਗ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀਆਂ ਖੁੱਲ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਜੋ ਗੱਲ ਮੈਂ ਕਰਨ ਲੱਗੀ ਹਾਂ, ਬੜੀ ਕੌੜੀ ਅਤੇ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਹੈ, ਪਰ ਹੈ ਸੱਚੀ। ਬਜ਼ੁਰਗ ਮਰਦਾਂ ਦਾ ਆਪਣੀਆਂ ਨੂੰਹਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਗਲਤ ਵਰਤਾਰਾ, ਸਕੂਲਾਂ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ ਬੈਠਣਾ, ਜਵਾਨ ਕੁੜੀਆਂ ਵੱਲ ਗਲਤ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਤੱਕਣਾ, ਮੌਕਾ ਆਉਣ 'ਤੇ ਭੱਦਾ ਵਰਤਾਰਾ ਕਰਨਾ, ਬੱਸ ਜਾਂ ਟਰੇਨ ਵਿਚ ਨਾਲ ਦੀ ਸੀਟ 'ਤੇ ਬੈਠੀ ਗੋਰੀ/ਕਾਲੀ ਭਾਵ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਸਲ ਦੀ ਕੁੜੀ ਨਾਲ ਜਾਣ-ਬੁੱਝ ਕੇ ਖਹਿਣਾ ਆਦਿ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਤੀਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਕੀ, ਸਮੁੱਚੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਿਛਾਹ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਦਨਾਮੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਚ ਪੁਲਿਸ ਵਿਚ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਬੜਾ ਹੀ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਵਰਤਾਰਾ ਹੈ।

ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੇ ਵਰਤਾਰੇ ਵਿਚ ਇਕ ਹੋਰ ਗੱਲ ਆ ਜੁੜਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਇਥੇ ਰਹਿਣਾ ਅਤੇ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਪੰਜਾਬ ਜਾ ਕੇ ਰਹਿਣਾ। ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਮਿਲੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਾ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਣਾ। ਅਸਲ 'ਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਹੀ ਮਾਣਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲ ਜਦੋਂ ਸਾਡੀ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘੱਟ ਸੀ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਪੇਸ਼ ਆਉਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਸਿਰ 'ਤੇ ਦਸਤਾਰ ਸਜਾ ਕੇ ਜਾਂ ਦੇਸੀ ਸਲਵਾਰ ਕਮੀਜ਼ ਪਾ ਕੇ ਬਾਹਰ-ਔਦਰ ਜਾਣਾ ਔਖਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਬੜੀਆਂ ਓਪਰੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਵਾਰ ਨਸਲਵਾਦ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਵੀ ਬਣਨਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਅੱਜ ਕਲ੍ਹ ਹਰ ਛੋਟੇ-ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਇਕ ਟੋਟਾ ਵੱਸਦਾ ਹੈ। ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਲਈ ਸਭਾ-ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਬਣੀਆਂ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਜਾ ਕੇ ਉਹ ਮਨ ਪਰਚਾਵਾ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਤਾਸ਼ ਖੇਡ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਗੱਪਾਂ ਮਾਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਸਤਰੀ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਲਈ ਵੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਹਨ। ਮਨ ਪਰਚਾਵੇ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਉਸਾਰੂ ਗੱਲਾਂਬਾਤਾਂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਦੁੱਖ-ਸੁੱਖ ਦੀ ਸਾਂਝ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸ਼ਾਮ ਵੇਲੇ ਸਾਫ-ਸੁਥਰੇ ਪਾਰਕਾਂ 'ਚ ਬੈਠ ਸਾਫ-ਸੁਥਰੀ ਹਵਾ 'ਚ ਸਾਹ ਲੈਂਦੀਆਂ ਬਜ਼ੁਰਗ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਖੁਸ਼ੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਅਜਿਹਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਿੱਥੇ?

ਅੰਤ ਵਿਚ ਮੈਂ ਇਹੀ ਕਹਾਂਗੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਅਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਣਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸਾਡਾ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਜਿਸ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਖਾਂਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਦੇਸ਼ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਬਖਸ਼ਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ, ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਸਫਾਈ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖੀਏ। ਸਿਰਫ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਹਰ ਨਾਗਰਿਕ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰੀਏ। ਆਪਣੀ ਲੋਹੜੀ, ਦੀਵਾਲੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਬਾਕੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵੀ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਦਾ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਕਰੀਏ। ਜਿਸ ਦੇਸ਼ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਵਧੀਆ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੀਣ ਦੇ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਹੋਣ, ਉਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਦਾ ਹੀ ਅਨੰਦ ਨਾ ਮਾਣੀਏ, ਸਗੋਂ ਉਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਧੀਆ ਨਾਗਰਿਕ ਹੋਣ ਦਾ ਵੀ ਸਬੂਤ ਦੇਈਏ।

ਮੈਰਾਥਨ ਦੌੜਾਕ ਤੇ ਲੇਖਕ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ

(ਪਿਛਲੇ ਸਫੇ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਦੇ ਬੇਹ ਉੱਪਰ ਵਸੇ ਮਾਡਰਨ ਸ਼ਹਿਰ ਸਪਾਰਟਾ ਤੱਕ ਦੌੜੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। 2500 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਪਰਸੀਆ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਨੇ ਯੂਨਾਨ ਦੀ ਰਿਆਸਤ ਏਥਨਜ਼ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਮੈਰਾਥਨ 'ਤੇ ਹੱਲਾ ਬੋਲ ਦਿੱਤਾ। ਏਥਨਜ਼ ਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਫਿਡੀਪੀਡੀਸ ਨਾਉਂਦੇ ਓਲੰਪੀਅਨ ਦੌੜਾਕ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਿੱਤਰ-ਰਾਜ ਸਪਾਰਟਾ ਵੱਲ ਫੌਜੀ ਮਦਦ ਵਾਸਤੇ ਦੌੜਾਇਆ। ਦੋਹਾਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ 246 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦਾ ਫਾਸਲਾ ਉਸ ਨੇ ਲਗਪਗ 36 ਘੰਟਿਆਂ ਵਿਚ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸਪਾਰਟਾ-ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਆਪਣੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਰਸਮਾਂ ਰੀਤਾਂ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤੁਰਤ ਮਦਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥਾ ਪਰਗਟ ਕੀਤੀ। ਸੋ ਫਿਡੀਪੀਡੀਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੈਰੀਂ ਮੈਰਾਥਨ ਮੁੜਿਆ। ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਏਥਨਜ਼ ਨੇ ਪਰਸੀਅਨ ਸੈਨਾ ਨੂੰ ਹਰਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸੇ ਓਲੰਪੀਅਨ ਦੌੜਾਕ ਨੇ ਫਿਰ ਲੜਾਈ ਜਿੱਤਣ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦੌੜ ਕੇ ਹੀ ਏਥਨਜ਼ ਪਹੁੰਚਾਇਆ...

ਕਦੇ ਮੈਂ ਲਿਖਿਆ ਸੀ: ਲੱਖਾਂ ਕਰੋੜਾਂ ਦੌੜਾਕ ਮੈਰਾਥਨ ਦੌੜ ਚੁਕੇ ਤੇ ਦੌੜ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੈਰਾਥਨ ਦੌੜ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ ਢਾਈ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਲੜੀ ਲੜਾਈ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ। 490 ਪੂ. ਈ. ਵਿਚ ਪਰਸੀਆ ਨੇ ਏਥਨਜ਼ 'ਤੇ ਹਮਲਾ

ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਫੌਜ ਉਥੋਂ 25 ਕੁ ਮੀਲ ਦੂਰ ਪਿੰਡ ਮੈਰਾਥਨ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਾਈ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਮੈਰਾਥਨ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਪਿੰਡ ਸੀ, ਜੋ ਹੁਣ ਸ਼ਹਿਰ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਯੂਨਾਨ ਦੇ ਜਰਨੈਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਓਲੰਪੀਅਨ ਦੌੜਾਕ ਫਿਡੀਪੀਡੀਸ ਨੂੰ ਸਪਾਰਟਾ ਤੋਂ ਮਦਦ ਲੈਣ ਲਈ ਦੌੜਾਇਆ। ਉਹ ਦੌੜਦਾ, ਦਰਿਆ ਤੈਰਦਾ ਤੇ ਪਹਾੜੀਆਂ ਦੀਆਂ ਚੋਟੀਆਂ ਚੜ੍ਹਦਾ ਸਪਾਰਟਾ ਅੱਪੜਿਆ। ਮਦਦ ਲੈਣ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦੇ ਕੇ ਵਾਪਸ ਏਥਨਜ਼ ਪਹੁੰਚਾ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਬਿਨਾ ਆਰਾਮ ਕੀਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੈਰਾਥਨ ਵੱਲ ਕੂਚ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਮੈਰਾਥਨ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਜੰਮ ਕੇ ਲੜਾਈ ਹੋਈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਯੂਨਾਨੀ ਜਿੱਤ ਗਏ।

ਜਿੱਤ ਦਾ ਸਮਾਚਾਰ ਤੁਰਤ ਏਥਨਜ਼ ਪੁੱਚਾਉਣ ਲਈ ਜਰਨੈਲ ਨੇ ਥੱਕੇ ਟੁੱਟੇ ਫਿਡੀਪੀਡੀਸ ਨੂੰ ਮੁੜ ਏਥਨਜ਼ ਵੱਲ ਦੌੜਾਇਆ। ਦੌੜਦਿਆਂ ਉਹਦੇ ਪੈਰਾਂ 'ਚੋਂ ਖੂਨ ਸਿਮ ਆਇਆ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਖੂਨ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਪਹਾੜੀ ਪੱਥਰਾਂ 'ਤੇ ਲੱਗਦੇ ਗਏ। ਲੜਾਈ ਦੀ ਜਿੱਤ-ਹਾਰ ਦਾ ਸਮਾਚਾਰ ਉਡੀਕਦੇ ਏਥਨਜ਼ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰੋਂ ਹੀ ਆਪਣੇ ਓਲੰਪੀਅਨ ਦੌੜਾਕ ਦਾ ਝੁਲਾ ਪਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਛੱਤਾਂ ਤੋਂ ਉੱਤਰ ਕੇ ਖਬਰਸਾਰ ਸੁਣਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧੇ। ਹੰਭੇ, ਹਫੇ ਤੇ ਲਹੂ ਲੁਹਾਣ

ਪੈਰਾਂ ਵਾਲੇ ਸਿਰਤੀ ਦੌੜਾਕ ਨੇ ਸਾਰੀ ਸੱਤਿਆ “ਕੱਠੀ ਕਰ ਕੇ ਸਿਰਫ ਇਹੋ ਕਿਹਾ, “ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਮਨਾਓ, ਆਪਾਂ ਜਿੱਤ ਗਏ ਆਂ!”

ਏਨਾ ਕਹਿ ਕੇ ਉਹ ਡਿੱਗ ਪਿਆ ਤੇ ਪਰਲੋਕ ਸਿਧਾਰ ਗਿਆ। ਉਸ ਜੋਧੇ ਦੌੜਾਕ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ 1896 ਦੀਆਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਮਾਡਰਨ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਮੈਰਾਥਨ ਦੌੜ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜਿਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਚੈਂਪੀਅਨ ਯੂਨਾਨ ਦਾ ਹੀ ਚਰਵਾਹਾ ਸਪਰਿਡਨ ਲੁਈਸ ਬਣਿਆ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, “ਮੰਗ ਜੋ ਕੁਛ ਮੰਗਣਾ?” ਚਰਵਾਹੇ ਚੈਂਪੀਅਨ ਨੇ ਸਿਰਫ ਘੋੜਾ ਗੱਡੀ ਮੰਗੀ...। ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਫਿਡੀਪੀਡੀਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤਾ ਦੂਰ ਕਾਰਨਾਮੇ ਕਰਕੇ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਆਧੁਨਿਕ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਮੈਰਾਥਨ ਦੌੜ ਦਾ ਆਧਾਰ ਬਣਿਆ!

ਫਿਡੀਪੀਡੀਸ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਕਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਰੌਇਲ ਏਅਰ ਫੋਰਸ ਦੇ ਅਫਸਰ ਜੌਹਨ ਫੋਡਨ ਨੇ ਅਜੋਕੀ ਸਪਾਰਟੈਥਲਨ ਮਹਾਂ-ਦੌੜ ਦਾ ਅਰੰਭ 1983 ਵਿਚ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਦੌੜ ਹਰਮਨ-ਪਿਆਰੀ ਹੁੰਦੀ ਗਈ। ਇਸ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਨਿਯਮ ਵੀ ਸਖਤ ਹੁੰਦੇ ਗਏ ਤਾਂ ਜੋ ਓਹੀ ਭਾਗ ਲੈ ਸਕਣ, ਜੋ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਿੱਟ ਹੋਣ ਅਤੇ ਦੌੜ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੋਣ। ਸਪਾਰਟੈਥਲਨ

ਦਾ ਰਸਤਾ ਉਘੜ-ਦੁਘੜ, ਚੜ੍ਹਾਈ-ਉਤਰਾਈ ਅਤੇ ਚਿੱਕੜ ਵਾਲੇ ਪਹਾੜੀ ਰਸਤੇ ਵਾਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਔਖਾ ਹਿੱਸਾ ਚਾਰ ਹਜ਼ਾਰ ਫੁੱਟ ਦੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਤੇ ਫਿਰ ਉਤਰਾਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਤੇਜ਼ ਹਵਾ ਚਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦਿਨ ਦਾ ਤਾਪਮਾਨ 40 ਡਿਗਰੀ ਦੇ ਨੇੜੇ-ਤੇੜੇ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰਾਤ ਨੂੰ ਬਰਫ ਜੰਮ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਮਹਾਂ-ਦੌੜ ਦੀ ਵੰਗਾਰ ਮਨੁੱਖ ਦੀਆਂ ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਔਖੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਤਕੜੇ ਤੇ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਦੌੜਾਕ ਔਖ ਸੌਖ ਝੱਲਦੇ ਵੀ ਲਗਾਤਾਰ ਦੌੜਦੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਉਹ ਸਾਲਾਂ-ਬੱਧੀ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਫਿਰ ਵੀ ਅੱਧੇ ਕੁ ਦੌੜਾਕ ਹੀ ਦੌੜ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਬਹੁਤ ਕਰੜੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਕੋਟਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੁੱਲ 390 ਦੌੜਾਕ ਹੀ ਇਸ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਤੰਬਰ ਦੇ ਆਖਰੀ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ 7 ਵਜੇ ਏਥਨਜ਼ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ ਸ਼ਾਮ ਦੇ 7 ਵਜੇ ਸਪਾਰਟਾ ਵਿਚ ਖਤਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਭਾਵ 36 ਘੰਟੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ। ਭਾਵੇਂ 2020 ਦੀ ਇਹ ਮਹਾਂ-ਦੌੜ ਰੱਦ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਸਤੰਬਰ 2021 ਵਾਸਤੇ ਦਾਖਲਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੈ।

1983 ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਮਹਾਂ-ਦੌੜ ਵਿਚੋਂ ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਯਿਆਨਸ ਕੂਰੋਜ਼ ਨਾਉਂਦੇ ਅਥਲੀਟ ਨੇ ਇਹ ਦੌੜ 20

ਘੰਟੇ 25 ਮਿੰਟ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਚਾਰ ਵਾਰ ਇਸ ਮਹਾਂ-ਦੌੜ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲਿਆ ਅਤੇ ਚਾਰੇ ਵਾਰ ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਰਿਹਾ। ਐਮਿਲੀ ਗੈਲਡਰ ਪਹਿਲੀ ਮਹਿਲਾ ਦੌੜਾਕ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ 2010 ਵਿਚ ਇਹ ਮਹਾਂ-ਦੌੜ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਭਾਵ ਆਪੋ-ਆਪਣੀ ਸਮਰੱਥਾ ਤੇ ਸਾਧਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਰੀਰਕ ਕਸਰਤਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮਿਤ ਅਭਿਆਸ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਚੁਸਤ-ਦੁਰਸਤ ਰੱਖਣਾ ਹੈ।

ਸਿੱਖਣ ਵਾਲੀਆਂ ਦੇ ਗੱਲਾਂ ਹਨ: ਚਲਾਊ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੁਝ ਕਰਨ ਦੀ ਆਦਤ ਛੱਡ ਕੇ ਹਰ ਕੰਮ ਸੁਚੇਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਰਨਾ ਸਿੱਖੀਏ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸਿਹਤ-ਸੰਭਾਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਸਰਗਰਮੀਆਂ। ਸਰੀਰਕ ਕਸਰਤ ਸਵੇਰੇ ਹਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੂਰਾ ਅਭਿਆਸ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰਨਾ ਸਿੱਖੀਏ, ਜੋ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕਰਕੇ ਹੋਈ ਅਸਫਲਤਾ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥਾ ਦੀ ਘਾਟ ਸਮਝ ਬੈਠਦੇ ਹਾਂ ਤੇ ਸਿਰਫ ਨਾਲ ਅਗਲੇ ਹੰਭਲੇ ਮਾਰਨੇ ਛੱਡ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਅਣਗਹਿਲੀ ਅਤੇ ਸੁਸਤੀ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਤਜਰਬੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਰ ਕੋਈ ਮੈਰਾਥਨ ਵਾਕਰ/ਰਨਰ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜੇਤੂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ: ਹਾਸਮ ਫਤਹਿ ਨਸੀਬ ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਹਿੰਮਤ ਯਾਰ ਬਣਾਈ।

ਮਾਘ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਸੀ ਤੇ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਧੁੰਦ ਪੈ ਰਹੀ ਸੀ। ਸਵੇਰੇ ਸਾਝਰੇ ਤਿਆਰ ਹੋ ਕੇ ਮੈਂ ਬਾਹਰਲਾ ਦਰ ਖੋਲ੍ਹਾ ਤੇ ਦੁਰਗੇ ਦੀ ਉਡੀਕ 'ਚ ਮੁਹਰਲੇ ਵਰਾਂਡੇ ਵਿਚ ਈ ਮੋਬਾਇਲ ਲੈ ਕੇ ਬੈਠ ਗਿਆ।

ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਅਰਜਨ ਕੇ ਖੇਤ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਣਕ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਲਾਉਣ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਸ਼ਰੀਕੇ 'ਚੋਂ ਮੇਰਾ ਭਾਈ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਆਵਦੇ ਮੁੰਡੇ ਨਾਲ ਟਰੈਕਟਰ-ਟਰਾਲੀ ਲੈ ਕੇ ਦਿੱਲੀ ਮੋਰਚੇ 'ਤੇ ਗਏ ਹੋਏ ਸੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਗਰਲੇ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਮੈਂ ਓਨੀ ਹੋਈ ਸੀ।

ਅੱਜ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਤੋਂ ਛੁੱਟੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਤੇ ਦਿਹਾੜੀਏ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਦੁਰਗੇ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰ ਆਈ ਸੀ।

ਦੁਰਗੇ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸਾਝਰੇ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਕਿ ਬਿਜਲੀ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ-ਪਹਿਲਾਂ ਚੱਲ ਕੇ ਸੌ ਵੱਟ ਬੰਨਾ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ, ਕੋਈ ਨੱਕ-ਨੱਕਾ ਠੀਕ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੁੰਦਾ।

ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਜੇ ਉਹਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਹ ਬਿੰਦ ਝੱਟ ਤਾਈਂ ਆਉਣ ਦੀ ਵਾਲਾ ਸੀ।

ਉਜਾਗਰ ਲਲਤੋਂ
ਫੋਨ: 91-98724-48221

ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਉਹਦੀ ਇਕ ਹੋਰ ਗੱਲ ਨੇ ਸੋਚਾਂ ਵਿਚ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜਦ ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਦਿਹਾੜੀ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, “ਇਹ ਗੱਲ ਨੂੰ ਕਰਨੀ ਆਪਾਂ, ਜਦ ਉਹ ਉੱਥੇ ਬੈਠੇ ਐ ਤਾਂ ਆਪਾਂ ਇੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਐਨਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ? ਚੱਲ ਸਵੇਰੇ ਸਾਝਰੇ ਤਿਆਰ ਰਹੀ।” ਐਨੀ ਗੱਲ ਕਰ ਕੇ ਉਹਨੇ ਫੋਨ ਕੱਟ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਹੁਣ ਮੈਂ ਇਹੀ ਗੱਲ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜੇ ਉਹਨੇ ਕੰਮ ਨਿਬੜਨ 'ਤੇ ਦਿਹਾੜੀ ਦੇ ਪੈਸੇ ਲੈਣ ਤੋਂ ਨਾਂਹ-ਨੱਕਰ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਬਹੁਤਾ ਜ਼ੋਰ ਪਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਬਹਾਨੇ ਉਹਦਾ ਮਾਣ-ਤਾਣ ਕਰ ਦਿਆਂਗੇ।

ਉਹ ਦੁਰਗੇ ਦੀ ਏਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਹੈਰਾਨੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਉਹ ਪਿੰਡ ਦੇ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦਾ ਆਗੂ ਸੀ ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਗੱਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਪੁਰਾਣੀ ਗੱਲ ਯਾਦ ਆ ਗਈ। ਇਕ ਵਾਰ ਦਿਹਾੜੀ ਦੇ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਜੱਟਾਂ ਤੇ ਵਿਹੜੇ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਪੰਗਾ ਪੈ ਗਿਆ ਸੀ।

ਹਾੜੀ ਨੂੰ ਅਜੇ ਦਾੜੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਈ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਹਵੇਲੀ ਵਾਲੇ ਲਾਲ ਜੀ ਨੇ ਜੱਟਾਂ ਦਾ 'ਕੱਠ ਕਰ ਕੇ ਹਾੜੀ ਲਈ ਦਿਹਾੜੀ ਬੰਨਣ ਦੀ ਗੱਲ ਛੇੜ'ਤੀ। ਪਿੰਡ 'ਚ ਗੱਲ ਕੀ ਤੁਰੀ, ਸਾਰੇ ਜੱਟ ਇਕੋ ਸੁਰ 'ਚ ਬੋਲਣ ਲੱਗੇ। ਦੂਏ ਪਾਸੇ ਵਿਹੜੇ ਵਾਲੇ ਦੁਰਗੇ ਦੁਆਲੇ 'ਕੱਠੇ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਅਰਜਨ ਉਦੋਂ ਉਠਦੀ ਉਮਰ ਦਾ ਗੱਭਰੂ ਸੀ, ਦਲੇਰ ਸੀ ਤੇ ਲਾਲ ਜੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸੀ।

ਲਾਲ ਜੀ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਬਈ ਅਰਜਨ ਦੀ ਨਿੱਕੇ ਹੁੰਦੇ ਤੋਂ ਦੁਰਗੇ ਨਾਲ ਪੱਕੀ ਆੜੀ ਸੀ। ਦੋਹੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਮਿਡਲ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਜਮਾਤੀ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਪੜ੍ਹਾਈ 'ਚ ਢਿੱਲੇ ਮੁੰਡਿਆਂ 'ਚ ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਉੱਤੇ ਸੀ ਤੇ ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਬੋਝੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਅੱਗੜ-ਪਿੱਛੜ ਸਕੂਲ ਛੱਡਿਆ ਸੀ।

ਲਾਲ ਜੀ ਨੇ ਅਰਜਨ ਨੂੰ ਥਾਪੀ ਦੇ ਕੇ ਦੁਰਗੇ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ, ਬਈ ਉਹਨੂੰ ਅਸੀਂ ਉਹੀ ਦਿਹਾੜੀ ਦੇ ਦਿਆਂਗੇ ਜੇ ਉਹ ਕਹੁੰਗਾ, ਪਰ ਉਹ ਵਿਹੜੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਚੱਕ-ਬੱਲ ਕਰ ਕੇ ਖਰਾਬ ਨਾ ਕਰੇ।

ਅਰਜਨ ਦੇ ਚਿੱਤ 'ਚ ਸੀ ਵੀ ਦੁਰਗਾ ਉਹਦਾ ਕਿਹਾ ਕਦੇ ਨੂੰ ਟਾਲ ਸਕਦਾ।

ਪਰ ਦੁਰਗਾ ਅਰਜਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਦੇ ਮੰਨਣ ਆਲਾ ਸੀ। ਉਹ ਟੱਸ ਤੋਂ ਮੱਸ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਅਰਜਨ ਨੇ ਪੂਰਾ ਟਿੱਲ ਲਾਇਆ। ਲਾਲ ਜੀ ਨੇ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਲਚ ਦਿੱਤੇ, ਪਰ ਉਹਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਦੁਰਗੇ 'ਤੇ ਐਨਾ ਵੀ ਅਸਰ ਨਾ ਹੋਇਆ, ਜਿੰਨਾ ਬੰਦੇ ਭਾਂਡੇ 'ਤੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਹੁੰਦਾ।

ਜਦ ਦੁਰਗਾ ਕਿਵੇਂ ਵੀ ਨਾ ਮੰਨਿਆ ਤਾਂ ਅਰਜਨ ਆਵਦੀ ਹੋਠੀ ਮੰਨ ਗਿਆ ਤੇ ਦੁਰਗੇ ਨੂੰ ਸਿੱਧੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਦੇਣ 'ਤੇ ਉੱਤਰ ਆਇਆ, ਪਰ ਦੁਰਗੇ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੀ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਾ ਹੋਇਆ। ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਵੀ ਨਾ ਝਿੱਝਿਆ।

ਚਾਹੇ ਉਦੋਂ ਮੈਂ ਨਿਆਣਾ ਈ ਹੁੰਦਾ ਸਾਂ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਅੱਜ ਵੀ ਯਾਦ ਐ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨੀਂ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਇਕ ਪਾਸੇ ਅਰਜਨ ਤੇ ਦੂਏ ਪਾਸੇ ਦੁਰਗੇ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ।

ਗੱਲ ਵਿਗੜਦੀ-ਵਿਗੜਦੀ ਵਿਹੜੇ ਆਲਿਆਂ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰਨ 'ਤੇ ਜਾ ਪਹੁੰਚੀ ਤੇ ਪਿੰਡ

ਵਿਚ ਪੂਰਾ ਤਣਾਅ ਬਣ ਗਿਆ।

ਅਖੀਰ ਜਿਲੇ ਦੇ ਵੱਡੇ ਅਫਸਰਾਂ ਨੇ ਆ ਕੇ ਦੋਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਟਿਕਾਇਆ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਾਜੀਨਾਮਾ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ।

ਦੋਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦਾ ਰਾਜੀਨਾਮਾ ਤਾਂ ਹੋ ਗਿਆ, ਪਰ ਅਰਜਨ ਨੇ ਮੁੜਕੇ ਦੁਰਗੇ ਨਾਲ ਕਦੇ ਕਲਾਮ ਨਾ ਕੀਤੀ। ਦੂਏ ਪਾਸੇ ਦੁਰਗੇ ਨੇ ਵੀ ਉਹਦੀ ਆਕੜ ਨੂੰ ਟਿੱਚ ਕਰਕੇ ਜਾਣਿਆ ਸੀ।

ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਦੁਰਗੇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਈ ਵਧੀਆ ਬਣਦੀ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਜਦ ਵੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ, ਉਹ ਅੱਧੇ ਬੋਲ 'ਤੇ ਭੱਜਿਆ ਆਉਂਦਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਵੀ ਉਹਨੇ ਦੁਈ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸੀ ਕਹਾਈ।

ਦੁਰਗਾ ਆ ਗਿਆ। ਆਪਣੇ ਮੋਬਾਇਲ 'ਚ ਖੁੱਭੇ ਹੋਏ ਮੈਨੂੰ ਉਹਦੇ ਆਉਣ ਦਾ ਉਦੋਂ ਈ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ, ਜਦ ਉਹਨੇ ਮੇਰੇ ਨੇੜੇ ਆ ਕੇ 'ਸਾਸਰੀਕਾਲ' ਬੁਲਾਈ। ਮੈਂ ਸਿਰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਦੇਖਿਆ, ਲੰਮੇ, ਪਤਲੇ, ਤਾਂਬੇ-ਰੰਗੇ ਬੁੱਤੇ ਆਦਮੀ ਦੀ ਚੱਪਾ ਕੁ ਬੱਗੀ ਦਾਹੜੀ ਵਿਚ, ਇਕ ਵੀ ਵਾਲ ਕਾਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਸਰੀਰ ਦਾ ਤਕੜਾ ਤੇ ਚੁਸਤ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਉਸ ਨੇ ਪੁਰਾਣੇ ਜਿਹੇ ਕੋਟ ਉੱਪਰੋਂ ਘਸੇ ਜੇ ਕੰਬਲ ਦੀ ਬੁੱਕਲ ਮਾਰੀ ਹੋਈ ਸੀ।

“ਤਿਆਰ ਐਂ, ਚੱਲੀਏ?” ਉਹਨੇ ਪੁੱਛਿਆ। “ਚੱਲਦੇ ਆਂ, ਚਾਹ ਤਾਂ ਪੀ ਲੈ।” ਮੈਂ ਕਿਹਾ।

“ਚਾਹ ਮੇਰੀ ਪੀਤੀ ਹੋਈ ਐ, ਚੱਲ, ਚੱਲ ਕੇ ਵੱਟ-ਬੰਨਾ ਦੇਖੀਏ।

ਚਾਹ ਦੇ ਸਮਾਨੇ ਦਾ ਝੋਲਾ ਮੈਂ ਦੁਰਗੇ ਨੂੰ ਫੜਾਇਆ ਤੇ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਦੀ ਕਿੱਕ ਮਾਰੀ। ਅਸੀਂ ਪਿੰਡੋਂ ਨਿਕਲੇ ਤਾਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਧੁੰਦ ਹੋਰ ਵੀ ਗਾੜ੍ਹੀ ਸੀ।

ਮੋਟਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਮੈਂ ਕਮਰੇ ਦਾ ਬੂਹਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ, ਦੁਰਗੇ ਨੇ ਅੱਗੇ ਵਧ ਕੇ ਕੰਧ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੀ ਕੀਤੀ ਮੰਜੀ ਡਾਹ ਦਿੱਤੀ, ਬੱਲਬ ਦਾ ਬਟਨ ਦੱਬਿਆ ਤੇ ਇੱਕ ਖੁੰਜੇ ਪਈ ਕਹੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੋਢੇ 'ਤੇ ਰੱਖਦਾ ਬੋਲਿਆ, “ਲੈ ਤੂੰ ਬੈਠ, ਬੱਤੀ ਆਂਗੀ ਤਾਂ ਮੋਟਰ ਚਲਾਵੀਂ, ਮੈਂ ਆਇਆ ਗੇੜਾ ਮਾਰ ਕੇ।”

ਦਰਾਂ 'ਚ ਖੜ੍ਹਾ ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਹਰੀ ਕਚੂਰ ਕਣਕ ਵਿਚੀ ਖਾਲੇ ਖਾਲ ਜਾਂਦੇ ਨੂੰ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਦਸ ਕੁ ਕਦਮ ਦੂਰ ਉਹ ਧੁੰਦ 'ਚ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਿਆ। ਤਦ ਮੇਰਾ ਧਿਆਨ ਪਰੇ ਸੜਕ 'ਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਟਰੈਕਟਰ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੇ ਖਿੱਚ ਲਿਆ।

ਤਿੰਨ ਕੁ ਕਿੱਲਿਆਂ ਦੀ ਵਿੱਥ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸੜਕ ਲੰਘਦੀ ਸੀ, ਜੋ ਹਰ ਵੇਲੇ ਵਗਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨੀਂ ਦਿੱਲੀ ਜਾਂਦੀਆਂ, ਝੰਡਿਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਤੇ ਤਰਪਾਲਾਂ ਨਾਲ ਛੱਤੀਆਂ ਟਰਾਲੀਆਂ ਅਕਸਰ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀਆਂ ਸਨ।

ਖਾਲ 'ਤੇ ਗੇੜਾ ਮਾਰ ਕੇ ਦੁਰਗਾ ਮੁੜਿਆ ਤਾਂ ਉਹਦੇ ਇੱਕ ਹੱਥ ਡੇਕ ਦੀ ਸੁੱਕੀ ਟਾਹਣੀ ਚੁੱਕੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਆਇਆ, ਨਾਲ ਦੀ ਮੋਟਰ 'ਤੇ ਬੱਕਰੀਆਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਡੇਕਾਂ ਛਾਂਗੀਆਂ ਸਨ, ਜਿਸ ਦਾ ਸੁੱਕਾ ਛਾਂਗ ਬਚਿਆ ਪਿਆ ਸੀ।

ਮੋਢੇ ਤੋਂ ਕਹੀ ਲਾਹ ਕੇ ਦੁਰਗੇ ਨੇ ਕੰਧ ਨੇੜੇ ਰੱਖੀ ਤੇ ਟਾਹਣੀ ਨੂੰ ਪੈਰ ਹੇਠ ਦੇ ਕੇ ਤੋੜਨ ਲੱਗਿਆ। ਮੈਂ ਵੀ ਦੁਰਗੇ ਕੋਲ ਆ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਇਆ।

ਚਾਣਚੱਕ ਮੈਂ ਪਹੀ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ, ਲੋਈ ਦੀ ਬੁੱਕਲ ਮਾਰੀ ਕੋਈ ਧੁੰਦ ਵਿਚ ਤੁਰਿਆ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਹੋਰ ਨੇੜੇ ਆਇਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਪਛਾਣਿਆ ਜੋਤੀ ਸੀ।

“ਇਹ ਕਮਲਾ ਕਿੱਧਰ ਤੁਰਿਆ ਫਿਰਦੈ?” ਮੈਂ ਮਨ ਈ ਮਨ ਸੋਚਿਆ, ਪਰ ਮੇਰੇ ਬੁੱਲਾਂ 'ਤੇ ਮੁਸਕਾਨ ਆ ਗਈ।

ਜੋਤੀ ਸਾਡੇ ਸਕਿਆਂ 'ਚੋਂ, ਮੇਰਾ ਭਤੀਜਾ ਲੱਗਦਾ ਸੀ। ਉਹਨੂੰ ਤੁੱਕ ਬੰਦੀ ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਸੀ, ਤੇ ਉਹ ਆਵਦੀਆਂ ਕੱਚੀਆਂ ਪਿੱਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਮੈਨੂੰ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਉਹਦਾ ਟੱਬਰ ਇਕ ਡੇਰੇ ਦਾ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਸੀ ਤੇ ਡੇਰੇ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਕਰਮਾਤੀ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦਾ ਜੋਤੀ ਕੋਲ ਤਕੜਾ ਭੰਡਾਰ ਸੀ, ਜੋ ਉਹ ਅਕਸਰ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ।

ਉਹਦੀ ਗੱਲ ਕੱਟਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਦਾ। ਮੈਂ ਉਹਦਾ ਭੇਤੀ ਸੀ ਤੇ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਟੋਕਿਆ। ਸ਼ਾਇਦ ਏਸੇ ਕਰਕੇ ਉਹ ਮੇਰੀ ਕਦਰ ਕਰਦਾ ਸੀ।

ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਹ ਦਿਲ ਦਾ ਸਾਫ ਤੇ ਭੋਲਾ ਮੁੰਡਾ ਸੀ ਤੇ ਏਸੇ ਕਰਕੇ ਮੈਨੂੰ ਚੰਗਾ ਲੱਗਦਾ

ਸੀ।

“ਸੁਣਾ ਜੋਤੀ ਤੂੰ ਕਿੱਧਰ?” ਉਹਦੇ ਨੇੜੇ ਆਉਣ 'ਤੇ ਮੇਰੇ ਮੂੰਹੋਂ ਨਿਕਲਿਆ।

“ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ, ਮੈਂ ਵੀ ਚੱਲ ਕੇ ਚਾਚਾ ਜੀ ਦੀ ਹੈਲਪ ਕਰ ਦਿਆਂ।” ਉਹਨੇ ਉਡਦੀ ਨਜ਼ਰ ਦੁਰਗੇ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ। ਉਹ ਧੂਣੀ ਦੇ ਕੰਮ 'ਚ ਮਗਨ ਸੀ।

“ਹੈਲਪ ਨੂੰ ਹੁਣ ਕਿਹੜਾ ਹਲਟਾਂ ਦਾ ਜਮਾਨਾ ਜੋਤੀ,” ਮੈਂ ਕਿਹਾ, “ਹੋਰ ਸੁਣਾ ਘਰੇ ਸਭ ਸੁਖ ਸਾਂਦ ਐ?”

“ਹਾਂ ਜੀ, ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੀ ਕਿਰਪਾ।” ਉਹਨੇ ਆਵਦੇ ਹੱਥ ਜੋਤੇ।

ਕੁਝ ਪਲ ਦੀ ਚੁੱਪੀ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਉਹ ਬੋਲਿਆ, “ਹੁਣ ਤਾਂ ਆਪਣਾ ਮੋਰਚਾ ਵੀ ਪੂਰੀ ਚੜ੍ਹਾਈ 'ਚ ਐ।”

ਮੈਂ ਸਹਿਮਤੀ 'ਚ ਸਿਰ ਹਿਲਾਇਆ, “ਹਾਂ ਮੋਰਚਾ ਹੁਣ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ 'ਚ ਐ।” ਪਰ ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਮੂਹਰੇ ਛੱਬੀ ਜਨਵਰੀ ਦਾ ਉਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਫਿਰ ਤੋਂ ਸੰਜੀਵ ਹੋ ਉੱਠਿਆ।

ਮੈਂ ਘਰੇ ਵਿਹੜੇ 'ਚ ਕੋਈ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹੀ ਜੋਤੀ ਕਾਹਲੀ-ਕਾਹਲੀ ਸਾਡੇ ਘਰ ਆਇਆ, ਤੇ ਸਿੱਧਾ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਆਉਂਦਾ ਹੋਇਆ ਬੋਲਿਆ, “ਲੱਗ ਗਿਆ ਪਤਾ ਚਾਚਾ ਜੀ? ਫੌਜਾਂ ਕਿਲੇ 'ਚ ਜਾ ਵਤੀਆਂ!”

ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਖੁਸ਼ੀ 'ਚ ਇਹਦਾ ਚਿਹਰਾ ਖਿੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਤੇ ਕਾਹਲੀ ਕਾਹਲੀ ਚੱਕਵੇਂ ਪੈਰੀਂ ਆਉਣ ਕਰਕੇ ਇਹਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਸਾਹ ਵੀ ਚੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਮੈਂ ਇਹ ਖਬਰ ਕੁਝ ਚਿਰ ਪਹਿਲਾਂ ਨੈੱਟ 'ਤੇ ਦੇਖ ਚੁਕਾ ਸਾਂ, ਪਰ ਇਹਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਚਾਅ ਚੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਮੈਨੂੰ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗਿਆ। ਮੈਂ ਚੁੱਪ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਇਸ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਸਾਡਾ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ। ਫੇਰ ਜਿੰਦਣ ਪਿੰਡ ਦੀ ਫਿਰਨੀ 'ਤੇ ਸਾਡਾ ਟਾਕਰਾ ਹੋਇਆ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇਹਦਾ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲਾ ਬੁਖਾਰ ਉਤਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਇਹਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, “ਦੇਖ ਲਓ ਚਾਚਾ ਜੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਚਾਲ ਤਾਂ ਬੜੀ ਡੂੰਘੀ ਚੱਲੀ ਸੀ, ਪਰ ਕਾਮਯਾਬ ਨਾ ਹੋ ਸਕੀ।”

ਸੁਣ ਕੇ ਪਲ ਭਰ ਲਈ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੰਨਾਂ 'ਤੇ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ ਕਿ ਇਹ ਉਹੀ ਜੋਤੀ ਐ? ਪਰ ਫੇਰ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਚੰਗਾ ਲੱਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਚਲੇ ਘੱਟ-ਘੱਟ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਚਾਲਾਂ ਤਾਂ ਸਮਝਣ ਲੱਗਿਆ ਸੀ।

ਧੂਣੀ 'ਚ ਗਾੜ੍ਹੇ ਧੂੰਏਂ ਦਾ ਗੁਬਾਰ ਉੱਠਣ ਲੱਗਿਆ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੁਰਗੇ ਨੇ ਫੂਕਾਂ ਮਾਰ ਮਾਰ ਕੇ ਮੱਚਣ ਲਾ ਲਿਆ ਸੀ।

ਅਚਾਨਕ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਰੋਸ਼ਨੀ ਚਮਕ ਉੱਠੀ ਬਿਜਲੀ ਆ ਗਈ ਸੀ। ਦੁਰਗਾ ਉੱਠ ਕੇ ਕਮਰੇ 'ਚ ਮੋਟਰ ਚਲਾਉਣ ਚਲਾ ਗਿਆ ਤੇ ਆਉਂਦਾ ਹੋਇਆ, ਅੰਦਰੋਂ ਮੰਜੀ ਚੁੱਕ ਲਿਆਇਆ।

ਮੈਂ ਤੇ ਜੋਤੀ ਮੰਜੀ 'ਤੇ ਬੈਠ ਗਏ ਤੇ ਦੁਰਗੇ ਨੇ ਆਵਦੇ ਬੈਠਣ ਲਈ ਨੇੜੇ ਪਈ ਇੱਟ ਲੈ ਲਈ। ਕੁਝ ਚਿਰ ਅਸੀਂ ਅੱਗ ਸੇਕਦੇ ਰਹੇ।

ਹੱਥ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਨਾਲ ਜੋਤੀ ਨੇ ਮੇਰਾ ਧਿਆਨ ਸੜਕ 'ਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਟਰੈਕਟਰ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵੱਲ

ਦੁਆਇਆ। ਤਦੇ ਇਕ ਹੋਰ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮਗਰੋਂ ਇਕ ਹੋਰ ਟਰੈਕਟਰ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਜਿਵੇਂ ਖੋਰੂ ਪਾਉਂਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ।

“ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਜਾਂਦੇ ਐ!” ਜੋਤੀ ਬੋਲਿਆ। ਕੁਝ ਚਿਰ ਅਸੀਂ ਪਲੋਂ-ਪਲ ਦੂਰ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਟਰੈਕਟਰਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣਦੇ ਰਹੇ।

ਧੂਣੀ 'ਚ ਮੱਚ ਰਹੇ ਡੱਕੇ ਠੀਕ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਦੁਰਗਾ ਬੋਲਿਆ, “ਦੱਸਦੇ ਐ, ਐਤਕੀ ਠੰਡ ਨੇ ਵੀ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਰਕਾਟ ਤੋੜਿਆ।”

ਜੋਤੀ ਨੇ ਮੇਰੇ ਗੋਝੇ ਨੂੰ ਛੂਹਿਆ, “ਉਹ ਇਕ ਗੱਲ ਐ, ਚਾਚਾ ਜੀ,” ਉਹ ਬੋਲਿਆ, “ਜਿਵੇਂ ਐਨੀ ਠੰਡ 'ਚ ਲੋਕ ਉੱਥੇ ਬੈਠੇ ਐ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ, ਥੋੜ੍ਹਾ ਦੇਖ ਕੇ ਖਿੜ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹਦੀ?”

ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਉਹਦੀ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਜੁਆਬ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕੁਝ ਛਿਣ ਉਹ ਮੇਰੇ ਮੂੰਹ ਵੱਲ ਦੇਖਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਬੋਲਿਆ, “ਜੇ ਮੈਂ ਥੋੜ੍ਹਾ ਸੱਚੀ ਦੱਸਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਕਈ ਆਰੀ ਐਨੀ ਵਿਹ ਚੜ੍ਹਦੀ ਐ...” ਪਰ ਦੁਰਗੇ ਨੇ ਉਹਦੀ ਗੱਲ ਕੱਟ ਦਿੱਤੀ, “ਇਹੀ

ਤਾਂ ਉਹ ਭਾਲਦੇ ਐ, ਬਈ ਤੂੰ ਭੜਕੇ ਤੇ ਅਗਲੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਬਹਾਨਾ ਮਿਲੇ।” ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਨੂੰ ਬਣਦਾ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮਸਲਾ ਹੱਲ ਕਰਨ।” ਜੋਤੀ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਤੈਸ਼ ਸੀ। “ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵੱਸ ਈ ਕੀ ਐ?” ਦੁਰਗੇ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਵੀ ਅਜੀਬ ਜਿਹੀ ਤੇਜ਼ੀ ਸੀ, “ਇਹ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਮੋਹਰੇ ਐ, ਖਿੜਾਰੀ ਤਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਐ।” ਉਹ ਜੋਤੀ ਵੱਲ ਦੇਖ ਕੇ ਮੁਸਕਰਾਇਆ, “ਜਦੋਂ ਤੈਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਸਮਝ ਆ ਗਈ ਫੇਰ ਤੈਨੂੰ ਆਪੇ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜੂ, ਬਈ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਅਸਲ ਲੜਾਈ ਹੈ ਕੀਹਦੇ ਨਾਲ।”

“ਇਹ ਗੱਲ ਸਹੀ ਹੈ।” ਮੇਰੇ ਮੂੰਹੋਂ ਨਿਕਲਿਆ। ਮੈਂ ਹੈਰਾਨੀ ਨਾਲ ਦੁਰਗੇ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ। ਸਧਾਰਨ ਜੇ ਦਿਖਦੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਬੰਦੇ ਨੇ ਬਹੁਤ ਡੂੰਘੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਦੁਰਗੇ ਦੀ ਗੱਲ 'ਤੇ ਸਿਰ ਤਾਂ ਜੋਤੀ ਵੀ ਹਿਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਸਾਂ ਕਿ ਗੱਲ ਉਹਦੀ ਪਕੜ 'ਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਈ। ਦੁਰਗਾ ਧੂਣੀ 'ਚ ਨਵੇਂ ਡੱਕੇ ਲਾਉਂਦਾ ਹੋਇਆ ਆਵਦੇ ਬੁੱਲਾਂ 'ਚ ਈ ਮੁਸਕਰਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੱਸ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਦੂਰ ਖਿਆਲਾਂ 'ਚ ਡੁੱਬਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਅਚਾਨਕ ਉਹ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਮੁਸਕਰਾਇਆ ਤੇ ਹੱਥ ਮਾਰ ਕੇ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਆਵਦੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚਦਾ ਹੋਇਆ ਬੋਲਿਆ, “ਸੁਣੋ, ਥੋੜ੍ਹਾ ਇਕ ਹਾਸੇ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣਾਵਾਂ। ਆਹ ਮੋਹਰੇ ਆਲੀ ਗੱਲ ਤੋਂ ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਆਇਐ...। ਜਦੋਂ ਆਪਣੇ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਲੱਗੀ ਸੀ?”

“ਹੂੰ!” ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੇ ਨਾਂ ਤੋਂ ਮੈਂ ਚੌਕੰਨਾ ਜਿਹਾ ਹੋ ਕੇ ਹੁੰਗਾਰਾ ਭਰਿਆ।

“ਅਸੀਂ ਭਾਈ ਜੇਲੂ 'ਚ ਸਾਂ। ਉੱਥੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਆਲੇ ਕਰਮ ਸਿਉਂ ਤੇ ਦੌਲਤੀ ਆੜਤੀਏ ਦੀ ਸ਼ਤਰੰਜ ਦੀ ਬਾਜੀ ਲੱਗ ਗਈ।”

“ਤੂੰ ਜੇਲੂ 'ਚ ਕਿਵੇਂ ਸੀ?” ਮੈਂ ਹੈਰਾਨੀ ਨਾਲ ਪੁੱਛਿਆ।

ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਆਲਾ ਕਰਮ

ਸਿੰਘ ਜ਼ਿੰਮੀਂਦਾਰਾ ਯੂਨੀਅਨ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਤੇ ਦੌਲਤੀ ਆੜਤੀਆਂ ਵੀ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਤਾਂ ਮਜ਼ਦੂਰ ਬੰਦਾ ਸੀ।

“ਮੈਂ ਵੀ ਫਸ ਗਿਆ ਸੀ,” ਉਹਨੇ ਦੱਸਿਆ।

“ਉਹ ਕਿਵੇਂ?”

“ਲੈ ਇਹ ਵੀ ਸੁਣ ਲੋ,” ਉਹ ਕੁਝ ਛਿਣ ਮੇਰੇ ਮੂੰਹ ਵੱਲ ਦੇਖਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਬੋਲਿਆ, “ਉਦੋਂ ਮੈਂ ਕਾਮਰੇਡ ਭੂਰੇ ਕੇ ਰਲਿਆ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਭੂਰਾ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਕਾਲਜ 'ਚ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਤੇ ਇਹਦਾ ਬਾਪੂ ਸ਼ਹਿਰ ਦੁੱਧ ਪਾਉਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਸੱਤ-ਅੱਠ ਡੰਗਰ ਘਰਦੇ ਸੀ ਤੇ ਬਾਕੀ ਬੋੜਾ ਬਹੁਤਾ ਦੁੱਧ ਪਿੰਡ 'ਚੋਂ ਚੁੱਕ ਲੈਂਦੇ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਤਾਂ ਸਵੇਰੇ ਸਾਝਰੇ ਸੈਂਕਲ 'ਤੇ ਦੁੱਧ ਆਲੇ ਢੋਲ ਲੱਦਣੇ ਤੇ ਫੇਰ ਉਹ ਦਿਨ ਢਲੇ ਹੀ ਮੁੜਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਭੂਰੇ ਨੇ ਵੀ ਖਾ ਪੀ ਕੇ ਸੈਂਕਲ ਚੱਕਣਾ ਤੇ ਕਾਲਜ ਉੱਠ ਜਾਣਾ ਤੇ ਮਗਰੋਂ ਡੰਗਰ ਸਾਂਭਣ ਨੂੰ ਮੈਂ ਤਕੜਾ ਸੀ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਮੇਰੀ ਭੂਰੇ ਨਾਲ ਈ ਬਣਦੀ ਸੀ। ਇਹਦੀ ਮਾਂ ਦਾ ਸੁਭਾਅ ਵੀ ਠੀਕ ਸੀ, ਪਰ ਇਹਦੇ ਬਾਪੂ ਦਾ ਸੁਭਾਅ ਹੋਰ ਸੀ। ਉਹ ਤਾਂ ਜੇ ਭੂਰੇ ਕੋਲ ਕਿਸੇ ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਆ ਜਾਣਾ- ਇਹਦੀ ਮਾਂ ਕੋਲ ਚੁੜ-ਚੁੜ ਕਰਨੇ ਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹਟਦਾ।

ਭੂਰਾ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ ਵਿਚ ਸੀ ਤੇ ਮੁੰਡੇ ਇਹਦੇ ਕੋਲ ਆਉਂਦੇ ਈ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਈ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਸਨ, ਤੇ ਆਪਾਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਕਦੇ ਮੱਥੇ ਵੱਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਾਇਆ।

ਕਈ ਆਰੀ ਉਹ ਸਿੱਧਾ ਖੇਤ ਹੀ ਬੋਰ 'ਤੇ ਆ ਜਾਂਦੇ, ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਚਾਹ-ਰੋਟੀ, ਮੇਰੇ ਚਾਹੇ ਦੇ ਗੋੜੇ ਲੱਗਣ ਚਾਹੇ ਚਾਹ, ਮੈਂ ਕਦੇ ਪਰਵਾਹ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੀ। ਜੇ ਕਦੇ ਲੋੜ ਹੋਣੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਬਿੰਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਾਉਂਦਾ, ਮੰਡੀਓਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੌਦਾ ਪੱਤਾ ਵੀ ਲਿਆ ਦੇਣਾ ਸੈਂਕਲ 'ਤੇ ਲੱਗਦਾ ਵੀ ਕੀ ਸੀ, ਗੋਲੀ ਆਗੂ ਜਾਣਾ ਤੇ ਗੋਲੀ ਆਗੂ ਮੁੜ ਕੇ ਵੀ ਆ ਜਾਣਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਗੱਲ ਮੈਂ ਕਮਾਲ ਦੀ ਦੇਖੀ, ਚੰਗੀਆਂ ਭਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਕਰਦੇ ਇਉਂ ਬਹਿਸਣ ਲੱਗਦੇ, ਬਈ ਹੁਣੇ ਲੜ ਪੈਣਗੇ। ਪਰ ਉਹ ਖੁੱਬੇ ਚਿਰ ਮਗਰੋਂ ਈ ਰਲ ਕੇ ਗੀਤ ਗਾਉਣ ਲੱਗਦੇ। ਗਾਉਂਦੇ ਸਾਰੇ ਈ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਸਨ, ਪਰ ਬੰਤ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਸੀ।

ਹੁਣ ਗਾਉਣ ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੂਹਰੇ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਮੈਂ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਗਾਇਆ, ਪਰ ਜਿਹਨੇ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਸੀ, ਇਹੀ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਜਮਾਂ ਮਾਣਕ ਅਰਗੀ ਤਰਜ ਐ। ਬੰਤ ਭੂਰੇ ਕੋਲ ਆਮ ਈ ਆਉਂਦਾ-ਜਾਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਕੇਰਾਂ ਮੈਂ ਬੰਤ ਨੂੰ ਗੀਤ ਸੁਣਾਇਆ ਤਾਂ ਉਹ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੋਇਆ, ਕਹਿੰਦਾ, “ਤੂੰ ਤਾਂ ਗਾਉਂਦਾ ਈ ਬਹੁਤ ਵਧੀਐ!” ਉਹਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੁਆਸੀ ਦੇ ਗੀਤ ਗਾਉਣ ਲਾ'ਤਾ। ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਜਦ ਆਪਣੇ ਨੇੜੇ-ਤੇੜੇ ਗੁਰਸਰਨ ਭਾਅ ਜੀ ਦਾ ਨਾਟਕ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਭਾਅ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲਾਉਂਦਾ, ਫੇਰ ਤੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਟੇਜਾਂ 'ਤੇ ਗਾਇਆ ਕਰੀਂ।

ਇਹ ਗੱਲ ਦਾ ਮੈਨੂੰ ਐਨਾ ਚਾਅ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਹਰ ਵੇਲੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਨੇ ਜਾਂ ਤੁਰੇ ਫਿਰਦੇ ਨੇ ਗਾਉਂਦੇ ਰਹਿਣਾ ਤੇ ਆਵਦੀਆਂ ਤਰਜਾਂ ਪੱਕੀਆਂ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਾ। ਪੰਜ-ਛੇ ਗੀਤ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਬੰਤ ਨੇ ਈ ਕੰਠ ਕਰਾ'ਤੇ ਸੀ। ਜਿਸ ਸਾਲ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਲੱਗੀ, ਉਸੇ ਸਾਲ ਮਹਿੰਗਾਈ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਤਕੜਾ ਰੋਲਾ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਕ ਵਾਰੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਜਲੂਸ ਨਿਕਲਣਾ ਸੀ। ਉਹਦਾ ਤਕੜਾ ਰੋਲਾ ਸੀ।

ਬੰਤ ਆ ਕੇ ਭੂਰੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਰੇ ਬਈ ਇਹ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਲਹਿਰ ਐ, ਆਪਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹਦੇ 'ਚ ਰਲਣਾ ਚਾਹੀਦੈ। ਭੂਰਾ ਕਹੇ, “ਇਹ ਫਾਸ਼ੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਖੇਡ ਐ।” ਤੇ ਲਓ ਭਾਈ ਉਹ ਇਹੀ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ ਵੀ ਆਪਾਂ ਜਲੂਸ 'ਚ ਜਾਈਏ ਜਾਂ ਨਾ ਜਾਈਏ। ਐਨੇ ਨੂੰ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਲੱਗ ਗਈ।

ਭੂਰੇ ਨੇ ਤਾਂ ਸਵੇਰੇ ਸਾਝਰੇ ਈ ਸੈਂਕਲ ਚੱਕਿਆ ਤੇ ਕਿਸੇ ਪਾਸੇ ਖਿਸਕ ਗਿਆ। ਜਾਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਮੈਨੂੰ ਕਹਿ ਗਿਆ, “ਜੇ ਪੁਲਸ ਆਲੇ ਆ ਕੇ ਮੇਰੇ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਣ ਤਾਂ ਕਹਿ ਦੀਂ ਲਾਮ ਨੂੰ ਗਿਆ ਹੋਇਐ, ਬਾਕੀ ਬੋਰ 'ਤੇ ਦੇਖ'ਲੀ ਕੋਈ

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ)

ਬੱਸ ਤੂੰ ਨਾ ਭੜਕੀਂ

(ਪਿਛਲੇ ਸਫੇ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਕਾਗਜ਼ ਪੱਤਰ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਆਵਦੇ ਘਰੇ ਲੈਂਜੀਂ ਤੇ ਸਾਂਭ'ਲੀ।"

ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦਾ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਨੂੰ ਸੀ, ਪਰ ਐਨੀ ਕੁ ਗੱਲ ਮੈਂ ਸਮਝ ਗਿਆ ਸੀ ਵੀ ਕੋਈ ਮਾਤੀ ਗੱਲ ਹੋਂਗੀ।

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਆਲਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਕਾਗਜ਼ ਵੀ ਕੀ ਸੀ, ਇਕ ਰਸਾਲਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਉਹਦੇ 'ਚ ਉਦਾਸੀ ਦੀਆਂ ਬੋਲੀਆਂ, ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਦੇਖ ਕੇ ਚਾਅ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ। ਰਸਾਲਾ ਮੈਂ ਡੱਬ 'ਚ ਲਕੇ ਲਿਆ ਤੇ ਘਰੇ ਲੈ ਗਿਆ।

ਦੋ ਕੁ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਈ ਬੋਲੀਆਂ ਮੈਨੂੰ ਕੰਠ ਹੋਂਗੀਆਂ। ਤਰਜ਼ ਵੀ ਸਮਝ ਲੈ, ਪੱਕ ਈ ਚੱਲੀ ਸੀ। ਹਰ ਵੇਲੇ ਗਾਈ ਜੋ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਕਰੇ ਕਿ ਬੰਦ ਆ'ਜੇ ਤੇ ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਬੋਲੀਆਂ ਸੁਣਾ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਦਿਆਂ; ਪਰ ਉਹਨੇ ਕਿੱਥੋਂ ਆਉਣਾ ਸੀ। ਭੂਰਾ ਤਾਂ ਆਪ ਪੁਲਸ ਤੋਂ ਟਲਿਆ ਫਿਰਦਾ ਸੀ। ਪੁਲਸ ਵੀ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਗੋੜੇ ਮਾਰ ਗਈ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਈ ਪੁੱਛ ਪੁਛਾ ਕੇ ਮੁੜਦੇ ਰਹੇ। ਇਕ ਆਰੀ ਤਾਂ ਖਾਸੇ ਅੱਖੋ-ਭਾਰੇ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਸੀ।

ਐਨੇ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਠਾਣੇਦਾਰ ਬਦਲ ਗਿਆ। ਉਹਦੀ ਥਾਂ ਜਿਹੜਾ ਨਵਾਂ ਆਇਆ, ਉਹ ਬੜਾ ਕੱਬਾ ਬੰਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਜਦੋਂ ਆਇਆ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿੱਧਾ ਡੰਗਰਾਂ ਆਲੇ ਆ ਵੜਿਆ। ਉਹਦੇ ਚਿੱਤ 'ਚ ਹੋਇ ਬਈ ਭੂਰਾ ਡੰਗਰਾਂ ਆਲੇ ਸੈਂਡ 'ਚ ਨਾ ਲੁਕਿਆ ਬੈਠਾ ਹੋਵੇ।

ਮੈਂ ਮੇਸਾਂ ਨੂੰ ਸੋਨੀ ਕਰ ਕੇ, ਕਟਰੂਆਂ ਦੀ ਖੁਰਲੀ 'ਚ ਹੱਥ ਮਾਰਦਾ ਸੀ, ਨਾਲੇ ਆਪਣੇ ਈ ਧਿਆਨ 'ਚ ਗਈ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, "ਅਸੀਂ ਤੋੜ ਦੇਣੀ ਲਹੂ ਪੀਣੀ ਜੋਕ ਹਾਣੀਆਂ," ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਈ ਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਵੀ ਉਹ ਕਦੋਂ ਮੇਰੇ ਮਗਰ ਆ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਇਆ।

ਮੈਨੂੰ ਬਿੜਕ ਜਿਹੀ ਹੋਈ ਤੇ ਮੈਂ ਮੁੜ ਕੇ ਦੇਖਿਆ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ, "ਆ ਜਾ ਆ ਜਾ, ਤੈਨੂੰ ਮੈਂ ਦੱਸਦੈਂ ਜੋਕਾਂ ਕਿਵੇਂ ਤੋੜੀਦੀਐ," ਤੇ ਲੋ ਜੀ, ਜਦ ਕੱਖਾਂ ਆਲੇ ਹੱਥ ਝਾੜਦਾ ਮੈਂ ਉਹਦੇ ਨੇੜੇ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਹਨੇ ਵੱਟ ਕੇ ਮੇਰੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਚਪੇੜ ਮਾਰੀ, ਮੇਰਾ ਸਿਰ ਹਿਲਾ ਕੇ ਰੱਖ'ਤਾ। ਤਦੇ ਇਕ ਮੇਰੇ ਮਗਰ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ, ਉਹਨੇ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਮੇਰੀ ਪੋਣ 'ਚ ਸਿੱਟੀਆਂ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਕਾਲਰ ਤੋਂ ਫੜ ਕੇ ਧੱਕਦਾ ਜਿਆ ਲੈ ਜਾ ਕੇ ਜੀਪ 'ਚ ਬਹਾਲਿਆ।

ਭੂਰੇ ਦੇ ਪਿਉ ਨੇ ਵੀ ਬਥੇਰੇ ਤਰਲੇ ਕੀਤੇ, 'ਇਹਨੂੰ ਨਾ ਲਜਾਓ ਜੀ, ਸਾਡਾ ਸਾਰਾ ਕੰਮ ਖੜ੍ਹਜ਼ਗਾ।'

ਮੈਂ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਮੇਰਾ ਕਸੂਰ ਤਾਂ ਦੱਸ ਦੋ; ਕੱਢ ਕੇ ਭੈਣ ਦੀ ਗਾਲ਼ ਕਹਿੰਦਾ, "ਸਾਲਿਆ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜੋਕਾਂ ਦੱਸਦੈਂ! ਅਜੇ ਕਸੂਰ ਪੁੱਛਦੈਂ?"

ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਸੀ ਕਿ ਠਾਣੇ ਜਾ ਕੇ ਕੁੱਟਣਗੇ, ਪਰ ਏਸ ਗੱਲੋਂ ਬਚਾਅ ਰਿਹਾ, ਲਜਾ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਸੀਖਾਂ ਪਿੱਛੇ ਬੰਦ ਕਰ'ਤਾ, ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਜੱਜ ਦੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਜੇਲ੍ਹ ਭੇਜ'ਤਾ।

ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਆ ਕੇ ਲੱਗਿਆ ਬਈ ਜਿਵੇਂ ਨਰਕ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਆਇਆ ਹੋਵਾਂ। ਇਥੇ ਸਿਆਸੀ ਹਾੜੇ 'ਚ ਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਮੇਲਾ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਥੇ ਠਾਣੇ 'ਚ ਤਾਂ ਇਉਂ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਖੁੱਡੇ 'ਚ ਕੁੱਕੜ ਤਾੜੇ ਹੁੰਦੇ ਐ, ਰਾਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਤਾਂ ਕੰਧਾਂ 'ਚੋਂ ਸੇਕ ਮਾਰੇ, ਦੂਆ ਮੰਛਰ ਵੱਢ-ਵੱਢ ਖਾਈ ਜਾਣ। ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਜਾਗ ਕੇ ਮਸਾਂ ਕੱਟੀ, ਏਥੇ ਤਾਂ ਵੜਦੇ ਸਾਰ ਟੂਟੀਆਂ ਦਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਪਾਣੀ, ਨਹਾਉਣ ਧੋਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਰੌਣਕ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਦੇਖ ਕੇ ਈ ਜਿਵੇਂ ਸੁੱਖ ਦਾ ਸਾਹ ਆ ਗਿਆ।

ਦੂਰ ਤਾਈਂ ਕੋਠੜੀਆਂ ਦੀ ਲੰਬੀ ਪਾਲ, ਮੁਹਰੇ ਵਰਾਂਡਾ, ਇੱਕ ਕੋਠੜੀ 'ਚੋਂ ਨੰਬੜਦਾਰ ਮੈਨੂੰ ਕੰਬਲ ਤੇ ਭਾਂਡੇ ਚੁਕਾਏ ਤੇ ਵਰਾਂਡੇ ਵਿਚੀਂ ਕਾਹਲੀ-ਕਾਹਲੀ ਤੁਰਦਾ ਹੋਇਆ ਆਖਰੀ ਕੋਠੜੀ 'ਚ ਲੈ ਗਿਆ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ, "ਲੋ ਸਾਂਭੇ ਆਵਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਭਾਈਬੰਦ।"

ਮੈਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਉਹ ਬੜੇ ਖੁਸ਼ ਹੋਏ, ਦੋ ਕੁ ਜਾਣੇ ਲੰਮੇ ਪਏ ਸੀ, ਉਹ ਵੀ ਉਠ ਕੇ ਬਹਿ ਗਏ। ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਹੱਥ ਮਿਲਾਏ, ਮੇਰਾ ਹਾਲ ਚਾਲ ਪੁੱਛਿਆ, ਪਰ ਜਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਭੂਰੇ ਕਾ ਸੀਰੀ ਆਂ, ਤਾਂ ਉਹ ਚੁੱਪ ਜੀ ਵੱਟ'ਗੇ। ਉਂਜ ਵਤੀਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫੇਰ ਵੀ ਵਧੀਆ ਰਿਹਾ।

ਮੈਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ, "ਕਿਸੇ ਚਿਜ਼ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸਾਥੀ ਜਕੀਂ ਨਾ, ਹੋਰ ਥੋੜ੍ਹੇ ਚਿਰ ਤਾਈਂ ਲੰਗਰ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਣੈ, ਜਦ ਤਾਈਂ ਜੋ ਗੋੜਾ-ਗੂੜਾ ਦੇਣਾ ਤਾਂ ਦੇ ਆ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਥੇ ਆਵਦੇ ਕੰਬਲ ਵਿਛਾ ਲੈ ਤੇ ਅਰਾਮ ਕਰ ਲੈ।"

ਮੈਂ ਉਠ ਕੇ ਬਾਹਰ ਆ ਗਿਆ ਤੇ ਦੇਖਿਆ, ਹਰ ਪਾਸੇ ਮਲੱਖ ਈ ਮਲੱਖ। ਮੁਹਰੇ ਅੱਬਾਂ ਹੇਠਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਰੌਣਕ ਲੱਗੀ ਹੋਈ। ਅੱਬਾਂ ਤੇ ਕੱਚੀਆਂ ਅੱਬੀਆਂ, ਦੇਖ ਕੇ ਮੇਰਾ ਚਿੱਤ ਕਰੇ, ਬੱਸ ਦੇਖੀ ਜਾਵਾਂ।

ਵਰਾਂਡੇ 'ਚ ਅਜੇ ਮੈਂ ਪੰਜ ਚਾਰ ਡੀਂਗਾਂ ਈ ਪੁੱਟੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਮੁਹਰੇ ਮੰਡੀ ਆਲਾ ਦੋਲਤੀ ਆੜਤੀਆ ਤੁਰਿਆ ਆਵੇ। 'ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੀ ਆੜਤੀਏ ਦਾ ਪਿਉ।' ਮਗਰੇ ਉਹਦੇ ਚਾਹ ਆਲਾ ਮੇਸੀ, 'ਉਹ ਹੈ ਨੂੰ।' ਮੰਡੀ ਵੜਦੇ ਈ ਚਾਹ ਆਲਾ ਖੋਖਾ ਹੈ ਉਹਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਅਜੇ ਮੈਂ ਗੱਲ ਈ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰੀ ਨਿਗਾਹ ਕਰਮ ਸਿਉ 'ਤੇ ਪੈਂਗੀ, ਉਹ ਟੂਟੀਆਂ ਵੇਨੀ ਤੁਰਿਆ ਜਾਵੇ। ਭੱਜ ਕੇ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਰਲਿਆ। ਦੇਖ ਕੇ ਬੜਾ ਖੁਸ਼ ਹੋਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਿਣਸਾਂ ਦੇ ਭਾਅ ਦਾ ਮੋਰਚਾ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਜਥੇ ਨਾਲ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਕੇ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਜਾਂਦੇ। ਤੇ ਮੈਂ, ਬੰਦ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜੀਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਪੜ੍ਹਣ ਨੂੰ, ਉਹ ਲੈ ਕੇ ਅੱਬਾਂ ਹੇਠ ਆ ਬਹਿਣਾ।

ਤਾਸ਼ ਆਲੇ ਤਾਂ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਬਹੁਤ ਡੰਡ ਪਾਉਂਦੇ। ਪਰ ਲਾਲੇ ਹੋਰੀਂ, ਹੁਣ ਅੱਠ-ਦਸ ਜਣੇ ਤਾਂ ਦੇਖ ਲੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਬੈਠੇ ਈ ਹੁੰਦੇ ਸੀ, ਪਰ ਮਜ਼ਾਲ ਐ ਕਿਸੇ ਦੇ ਸਾਹ ਲੈਣ ਦੀ 'ਵਾਜ਼ ਵੀ ਆ ਜਾਵੇ। ਸਾਰੇ ਚੁੱਪ ਕਰਕੇ ਦੇਖਦੇ ਰਹਿੰਦੇ।

'ਕੱਲਾ ਮੇਸੀ ਸੀ, ਜਿਹੜਾ ਬੇਚਾਰਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਖੜ੍ਹ ਕੇ ਈ ਦੇਖਦਾ। ਉਹਨੂੰ ਤਾਂ ਲਾਲਾ ਈ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਭਜਾਈ ਰੱਖਦਾ-ਮੇਸੀ ਲਿਆਈਂ ਸਿਗਟਾਂ ਦੀ ਡੱਬੀ, ਮੇਸੀ ਚਾਹ ਈ ਧਰ ਲੈ, ਮੇਸੀ ਆਹ ਕਰ ਲੈ, ਮੇਸੀ ਉਹ ਕਰ ਲੈ; ਤੇ ਉਹ ਬੇਚਾਰਾ ਇਕ ਲੱਤ ਖੜ੍ਹਾ ਈ ਰਹਿੰਦਾ।

ਆਪਣਾ ਕਰਮ ਸਿਉਂ ਵੀ ਲੰਘਦਾ ਕਰਦਾ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਮੇਸੀ ਕੋਲ ਖੜ੍ਹ ਜਾਂਦਾ, ਤੇ ਮੈਂ ਵੀ ਉਹਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਆ ਖੜ੍ਹਦਾ।

ਇਕ ਦਿਨ ਕੀ ਹੋਇਆ, ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਦੁਰਗਾ ਸਾਡੇ ਵੱਲ ਵੇਖ ਕੇ ਮੁਸਕਰਾਇਆ, "ਜਿਹੜੀ ਮੈਂ ਹਾਸੇ ਆਲੀ ਗੱਲ ਦੱਸਣ ਲੱਗਿਆ ਸੀ, ਗੱਲ ਕੀ ਹੋਈ, ਵੀਰ ਜੀ ਦੀ ਤਰੀਕ ਆ'ਗੀ। ਉਹ ਤਾਂ ਸਵੇਰੇ ਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਕੇ ਪੇਸੀ ਭੁਗਤਣ

ਮੈਨੂੰ ਤਕੜਾ ਟੈਮ ਲੱਗ ਗਿਆ। ਮੁੜ ਕੇ ਆਇਆ ਤਾਂ ਦੇਖਿਆ, ਲਾਲੇ ਨੇ ਕਰਮ ਸਿਉਂ ਦੇ ਪੰਜ-ਛੇ ਮੋਹਰੇ ਮਾਰ ਕੇ ਆਵਦੇ ਪੈਰਾਂ ਕੋਲ ਰੱਖੇ ਹੋਏ। ਉਂ ਤਾਂ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਮੋਹਰੇ ਮਾਰੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਦੋਵੇਂ ਸਿਰ ਸੁੱਟ ਕੇ ਇਉਂ ਸੋਚਾਂ 'ਚ ਡੁੱਬੇ ਬੈਠੇ, ਜਿਵੇਂ ਕੁੜੀ ਦੱਬ ਕੇ ਆਏ ਹੁੰਦੇ ਐ।

ਮੇਸੀ ਨੇ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿੰਬੂ ਪਾਣੀ ਪਿਆਇਆ। ਇਕ ਹੱਥ ਖਾਲੀ ਜੱਗ ਤੇ ਦੂਏ 'ਚ ਗਲਾਸ ਫੜੀ ਉਹ ਵੀ ਲਾਲੇ ਦੇ ਮਗਰੋਂ ਹੀ ਖੜ੍ਹ ਗਿਆ ਤੇ ਦੇਖਣ ਲੱਗ ਪਿਆ।

ਚਾਣਚੱਕ ਮੇਰੀ ਨਿਗਾਹ ਪਈ, ਟੂਟੀਆਂ ਦੇ ਉੱਤੋਂ ਦੀ ਕਾਲਾ ਬੱਦਲ ਉੱਠ ਖੜ੍ਹਿਆ। ਮੇਰਾ ਪਰਨਾ ਸੁੱਕਣੇ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਹ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਚਲਾ ਗਿਆ, ਮੁੜ ਕੇ ਆਇਆ ਤਾਂ ਮੇਸੀ ਨੇ ਮੇਰੇ ਕੰਠ 'ਚ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਲਾਲਾ ਜੀ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿ ਦੇ'ਤੀ।

"ਹੁਣ ਕੀ ਹੋਉ?" ਮੈਂ ਉਹਦੇ ਕੰਠ 'ਚ ਪੁੱਛਿਆ। ਉਹਨੇ ਬੁੱਲ ਜਿਹਾ ਟੋਰ ਕੇ ਸਿਰ ਮਾਰਿਆ, "ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਐ, ਬਾਜੀ ਗਈ," ਉਹਨੇ ਕਿਹਾ।

'ਸਹੁੰ ਗੁਰੂ ਦੀ, ਸੁਣ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਯਕੀਨ

ਉਹਦੇ ਪੈਰ ਤਾਂਹ ਨੂੰ ਚੱਕੇ ਗਏ।

ਵਰਾਂਡੇ 'ਚ ਖੜ੍ਹੇ ਲੋਕਾਂ 'ਚ ਹਾਸੜ ਮੱਚ ਗਈ। ਹਿਮਤ ਮਾਰ ਕੇ ਉਹ ਉੱਠ ਤਾਂ ਖੜ੍ਹਿਆ, ਪਰ ਮੋਹਰਿਆਂ ਆਲਾ ਡੱਬਾ ਉਹਦੇ ਹੱਥੋਂ ਡਿੱਗ ਕੇ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਿਆ ਤੇ ਮੋਹਰੇ ਖਿਡ ਗਏ।

ਉਹ ਮੋਹਰੇ 'ਕੱਠੇ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆ, ਐਨੇ ਨੂੰ ਤੂਫਾਨੀ ਹਵਾ ਦੇ ਨਾਲ ਗੜੇ ਪੈਣ ਲੱਗ ਪਏ।

ਰੀਠਿਆਂ ਅਰਗੇ ਗੜੇ 'ਤਾੜ-ਤਾੜ' ਕਰਦੇ ਗੋਲੀ ਆਗੂ ਇਉਂ ਆਉਣ, ਅੱਬ ਦੇ ਪੱਤੇ ਝੜਨ ਲੱਗ ਪਏ ਤੇ "ਲਓ ਜੀ, ਦੌਲਤੀ ਨੇ ਕਾਹਲੀ ਕਾਹਲੀ ਕੰਬਲ 'ਕੱਠਾ ਕਰਕੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਤੇ ਦੌੜ ਕੇ ਵਰਾਂਡੇ 'ਚ ਆ ਵੜਿਆ।"

ਬੇਚਾਰੇ ਦਾ ਸਾਹ ਨਾਲ ਸਾਹ ਨਾ ਰਲੇ। ਆਵਦੇ ਇਕ ਹੱਥ ਨੂੰ ਦੂਏ 'ਚ ਲੈ ਕੇ ਉਹਨੇ ਇਉਂ ਘੁੰਟਿਆ ਹੋਇਆ, ਜਿਵੇਂ ਗੜੇ ਦੀ ਤਕੜੀ ਸੱਟ ਲੱਗੀ ਹੋਵੇ। ਖੇਡ ਆਲਾ ਗੱਤਾ ਤੇ ਮੋਹਰਿਆਂ ਆਲਾ ਡੱਬਾ ਤਾਂ ਉਹ ਲੈ ਆਇਆ ਸੀ, ਪਰ ਕਈ ਮੋਹਰੇ ਉਥੇ ਈ ਖਿਡੇ ਰਹਿ ਗਏ ਸਨ।

ਕੁਝ ਚਿਰ ਮਗਰੋਂ ਗੜੇ ਪੈਣੋਂ ਹਟ ਗਏ ਤਾਂ ਮੇਸੀ ਨੇ ਵਰਦੇ ਮੀਂਹ 'ਚ ਹਿਮਤ ਕੀਤੀ। ਸਿਰ 'ਤੇ ਕੰਬਲ ਦਾ ਝੁੰਬ ਮਾਰ ਕੇ ਅੱਬਾਂ ਹੇਠ ਮੋਹਰੇ ਚੁੱਕਣ ਗਿਆ, ਪਰ ਐਹੋ ਜੇ ਤੂਫਾਨ 'ਚ ਮੋਹਰੇ ਉਥੇ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਹੀ ਮਿਲਦੇ। ਉਹ ਖਾਲੀ ਹੱਥ ਮੁੜ ਆਇਆ।

ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਮੀਂਹ ਪੈਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਪਤਾ ਨੂੰ ਕਦੋਂ ਜਾ ਕੇ ਅੱਖ ਲੱਗੀ। ਸਵੇਰੇ ਜਾਗ ਆਈ ਤਾਂ ਤੇਜ਼ ਧੁੱਪ ਨਿੱਕਲੀ ਹੋਈ ਸੀ।

ਮੈਂ ਉਠ ਕੇ ਵਰਾਂਡੇ 'ਚ ਆ ਗਿਆ। ਬਾਹਰ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਈ ਪਾਣੀ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸਾਡੀ ਕੋਠੜੀ ਮੁਹਰੇ ਕਈ ਜਣੇ ਖੜ੍ਹੇ ਪਰੇ ਕੰਧ ਵੇਨੀ ਦੇਖ ਰਹੇ ਸਨ, ਜਿੱਥੇ ਗਿੱਠ ਗਿੱਠ ਪਾਣੀ 'ਚ ਤੁਰਿਆ ਫਿਰਦਾ ਮੇਸੀ ਪਾਣੀ 'ਚ ਤਰਦੇ ਫਿਰਦੇ ਮੋਹਰੇ ਚੁਗ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਲਾਲਾ ਦੌਲਤੀ ਰਾਮ ਲੰਮੀ ਉਂਗਲ ਕਰਕੇ ਉਹਨੂੰ ਸਮਝਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਬਈ ਅਹੁ ਪਰੇ ਪੱਤਿਆਂ 'ਚ ਦੇਖ, ਕੋਈ ਮੋਹਰਾ ਉਥੇ ਨਾ ਹੋਵੇ।

ਤਦੇ ਉਥੇ ਮੋਹਰ ਸਿਉਂ ਆ ਗਿਆ, "ਮਿਲਾਗੇ ਸਾਰੇ ਮੋਹਰੇ?" ਉਹਨੇ ਲਾਲੇ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ।

ਮੋਹਰੇ ਸਹੁਰਿਆਂ ਦਾ ਕੀ ਐ, ਹੋਰ ਆ ਜਾਣਗੇ, ਪਰ ਆਪਣੀ ਬਾਜੀ ਵਿਚੇ ਰਹਿ'ਗੀ, ਕੋਈ ਮਜ਼ਾ ਨੂੰ ਆਇਆ। ਚਲੇ, ਜੋ ਰੱਬ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ।" ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਗਾਹ ਮੇਸੀ 'ਤੇ ਟਿਕੀ ਹੋਈ ਸੀ।

ਕਰਮ ਸਿਉਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਵੇਨੀ ਦੇਖ ਕੇ ਅੱਖ ਮਾਰੀ ਕਿ ਸੁਣ ਸੇਠ ਦੀ ਗੱਲ ਤੇ ਲਾਲੇ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ, "ਚਲੇ ਸੇਠ ਜੀ, ਜਦੋਂ ਮੌਸਮ ਠੀਕ ਹੋਇਆ ਫੇਰ ਲਾ ਲਾ'ਗੇ ਇਕ ਬਾਜੀ।"

ਦੁਰਗੇ ਨੇ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ, "ਮੈਂ ਮੁੜ ਕੇ ਫੇਰ ਕਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਾਜੀ ਲੱਗੀ ਤਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖੀ ਤੇ ਆਹ ਹੁਣ ਦਿੱਲੀ ਬਾਰਡਰ 'ਤੇ ਲੱਗਦੇ ਕਿ ਇਕ ਆਰੀ ਫੇਰ ਲਾਲਾ ਦੌਲਤ ਰਾਮ ਤੇ ਕਰਮ ਸਿਉਂ ਦੀ ਬਾਜੀ ਫਸੀ ਹੋਈ ਐ।" ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਦੁਰਗਾ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਮੁਸਕਰਾਇਆ ਤੇ ਧੂਣੀ ਦੀਆਂ ਲੱਕੜਾਂ ਠੀਕ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ।

ਜੋਤੀ ਦੁਰਗੇ ਵੱਲ ਟਿਕਟਿਕੀ ਲਾਈ ਦੇਖੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਹਨੇ ਦੁਰਗੇ ਨੂੰ ਸੁਆਲ ਕੀਤਾ। "ਚੱਲ ਤੂੰ ਇਹ ਦੱਸ ਇਹਦਾ ਬੁਣ ਕੀ"

ਦੁਰਗਾ ਕੁਝ ਛਿਣ ਉਹਦੇ ਮੂੰਹ ਵੱਲ ਦੇਖਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਬੋਲਿਆ, "ਇਕ ਗੱਲ ਸਮਝ ਲੈ, ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਟੱਕਰ ਲੈਣ ਆਲਾ ਹਾਕਮ ਚਾਹੇ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਤਕੜਾ ਹੋਵੇ, ਉਹਦੀ ਉਮਰ ਲੰਮੀ ਨੂੰ ਹੁੰਦੀ; ਤੇ ਦੂਈ ਗੱਲ, ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਰਾਹ ਪਏ ਲੋਕ ਕਦੇ ਹਾਰਦੇ ਨੂੰ ਹੁੰਦੇ।"

ਉਹ ਸਿੱਧਾ ਜੋਤੀ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ 'ਚ ਝਾਕਿਆ, "...ਤੇ ਇਕ ਗੱਲ ਹੋਰ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਯਾਦ ਰੱਖੀ," ਬੱਸ ਇਕ ਤੂੰ ਨਾ ਭੜਕੀਂ! ਬਾਕੀ ਸਭ ਠੀਕ ਐ।" ਜੋਤੀ ਉਹਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਟਿਕਾਈ ਇਉਂ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਉਹਦੀ ਕਹੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ।

ਚਾਣਚੱਕ ਚੋਗਿਰਦਾ ਚਮਕੀਲੀ ਧੁੱਪ ਵਿਚ ਖਿੜ ਉੱਠਿਆ। ਨੀਲੇ ਅੰਬਰ 'ਤੇ ਧੁੰਦ ਦੇ ਬੱਦਲ ਪਾਟ ਰਹੇ ਸਨ। ਦੁਰਗੇ ਨੇ ਕੰਧ ਲਾਗੇ ਪਈ ਕਹੀ ਚੁੱਕ ਕੇ ਮੇਥੇ 'ਤੇ ਰੱਖੀ ਤੇ ਨੱਕ ਦੇਖਣ ਤੁਰ ਗਿਆ।

ਸੜਕ ਤੋਂ ਟਰੈਕਟਰ ਦੀ ਆ ਰਹੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣ ਕੇ ਮੈਂ ਤੇ ਜੋਤੀ ਉਠ ਕੇ ਸੜਕ ਵੇਨੀ ਦੇਖਣ ਲੱਗੇ। ਸੜਕ 'ਤੇ ਤੇਜ਼ ਗਤੀ ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਜਾ ਰਹੇ ਟਰੈਕਟਰ ਟਰਾਲੀ ਹੁਣ ਸਾਫ਼ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਟਰੈਕਟਰਾਂ 'ਤੇ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਕਿਸਾਨੀ ਅਤੇ ਤਿਰੰਗੇ ਝੰਡੇ ਹਵਾ ਵਿਚ 'ਫਰ ਫਰ' ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਤੇ 'ਫਰ ਫਰ' ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਮੈਨੂੰ ਇੱਥੇ ਖੜ੍ਹੇ ਨੂੰ ਵੀ ਸੁਣਾਈ ਦਿੰਦੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ।

ਸੜਕ ਤੋਂ ਟਰੈਕਟਰ ਦੀ ਆ ਰਹੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣ ਕੇ ਮੈਂ ਤੇ ਜੋਤੀ ਉਠ ਕੇ ਸੜਕ ਵੇਨੀ ਦੇਖਣ ਲੱਗੇ। ਸੜਕ 'ਤੇ ਤੇਜ਼ ਗਤੀ ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਜਾ ਰਹੇ ਟਰੈਕਟਰ ਟਰਾਲੀ ਹੁਣ ਸਾਫ਼ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਟਰੈਕਟਰਾਂ 'ਤੇ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਕਿਸਾਨੀ ਅਤੇ ਤਿਰੰਗੇ ਝੰਡੇ ਹਵਾ ਵਿਚ 'ਫਰ ਫਰ' ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਤੇ 'ਫਰ ਫਰ' ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਮੈਨੂੰ ਇੱਥੇ ਖੜ੍ਹੇ ਨੂੰ ਵੀ ਸੁਣਾਈ ਦਿੰਦੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ।

ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਪਿੱਛ ਦਾ ਹਾਲ-ਚਾਲ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗ ਗਿਆ। ਐਨੇ ਨੂੰ ਹਾੜੇ ਦੇ ਦਰੋਂ ਬਾਹਰ ਨਾਹਰੇ ਵੱਜਣ ਲੱਗ ਗਏ।

ਮੈਂ ਕਿਹਾ, "ਲੈ ਹੋਰ ਆ'ਗੇ ਥੋਡੇ ਨਾਲ ਦੇ।"

ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ, "ਨਹੀਂ, ਇਹ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦਾ ਜਥਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੀ ਮੋਰਚਾ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ।"

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ 'ਵਾਜ਼ ਸੁਣ ਕੇ ਅੰਦਰ ਹਾੜੇ 'ਚ ਵੀ ਨਾਹਰੇ ਲੱਗਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਤਕੜੀ ਦੇਰ ਘੜਮੜਸ ਪੈਂਦੀ ਰਹੀ। ਮੇਰਾ ਧਿਆਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਸੀ, ਐਨੇ 'ਚ ਕਿਸੇ ਨੇ ਮੇਰੇ ਮੋਢੇ 'ਚੇ ਹੱਥ ਰੱਖ'ਤਾ। ਮੁੜ ਕੇ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਬੰਦ ਖੜ੍ਹਾ ਹੱਸੀ ਜਾਏ।

...ਕੇਰਾਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਹੈਰਾਨ ਈ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਓ ਬਾਈ ਤੂੰ ਕਿੱਥੇ? ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਘਰੇ ਡੀਕੀ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।"

ਕਹਿੰਦਾ, "ਦੇਖ ਲੈ...!"

ਉਹਨੇ ਦੱਸਿਆ ਵੀ ਉਹ ਤਾਂ ਦੂਏ ਦਿਨ ਈ ਫੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ, "ਸੁਕਰ ਐ ਰੱਬ ਦਾ ਯਾਰ, ਕੋਈ ਤਾਂ ਆਵਦਾ ਮਿਲਿਆ।"

ਉਹ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਈ ਕੋਠੜੀ ਵਿਚ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਵਦੀ ਥਾਂ ਦਿਖਾਈ ਤੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਈ ਸਾਡੀ ਕੋਠੜੀ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ।

ਉਹਨੇ ਜਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਵੀ ਇਹ ਵੀ ਆਪਣਾ ਈ ਸਾਥੀ ਐ ਤੇ ਉਦਾਸੀ ਦੇ ਗੀਤ ਬੜੇ ਸੋਹਣੇ ਗਾਉਂਦਾ ਐ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੋਏ। ਫੇਰ ਤਾਂ ਦੇਖ ਲੋ ਰੋਜ਼ ਦੀ ਮਹਿਫਿਲ ਲੱਗਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ।

ਬੰਤ ਨੂੰ ਮੈਂ ਠਾਣੇਦਾਰ ਆਲੀ ਗੱਲ ਸੁਣਾਈ ਤਾਂ ਉਹ ਬਹੁਤ ਹੱਸਿਆ, ਕਹਿੰਦਾ, ਠਾਣੇਦਾਰ ਬੇਚਾਰਾ ਤਾਂ ਅਸਲ ਸੇਵਾਦਾਰ ਈ ਉਸ ਜਮਾਤ ਦਾ, ਜਿਹਨੂੰ ਆਪਾਂ ਲਹੂ ਪੀਣੀਆਂ ਜੋਕਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਆ, ਆਪਣੀ ਜਮਾਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਐ। ਫੇਰ ਉਹ ਰੋਜ਼ ਈ ਮੈਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹਾ-ਬਹੁਤ ਸਮਝਾਉਣ ਲੱਗ ਪਿਆ।

ਸਵੇਰ ਮੌਕੇ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਸਿਆਣੇ ਓ, ਸਭ ਦੇ ਆਪੋ ਆਵਦੇ ਰੁਝੇਵੇਂ ਹੁੰਦੇ, ਪਰ ਦੁਪਹਿਰ ਨੂੰ ਅੱਬਾਂ ਹੇਠ ਪੂਰੀ ਰੌਣਕ ਹੋ ਜਾਂਦੀ। ਕਿਧਰੇ ਤਾਸ਼ ਖੇਡਣ ਆਲੇ, ਕਿਧਰੇ ਲੁੱਡੇ ਆਲੇ। ਮੰਡੀ ਆਲਾ ਦੌਲਤੀ ਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਜਿਹਨੂੰ ਸਾਰੇ ਵੀਰ ਜੀ ਕਹਿ ਕੇ ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸੀ-ਸ਼ਤਰੰਜ ਲੈ ਕੇ ਬਹਿ

ਚਲੇ ਗਿਆ ਤੇ ਦੌਲਤੀ ਬੇਚਾਰੇ ਨਾਲ ਸ਼ਤਰੰਜ ਖੇਡਣ ਆਲਾ ਕੋਈ ਨਾ ਰਿਹਾ।

ਵਿਹਲਾ ਹੋ ਕੇ ਮੈਂ ਵੀ ਕਿਤਾਬ ਲੈ ਕੇ ਅੱਬਾਂ ਹੇਠ ਆ ਗਿਆ। ਦੌਲਤੀ ਪਹਿਲਾਂ ਈ ਆਵਦੀ ਪੱਕੀ ਥਾਂ, ਕੰਬਲ 'ਤੇ ਚੌਂਕੜੀ ਮਾਰੀ ਬੈਠਾ ਆਵਦੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੱਖੀ ਝੱਲੀ ਜਾਏ। ਮੈਂ ਥੋੜ੍ਹਾ ਹਟ ਕੇ ਬਹਿ ਗਿਆ। ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹਦੇ-ਪੜ੍ਹਦੇ ਮੇਰੀ ਅੱਖ ਮਿਚਣ ਲੱਗ ਪੀ ਤੇ ਮੈਂ ਉਥੇ ਈ ਪਰਨਾ ਵਿਛਾ ਕੇ ਟੇਢਾ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਨੀਂਦ ਆ'ਗੀ।

ਜਦੋਂ ਮੇਰੀ ਅੱਖ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਮੁੜਕੇ-ਮੁੜਕੀ ਹੋਇਆ ਪਿਆ ਸੀ। ਜਿੱਥੇ ਮੈਂ ਪਿਆ ਸੀ, ਉਥੇ ਧੁੱਪ ਆ'ਗੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਠ ਕੇ ਬਹਿ ਗਿਆ। ਮੁੜਕੇ ਨਾਲ ਮੇਰਾ ਕੁਝਤਾ ਗੱਚ ਹੋਇਆ ਪਿਆ ਸੀ।

ਪੂਰਾ ਵੱਟ ਪੈ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਵਾ ਤਾਂ ਇਉਂ ਬੰਦ ਹੋਈ ਪਈ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਫੜ ਕੇ ਖੜ੍ਹਾ'ਤੀ ਹੋਵੇ। ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਲਾਲਾ ਬੇਚਾਰਾ ਉਥੇ ਈ ਲੱਤਾਂ ਨਿਸਾਲੀ ਬੈਠਾ ਪੱਖੀ ਝੱਲੀ ਜਾਏ।

ਤੇ ਲਓ ਜੀ, ਰੱਬ ਸਬੱਬੀ ਉਥੇ ਕਰਮ ਸਿਉਂ ਆ ਗਿਆ। ਉਹ ਕੇਸੀ ਨਹਾ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ ਤੇ ਉਹਨੇ ਮੌਰਾਂ ਤੋਂ ਦੀ ਪਰਨਾ ਕਰਕੇ ਆਵਦੇ ਵਾਲ ਮਗਰ ਨੂੰ ਸਿੱਟੇ ਹੋਏ ਸਨ।

ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ, "ਅੱਜ ਤਾਂ ਸੇਠ ਜੀ ਲੱਗਦੇ 'ਨੇਰੀ ਆਉਂ" ਉਹ ਦੌਲਤੀ ਕੋਲ ਆ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਇਆ ਤੇ ਬੋਲਿਆ, "ਕੀ ਗੱਲ ਸੇਠ ਜੀ ਇਉਂ ਸੁੱਤੇ ਜੇ ਬੈਠੇ ਓ, ਕੀ ਅਜੇ ਸਾਥੀ ਮੁੜਿਆ ਨੂੰ ਤਰੀਕ ਤੋਂ?"

ਉਹਨੇ ਗੱਲ ਕੀ ਕੀਤੀ, ਲਾਲਾ ਤਾਂ ਉਹਦੇ ਖਹਿਤੇ ਪੈ ਗਿਆ, ਬਈ ਆਉ ਇੱਕ ਬਾਜੀ ਲਾਉਨੇ ਆ।"

ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ, ਸੇਠ ਜੀ ਕਿਉਂ ਟਿੱਚਰਾਂ ਕਰਦੈਂ, ਮੈਂ ਹਲ ਵਾਹ ਸਿੱਧਾ ਸਾਦਾ ਜੱਟ ਤੇ ਤੂੰ ਹੱਛਿਆ ਹੋਇਆ ਸਿਆਸੀ ਬੰਦਾ। ਆਪਣਾ ਕੀ ਮੁਕਾਬਲਾ!"

ਪਰ ਦੌਲਤੀ ਉਹਦਾ ਖਹਿਤਾ ਕਿੱਥੋਂ ਛੱਡਣ ਆਲਾ ਸੀ। ਅਖੀਰ ਉਹਨੇ ਉਹਨੂੰ ਖੇਡਣ ਲਾ ਲਿਆ।

ਮੈਂ ਵੀ ਉਠ ਕੇ ਪਰਨਾ ਝਾੜਿਆ ਤੇ ਮੂੰਹ ਪੁੱਝਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਆ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਇਆ, ਪਰ ਗਰਮੀ ਨੇ ਮੇਰੀ ਸੁਰਤ ਮਾਰੀ ਪਈ ਸੀ। ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ, ਭੱਜ ਕੇ ਪਿੰਡੇ ਪਾਣੀ ਪਾ ਆਵਾਂ।

ਟੂਟੀਆਂ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਈ ਪੂਰੀ ਭੀੜ ਸੀ।

ਫੁੱਲ ਦਵਾਈ ਪਾਈਨ (Pine), ਪਾਈਨ ਸਿਵੈਸਟਰੀਜ਼ (Pine Syvestries) ਨਾਮਕ ਪੌਦੇ ਦੇ ਫੁੱਲਾਂ ਤੋਂ ਤਿਆਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਓਕ ਵਾਂਗੂੰ ਇਹ ਬੂਟਾ ਵੀ ਠੰਡੇ ਪੌਣ ਪਾਈਨ ਤੇ ਪਹਾੜੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੋਹਾਂ ਬੂਟਿਆਂ ਦੇ ਫੁੱਲਾਂ ਤੋਂ ਬਣੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਅਜੀਬ ਹਨ ਤੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ। ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਨਾਂਗਵਾਚ ਗੱਲ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ, ਪਰ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਮਨੁੱਖੀ ਸਿਹਤ ਤੇ ਵਿਹਾਰ ਨੂੰ ਢਾਅ ਲਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ। ਓਕ ਦਾ ਆਸਾਵਾਦੀ ਤੇ ਸਿਰਤੀ ਸੁਭਾਅ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਹੈ, ਪਰ ਸਿਹਤ ਪੱਖੋਂ ਉਲਾਰ ਹੈ। ਪਾਈਨ ਦੀ ਹਲੀਮੀ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਣ ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਟਾ ਮਿਲੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਪਰ ਸੁਭਾਅ ਇਸ ਦਾ ਵੀ ਟੇਢਾ ਹੈ। ਚੰਗਾ ਚੰਗਾ ਕਰਦਿਆਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਚਲਦਾ ਵਰਨਾ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਪਾਈਨ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਓਕ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਹੈ।

ਪਾਈਨ ਦਵਾਈ ਅੰਤਰਮੁਖੀ ਸੁਭਾਅ ਦੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਬਾਹਰੀ ਚਿਹਰਾ ਨਿਮਰਤਾ ਵਾਲਾ ਲਗਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਮਰੀਜ਼ ਅੰਦਰੋਂ ਡਰਿਆ, ਸਹਿਮਿਆ ਤੇ ਘਬਰਾਇਆ (Confused)

ਡਾ. ਗੋਬਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਮਰਾਓ
ਫੋਨ: 408-634-2310

ਹੋਇਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੋਚ ਪੱਖੋਂ ਹਿੱਲਿਆ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਹ ਹਰ ਅਣਸੁਖਾਵੀਂ ਗੱਲ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਤਾਰਕਿਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਸਹੀ ਉਪਯੋਗ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਇਸ ਲਈ ਹਰੇਕ ਗੱਲ ਦਾ ਕਸੂਰਵਾਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹੀ ਮੰਨ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਅਤਿ ਦੀ ਨਰਮੀ ਵਰਤਣਾ, ਆਤਮ-ਨਿੰਦਾ ਕਰਨੀ, ਕੀਤੇ ਦਾ ਪਛਤਾਵਾ ਕਰਨਾ ਤੇ ਹਰ ਕਸੂਰ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਲੈਣਾ ਇਸ ਫੁੱਲ ਦਵਾਈ ਦੇ ਸੰਕੇਤੀ ਸ਼ਬਦ ਹਨ।

ਇਹ ਸੰਸਾਰ ਐਸਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ ਕਸੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਆਪਣਾ ਕਸੂਰ ਸਹਿਜੇ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ। ਜੇ ਹਰ ਕੋਈ ਇੰਨਾ ਇਮਾਨਦਾਰ ਤੇ ਸੁਚੱਜਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਆਪਣੀ ਕੀਤੀ ਗਲਤੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਮੰਨ ਲਵੇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਦੁਨੀਆਂ ਸਵਰਗ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਅੱਗੇ ਨਿਕਲ ਜਾਵੇ, ਪਰ ਇੱਥੇ ਤਾਂ ਮੁੱਖ ਸਮੱਸਿਆ ਹੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਗੁਨਾਹ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਛੁਪਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਗੁਨਾਹ ਦੀ ਭਾਵ ਨਿਕਲਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਉਲਟੇ-ਪੁਲਟੇ ਤਰਕ ਦੇ ਕੇ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਸਿਰ ਮੜ੍ਹ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਰੁਝਾਨ ਦੀ ਆੜ ਵਿਚ ਸੰਗੀਨ ਜੁਰਮ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਘੁਟਾਲੇ ਚਲਦੇ ਹਨ ਤੇ ਘੋਰ ਬੇਇਨਸਾਫੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜੇ ਹਰ ਇਕ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਕਸੂਰ ਛਿਪ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਭਾਵੇਂ ਜੋ ਕੋਈ ਦੂਜਾ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਛਿਪਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੇ ਤਾਂ ਵੀ ਇਹ ਉੱਛਲ ਕੇ ਬਾਹਰ ਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਫਿਰ ਤਾਂ ਕੋਈ ਸਮੱਸਿਆ ਪੈਦਾ ਹੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਫਿਰ ਤਾਂ ਕੋਈ ਜਾਣ-ਬੁੱਝ ਕੇ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਤੇ ਜੇ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿਚ ਹੋ ਵੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਮੰਨ ਲਵੇਗਾ; ਪਰ ਪਾਈਨ ਬਾਰੇ ਜੋ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਗੱਲ ਹੈ ਤੇ ਜੋ ਇਸ ਦਾ ਸਹੀ ਮਿਜਾਜ਼ ਸਮਝਣ ਵਿਚ ਔਖਿਆਈ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਮਰੀਜ਼ ਬਿਨਾ ਕੋਈ ਕਸੂਰ ਕੀਤਿਆਂ ਹੀ ਆਪਣਾ ਕਸੂਰ ਕੱਢੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਇਸ ਅਣਹੋਏ ਵਿਹਾਰ ਨਾਲ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਤਾਂ ਕੀ ਇਹ ਕੋਈ ਬੀਮਾਰੀ ਹੈ ਜਾਂ ਪਾਗਲਪਣ? ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਸੋਚੋ, ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਇਕ ਬੀਮਾਰੀ ਹੀ। ਜੇ ਪਾਗਲਪਣ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਵੀ ਇਕ ਬੀਮਾਰੀ ਹੀ ਹੋਈ। ਹਰ ਗੱਲ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਚੁੱਕੀ ਜਾਣਾ ਸਿਆਣੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਵਿਹਾਰ ਨਹੀਂ। ਸੁਣਿਆ ਹੈ, ਪੁਰਾਣੇ ਵੇਲਿਆਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਕਈ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਸਭ ਗੁਨਾਹ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਲੈਣ ਦਾ ਡਰਾਮਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੰਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਜੋ ਕਚਹਿਰੀ ਗੁਮਰਾਹ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਮਲਾ ਸਮਝ ਕੇ ਛੱਡ ਦੇਵੇ। ਜੇ ਕਚਹਿਰੀ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕਮਲੇ ਸਮਝਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਡਾਕਟਰ ਬੈਚ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਦਤ ਨੂੰ ਬੀਮਾਰੀ ਕਹਿ ਕੇ ਸਹੀ ਸ਼ਨਾਖਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਹਰ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਡਾਹੀ ਜਾਣਾ ਤੇ ਹਰ ਹੋਈ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਲਈ ਜਾਣਾ ਇਕ ਨਿਧੇਧਾਤਮਿਕ ਵਿਹਾਰ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਇਲਾਜ ਫੁੱਲ ਦਵਾਈ ਪਾਈਨ ਹੈ।

ਚਲੋ ਇਹ ਤਾਂ ਮੰਨ ਲਿਆ ਕਿ ਹਰ ਦੋਸ਼ ਦਾ ਗੁਨਾਹਗਾਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੰਨੀ ਜਾਣਾ ਇਕ

ਬੈਚ ਫੁੱਲ ਪਾਈਨ: ਦੋਸ਼ ਮੇਰਾ ਹੈ

ਗਲਤ ਵਿਹਾਰ ਹੈ, ਪਰ ਇੰਦਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਹਨ ਕਿੱਥੇ? ਆਮ ਦੇਖਣ ਵਿਚ ਤਾਂ ਉਹੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਸ਼ੌਰੇਆਮ ਦੋਸ਼ ਕਮਾ ਕੇ ਮੁਕਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਾਪੀ ਦੱਸਣ ਵਾਲੇ ਕਈ ਲੋਕ ਮੰਦਰਾਂ, ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਜਰੂਰ ਦਿਖ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਹੱਥ ਜੋੜ ਆਪਣੇ ਪਾਪਾਂ ਦੀ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਹ ਬਹੁਤੇ ਰਵਾਇਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਬੈਰ ਖਵਾਹ ਹੋਣ ਦਾ ਡਰਾਮਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਪਾਈਨ ਦੇ ਅਸਲ ਰੋਗੀਆਂ ਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਨਿਖੇੜਨ ਲਈ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜਿਹੀ ਖੋਜੀ ਨਦਰ (Observation) ਨਾਲ “ਪੇਖਣਾ” ਬੜਾ ਜਰੂਰੀ ਹੈ।

ਪਾਈਨ ਬਾਰੇ ਡਾ. ਬੈਚ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ “ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਹੈ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਤੇ ਦੂਸ਼ਣ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਸਫਲ ਵੀ ਹੋਣ ਤਾਂ ਵੀ ਆਪਣੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ 'ਤੇ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਸੋਚੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਹੋਰ ਉੱਦਮ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਵੱਧ ਚੰਗਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਸਖਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਆਪਣੀਆਂ ਕੁਤਾਹੀਆਂ ਕਰ ਕੇ ਨੁਕਸਾਨ ਉਠਾਈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਵਾਰੀ ਜੇ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਵੀ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੀ ਸਿਰ ਲੈ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।”

ਉਹ ਕਿਸੇ ਦੀ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਕਿਵੇਂ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਗੱਲ ਇਕ ਬਜ਼ੁਰਗ ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰਾ ਇਕ ਗਵਾਂਢੀ ਆਪਣੇ ਇਕ ਬੁੱਢੇ ਅਧਿਆਪਕ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਇਆ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹੋਈਆਂ। ਮੈਨੂੰ ਬਜ਼ੁਰਗ ਦੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਡੂੰਘੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਜ਼ਰ ਆਈ। ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਉਸ ਨਾਲ ਸਾਂਝੇ ਕਰਨ ਲਈ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪੁਸਤਕ “ਜਪੁਜੀ ਦਾ ਰੱਬ” ਦੀ ਇਕ ਕਾਪੀ ਭੇਟ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਵਾਕੇ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਮੈਨੂੰ ਖਿਆਲ ਆਇਆ ਕਿ ਜਿਸ ਬੰਡਲ ਵਿਚੋਂ ਕਾਪੀ ਚੁਕ ਕੇ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਤਾਬ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਉਹ ਤਾਂ ਮੇਰੀਆਂ ਹੋਮਿਓਪੈਥਿਕ ਪੁਸਤਕਾਂ “ਸੋ ਦੁਖ ਕੈਸਾ ਪਾਵੇ” ਦਾ ਸੀ। ਦੋਹਾਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਰੰਗ ਤੇ ਆਕਾਰ ਇਕੋ ਸਮਾਨ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਭੁਲੇਖਾ ਖਾ ਗਿਆ ਸਾਂ ਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਵੀ ਬਿਨਾ ਦੇਖੇ ਹੀ ਕਿਤਾਬ ਲੈ ਕੇ ਚਲ ਪਿਆ ਸੀ। ਆਪਣੀ ਗਲਤੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਣ 'ਤੇ ਮੈਂ ਸਹੀ ਪੁਸਤਕ ਲੈ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਗਿਆ। ਕਿਤਾਬ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਮੈਂ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਮੁਆਫ ਕਰ ਦੇਣ, ਕਿਉਂਕਿ ਭੁਲੇਖਾ ਲੱਗਣ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕਿਤਾਬ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਹ ਅੱਗੋਂ ਬੋਲੇ, “ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸਾਹਿਬ ਤੁਹਾਡੀ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ, ਭੁਲੇਖਾ ਸਭ ਨੂੰ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗਲਤੀ ਤਾਂ ਅਸਲ ਮੇਰੀ ਹੈ, ਜੋ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਘਰ ਦਾ ਪਤਾ ਨੋਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਆਪ ਹੀ ਜਾ ਕੇ ਪੁਸਤਕ ਬਦਲਾ ਲਿਆਉਂਦਾ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਸ਼ਟ ਨਾ ਉਠਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ।” ਮੈਨੂੰ ਅਨੁਭਵ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਦਿਲੋਂ ਕਹੀ ਸੀ, ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਪਛਾਣ ਪਾਈਨ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਤਵ ਵਜੋਂ ਕਰਵਾਉਂਦੀ ਸੀ।

ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਇਹ ਵਾਕਿਆ ਯਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਕਪੂਰ ਦੀ ਗੱਲ ਵੀ ਯਾਦ ਆਉਂਦੀ ਹੈ- ਨਰਿੰਦਰ ਕਪੂਰ ਦੀ ਨਹੀਂ, ਮਰਹੂਮ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਬੀ. ਕੇ. ਕਪੂਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ। ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਕਪੂਰ ਪਤਲੇ, ਲੰਮੇ, ਸਿਸ਼ਟਾਚਾਰੀ, ਅਤਿਅੰਤ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਤੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਵਿਅਕਤੀ ਸਨ। ਉਹ ਮਹਿੰਦਰਾ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਅਧਿਆਪਕ ਸਨ ਤੇ ਮੇਰੇ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਕਈ ਅਹਿਮ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਐਮ. ਏ. ਵਿਚ ਲੇਟ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਕਰ ਕੇ ਮੇਰਾ ਕੇਸ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋ ਕੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਇਆ। ਦਫਤਰ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਜਦੋਂ ਤੀਕ ਵੀ. ਸੀ. ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾ ਆਵੇ, ਮੈਂ ਕਲਾਸ ਅਟੈਂਡ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਸ਼ੁਰੂ ਦਾ ਸਿਲੇਬਸ ਰਹਿ ਨਾ ਜਾਵੇ, ਇਸ ਡਰੋਂ ਮੈਂ ਕਲਾਸ ਰੂਮ ਦੇ ਬਾਹਰ ਬੈਠ ਕੇ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੈਕਚਰ ਸੁਣਨ ਤੇ ਨੋਟ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆ। ਬਾਕੀ ਕਿਸੇ ਅਧਿਆਪਕ ਨੇ ਤਾਂ ਗੌਰ ਨਾ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਕੁਝ ਕੁ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਕਪੂਰ ਲੈਕਚਰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਹਰ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਏ ਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, “ਬੇਟੇ ਤੂੰ ਯਹਾਂ ਬੈਠਾ ਕਯਾ ਕਰਤਾ ਹੈ?” ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਮੱਸਿਆ ਸਮਝਾਈ ਤਾਂ ਉਹ ਬੋਲੇ, “ਮੈਂ ਤੁਮਹਾਰੀ ਕਯਾ ਹੈਲਪ ਕਰ ਸਕਤਾ ਹੂੰ?”

ਮੈਂ ਡਰਦੇ ਡਰਦੇ ਕਿਹਾ, “ਸਰ, ਮੈਨੂੰ ਇੱਥੋਂ ਉਠਾ ਨਾ ਦੇਣਾ।” ਉਹ ਬੜੇ ਦਿਆਲੂ ਹੋ ਕੇ ਬੋਲੇ, “ਨਹੀਂ ਉਠਾ ਕੈਸੇ ਦੁੰਗਾ? ਆਪ ਜੈਸੇ ਸੀਰੀਅਸ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਕੋ ਕੋਈ ਕੈਸੇ ਉਠਾ ਸਕਤਾ ਹੈ। ਚਲੋ ਜਬ ਤੀਕ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾ ਆਵੇ, ਅੰਦਰ ਬੈਠਾ ਕਰੋ।”

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਸ ਨੇਕਦਿਲੀ ਨਾਲ ਮੈਂ ਤਹਿਦਿਲੋਂ ਅਹਿਸਾਸਮੰਦ ਹੋ ਗਿਆ ਸਾਂ। ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਇਕ ਸ਼ਾਮ ਮਾਡਲ ਟਾਊਨ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕਪੂਰ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਸੈਰ ਕਰਦੇ ਦੇਖਿਆ। ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਤਹਿ ਬੁਲਾਈ ਤੇ ਕਿਹਾ, “ਸਰ, ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਮੁਲਾਕਾਤ ਹੋਈ ਹੈ।” ਇਸ ਵਿਲੰਬ ਲਈ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਉਹ ਬੋਲੇ, “ਹਾਂ, ਗਲਤੀ ਮੇਰੀ ਹੈ ਬੇਟੇ, ਮੈਂ ਤੁਮਹੋਂ ਮਿਲਨੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਾ।” ਬਜ਼ੁਰਗ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਦੇ ਹਲੀਮੀ ਲਹਿਜ਼ੇ ਵਿਚ ਕਹੇ ਹੋਏ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਅੱਜ ਵੀ ਮੇਰੇ ਕੰਨਾਂ

ਵਿਚ ਗੂੰਜ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੱਕਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਪਾਈਨ ਟਾਈਪ ਵਿਅਕਤੀ ਸਨ।

ਕਈ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਦਾਵਤ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ। ਭੋਜਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਸਵਾਦੀ ਬਣੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਕਰਨ ਨੂੰ ਮਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੇ ਮਿਹਨਤ ਕੀਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਬਾਸ਼ ਦੇਣੀ ਤਾਂ ਬਣਦੀ ਹੀ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਤ੍ਰੀਮਤਾਂ ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਨੂੰ ਪੁਰਸਕਾਰ ਸਮਝ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਰਸਮੀ ਸ਼ੁਕਰੀਆ ਜਾਂ ਧੰਨਵਾਦ ਕਹਿ ਕੇ ਗੱਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਕੁਝ ਕਹਿਣਗੀਆਂ, “ਹਾਲੇ ਤਾਂ ਭਰਾ ਜੀ ਧਣੀਆਂ ਪਾਉਣਾ ਭੁੱਲ ਗਈ, ਨਹੀਂ ਸਵਾਦੀ ਤਾਂ ਇਹ ਦਾਲ ਹੋਰ ਵੀ ਹੋ ਜਾਣੀ ਸੀ।” ਸਾਗ ਦੀ ਤਾਰੀਫ ਕਰਨ 'ਤੇ ਇਹੀ ਸਵਾਣੀਆਂ ਕਹਿਣਗੀਆਂ, “ਸਾਗ ਤਾਂ ਜੀ ਬਹੁਤਾ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ। ਅੱਜ ਬਾਂਹ ਦੁਖਦੀ ਸੀ, ਪੁਰਾ ਘੋਟਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੈਲਪ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ, ਇਹ ਨਹਾਉਣ ਜਾ ਵੜੇ। ਅਗਲੀ ਵਾਰ ਆਉਗੇ, ਫਿਰ ਚੰਗਾ ਜਿਹਾ ਬਣਾ ਕੇ ਖਲਾਉਂਗੀ।” ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਔਰਤ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਸੁਣ ਕੇ ਆਪਣੇ ਨੁਕਸ ਹੀ ਚੇਤੇ ਕਰੇ, ਸਮਝ ਲਵੇ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਵਿਅਕਤੀਤਵ ਪਾਈਨ ਕਿਸਮ ਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਫੁੱਲ ਦਵਾਈ ਉਸ ਨੂੰ ਹਰ ਸੰਭਵ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਪਾਈਨ ਦੇ ਲੱਛਣ ਭਾਵੇਂ ਮਨੁੱਖੀ ਸੁਭਾਅ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਪਰਗਟ ਇਹ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਮੌਕੇ ਜਾਂ ਘਟਨਾ ਨਾਲ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਵਾਪਰਨ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਸੇ ਬੰਦੇ ਦੇ ਸੁਭਾਵੀ ਸੰਕੇਤ ਉੱਭਰਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਕੁਝ ਵਾਪਰੇਗਾ ਤਾਂ ਹੀ ਉਹ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਲਵੇਗਾ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਾਈਨ ਟਾਈਪ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ, ਪਰ ਇਕ ਘਟਨਾ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਹੋਵਾਂ ਹੀ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਇਕ ਪੁਰਾਣੇ ਮਿੱਤਰ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਮੁਕਤਸਰ ਗਿਆ। ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਮੁੜਨ ਲੱਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਰੋਕ ਲਿਆ। ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ, ਸਵੇਰੇ ਚਲੇ ਜਾਣਾ। ਮੈਂ ਵੀ ਲੁਧਿਆਣੇ ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ ਲੈਣ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਜਾਵਾਂਗੇ। ਅਸੀਂ ਸਵੇਰੇ ਤਿਆਰ ਹੋ ਕੇ 5 ਵਜੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਬੱਸ ਪਕੜ ਲਈ।

ਬੱਸ ਪਿੱਛੋਂ ਅਬੋਹਰ ਤੋਂ ਆਈ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਦਸ-ਪੰਦਰਾਂ ਸਵਾਰੀਆਂ ਸਨ, ਜੋ ਸੌ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੀਕ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਰਹੇ, ਪਰ ਕੋਟਕਪੂਰਾ ਟੱਪ ਕੇ ਮੇਰੇ ਮਿੱਤਰ ਨੂੰ ਵੀ ਨੀਂਦ ਆ ਗਈ। ਅਪਰੈਲ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਸੀ ਤੇ ਸਵੇਰੇ ਠੰਡ ਕਾਰਨ ਬੱਸ ਦੀਆਂ ਬਾਰੀਆਂ ਬੰਦ ਸਨ। ਬੰਦ ਬਾਰੀ ਵਿਚੋਂ ਮੈਨੂੰ ਹਲਕੀ ਹਲਕੀ ਇਕ ਅਣਸੁਖਾਵੀਂ ਜਿਹੀ ਗੰਧ ਆਉਣ ਲੱਗੀ, ਜਿਵੇਂ ਬੱਸ ਦਾ ਕੋਈ ਪੁਰਜਾ ਘਸ ਕੇ ਜਲ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਗੰਧ ਤਿੱਖੀ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਬਾਹਰ ਵੱਲ ਝਾਕ ਕੇ ਉਸ ਮੁਸ਼ਕ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆ। ਕੁਝ ਪਤਾ ਨਾ ਲੱਗਣ ਕਰ ਕੇ ਮੈਂ ਦਬਕ ਗਿਆ। ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤਾਂ ਬੱਸ ਵਿਚ ਆਮ ਹੁੰਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਡਰਾਈਵਰ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣਾ ਵੀ ਯੋਗ ਨਾ ਸਮਝਿਆ। ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਗੰਧ ਨਾਲ ਧੂੰਆਂ ਵੀ ਉੱਠਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਤਾਂ

ਦਾ ਭਾਂਬੜ ਲੱਗਿਆ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤਾ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਕ ਦੁਰਘਟਨਾ ਬਦਲੇ ਦੂਜੀ ਦੁਰਘਟਨਾ ਬਚਾ ਸਕਾਂ, ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਮੈਂ ਸੀਸਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਤੇ ਹੱਥ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰ ਕੇ ਬਾਹਰਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗ ਦਿਖਾਈ। ਡਰਾਈਵਰ ਫੌਰਨ ਅੱਗ ਵਲ ਦੌੜਿਆ ਤੇ ਕਈ ਸਵਾਰੀਆਂ ਵੀ ਉੱਧਰ ਭੱਜੀਆਂ। ਕਣਕ ਇੱਧਰ ਉੱਧਰ ਖਿਲਾਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੱਗ ਬੁਝਾਈ ਤੇ ਡਰਾਈਵਰ ਵਿਚੋਂ ਪੁਖਦਾ ਗੱਡੀ ਦਾ ਪੁਰਾ ਅਗਲਾ ਪਹੀਆ ਰੋਹੜ ਕੇ ਲੈ ਆਇਆ। ਕੋਲ ਆ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰ ਕੇ ਕਿਹਾ, “ਸਰਦਾਰ ਜੀ ਗੱਡੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਓ।” ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਜਿਸ ਦਾ ਡਰ ਸੀ, ਹੁਣ ਉਸ ਦਾ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਹਿਮੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਹੋਣ ਉੱਤਰ ਕੇ ਮੈਂ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਬੋਲਿਆ, “ਭਰਾਵੇ ਮੈਨੂੰ ਮੁਆਫ ਕਰ ਦਿਓ। ਮੈਂ ਜਾਣ ਕੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਬਚਾਉ ਦੀ ਖਾਤਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਡਰਾਈਵਰ ਨੇ ਅੱਗੇ ਵੱਧ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਜੱਫੀ ਵਿਚ ਲੈ ਲਿਆ ਤੇ ਬੋਲਿਆ ਸਰਦਾਰ ਜੀ ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਵਾਰੀਆਂ ਦੀ ਜਾਨ ਬਚਾ ਦਿੱਤੀ। ਤੁਹਾਡੇ ਰੋਲਾ ਪਾਉਣ 'ਤੇ ਮੈਂ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਬਰੇਕ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਪਹੀਆ ਨਿਕਲਣ ਤੀਕ ਇਹ ਲਗਭਗ ਰੁਕ ਚੁਕੀ ਸੀ। ਤੁਸੀਂ ਨਾ ਦੱਸਦੇ ਤਾਂ ਇਹ ਫੁੱਲ ਸਪੀਡ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਦਰਖਤ ਵਿਚ ਵੱਜ ਕੇ ਟੁੱਟ ਜਾਂਦੀ ਜਾਂ ਖਤਾਨਾਂ ਵਿਚ ਉਲਟ ਜਾਂਦੀ ਤੇ ਆਪਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਰੇ ਜਾਂਦੇ।”

ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਰੀਆਂ ਸਵਾਰੀਆਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਗਲ ਨਾਲ ਲਾ ਕੇ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਇਕ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਰੱਬ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬੱਸ ਵਿਚ ਬਿਠਾ ਕੇ ਭੇਜਿਆ ਸੀ। ਦੂਜਾ ਬੋਲਿਆ, “ਸਾਰੀ ਬੱਸ ਵਿਚੋਂ ਸਿਰਫ ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਨਹਾ ਕੇ ਆਏ ਹੋਏ ਲਗਦੇ ਹੋ।” ਮੇਰਾ ਦੋਸਤ ਵੀ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆ ਕੇ ਮੇਰਾ ਹੱਥ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਘੁੰਟ ਕੇ ਹੌਲੀ ਜਿਹੀ ਬੋਲਿਆ, “ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਤਾਂ ਸੱਚੀ ਮੁੱਚੀ ਕਮਾਲ ਕਰ'ਤਾ।” ਉੱਧਰ ਡਰਾਈਵਰ ਨੇ ਪਿੱਛੋਂ ਲੁਧਿਆਣਾ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਬੱਸ ਰੋਕੀ ਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਸਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਚ ਚਾੜ੍ਹ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਰੇ ਰਸਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਭੁਲਾਉਣੀ ਔਖੀ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਕਿ ਜੋ ਅੱਜ ਹੋਇਆ, ਉਸ ਵਿਚ “ਕਸੂਰ ਮੇਰਾ ਹੈ।” ਘਰ ਆ ਕੇ ਮੈਂ ਪਾਈਨ ਦੀਆਂ ਦੋ ਤਿੰਨ ਖੁਰਾਕਾਂ ਲਈਆਂ ਤਾਂ ਜਾ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਡਰਾਈਵਰ ਦਾ ਬਿਆਨ ਸੱਚਾ ਲੱਗਣ ਲੱਗਿਆ।

ਪਾਈਨ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ ਅੰਤਰਮੁਖੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਚਲਦੀ ਕਸ਼ਮਕਸ਼ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਜਾਹਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿੰਦੇ। ਉਹ ਦੂਜਿਆਂ ਦਾ ਭਲਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਭਲੇ ਦਾ ਕੋਈ ਅੰਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇੱਛਾ ਉੱਚਾ ਦਾਈਆ ਜਾਂ ਅਜੈਂਡਾ ਚੁੱਕ ਕੇ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪ੍ਰਮਾਰਥ ਦੇ ਭਾਰ ਹੇਠ ਦਬੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸੋਚਣ ਨਹੀਂ ਦੇਂਦਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੀਮਾ ਕੀ ਹੈ। ਉਹ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੋਚ ਸਕਦੇ ਕਿ ਉਹ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤੇ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਨਹੀਂ, ਭਾਵ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਕੁਝ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਕਾਰਣ ਉਹ ਇਸ ਫਿਕਰ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਉਹ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਰਨੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਘਾਟ ਨਾ ਰਹਿ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਕਾਰਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੂਖਮ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਠੇਸ ਵੱਜੇ ਜਾਂ ਨਿਮੋਸ਼ੀ ਸਹਿਣੀ ਪਵੇ। ਇਹ ਲੋਕ ਸੰਪੂਰਣਤਾਵਾਦੀ (Perfectionists) ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਕੋਮਲ ਕਲਾਵਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਬੀਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਮਹਿਮਾਨ ਨਿਵਾਜ਼ੀ ਜਿਹੇ ਕਿੱਤਿਆਂ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਆਪਣੀ ਕਲਾ ਦਾ ਪਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਕੇ ਫੌਰੀ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਣ। ਪਰ ਇਸ ਵਿਚ ਜੇ ਕੋਈ ਕਮੀ ਰਹਿ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਦਿਲ ਨੂੰ ਲਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਪਣੇ ਬਾਰੇ ਘਟੀਆਪਣ ਦਾ ਅਕਸ ਉੱਭਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਪਾਈਨ ਲੈਣ ਨਾਲ ਉਹ ਇਸ ਪਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਦੁਬਿਧਾਵਾਂ ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਆਉਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਤੇ ਢਹਿੰਦੇ ਵਿਚਾਰ ਇਕ ਇਕ ਕਰ ਕੇ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਣਗੇ ਤੇ ਉਹ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਸਿਰ ਉੱਚਾ ਕਰ ਕੇ ਜਿਉਣ ਦੇ ਕਾਬਲ ਹੋ ਜਾਣਗੇ।

ਪਾਈਨ ਵਿਅਕਤੀਤਵ ਵਾਲੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕਸੂਰ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਭਰੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਭਾਵਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਉਦੋਂ ਵੀ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਕਾਮਯਾਬ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਤੇ ਉਦੋਂ ਵੀ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਕਾਮਯਾਬ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪੂਰੀ ਮਿਹਨਤ ਤਾਂ ਉਹ ਕਰਦੇ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਜੇ ਇਸ ਮਿਹਨਤ ਸਦਕਾ ਕਾਮਯਾਬੀ ਦੀ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਪੁਜ ਜਾਣ ਤਾਂ ਵੀ ਉਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਤੇ ਸਵੈ-ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਕਰਦੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮੈਂ ਇਕ ਮਿੱਤਰ

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ)

ਕੰਢੀ ਖੇਤਰ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕਤਾ ਤੇ ਅਰਥਚਾਰੇ ਨੂੰ ਰੂਪਮਾਨ ਕਰਦੇ ਨਾਵਲੈਂਟ

ਅੱਗ ਦੀ ਉਮਰ (ਸਾਰੇ ਨਾਵਲੈਂਟ)
ਬਲਬੀਰ ਪਰਵਾਨਾ
ਪੰਨੇ 240, ਮੁੱਲ 395 ਰੁਪਏ
ਲੋਕਗੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ

ਬਲਬੀਰ ਪਰਵਾਨਾ ਦਾ ਨਾਂ ਮਿਨੀ ਕਹਾਣੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਨਾਵਲ ਤੱਕ ਹਰ ਗਲਪੀ ਵਿਧਾ ਵਿਚ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਗਲਪਕਾਰ ਵਜੋਂ ਸਵਿਕਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਹੁਣੇ ਛਪ ਕੇ ਆਏ ਨਾਵਲੈਂਟ ਸੰਗ੍ਰਹਿ 'ਅੱਗ ਦੀ ਉਮਰ' ਵਿਚ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਲਿਖੇ ਅੱਠ ਨਾਵਲੈਂਟ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਇਹ ਨਾਵਲੈਂਟ ਆਪਣੇ ਪਾਤਰਾਂ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਸਮਾਜਿਕ, ਆਰਥਿਕ, ਰਾਜਨੀਤਕ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਵਸਥਾ ਨਾਲ ਰਹੇ ਤਣਾਉਸ਼ੀਲ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਸਜੀਵ ਰੂਪ ਵਿਚ ਰੂਪਮਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪੰਜ ਨਾਵਲੈਂਟ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਕਠੋਰ ਸਮਾਜਿਕ ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀਆਂ-ਪ੍ਰਸਥਿਤੀਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਬੇਸ਼ਰ ਹੋਏ ਕਿਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜੀਵਨ ਗਾਥਾ ਦਾ ਮਾਰਮਿਕ ਬਿਰਥਾਂ ਵੀ ਸਿਰਜਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰ ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਤੇ ਹਿੱਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਨਵੀਂ ਸਮਾਜਿਕ ਚੇਤਨਾ ਦਾ ਸੰਚਾਰ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਗਲੇ ਤਿੰਨ ਨਾਵਲੈਂਟ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਖਾਸੇ ਵਾਲੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਚੇਤਨਾ ਨੂੰ ਸੰਘਰਸ਼ੀ ਚੇਤਨਾ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਕੇ ਮੱਧ ਕਾਲੀ ਜੁਗ ਵਿਚ ਲੜੇ ਗਏ ਲੋਕ-ਘੋਲਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਦੇ ਹਨ।

ਨਾਵਲੈਂਟ 'ਅੱਗ ਦੀ ਉਮਰ' ਕੰਢੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਪਿੰਡ ਭੰਗਲੀ ਦੀ ਬੁੜ੍ਹੀ-ਟੁੱਟੀ ਕਿਸਾਨੀ ਦੇ ਔਕੜਾਂ ਭਰਪੂਰ ਜੀਵਨ ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਪੇਸ਼

ਨਿਰੰਜਣ ਬੋਹਾ, ਮਾਨਸਾ
ਫੋਨ: 91-89682-82700

ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੇਟ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਨੁੱਖੀ ਲੋੜਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਨੌਜਵਾਨ ਮੁੰਡੇ-ਕੁੜੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਮਾਨਸਿਕ ਲੋੜਾਂ ਵੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਨਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਅੱਗ ਵਰਗੀ ਉਮਰ ਸਮਾਜਿਕ ਮਰਿਆਦਾਵਾਂ ਤੇ ਜਾਬਤਿਆਂ ਨੂੰ ਤੋੜਨ 'ਤੇ ਉਤਾਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਘਰ ਦੀ ਮਾਤੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਕਾਰਨ ਨਾਵਲੈਂਟ ਵਿਚਲੀ ਰੇਸ਼ਮ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਉਮਰ ਲੰਘਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦੀਆਂ ਦੈਹਿਕ ਲੋੜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਹਾਣੀ ਮੁੰਡੇ ਕੋਲੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਲੈ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਭਰਾ ਕੇਥੂ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਨਾਲ ਫੜ ਲਏ ਜਾਣ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਜੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁੱਟਿਆ-ਮਾਰਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ, ਸਗੋਂ ਉਸ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦੇ ਉਲਟ ਉਸ ਦਾ ਵਿਆਹ ਸਿੱਧਤ ਜਿਹੇ ਮੁੰਡੇ ਨਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਿਆਹ ਪਿਛੋਂ ਪੰਦਰਾਂ ਵਰ੍ਹੇ ਬੀਤ ਜਾਣ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੀ ਅੱਠਵੀਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦੀ ਧੀ ਮੀਤੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਲਾਸ ਦੇ ਮੁੰਡੇ-ਕੁੜੀਆਂ ਦੀ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸਾਂਝੀ ਫੋਟੋ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਲੈ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੀਤੋਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਾਂਗ ਪਿਛਾਹ ਖਿੱਚ ਸਮਾਜਿਕ ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ ਬਲੀ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹਨ ਦੇਵੇਗੀ। ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਧੀ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਚੁੰਮਣਾ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ਕਿ ਸਮਾਂ ਤੇ ਤਜਰਬਾ ਮਨੁੱਖੀ ਸੋਚ ਵਿਚ ਹਾਂ-ਪੱਖੀ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਲਿਆਉਣ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਨਾਵਲੈਂਟ 'ਬਿਗਾਨੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਜੂਹ', 'ਜੰਗਲ ਕਦੇ ਸੌਂਦਾ ਨਹੀਂ', 'ਪਤਝੜ' ਤੇ 'ਇੱਕ ਗੁੱਜਰ ਕੁੜੀ' ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਹਿਲੇ ਨਾਵਲੈਂਟ ਦੇ ਹੀ ਅਗਲੇ ਪਸਾਰਾਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਤਲਾਸ਼ਦੇ ਹਨ। 'ਬਿਗਾਨੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਜੂਹ' ਨਾਵਲੈਂਟ ਕੰਢੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਹੀ ਪਿੰਡ ਸਰਿਆਣਾ ਦੇ ਦਲਿਤ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਧੀ ਰੂਪੀ ਵੱਲੋਂ ਵੇਖੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੇ ਅਧੂਰੇ ਰਹਿਣ ਕਾਰਨ ਵਾਪਰੇ ਦੁਖਾਂਤ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਬਿਆਨਦਾ ਹੈ। ਰੂਪੀ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਜਵਾਨੀ ਦੇ ਬੇਕਾਬੂ ਜਜ਼ਬੇ ਆਪਣੇ ਖੇਤ ਮਾਲਕ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਨਿੰਦਰ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਜਿਸਮਾਨੀ ਸਬੰਧਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਦੀਵੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਕੂਨ ਤਲਾਸ਼

ਕਰਨ ਦਾ ਭੁਲੇਖਾ ਖਾਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਹ ਛਿੱਨ ਭੰਗਰ ਆਨੰਦ ਉਸ ਲਈ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਦਾ ਸੰਤਾਪ ਹੋ ਨਿਬੜਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਪੇਟ ਵਿਚੋਂ ਨਿੰਦਰ ਦਾ ਬੱਚਾ ਗਿਰਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਘਰ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਦਿਆਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਿਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਬਰਬਾਦ ਹੋਈ ਲਾਚਾਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਮੁੜ ਆਬਾਦ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਰਾਹ ਵਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਜਦੋਂ ਉਸ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮੀ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਨਿੰਦਰ ਆਪਣੀ ਪਟੋਲੇ ਜਿਹੀ ਵਹੁਟੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਬੜੀ ਸ਼ਾਨ ਨਾਲ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਦੀ ਜਮਾਤੀ ਬਣਤਰ ਬਾਰੇ ਤਲਖ ਅਨੁਭਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਨਾਵਲੈਂਟ 'ਜੰਗਲ ਕਦੇ ਸੌਂਦਾ ਨਹੀਂ' ਆਪਣੀ ਸਮਾਜਿਕ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਦਿਨ ਰਾਤ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਨਿਰੰਤਰ ਕ੍ਰਿਆਸ਼ੀਲ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਜਾਗਦੇ ਜੰਗਲ ਨਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਵਲੈਂਟ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਰਤੀਆਂ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਨੂੰ ਵੀ ਦਿਨ ਰਾਤ ਜਾਗਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਹਾਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵੇਖੇ ਸੁਪਨੇ ਵੀ ਜਾਗਦੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

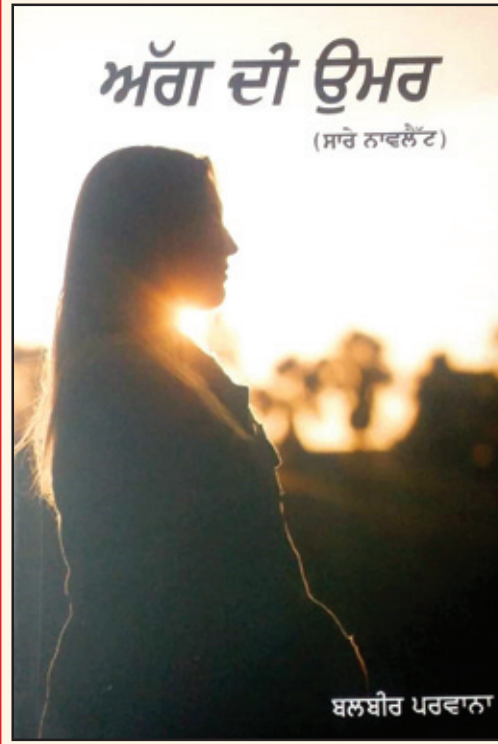
ਨਾਵਲੈਂਟ 'ਪਤਝੜ' ਇਸ ਤਲਖ ਸੱਚ ਦੀ ਸ਼ਿੰਦਤ ਬਿਆਨੀ ਕਟਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋੜਾਂ ਬੁੜ੍ਹਾਂ ਮਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਹਰ ਰੁੱਤ ਹੀ ਪਤਝੜ ਵਰਗੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਸਰਿਆਣਾ ਦਾ ਜਗਤ ਆਪਣੀ ਵਿਗੜੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਥਾਂ ਸਿਰ ਕਰਨ ਲਈ ਬਿਆਸ ਦਰਿਆ ਦੇ ਕੰਢੇ ਦੀ ਬੰਜਰ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਉਪਜਾਊ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਿਰ ਤੋੜ ਯਤਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਦੋ ਵਕਤ ਦੀ ਰੋਟੀ ਦਾ ਜੁਗਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਰਦਾਰਾਂ ਦੇ ਘਰੇ ਜਨਮੀ ਤੋਸ਼ੀ ਦੇ ਨਾਂ ਦੀ ਰੀਸ ਕਰਦਿਆਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਧੀ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਇਹੋ ਹੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਦੋਹਾਂ ਤੋਸ਼ੀਆਂ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਜਗਤ ਦੀ ਧੀ ਤੋਸ਼ੀ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਹਾਣੀ ਵਿੰਦਰ ਨਾਲ ਖਾਮੋਸ਼ ਮੁਹੱਬਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਸਮਕਾਲੀ ਸਮਾਜਿਕ ਸਥਿਤੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੁਹੱਬਤ ਲਈ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀਆਂ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਆਪਣੀ ਮੁਹੱਬਤ ਦਾ ਗਲਾ ਦਬਾਉਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਵਿੰਦਰ ਦੀ ਵਹੁਟੀ ਲਈ ਭੇਜੀ ਫੁੱਲਕਾਰੀ ਮੁਹੱਬਤ ਲਈ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਕੀਤੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਾ ਹੀ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ। ਦੂਸਰੇ ਨਾਵਲੈਂਟਾਂ ਨਾਲੋਂ ਇਸ ਨਾਵਲੈਂਟ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਕਿਰਤੀ ਜਮਾਤ ਅੰਦਰ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋਈ ਸਮਾਜਿਕ ਚੇਤਨਾ ਦੀ ਭਰਵੀਂ ਝਲਕ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਬੇ-ਆਬਾਦ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਆਬਾਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਲਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਸੰਗਠਿਤ ਹੋਣਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਏਕੇ ਦੀ ਤਾਕਤ ਤੇ ਜਗੀਰਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਭਜਾਉਣਾ ਜਮਾਤੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਇਸ ਨਾਵਲੈਂਟ ਦੀ ਅਹਿਮ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੈ।

ਨਾਵਲੈਂਟ 'ਇੱਕ ਗੁੱਜਰ ਕੁੜੀ' ਰਾਹੀਂ ਦੁੱਧ ਵੇਚ ਕੇ ਗੁਜ਼ਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਗੁੱਜਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਦੁਸ਼ਵਾਰੀਆਂ ਦਾ ਚਿਤਰਨ ਕਰਦਿਆਂ ਲੇਖਕ ਆਖਦਾ ਹੈ, "ਉਨੀਂਦਰਾ, ਜਿਹੜਾ ਸਖਤ ਮਿਹਨਤ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਸਮੁੱਚੀ ਜਾਤੀ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਝਾਕਦਾ ਤੱਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਗ-ਅੰਗ ਵਿਚ ਰਚ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੁੱਖ ਸੀ, ਜੋ ਉਹ ਕਿਆਸ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਰੱਜ ਕੇ ਸੌਣਾ ਸੀ, ਪਰ ਔਕੜਾਂ ਭਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਕਦੇ ਨਸੀਬ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ।"

ਇਹ ਕਿੱਤਾ ਵੱਡਾ ਦੁਖਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਸਲਮਾ ਵਰਗੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਦੁੱਧ ਦੀਆਂ ਮਟਕੀਆਂ ਸ਼ਹਿਰ ਲਿਜਾਣ ਵੇਲੇ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਦੇ ਭੱਦੇ ਮਜ਼ਾਕ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਹਿਣੇ ਪੈਂਦੇ, ਸਗੋਂ ਅਣਇੱਛਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਰੀਰਕ ਛੇੜਛਾੜ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਵੀ ਹੋਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਦੁੱਧ ਦੀਆਂ ਮਟਕੀਆਂ ਸ਼ਹਿਰ ਲਿਜਾਣ ਲਈ ਵਾਰੇ ਵਾਰੀ ਇੱਕ ਗੁੱਜਰ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਆਪਸੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਦੇ ਨਾਲ ਅਗਲੀ ਸੀਟ 'ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਹਿਸ਼ਤੀ ਕਾਮ ਭੁੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡੇ 'ਤੇ ਭੇਗਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੇਦਨਾ ਹੁਕ ਬਣ ਕੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਝੰਜੋੜਨ ਦਾ ਕਾਰਜ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਨਾਵਲੈਂਟ

ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਮੀਰ ਤੇ ਵਿਗੜੇਲੇ ਪੁਰਸ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਰੀਰਕ ਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕਾਰਨ ਆਪਣਾ ਹੱਕ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਨਾਵਲੈਂਟ ਦੀ ਉਸਾਰੂ ਦਿਸ਼ਾ ਹੈ ਕਿ ਸਲਮਾ ਆਪਣੇ ਬੀਤੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਦੂਰ ਵਗਾਹ ਮਾਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿਚ ਉਸ ਹਾਣੀ ਮੁੰਡੇ ਦੀ

ਚਾਹਤ ਨੂੰ ਚਿਤਵਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਵੱਡੇ ਆਰਥਿਕ ਪਾਏ ਵਾਲੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਕੇ ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸੋਚ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

ਨਾਵਲੈਂਟ 'ਜੰਗ ਜਾਰੀ ਹੈ' ਬਰਾਬਰੀ ਦਾ ਸਮਾਜ ਸਿਰਜਣ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਲੈ ਕੇ ਘਰਾਂ ਤੋਂ ਨਿਕਲੇ ਇਨਕਲਾਬੀ (ਨਕਸਲਬਾਤੀ) ਸੋਚ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੱਕ ਸੰਘਰਸ਼ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਦ੍ਰਿੜਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਚਾਹੇ ਅਜੋਕੇ ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਯੁਗ ਦੇ ਸਿਖਰਲੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ ਕਿੱਸੇ-ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਰਗੀ ਹੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਉਸ ਦੌਰ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਮਾਣ ਮੱਤਾ ਹਾਸਿਲ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਅੱਜ ਦੇ ਲੋਕ ਘੋਲ ਵੀ ਇਸ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ ਤੋਂ ਸੰਘਰਸ਼ੀ ਤੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਉਰਜਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਨਾਵਲੈਂਟ ਵਿਚਲਾ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਮੁਨੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਮਹਿਤਾ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਤਸੀਹੇ ਸਹਿ ਕੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਅਕੀਦੇ

ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਡੋਲਦਾ, ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਸਿਦਕ ਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ੀ ਜਜ਼ਬੇ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਉਸ 'ਤੇ ਸਿਤਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜਾਬਰ ਜ਼ਰੂਰ ਡੋਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਾਨ ਲੇਵਾ ਪੁਲਿਸ ਕੁੱਟ ਦਾ ਭੰਨਿਆ ਵੀ ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਮਾਣ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਜੇਲ੍ਹ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਕਾਫਲੇ ਨੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਮਸ਼ਾਲ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਫੜ ਲਈ ਹੈ।

ਨਾਵਲੈਂਟ 'ਜਦੋਂ ਦੇਸ ਦੇ ਜੱਟ ਸਰਦਾਰ ਹੋਏ' ਅਤੇ 'ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਲਲਕਾਰ' ਪੰਜਾਬ ਖਿੱਤੇ ਦੀ ਹੋਂਦ ਤੇ ਸਵੈ-ਮਾਣ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਅਠਾਰਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਅੱਧ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਮੁਗਲਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਚਲਦੀ ਰਹੀ ਛਾਪਾਮਾਰ ਜੰਗ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਲੋਕ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਭਾਰਦੇ ਹਨ। ਨਾਵਲੈਂਟਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣੀ ਬੋਧ ਅਨੁਸਾਰ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮਿਲਦੇ ਪਿਆਰ ਸਤਿਕਾਰ, ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਤੇ ਪਨਾਹ ਸਦਕਾ ਹੀ ਲੱਖੀ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਛੁਪ ਕੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਸਿੱਖ ਜੋਧੇ ਛਾਪਾਮਾਰੀ ਜੰਗ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਮੁਗਲ ਫੌਜ ਦੇ ਛੱਕੇ ਛੁਡਵਾਉਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਮੌਤ ਦੇ ਡਰ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਤੇ ਜੰਗੀ ਰਸਤਿਆਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਹ ਅਕਸਰ ਭਾਤੇ ਦੇ ਮੁਗਲ ਫੌਜੀਆਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਕੇ ਵੀ ਆਪਣਾ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਣ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਜੇ ਮੁਗਲ ਹਕੂਮਤ ਸਿੱਖ ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਪਨਾਹ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਦੀ ਤਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਅਣਖੀਲੇ ਨੌਜਵਾਨ ਆਪਣਾ ਘਰ-ਬਾਰ ਤਿਆਗ ਕੇ ਸਿੱਖ ਸਿਪਾਹੀ ਬਣ ਜਾਂਦੇ। ਅਹਿਮਦਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਵਰਗੇ ਮਹਾਨ ਜਰਨੈਲ ਸਮਝੇ ਜਾਂਦੇ ਮੁਗਲ ਸਾਸ਼ਕ ਦੀ ਕਮਾਨ ਹੇਠਲੀ ਫੌਜ ਵੱਲੋਂ ਅਗਵਾਹ ਕੀਤੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਾਨ 'ਤੇ ਖੇਡ ਕੇ ਵਾਪਸ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਲਾਸ਼ਾਨੀ ਕਾਰਨਾਮਾ ਵੀ ਇਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਹੀ ਗੌਰਵਮਈ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਸਿੱਖ ਸਿਪਾਹੀ ਬਣੇ ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬਘੇਲਾ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ-ਪਰਿਵਾਰ ਤੇ ਆਪਣੀ ਮੁਹੱਬਤ ਦੀ ਯਾਦ ਵੀ ਆਉਂਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਕੌਮ-ਦੇਸ਼ ਤੇ ਲੋਕਤਾ ਲਈ ਕੁਰਬਾਨ ਹੋਣ ਦੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਉਕਤ ਜਜ਼ਬਿਆ 'ਤੇ ਭਾਰੂ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਸੇ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਦੀਆਂ ਬੀਤ ਜਾਣ 'ਤੇ ਵੀ ਲੋਕ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਲਈ ਥਾਂ ਬਣਾਈ ਹੋਈ ਹੈ।

ਭਾਵੇਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਵਲੈਂਟਾਂ ਦਾ ਰਚਨਾ ਕਾਲ ਵੱਖੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ, ਪਰ ਪਹਿਲੇ ਪੰਜ ਨਾਵਲੈਂਟਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਨੌਜਵਾਨ ਉਮਰ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤ੍ਰਿਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਹਾਸਿਲ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕਈ ਥਾਈਂ ਇਹ ਦੁਹਰਾਓ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵੀ ਸਿਰਜਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਤਿਅੰਤ ਪਛੜੇ ਕੰਢੀ ਖੇਤਰ ਦੇ 21ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੀ ਆਮਦ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਜਨ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਸਮੇਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਵਲੈਂਟਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੈ। ਲੇਖਕ ਨੇ ਪਹਾੜੀ ਖੇਤਰ ਦੀ ਅੰਚਲਿਕਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਸਜੀਵ ਰੂਪ ਵਿਚ ਰੂਪਮਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹੋਰ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ ਸੰਚਾਰ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਣਨ ਦਿੱਤਾ-ਇਹ ਇਸ ਨਾਵਲੈਂਟ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਕਾਵਿਕ ਤੇ ਅਲੰਕਾਰਕ ਭਾਸ਼ਾ ਆਪਣੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਦੇ ਸੁਹਜ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਵਲੈਂਟਾਂ ਦੇ ਪਾਤਰ ਆਪਣੇ ਸੁਪਨੇ ਟੁੱਟਣ 'ਤੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਜੀਵਨ ਗਤੀ ਨੂੰ ਰੁਕਣ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਤੇ ਕੁਝ ਚਿਰ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫਿਰ ਆਪਣੀ ਅਣ-ਦਿਸਦੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਵੱਲ ਤੁਰ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਨਾਵਲੈਂਟਾਂ ਵਿਚ ਦਰਪੇਸ਼ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਤੀਬ ਤੇ ਸੰਪਾਦਨ ਏਨਾ ਸੁਚੱਜਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਠਕੀ ਮਨੋ-ਬਿਰਤੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਠ ਦੇ ਅਰੰਭ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਵੱਡੇ ਅਕਾਰੀ ਨਾਵਲ ਲਿਖੇ ਜਾਣ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਵੱਧਣ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਨਾਵਲੈਂਟਾਂ ਦੀ ਸਿਰਜਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਬਹੁਤ ਅਸਰ ਅੰਦਾਜ਼ ਹੋਈ ਹੈ।

ਬਲਬੀਰ ਪਰਵਾਨਾ ਹੁਣ ਖੁਦ ਵੀ ਲੰਮੇ ਨਾਵਲ ਲਿਖਣ ਵੱਲ ਰੁਚਿਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਆਪਣੇ ਅੱਠ ਨਾਵਲੈਂਟਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਜਿਲਦ ਵਿਚ ਸੰਭਾਲੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਖੋਜਾਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗਲਪੀ ਵਿਧਾ ਦੀ ਬਣਤਰ ਤੇ ਬੁਣਤਰ ਬਾਰੇ ਖੋਜ ਕਰਨ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਹਾਇਤਾ ਮਿਲੇਗੀ।

ਬੈਚ ਫੁੱਲ ਪਾਈਨ: ਦੋਸ਼ ਮੇਰਾ ਹੈ

(ਪਿਛਲੇ ਸਫੇ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਦੇ ਘਰ ਉਸ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਕੰਪਾਰਟਮੈਂਟ ਵਿਚ ਪਾਸ ਹੋਣ ਦੀ ਵਧਾਈ ਦੇਣ ਗਿਆ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਉਹ ਲੜਕਾ ਕੁਝ ਨੰਬਰਾਂ 'ਤੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਸਾਲ ਚੰਗੇ ਨੰਬਰਾਂ ਨਾਲ ਪਾਸ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ਾਬਾਸ਼ ਦਿੰਦਿਆਂ ਮੈਂ ਕਿਹਾ, "ਕਾਕਾ ਕਮਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਿੱਧਾ ਇਕੱਤੀਆਂ ਤੋਂ ਛਿੱਤਰ ਜੰਪ ਮਾਰਿਆ।" ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ, "ਹਾਲੇ ਤਾਂ ਅੰਕਲ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਗਲਤੀ ਹੋ ਗਈ, ਮੈਂ ਕਾਹਲ ਕਾਹਲ ਵਿਚ ਦੋ ਚੈਪਟਰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਨਹੀਂ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਕਦੇ ਕੋਈ ਸੁਆਲ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਆ ਗਏ।

ਜੇ ਉਸ ਦਿਨ ਸਵੇਰੇ ਸਵੇਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਜਾਂਦਾ ਮੇਰੇ ਨੱਬੇ ਤੋਂ ਉੱਤੇ ਆਉਂਦੇ।" ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਾਈਨ ਦਾ ਸੁਭਾਅ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਮਿਹਨਤ ਤੇ ਚੰਗੀ ਸਫਲਤਾ ਨਾਲ ਵੀ ਸਬਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਉਹ ਜਮ੍ਹਾਂ ਘਟਾਓ ਕਰਦਾ ਆਪ ਨੂੰ ਹੀ ਕੋਸ਼ੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪਾਈਨ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦੋਸ਼ੀ ਭਾਵਨਾ ਤਾਂ ਹੁੰਦੀ ਹੀ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਡਿਪ੍ਰੈਸ਼ਨ, ਦੰਦ ਕਿਤਚਣ, ਸਾਹ ਚੜ੍ਹਨ ਦੀ ਤਕਲੀਫ, ਪਾਚਣ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ, ਅੰਤੜੀਆਂ ਵਿਚ ਦਰਦ ਤੇ ਉਨੀਂਦਰਾਪਣ ਜਿਹੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਪਾਈਨ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ ਆਪਣੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ ਕਦੇ ਪੂਰੇ ਨਹੀਂ ਉਤਰਦੇ, ਇਸ ਲਈ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਅਹਿਸਾਸ-ਕਮਤਰੀ (Inferiority Complex) ਨਾਂ ਦੀ ਸੁਭਾਵਿਕ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਉਹ ਹਰ ਗੱਲ ਦੌਰਾਨ ਸਵੈ-ਨਿੰਦਾ 'ਤੇ ਉਤਾਰੂ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਸਵੈ-ਨਿੰਦਾ ਸਵੈ-ਚਿੰਤਨ ਦਾ ਵਿਗਾੜ ਰੂਪ ਹੈ, ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਚੱਲਣ ਦਿੰਦਾ। ਜਿੱਥੇ ਸਵੈ-ਚਿੰਤਨ ਪ੍ਰਗਤੀ ਨੂੰ ਸਹੀ ਸੇਧ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸਵੈ-ਨਿੰਦਾ ਪ੍ਰਗਤੀ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਰੋੜਾ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸੇ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਨ ਬੈਠ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਲਈ ਉਹ ਚਿੰਤਾ ਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਭਾਰ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਲੈਂਡ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ ਤੇ ਘੋਰ ਉਦਾਸੀ (Melancholy) ਜਿਹੀਆਂ ਤਕਲੀਫਾਂ ਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਫੁੱਲ ਦਵਾਈ ਪਾਈਨ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਸੂਰਵਾਰ ਹੋਣ ਦੀ ਬੁਨੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢੇਗੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਧਾਰਣ ਇਨਸਾਨਾਂ ਵਾਲੀ ਤੰਦਰੁਸਤ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗੀ।

ਗਜ਼ਲ

ਬੇਬੇਜਕ ਬੇਸ਼ਰਤ ਬੇਹਿਸਾਬ ਹੋ ਕੇ ਮਿਲ।
ਅਸੀਂ ਆਬ ਜਿਹੇ ਤੂੰ ਵੀ ਆਬ ਹੋ ਕੇ ਮਿਲ।
ਅਸੀਂ ਦੱਸਣਾ ਨਹੀਂ ਬੋਲ ਕੇ ਕੁਝ ਵੀ ਤੈਨੂੰ,
ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਹਰ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹੋ ਕੇ ਮਿਲ।
ਬਣ ਜਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਹਰ ਪਲ ਮੇਰੇ ਸਾਵੇਂ ਰਿਹਾ ਜੇ,
ਮੇਰੇ ਨੈਣਾਂ ਨੂੰ ਤੂੰ ਹਸੀਨ ਖੁਆਬ ਹੋ ਕੇ ਮਿਲ।
ਕਾਣੀ ਵੰਡ ਨਾਲ ਮੈਥੋਂ ਦੂਰ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੀਂ,
ਸਤਲੁਜ ਨੂੰ ਸੱਜਣਾ ਚਨਾਬ ਹੋ ਕੇ ਮਿਲ।
ਚੁਗ ਕੇ ਚੰਗ ਉਡਾਰੀ ਨਾ ਮਾਰ ਜਾਵੀਂ,
ਹਰ ਪਲ 'ਲਾਲਪੁਰੀ' ਨੂੰ ਬੇਤਾਬ ਹੋ ਕੇ ਮਿਲ।

-ਰਵਿੰਦਰ ਲਾਲਪੁਰੀ

ਫੋਨ: 91-94634-52261

ਮੈਂ ਕਿਤੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਕ ਸੂਫੀ ਕੋਲ ਇਕ ਮੁਸਾਫਿਰ ਗਿਆ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਸੂਫੀ ਦਾ ਘਰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਾਧਾਰਨ ਕਮਰਾ ਸੀ। ਉਸ ਕੋਲ ਸਿਰਫ ਇਕ ਮੈਟ ਤੇ ਲੈਪ ਹੀ ਸੀ। ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਮੁਸਾਫਿਰ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਕੇ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗਾ, 'ਸੂਫੀ, ਤੁਹਾਡਾ ਬਾਕੀ ਸਮਾਨ ਮੰਜਾ-ਬਿਸਤਰਾ ਆਦਿ ਕਿੱਥੇ ਹੈ?' ਸੂਫੀ ਨੇ ਇਹੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਮੁਸਾਫਿਰ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, 'ਹੇ ਮੁਸਾਫਿਰ ਤੁਹਾਡਾ, ਸਮਾਨ ਕਿੱਥੇ ਹੈ?' ਮੁਸਾਫਿਰ ਨੇ ਆਖਿਆ, 'ਪਰ ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਕ ਮੁਸਾਫਿਰ ਹਾਂ।' ਉੱਤਰ ਸੁਣ ਕੇ ਸੂਫੀ ਨੇ

ਜੇਤੀ ਹੀਰ, ਜਲੰਧਰ

ਹੱਸਦਿਆਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, '...ਤੇ ਮੈਂ ਵੀ ਉਹ ਹੀ ਹਾਂ।'

ਇਹ ਕਥਾ ਬੜੀ ਸਰਲਤਾ ਨਾਲ ਦਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਹੀ ਇੱਥੇ ਸਫਰ 'ਤੇ ਹਾਂ। ਸਫਰ ਕਰਨਾ ਹੀ ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਦਾਸਤਾ ਹੈ। ਹਰ ਰੋਜ਼ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਕੰਮਾਂ-ਕਾਰਾਂ ਦੀ ਭੱਜ ਦੌੜ ਵਿਚ ਸਫਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਕੋਈ ਕਿਤੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕੋਈ ਕਿਤੇ।

ਬਸ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਫਰ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਫਿਲਮ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਦੇ ਕਾਰਜ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ

ਸਫਰ ਸਾਡੇ ਕੰਮ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਸਫਰ ਦੌਰਾਨ ਸਾਨੂੰ ਸਭ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਸਿੱਖਣ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਤੇ ਮੈਂ ਵੀ ਕੁਝ ਨਵਾਂ ਸਿੱਖਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹਾਂ। ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਘਟਨਾਵਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਵਾਪਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਸਾਇਦ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੀ ਨਾ ਵਾਪਰੀਆਂ ਹੋਣ, ਭਾਵੇਂ ਕਈ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਸੁਣਿਆ ਜ਼ਰੂਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਟੀ. ਵੀ. ਜਾਂ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਦੇਖਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਘਟਨਾਵਾਂ ਤੁਹਾਡੀ ਅਸਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਵਾਪਰਨ ਤਾਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੀ ਤੁਸੀਂ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹੋ। ਉਹ ਘਟਨਾ ਛੋਟੀ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤੇ ਵੱਡੀ ਵੀ; ਪਰ ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਮਹੱਤਵ ਦਿੰਦੇ ਹੋ?

ਇਕ ਦਿਨ ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ ਬਰਨਾਲੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਾਂ-ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ, ਸੰਗੀਤ ਸੁਣਦੇ ਆਪਣੇ ਇਸ ਸਫਰ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈਂਦੇ। ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਭੁੱਖ ਲੱਗ ਗਈ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਸੜਕ ਦੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਫਲਾਂ ਦੀਆਂ ਰੇਹੜੀਆਂ ਲੱਗੀਆਂ ਦੇਖੀਆਂ ਤੇ ਕਾਰ ਇਕ ਰੇਹੜੀ ਕੋਲ ਜਾ ਰੋਕੀ। ਫਲਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਤਰਬੂਜ, ਖਰਬੂਜ ਤੇ ਆਲੂ ਬੁਖਾਰੇ ਹੀ ਸਨ। ਹੁਣ ਮਸਲਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ ਤਰਬੂਜ ਜਾਂ ਖਰਬੂਜ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਖਾ ਸਕਦੇ, ਕਿਉਂਕਿ

ਉਸ ਨੂੰ ਕੱਟਣ ਲਈ ਚਾਕੂ ਤੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਬਰਤਨ ਵੀ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਆਲੂ ਬੁਖਾਰੇ ਖਰੀਦਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਪਹਿਲੀ ਰੇਹੜੀ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਰੇਟ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ 180 ਰੁਪਏ ਕਿਲੋ ਦੱਸੇ। ਪਰਮਜੀਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਾਰ ਦੇਖ ਕੇ ਰੇਟ ਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੱਸਿਆ ਕਰੋ।

ਅਗਲੀ ਰੇਹੜੀ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਵੀ ਉਹੀ ਰੇਟ ਦੱਸਿਆ। ਥੋਰ ਤੀਜੀ ਰੇਹੜੀ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ 140 ਦੇ ਕਿੱਲੋ। ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਅਸੀਂ ਆਪਸ ਵਿਚ ਹੀ ਹੱਸਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਕਮਾਲ ਆ, ਚਾਲੀ ਕਦਮਾਂ 'ਚ ਚਾਲੀਆਂ ਦਾ ਫਰਕ। ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਵੀ ਖਰੀਦਦਾਰ ਜਾਗ ਪਿਆ ਤੇ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਵਾ ਸੌ ਦੇਵਾਂਗੇ ਤੇ ਉਹ ਮੰਨ ਗਿਆ।

ਜਿਉਂ ਹੀ ਮੇਰੇ ਪਤੀ ਕਾਰ 'ਚੋਂ ਉੱਤਰ ਕੇ ਫਲ ਲੈਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਇਕ ਕਾਰ ਅੱਗੇ ਆ ਰੁਕੀ, ਦੋ ਵਿਅਕਤੀ ਉਸ ਕਾਰ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲੇ। ਸਾਡੀ ਕਾਰ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਹੀ ਇਕ ਹੋਰ ਕਾਰ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਔਰਤ ਵੀ ਆ ਕੇ ਫਲ ਲੈਣ ਲੱਗੀ। ਮੈਂ ਸਭ ਦੇਖ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਰਹੀ ਸਾਂ, ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਰੇਹੜੀ 'ਤੇ ਇਕ ਵੀ ਗਾਹਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਰੁਕੇ, ਉੱਥੇ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੀੜ ਇਕੱਠੀ ਹੋਣ ਲੱਗੀ। ਇੰਨੇ ਨੂੰ ਦੋ ਮੁੰਡੇ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਆਏ। ਇਕ ਦੇ

ਹੱਥ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਚੱਕਰੀਆਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਸਟਾਰ ਬਣਿਆ ਸੀ, ਹੱਥ ਵਿਚੋਂ ਹੇਠਾਂ ਡਿੱਗ ਗਈਆਂ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਕ ਪੰਜ ਸੌ ਦਾ ਨੋਟ। ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵੀਰੇ ਤੇਰੇ ਪੈਸੇ ਡਿੱਗ ਗਏ। ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੁੱਕਿਆ ਤੇ ਮੱਥੇ ਨਾਲ ਲਾਇਆ। ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਦੂਜੇ ਬੰਦੇ ਨੇ ਉਸ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁੱਥੇ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਲਾਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਉੱਤਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੱਕਰੀਆਂ ਨਾਲ ਹੀ ਤਾਂ ਇਹ ਪੈਸੇ ਕਮਾਏ ਨੇ।

ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਹ ਤਿੰਨ ਚੱਕਰੀਆਂ ਸਨ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਦੋ ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਤੇ ਇਕ ਲਾਲ ਰੰਗ ਦੀ ਸੀ। ਉਹ ਉਸ ਨਾਲ ਇਕ ਖੇਡ ਖੇਡਦੇ ਸਨ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਲਾਲ ਚੱਕਰੀ 'ਤੇ ਪੈਸੇ ਲਾਉਂਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਦੁਗਣੇ ਪੈਸੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੁਆ ਹੀ ਸੀ। ਦੇਖਦਿਆਂ ਹੀ ਦੇਖਦਿਆਂ ਉਸ ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਆਪਣਾ ਖੇਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜੇ ਪਹਿਲੇ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀ ਕਾਰ ਵਿਚ ਆਏ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 2000 ਰੁਪਏ ਲਾ ਦਿੱਤੇ ਤੇ ਜਿੱਤ ਗਏ। ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਜੋ ਔਰਤ ਆਈ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਵੀ 2000 ਰੁਪਏ ਲਾ ਦਿੱਤੇ, ਪਰ ਉਹ ਹਾਰ ਗਈ। ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਮੈਂ ਕਾਰ ਵਿਚ ਬੈਠੀ ਦੇਖ ਰਹੀ ਸਾਂ ਤੇ ਸੋਚ ਰਹੀ ਸਾਂ, ਕਿੰਨੇ

ਮੂਰਖ ਲੋਕ ਨੇ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਵਧਾ ਰਹੇ ਨੇ! ਇਸ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਭਲੇ ਦਾ ਕੰਮ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਥੋਰ ਫਿਰ ਪਹਿਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਲਾਲਚ ਵਸ 5000 ਰੁਪਏ ਲਾ ਦਿੱਤੇ ਤੇ ਉਹ ਹਾਰ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਵੀ ਉਸ ਖੇਲ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਜਿਹੀ ਸਾਂ। ਪੈਸੇ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਹਾਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਦੁਖੀ ਮੈਂ ਹੋ ਰਹੀ ਸਾਂ। ਅਗਲੀ ਵਾਰ ਉਸ ਨੇ 3000 ਰੁਪਏ ਲਾਏ ਤੇ ਇਤਫਾਕਵਸ ਉਹ ਚੱਕਰੀ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਝਾਕ ਪਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਕਾਰ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸੀਟ 'ਤੇ ਬੈਠੀ ਸਾਂ ਤੇ ਤਾਕੀ ਵਿਚੋਂ ਦੀ ਮੈਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਦਿਸ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਲਾਲ ਚੱਕਰੀ ਕਿਸ ਪਾਸੇ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਚ ਬੈਠੀ ਨੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਨਾਲ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਿਹੜੀ ਚੱਕਰੀ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ। ਜੇ ਮੇਰੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਜਿਸ ਚੱਕਰੀ ਦੀ ਉਸ ਨੇ ਚੋਣ ਕੀਤੀ, ਉਹ ਲਾਲ ਰੰਗ ਦੀ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਦੇ 3000 ਰੁਪਏ ਲਾਏ ਬਚ ਗਏ।

ਅਸੀਂ ਉਸ ਖੇਲ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਸਾਂ, ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਹ ਖੇਲ ਕਦੋਂ ਤੱਕ ਚਲਦਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਚਾਲ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵੱਲ ਨੂੰ ਤੁਰ ਪਏ। ਇਹ ਸਭ ਦੇਖ ਕੇ ਮੈਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਰਹੀ ਸਾਂ ਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵੀ ਇਕ ਖੇਲ ਹੀ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਪਤੀ ਨੇ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ, ਇਸ ਖੇਲ 'ਚ ਖੇਲ ਦਾ ਕਲੰਦਰ (ਖੇਲ ਖਿਲਾਉਣ ਵਾਲਾ) ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਫਾਇਦੇ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਦੱਸੋ ਕਿਵੇਂ? ਮੈਂ ਸੋਚੀ ਪੈ ਗਈ। ਤਦੋਂ ਕਾਰ ਦੇ ਸਟੀਰੀਓ 'ਤੇ ਸ਼ਬਦ ਚੱਲ ਪਿਆ,

ਮਾਟੀ ਕੋ ਪੁਤਰਾ ਕੈਸੇ ਨਚਤੁ ਹੈ॥
ਦੇਖੇ ਦੇਖੇ ਸੁਨੈ ਬੋਲੈ ਦਉਰਿਓ ਫਿਰਤੁ ਹੈ॥

ਸਾਡਾ ਤੁਰਗਨੇਵ-ਦਲਬੀਰ ਚੇਤਨ

ਮੈਂ ਬਾਪੂ ਦਲਬੀਰ ਚੇਤਨ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਨਹੀਂ ਪਰ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ, ਜਾਣਦਾ ਵੀ ਐਨਾ ਹਾਂ ਕਿ ਐਨਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਖੁਦ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ।

ਆਪਣੇ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਲਈ ਗਲਵੱਕਤੀਆਂ, ਮਹਿਫ਼ਿਲਾਂ ਤੇ ਵਿਖਾਵਿਆਂ ਦੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸਮਝਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਤੇ ਬਾਪੂ ਦੇ ਅੱਖਰ ਮੈਨੂੰ ਸਮਝਾ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਲਹੂ ਦੇ ਨਹੀਂ, ਮੋਹ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਮਿਲਣ ਦੀ ਤਾਂਗ ਤੇ ਨਾ ਮਿਲਣ ਦੇ ਰੋਸੇ ਵੀ ਸੁਮਾਰ ਹੁੰਦੇ।

ਉਸ ਨੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਹਰ ਬਾਜ਼ੀ ਪੱਤੇ ਲਕੇ ਕੇ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਪੱਤੇ ਵਿਖਾ ਕੇ ਖੇਡੀ ਕਦੇ ਜਿੱਤ ਹੋਈ, ਕਦੇ ਹਾਰ ਹੋਈ ਪਰ...ਨਮੋਸ਼ੀ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਹੋਈ।

ਉਸ ਦੀ ਸਿੱਤਰਤਾ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਹਿਮਾਲਿਆ ਤੋਂ ਕੰਨਿਆ ਕੁਮਾਰੀ ਤੱਕ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ... ਦੋਸਤੀ ਦੇ ਵਹੀ ਖਾਤੇ ਵਿਚੋਂ ਉਸ ਨੇ ਮੰਗਣਾਂ ਜਾਂ ਲੈਣਾ ਨਹੀਂ ਸਿੱਖਿਆ ਸਿਰਫ ਤੇ ਸਿਰਫ ਦੇਣਾ ਹੀ ਸਿੱਖਿਆ।

ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਅਤੇ ਦਿਲ ਦੇ ਬੂਟੇ ਉੱਚੇ ਬੁਰਜ ਲਹੌਰ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਉੱਚੇ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਯਾਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਲਾਈਆਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਗਵਾਹ ਹਨ: ਤਾਂਗੇ ਵਾਲਾ ਬਲੌਰਾ, ਪ੍ਰੇਮ ਗੋਰਖੀ ਕਿਰਪਾਲ ਕਜ਼ਾਕ, ਭੀਮ ਸੇਨ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਸੁਰਮਾ ਪਰਮਿੰਦਰਜੀਤ, ਬੀਬਾ ਬਲਵੰਤ, ਜਸਬੀਰ ਭੁੱਲਰ ਆਦਿ।

ਮੈਂ ਜਦ ਵੀ ਉਸ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਵੇਖਦਾ ਉਸ ਦੇ ਮੱਥੇ ਵਿਚ ਦੋ ਦੀਵੇ ਜਗਦੇ ਉਹ ਦੀਵੇ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਮਖਦੇ ਇਹ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਅਧਿਆਪਕਾ 'ਇੰਦਰਜੀਤ' ਅਤੇ ਚਾਚਾ ਹੀ ਜਾਣਦੇ।

ਉਹ ਇਕ ਥਾਂ ਜ਼ਕਰ ਕਰਦਾ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਦੋ ਗੱਲਾਂ ਖੋਰੂ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਨਾਨਕੇ ਪਿੰਡ ਕੰਧ 'ਤੇ ਲੱਗੀ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਦਾਦਕੇ ਪਿੰਡ ਟੰਗੀ ਜਾਰਜ ਪੰਚਮ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਆਖਰ ਵਿਚ ਉਸ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ... ਤਦੇ ਤਾਂ ਜਾਰਜ ਪੰਚਮ ਵੱਲੋਂ ਦਾਦੇ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਅੰਗੂਠੀ ਉਸ ਨੇ ਸੀਮਿਟ ਦੀ ਕੰਧ 'ਤੇ ਘਸਾ ਕੇ

ਉਸ ਦੀ ਫੋਟੋ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਿਟਾ ਕੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਛੱਪੜ ਵਿਚ ਵਗਾਹ ਮਾਰੀ ਤੇ ਇੰਜ ਉਹ ਗੁਲਾਮੀ ਦੇ ਭਾਰ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਇਆ...।

ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਚੇਟਕ ਕਰਕੇ ਉਹ ਦਲਬੀਰ ਤੋਂ 'ਦਾਦੀ ਵਾਲਾ' 'ਚ ਵਟਦਾ ਕਦੇ ਉਹ ਦਲਬੀਰ 'ਦੀਪਕ' ਬਣ ਕੇ 'ਲੋਅ' ਪਰਚੇ ਵਿਚ ਛਪਦਾ ਕਦੇ ਦਲਬੀਰ 'ਚੇਤਨ' ਬਣ ਕੇ 'ਨਾਗਮਣੀ' ਵਿਚ ਸੰਦਲੀ ਪੈੜਾਂ ਧਰਦਾ ਸਾਇਦ ਇਸ ਲਈ ਹੀ 'ਨਾਗਮਣੀ' ਦਾ ਹਰ ਪਾਠਕ ਅੱਜ ਵੀ ਉਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਬਹੁਤ ਅਦਬ ਨਾਲ ਕਰਦਾ।

ਉਸ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਐਨੀ ਕਵਿਕਤਾ ਐਨੀ ਰਵਾਨਗੀ... ਹਰ ਸ਼ਬਦ... ਸੁਰ 'ਚ, ਲੈਅ 'ਚ, ਤਾਲ 'ਚ, ਰਿਦਮ 'ਚ, ਮੈਂ ਕਈ ਵਾਰ ਸੋਚਦਾ... ਲਗਦਾ ਬਾਪੂ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੂੰ ਰੱਜ ਰੱਜ ਕੇ ਸੁਣਦਾ ਅਤੇ ਗਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ।

ਹੁਣ ਉਸ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੇ ਪਾਤਰ ਰੋਜ਼ ਹੀ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸੰਵਾਦ ਕਰਦੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 'ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਆਰ ਪਾਰ' ਵਾਲਾ-ਚਾਚਾ 'ਖਾਰੇ ਬੱਦਲ ਵਾਲਾ' ਵਾਲਾ-ਤਨਵੀਰ 'ਬੇੜੀਆਂ ਦੇ ਪੁਲ ਵਾਲਾ'-ਸੇਮਾ ਤੇ ਜੀਉਣਾ 'ਪਾਲਕ ਦਾ ਬੂਟਾ' ਵਾਲਾ-'ਮਾਸਟਰ' 'ਪਰਿਕਰਮਾ' ਵਾਲਾ-'ਰਵੀ' ਅਤੇ 'ਲਾਕਰ' ਵਾਲੀ 'ਸਾਬਣੀ'

ਇਹ ਪਾਤਰ ਮੈਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਬੜੇ ਰੰਗਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਾਉਂਦੇ... ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੀਣ ਦੇ ਗੁਰ ਸਮਝਾਉਂਦੇ 'ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਆਰ ਪਾਰ' ਜੁਰਅਤ ਨਾਲ ਪਰਿਕਰਮਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਹ ਪਾਤਰ ਰੱਜ ਰੱਜ ਕੇ ਮੁਹੱਬਤ ਕਰਦੇ ਮੁਹੱਬਤ ਨਾਲ ਲਟ ਲਟ ਬਲਦੇ ਫਿਰ ਧੀਮੀ ਜਿਹੀ ਸੁਰ 'ਚ ਆਖਣ ਲੱਗਦੇ: "ਆ ਕਿ ਕੁਝ ਨਾਂ ਰੱਖੀਏ, ਪਿਆਰ ਜਿਹੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦਾ ਨਾਂ, ਆ ਕਿ ਸਭ ਕੁਝ ਕਰ ਦੇਈਏ ਪਿਆਰ ਜਿਹੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੇ ਨਾਂ।"

ਉਹਦੀਆਂ ਇਬਾਰਤਾਂ ਉਹਦੇ ਤਕੀਆ ਕਲਾਮ

ਰਮਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਸਮਝਾ ਜਾਂਦੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਨੂੰ ਜੁਗਨੂੰ ਬਣ ਕੇ ਰੁਸ਼ਨਾ ਜਾਂਦੇ ਕਈ ਵਾਰ ਬਾਪੂ ਬਾਹੋਂ ਫੜ ਕੇ ਹਲੂਣ ਜਾਂਦਾ, ਤੇ ਕਹਿੰਦਾ, "ਤਨਵੀਰ, ਪੁੱਤਰਾ ਬੰਦਾ ਵੀ ਬੜੀ ਕੁੱਤੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ" ਆਪਣੀ ਆਈ 'ਤੇ ਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਰੱਬ ਨੂੰ ਵੀ ਵਾਹਣ 'ਚ ਲੰਮਾ ਹੈ ਪਾ ਸਕਦਾ।"

ਉਸ ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਮਹਿੰਦੀ ਬਜ਼ਾਰ' ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਦਿਲ 'ਤੇ ਰੱਜ ਕੇ ਰਾਜ ਕੀਤਾ ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ ਦਿੱਲੀ ਦੀ 'ਕਥਾ ਸੰਸਥਾ' ਨੇ ਸਾਉਥ-ਈਸਟ ਏਸ਼ੀਆ ਦੇ ਸੱਤ ਮੁਲਕਾਂ 'ਚੋਂ 'ਮਹਿੰਦੀ ਬਜ਼ਾਰ' ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ...ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਦਾ ਕੱਦ... ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਕਿਤੇ ਸਿਰ ਕੱਢਵਾਂ ਹੈ।

ਇਲਬਾਨੀਆ ਨੂੰ 'ਇਸਮਾਇਲ ਕਾਦਰੋ' 'ਤੇ ਮਾਣ ਹੈ ਫਰਾਂਸ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ 'ਬਾਲਜਾਕ' 'ਤੇ ਮਾਣ ਹੈ ਯੂਨਾਨੀਆਂ ਨੂੰ 'ਕਜ਼ਾਨਜਾਕਸ' 'ਤੇ ਮਾਣ ਹੈ ਰੂਸੀਆਂ ਨੂੰ 'ਤੁਰਗਨੇਵ' 'ਤੇ ਮਾਣ ਹੈ ਸਾਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ 'ਦਲਬੀਰ ਚੇਤਨ' 'ਤੇ ਮਾਣ ਹੈ।

ਕਈ ਵਾਰ ਸੋਚਦਾ ਉਹਦੀ ਜਨਮ ਭੂਮੀ ਤੇ ਕਰਮ ਭੂਮੀ 'ਚ ਇਕ ਵਾਰ ਗੇੜਾ ਮਾਰ ਆਵਾਂ ਉਹਦੇ 'ਵਗਦੇ ਪਾਣੀਆਂ' 'ਚ ਗੇੜੇ ਖਾ ਆਵਾਂ ਉਹਦੇ ਵੀਰਾਨ ਹੋਏ ਘਰ ਵਿਚ ਫਿਰ ਦੀਵੇ ਜਗਾ ਆਵਾਂ...।

ਪਰ ਬਾਪੂ ਰੋਕ ਲੈਂਦਾ ਤੇ ਬਾਹੋਂ ਫੜ ਮੈਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, 'ਕੁਕਲਿਆ' ਮੈਂ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਮੈਂ ਤਾਂ ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਹਾਂ ਕਮਲਿਆ ਰੂਹਾਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨਾ ਕਦੇ ਵਿਛੜਦੇ

ਕਾਵਿ-ਕਿਆਰੀ

ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਦੇ ਦਫਨ ਹੁੰਦੇ।

ਮੈਂ ਉਹਦੇ ਅੱਖਰਾਂ ਦੇ ਵਾ-ਵਰੇਲੇ 'ਚ ਘਿਰ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਖਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਉੱਠਦਾ ਬਹਿੰਦਾ ਵਾਰ ਵਾਰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੁਣ ਮੈਂ ਉਸ ਮੋਹਵੰਤੇ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ ਮਿਲਦਾ ਹਾਂ ਉਸ ਜੀਣ ਜੋਗੇ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ, ਉਹਦੀ ਪੋਚਵੀ ਪੱਗ ਨੂੰ ਪਹਿਚਾਣਦਾ ਹਾਂ ਤੇ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਤੋਂ ਉਸ ਮੁਹੱਬਤੀ ਲੋਅ ਨੂੰ ਸਿਆਣਦਾ ਹਾਂ ਫਿਰ ਖੁਦ ਨੂੰ ਇੰਜ ਆਖਦਾ...

ਕਿਵੇਂ ਮਿਲਦੀ ਹਵਾ ਰੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਮੈਂ ਵੇਖ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ, ਅਸਰ ਤੇਰੀ ਮੁਹੱਬਤ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਨਾ ਮੇਰਾ।

-ਅਜੇ ਤਨਵੀਰ

ਸਾਉਣ ਦਾ ਮਹੀਨਾ

ਉੱਠਦੀ ਭਾਫ਼ ਸਮੁੰਦਰੋਂ, ਚੁੱਕ ਪਹਾੜ ਚੜ੍ਹਾਵੇ ਟੱਕਰ ਖਾ ਕੇ ਚੋਟੀਆਂ, ਇਉਂ ਗੁੱਸੇ 'ਚ ਆਵੇ। ਮਾਰ ਕੇ ਫਿਰ ਉਛਾਲ, ਬੱਦਲ ਉੱਤੇ ਉੱਠ ਜਾਵੇ ਲੂਆਂ ਲੂਹੀ ਧਰਤ 'ਤੇ, ਬਣ ਰਹਿਮਤ ਬਰਸਾਵੇ।

ਆਵੇ ਮਹੀਨਾ ਸਾਉਣ, ਕਾਲੀ ਘਟਾ ਆ ਛਾਵੇ ਕਰਕੇ ਹਨੇਰਾ ਚੁਫੇਰੇ, ਫਿਰ ਛਹਿਬਰ ਲਾਵੇ। ਪੈਣ ਫੁਹਾਰੇ ਅਰਸ ਤੋਂ, ਸਾਰੇ ਠੰਡ ਵਰਤਾਵੇ ਲੈ ਅੰਗਤਾਈ ਕੁਦਰਤ, ਹਰੀ-ਭਰੀ ਹੋ ਜਾਵੇ।

ਬਾਗੀਂ ਕੋਇਲ ਕੂਕਦੀ, ਮੋਰ ਵਜਦ 'ਚ ਆਵੇ ਨੱਚਦਾ ਅੱਗੇ ਮੋਰਨੀ, ਉਹਨੂੰ ਮੋਹਣਾ ਚਾਹਵੇ। ਕਿਧਰੇ ਪਪੀਹੇ ਬੋਲਦੇ, ਧਮਕ ਗਿੱਧੇ ਦੀ ਪਾਵੇ ਨਚਾਰ ਦੀ ਉੱਠੇ ਅੱਡੀ, ਗਿੱਧਾ ਪਿੰਡ ਵੜ ਜਾਵੇ।

ਜੇ ਬੱਦਲ ਫੱਟ'ਜੇ ਅੰਬਰੀ, ਹੜ੍ਹ ਕਹਿਰ ਮਚਾਵੇ ਭਰ ਕੇ ਨਦੀਆਂ ਨਾਲੇ, ਤਾਂਡਵ ਨਾਚ ਨਚਾਵੇ। ਡੋਬੇ ਝੋਂਪੜ ਝੁੰਗੀਆਂ, ਬੰਦੇ ਸਣੇ ਸਮਾਨ ਹੜ੍ਹਾਵੇ ਪਾ ਕੇ ਵਿਚ ਮੁਸੀਬਤਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਭੀਖ ਮੰਗਾਵੇ।

ਕਾਡੇ, ਕੀਤੇ, ਸਪੋਲੀਏ, ਵੱਢ ਵੱਢ ਮੱਛਰ ਖਾਵੇ ਉਤਾਟ ਪਾਏ ਡੱਡੂਆਂ, ਬੀਡਾ ਰਲ ਟੀ ਟੀ ਲਾਵੇ। ਪਸ਼ੂਆਂ ਪਾਇਆ ਖੋਰੂ, ਖਿੱਚ ਕੇ ਕਿੱਲਾ ਪੁਟਾਵੇ ਕਦੇ ਅੱਕੇ ਬੰਦਾ ਮੀਂਹ ਤੋਂ, ਜੀਅ ਕਾਹਲਾ ਪਾਵੇ।

ਸਾਵਣ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਤਾਰਦਾ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮਾਰੀ ਜਾਵੇ ਗੜ ਗੜ ਹੈ ਗੜ੍ਹਕਦਾ, ਲਿਸ਼ਕਾਰੇ ਮਾਰ ਡਰਾਵੇ। ਦਿਲ ਗਰੀਬ ਦਾ ਕੰਬਦਾ, ਕੋਈ ਜਸਨ ਮਨਾਵੇ ਰਿੱਝੇ ਖੀਰ ਪੱਕਣ ਪੂੜੇ, ਕਿਸੇ ਦੀ ਰੂਹ ਤਰਸਾਵੇ।

-ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਨੂਰਪੁਰੀ

ਦਿਹਾਤੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਸੂਖਮ ਤਸਵੀਰ 'ਸਟਿੱਲ ਲਾਈਫ'

ਵਿਰਾਸਤ-ਏ-ਸਿਨੇਮਾ

ਡਾ. ਕੁਲਦੀਪ ਕੌਰ

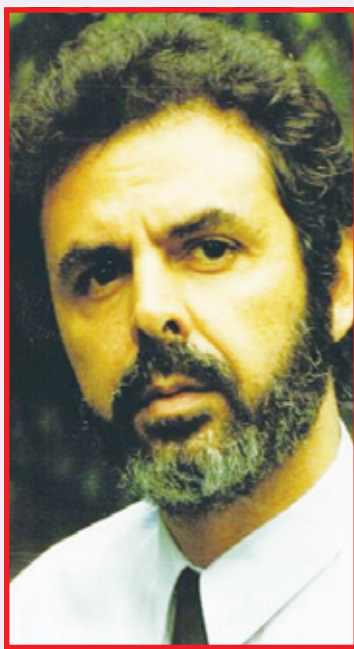
ਫੋਨ: +91-98554-04330

ਡਾ. ਕੁਲਦੀਪ ਕੌਰ ਇਸ ਕਾਲਮ ਰਾਹੀਂ ਸੰਸਾਰ ਸਿਨੇਮਾ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਬਾਰੇ ਸੰਵਾਦ ਰਚਾ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣਾਉਣਾ ਸਾਹ ਲੈਣ ਵਾਂਗ ਹੈ। ਐਤਕੀਂ ਇਰਾਨ ਦੇ ਸੰਸਾਰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਸੋਹਰਾਬ ਸ਼ਾਹਿਦ ਸਲੇਸ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਸਟਿੱਲ ਲਾਈਫ' ਬਾਬਤ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਅੰਦਰ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧੜਕਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਬਾਤ ਪਾਈ ਪਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਿਸਾਲ ਆਪ ਹੈ।

-ਸੰਪਾਦਕ

ਕਲਪਨਾ ਕਰੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਕੀਮਤੀ ਵਰ੍ਹੇ, ਲੱਗਭੱਗ ਪੈਂਤੀ ਸਾਲ ਆਪਣੇ ਮੁਲਕ ਦੇ ਕਿਸੇ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਪੈਂਦੇ ਰੇਲਵੇ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਦਾ ਫਾਟਕ ਖੋਲ੍ਹਣ ਅਤੇ ਬੰਦ ਕਰਨ 'ਤੇ ਖਰਚ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋ। ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਇੰਨੀ ਲਗਾਤਾਰਤਾ, ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਅਤੇ ਮਾਸਮੀਅਤ ਨਾਲ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਅੰਤ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਸਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਹੀ ਹਿੱਸਾ ਭਾਸਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹੋ। ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਨੌਕਰੀ ਨਾਲ ਨੌਕਰੀ ਹੀ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹੋ। ਨੌਕਰੀ ਤੁਹਾਡਾ ਜਾਗਣਾ, ਸੋਣਾ, ਖਾਣਾ-ਪੀਣਾ, ਸੋਚਣਾ, ਮਿਲਣਾ-ਵਿਛੁੜਨਾ, ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਤੇ ਉਦਾਸੀਆਂ, ਸਭ ਤੋਂ ਅਸਰ-ਅੰਦਾਜ਼ ਹੋਣ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਤੁਹਾਡੀ ਜਵਾਨੀ, ਬੁਢਾਪੇ ਵਿਚ ਢਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੀ ਦੂਰ ਦੀ ਨਿਗ੍ਹਾ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਫਤ ਅਤੇ ਬਿਮਾਰੀ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ 'ਤੇ ਹੋਢਾ ਚੁਕੇ ਹੋ। ਰੁੱਤਾਂ ਬਦਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਗਰਮੀ ਦੇ ਲੂਹੇ ਦਰੱਖਤ ਬਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਫੁੱਲਾਂ ਨਾਲ ਲੱਦ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਸਾਤਦੀਆਂ ਧੁੱਪਾਂ ਬਰਫੀਲੀਆਂ ਰਾਤਾਂ ਵਿਚ ਬਦਲ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਆਸ-ਪਾਸ ਦੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਜਵਾਕਾਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਉਹ ਬਜ਼ੁਰਗ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਬਾਤਾਂ ਸੁਣੀਆਂ ਸਨ, ਉਹ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰ ਰੁਖਸਤ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅਤੇ ਮੌਤ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਅਤੇ ਰੀਤਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਿਰੰਤਰ ਵਗ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਸਭ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋ ਪਰ ਤੁਹਾਡਾ ਦਿਲ ਰੇਲਵੇ ਫਾਟਕ ਦੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਹੀ ਭਟਕਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇੰਨੇ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਇਸ ਮੁਸ਼ਕਤ ਨੇ ਜਿਵੇਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਇਸ ਨਿਰੰਤਰ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਉਪਜਾਊ ਰੁਟੀਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਤਸੱਵਰ ਕਰਨ ਦਾ ਵਲ ਖੋਹ ਲਿਆ। ਤੁਸੀਂ ਇਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪਿਆਰਾ ਸੁਪਨਾ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਖਾਹਿਸ਼ ਮੰਨ ਕੇ ਹੋਣੀ ਦਾ ਭਾਣਾ ਮੰਨ ਲੈਂਦੇ ਹੋ। ਤੁਸੀਂ ਇਸੇ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ ਹੋ, ਇਸੇ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੇ ਅੰਤਿਮ ਸਫਰ 'ਤੇ ਨਿਕਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਅਚਾਨਕ ਅਨੋਖੀ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰਦੀ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਅਚਾਨਕ ਅਸਤੀਫਾ ਮੰਗ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਿਭਾਗ ਕੋਈ ਗੱਲ ਜਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਸੁਣਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ। ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਇਸ ਫਾਟਕ 'ਤੇ

ਫਿਲਮ 'ਸਟਿੱਲ ਲਾਈਫ' ਦਾ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਸੋਹਰਾਬ ਸ਼ਾਹਿਦ ਸਲੇਸ ਅਤੇ (ਸੱਜੇ) ਫਿਲਮ ਦਾ ਇਕ ਦ੍ਰਿਸ਼

ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਹੁਣ ਕਿਸੇ ਨੌਜਵਾਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ।

ਸੋਹਰਾਬ ਸ਼ਾਹਿਦ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਸਟਿੱਲ ਲਾਈਫ' ਕੈਮਰੇ ਨਾਲ ਸਿਰਜਿਆ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਪੇਂਟਿੰਗਾਂ ਦਾ ਸਮੂਹ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਖਾਸੀਅਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਹਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਜੀਵੰਤ ਚਿੱਤਰ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇੱਕ ਖਾਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸੁਹਜ ਅਤੇ ਉਦਾਸੀ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਮੁਹੰਮਦ ਸਰਦਾਰੀ (ਜਦੂਰ ਬਨਿਆਈ) ਰੇਲਵੇ ਫਾਟਕ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਲਾਨਾ ਬੋਨਸ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇ ਇਸ ਫਾਟਕ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ (ਜ਼ੋਹਰਾ ਯਦਿਆਨੀ) ਘਰੇ ਹੀ ਕਾਲੀਨ ਬੁਣਨ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਗੁਜ਼ਰ-ਬਸਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਫੌਜ ਵਿਚ ਭਰਤੀ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਘਰ ਰਾਤ ਕੱਟਣ ਲਈ ਪਰਤਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੀ ਫਿਲਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਘੁੰਮਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਹਾਤੀ ਅਤੇ ਘੱਟ-ਪੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਚੁੱਕਦਿਆਂ ਵਪਾਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਣਾਏ ਕਾਲੀਨ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਰੇਟਾਂ 'ਤੇ ਖਰੀਦ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨੱਗੀ ਮਾਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਸਰਦਾਰੀ ਨੂੰ ਰੇਲਵੇ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਗੁਪਤ ਪੱਤਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੀ ਖਬਰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਡੌਰ-ਭੌਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਕਦੇ ਸੁਪਨੇ ਵਿਚ ਵੀ ਕਿਆਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦਿਨ ਰੇਲਵੇ ਦਾ ਇਹ ਫਾਟਕ ਕੋਈ ਹੋਰ ਖੋਲ੍ਹ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਸੰਵਾਦ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹਨ, ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਨਾ-ਮਾਤਰ ਹਨ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਫਿਲਮ ਕਿਰਦਾਰਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਸਰੀਰਾਂ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਨੂੰ ਕੈਮਰੇ ਰਾਹੀਂ ਲੰਮੀ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਬਦਲ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਸਾਰੀ ਫਿਲਮ ਲੰਮੇ ਅਤੇ ਮਾਧਿਅਮ ਸ਼ਾਟਸ ਵਿਚ ਫਿਲਮਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ

ਫਿਲਮ ਦੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਇਸ ਤੱਥ ਵਿਚ ਪਈ ਹੈ ਕਿ ਇਹ 'ਸਮੇਂ' ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਵਰਤਦੀ ਹੈ। ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਇਸ ਧਾਰਨਾ 'ਤੇ ਬਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਹੀ ਕਿਸੇ ਚੱਕਰਕਾਰ ਵਰਤਾਰੇ ਵਿਚ ਵਾਪਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਮਾਂ ਸਿੱਧੀ ਰੇਖਾ ਵਿਚ ਕਿਵੇਂ ਤੁਰ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਮੁੜ-ਘਿੜ ਕੇ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ 'ਹੋਣ' ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਪਰਤਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

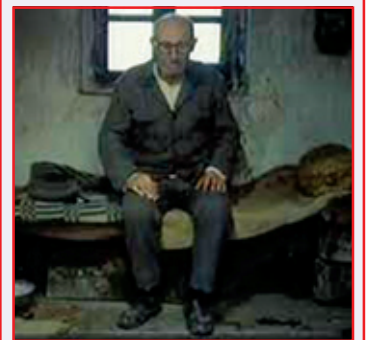
ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੰਨ ਲਵੋ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਨੰਨ੍ਹੇ ਬੀਜ ਨੂੰ ਧਰਤੀ ਵਿਚ ਬੀਜਦੇ ਹੋ, ਪੁੰਗਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਪੂਰਾ ਦਰੱਖਤ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਫੁੱਲ ਲੱਗਦੇ ਹਨ, ਫਲ ਲੱਗਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਦੇ ਫਲਾਂ ਵਿਚ ਫਿਰ ਉਹ ਬੀਜ ਭਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਉਹ ਪੂਰਾ ਦਰੱਖਤ ਪੁੰਗਰਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਿੰਨਾ ਸਾਧਾਰਨ ਪਰ ਕਿੰਨਾ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਹੈ! ਰੇਲਵੇ ਦਾ ਸਰਦਾਰੀ ਦੀ ਥਾਂ ਭਰਤੀ ਹੋਇਆ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਇੱਕ ਰਾਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਠਹਿਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਅਣਮੰਨੇ ਮਨ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਆਉ-ਭਗਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਘਰੋਂ ਤੁਰਨ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਰਦਾਰੀ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇੱਕੋ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਹੀ ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਵਾਧੂ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਖਲਨਾਇਕ ਹਾਂ ਪਰ ਇਸ ਨਾਲ ਸਾਡੀ ਖੁਦ

ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਰਵਾਨੀ ਅਤੇ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਕਿਉਂ ਮੱਧਮ ਹੋਵੇ? ਫਿਲਮ ਬਹੁਤ ਸਹਿਜ ਅਤੇ ਸਾਦਗੀ ਨਾਲ 'ਸਭ ਜੱਗ ਚੱਲਣਹਾਰ' ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਵੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਚੀਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਮੋਹ ਵਿਚ ਪੈਣਾ ਸਾਨੂੰ ਆਤਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੋਖਲਾ ਅਤੇ ਦਾਗੀ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਪਾਣੀ ਇੱਕੋ ਜਗ੍ਹਾ ਖੜ੍ਹਾ ਰਹੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਤੇ ਜੀਵਨ ਦਾਤਾ ਹੋਣ ਦਾ ਲਕਬ ਗੁਆਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੀ ਦੂਜੀ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਇਰਾਨ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਅਤੇ ਦਿਹਾਤੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚਲੇ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਪਾੜਾ ਦਰਸਾਉਣਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਸਰਦਾਰੀ ਇੰਨੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਰੇਲਵੇ ਦੇ ਫਾਟਕ ਨਾਲ ਹੀ ਬੱਧਾ ਰਿਹਾ, ਉਸ ਦੇ ਹਾਣ ਦਿਆਂ ਨੇ ਅਫਸਰੀ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਸਾਮਰਾਜ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰ ਲਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੱਤਾ ਦੇ ਘੇਰਿਆਂ ਤੱਕ ਰਸਾਈ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਗੁਜ਼ਰ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਇਰਾਨ ਦੇ ਦਿਹਾਤੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਪੇਂਡੂਆਂ ਨੂੰ ਮੁਢਲੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਵੀ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਕੁਦਰਤੀ ਵੰਡ 'ਤੇ ਵੀ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਦਿਆਂ ਬੁਢਾਪੇ ਵਿਚ ਸਰਦਾਰੀ ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇਣ ਦੀ ਥਾਂ ਉਸ ਦਾ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵੀ ਖੋਹਣ ਦੀ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਨੂੰ ਪਰਦੇ 'ਤੇ ਚਿੱਤਰਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਬਿਆਨ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਿਨੇਮਾ ਦੀ ਬਿਲਕੁਲ ਸ਼ੁੱਧ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਘੜੀ ਗਈ ਫਿਲਮ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨਾ ਵੱਧ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਇਰਾਨ ਦੇ ਸਿਨੇਮਾ ਦੀ ਸ਼ਾਨਮੱਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਇਰਾਨ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਦਹਾਕਿਆਂ-ਬੱਧੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਹਾਲੀਵੁੱਡ ਸਿਨੇਮਾ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਘੜਨ ਦੀ ਤਕਨੀਕ ਨੂੰ ਸਿੱਧੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ।

ਦ੍ਰਿਸ਼ ਬਨਾਮ ਪੇਂਟਿੰਗ

ਫਿਲਮ 'ਸਟਿੱਲ ਲਾਈਫ' ਦੇ ਦੋ ਦ੍ਰਿਸ਼

XPressCargo

Tel.: 317-426-5410

Ext. 2001 & 2403

100% ਓਨਰ ਆਪਰੇਟਰ ਕੰਪਨੀ

Pay Every Week

Pay Single 48 Cent + Team 58 Cent

100% OWNER OPERATOR COMPANY

**IN TO MI BACK TO IN OR IN TO OH TO LOUISVILLE
KY/BOWLING KY BACK TO IN (EVERYDAY HOME)**

**ਸਾਰਾ ਸਾਲ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਪੱਕੇ ਚੀਫਰ ਅਤੇ ਡਰਾਈ ਵੈਨ ਦੇ ਲੋਡ
ਹਨ ਅਤੇ ਲੋਡ Same Location ਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ।**

- ਫਿਊਲ ਐਡਵਾਂਸ ਤੇ ਕੋਈ ਵਾਧੂ ਚਾਰਜ ਨਹੀਂ
- ਸਾਰੇ ਲੰਪਰ ਫੀਸ ਕੰਪਨੀ ਪੇ ਕਰੇਗੀ ।
- ਟਰੱਕ ਦੀ ਲਾਇਸੈਂਸ ਪਲੇਟ
- ਟਰੱਕ ਫਿਜ਼ੀਕਲ ਡੈਮੇਜ ਇੰਸੂਰੈਂਸ
- ਟਰੱਕ ਅਤੇ ਟਰੇਲਰ ਰੈਂਟਲ ਜਾਂ ਲੀਜ਼ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ
- ਟਾਇਰਾਂ ਅਤੇ Oil Change ਤੇ ਸਪੈਸ਼ਲ ਡਿਸਕਾਉਂਟ

ਅਸੀਂ ਵੇਅਰ ਹਾਊਸ ਅਤੇ ਲੋਡ ਸਟੈਗ ਕਰਦੇ ਹਾਂ

CA >> IN, OH, KY, PA, MD, VA
IN >> KS, TN, WI, MI, KY, IL, GA

ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਸਾਰੀਆਂ ਲੋਕੇਸ਼ਨਾਂ ਤੋਂ ਵਾਪਸੀ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਤੱਕ ਪੱਕੇ ਲੋਡ ਹਨ

ਅਸੀਂ 2016 ਅਤੇ 2017 ਦੇ USED ਟਰੱਕ ਵੀ ਸੇਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ

Hiring Owner Operators and Drivers

ਸਾਡੇ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਕਮਰਸ਼ੀਲ ਲਾਇਸੈਂਸ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ।

2330 Enterprise Park Dr., Indianapolis, IN 46218

Online Application @ www.xpresscargoinc.com

**ਸਿੰਗਲ ਅਤੇ ਟੀਮ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਦੀ ਲੋਡ ਹੈ
ਵੀਕਲੀ ਹੋਮ**

ਵੇਅਰ ਹਾਊਸ ਅਤੇ 24/7 ਘੰਟੇ ਰਿਪੋਅਰ ਸ਼ਾਪ ਖੁੱਲੀ ਹੈ